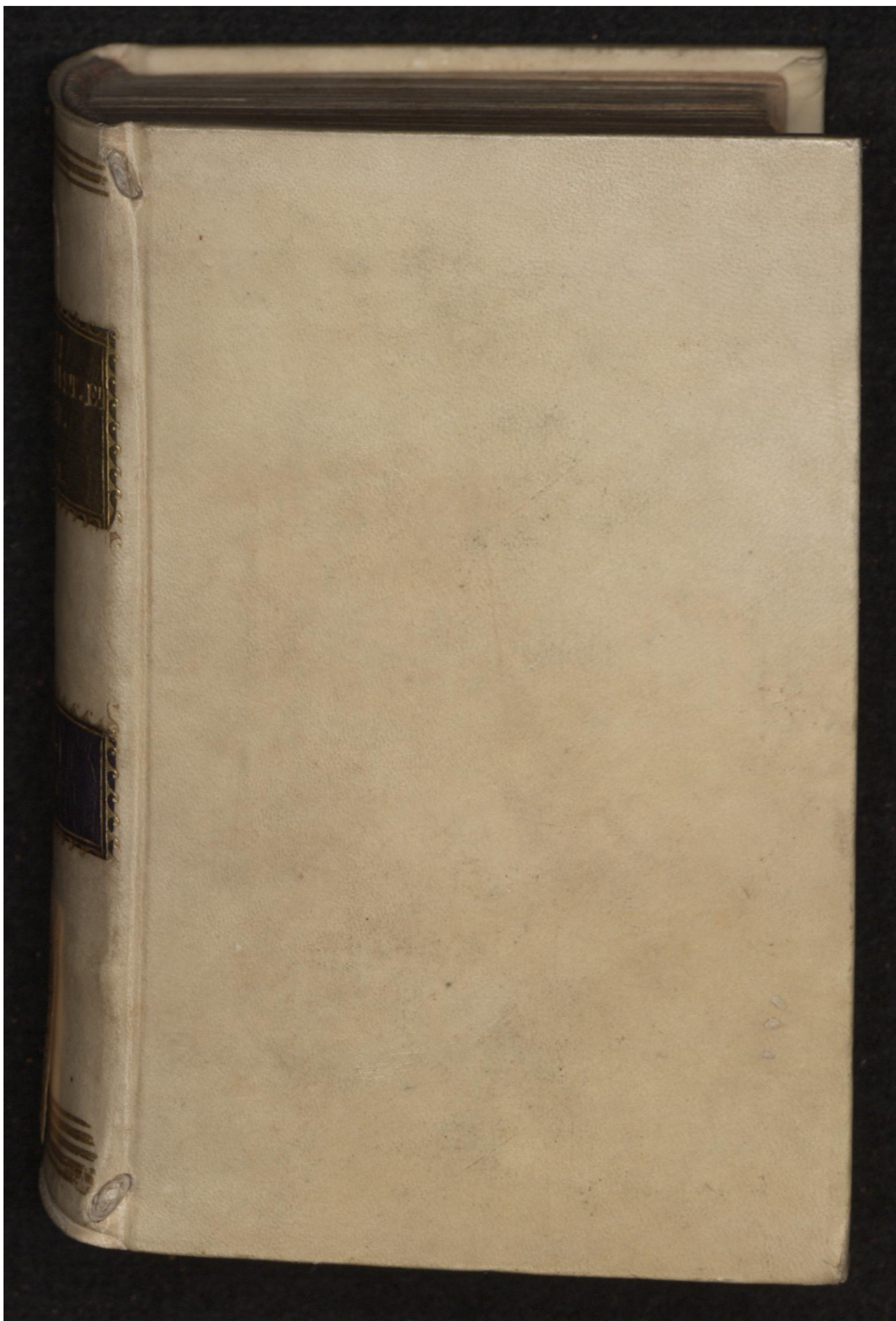
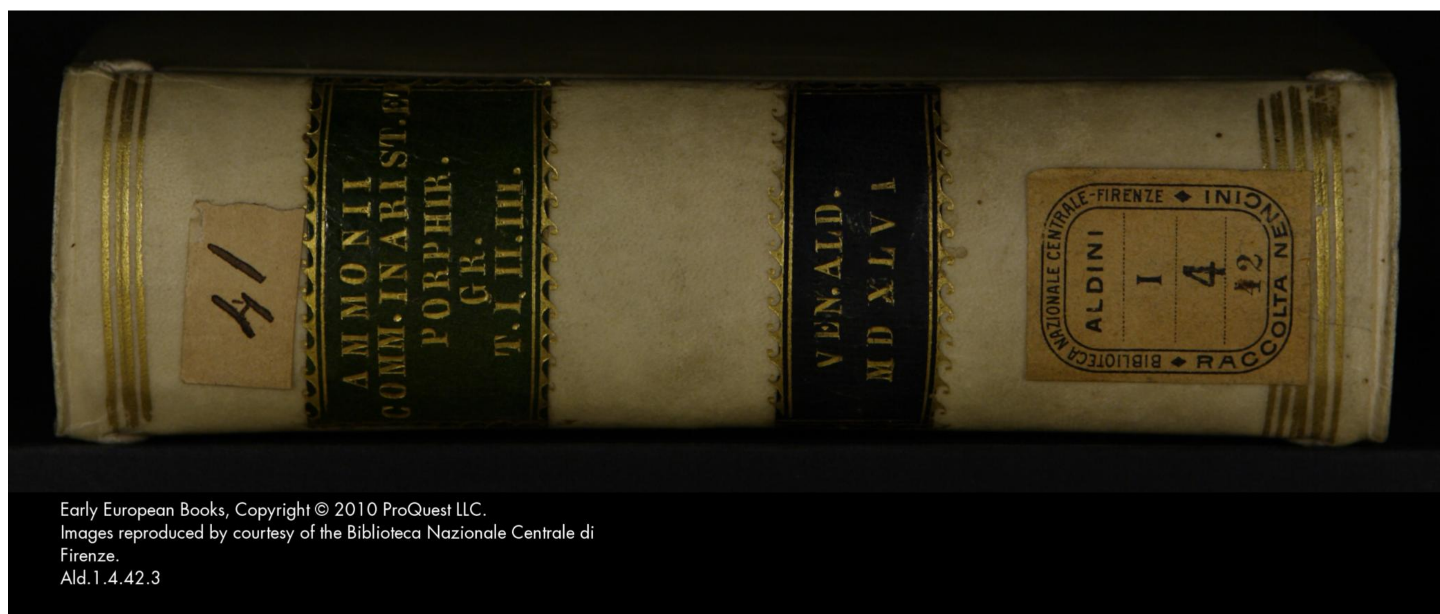
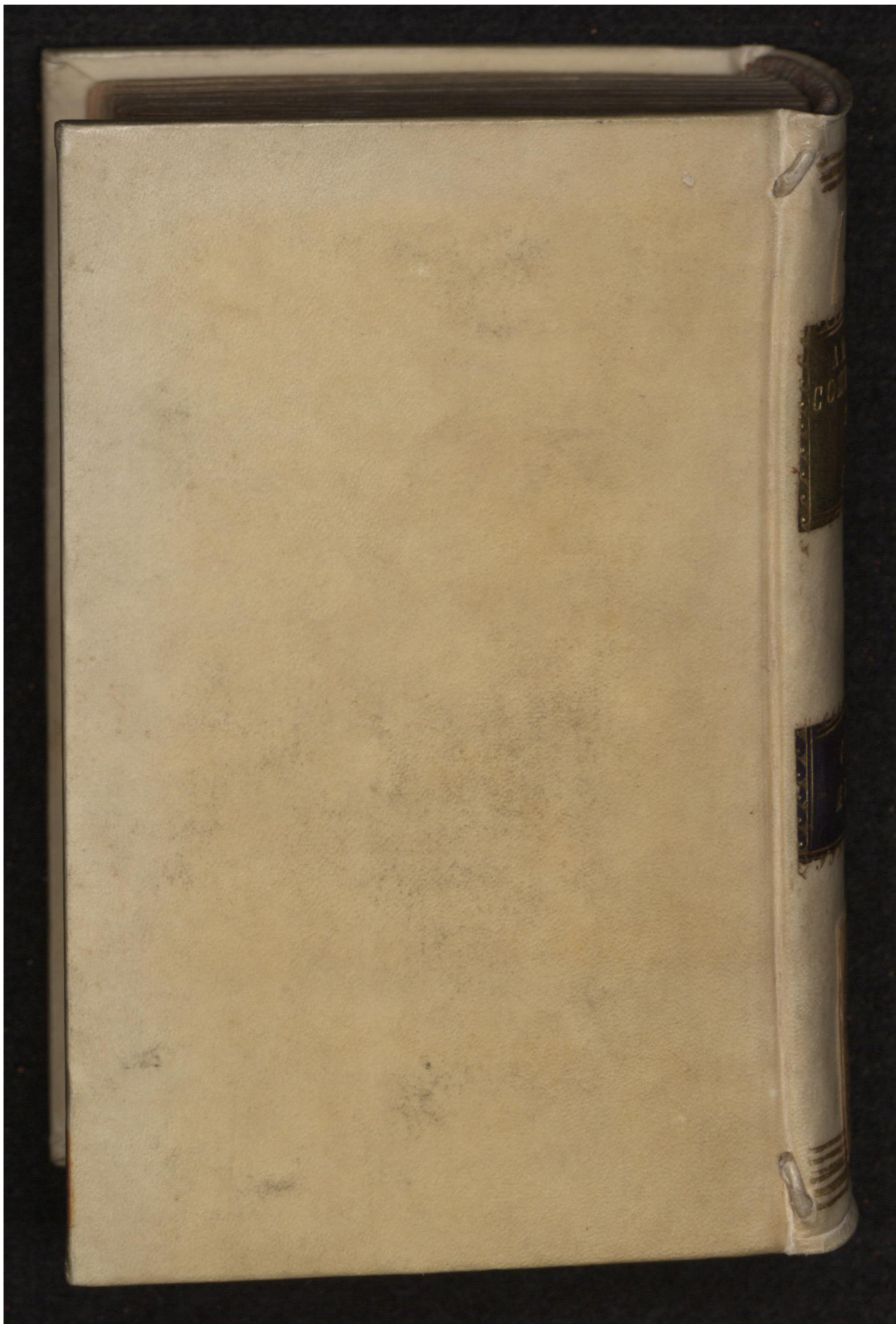

41
AMMONII
COMM. IN ARIST. ET
PORPHIR.
GR.
T. I. II. III.
VEN. ALD.
MDXLVI
BIBLIOTECA NAZIONALE CENTRALE - FIRENZE
RACCOLTA NENCINI
ALDINI
I
4
42

AMPLISSIMO AC REVERENDISS.
ABBATI FRANCISCO LAVREDANO PETRVS RHOSITHINVS S.

n ATVRAE causas cognoscere, & in iisdem exerceri studiose, unicuique maxime laudandum semper duximus. id muneris per solius philosophiæ, quæ hominem perficit & immortali deo similē reddit, agnitionem assequimur. unde censemus iisce gratias habendas esse, qui dignissimæ huius sapientiæ lumen hominibus præbuere. inter hos est præcipue Aristoteles, quem Cicero, Platone excepto, facile principem philosophorum & appellat & facit. inter hos quoque Porphyrius annumerandus, qui in Aristotelem præclaram facit introductionem. huius πέντε φωναῖς, ac illius τῷ περὶ ἑρμηνείας, atque τῷ εἰς κατηγορίας quam lucem dederit Ammonius Hermias, ex his hypomnematibus facile percipi potest. Ammonii ea est existimatio & auctoritas apud diuinæ sophiæ studiosos illustres: ut frustra quis prædicet, quod ingenium, quæ doctrina, quæ uis ac copia in eo sit disserendi, quæq; in explicando diligentia. is Porphyrii & Stagiritæ reconditos sensus sic recludit quidem, ut nihil sanè aliud præterea in eo genere sit requirendum. Nos ea commentaria cui nunc integritati restituerimus, quibusq; erroribus repurgauerimus, ex aliarum editionum collatione lector iudicet. hic errata nonnulla (nam omnia esset infinitum) satis erit afferre.

Quæ periodus integra char. 29. præpoſtere legebatur, καὶ ὅτι τὸ παρὰ τοῖς φιλοσόφοις γένος περὶ οὗ ὁ λόγος, ἔοικε τοῖς εἰρημένοις γένεσι, καὶ ὁμοιότητα τινὰ πρὸς ταῦτα ἔχει: eam nos, dum ſuo loco collocamus, ad tertiam ſequentem paginã transferimus. Vbi char. 28. Porphyrij textus λέγεται δὲ καὶ ἄλλως, ei præponitur, qui eſt κατὰ ἀποτομὴν: ſeriem conuertimus: nam, qui primus erat textus, ſecundum fecimus; qui uero alter, primum. Vbi char. 13. legebatur, ὄντος ἀναγκαίου χρυσαόριε adiunximus καὶ εἰς τὴν παρ᾽ Ἀριστοτέλει διδασκαλίαν. Vbi Αὐτίκα περὶ γενῶν, Porphyrij textus cum præcedente Ammonij commẽtario iungebatur, ſeparauimus. Item ibi, ubi erat Αὐτίκα περὶ γενῶν τε καὶ εἰδῶν εἴτε ὑφέστηκεν, ita legimus Αὐτίκα περὶ γενῶν τε καὶ εἰδῶν, τὸ μὲν εἴτε ὑφέστηκεν: paulo poſt enim τὸ δὲ ſequitur. Ibidem ubi, βαθυτάτης οὔσης τὴς τούτων πραγματείας, ita legimus, βαθυτάτης οὔσης τὴς τοιαύτης πραγματ. ibidem ubi erat, τῶν ὄντων, τὰ μὲν, ὑφέστηκε, legimus, ἄλλώς τε. τῶν ὄντων &c. Vbi char. 61. ſcriptum erat, ὑπογράφουσι δὲ καὶ οὕτω, ita legimus ὑπογράφουσι δὲ τῆς τοιαύτης διαφορᾶς καὶ οὕτω. Vbi char. 27. uerba hæc legebantur, κατὰ ἀποτομὴν τὴν ἀπὸ τῶν ἄλλων γενῶν κεκλημένον, eo quòd uidebantur uacare, cum ibi præſertim proxime iterentur, omnia reſecauimus. Vbi char. 58. legebatur καὶ εἰς τοὺς ὁρισμοὺς, ἀλλ᾽ οὐ τῶν κατὰ συμβεβηκὸς, ſic legimus καὶ εἰς τοὺς ὁρισμοὺς τῶν εἰδῶν, ἀλλ᾽ οὐ τῶν κατὰ συμβεβηκός. Vbi char. 71. ſcriptum erat καὶ τὸ ἐπίσης, legimus κοινὸν δε καὶ τὸ ἐπίσης. Vbi char. 75. erat καὶ τὸ ἀεὶ καὶ πάντι παρεῖναι, legimus καὶ τὸ ἀεὶ καὶ πάντι εἴδη παρεῖναι.

Quæ in prædicamentis.

Char. 11. ubi ſcriptum erat ἐκ γὰρ τούτων συλλογή τις σύγκειται τῶν πλειόνων, legimus ἐκ γὰρ τούτων συλλογισμὸς σύγκειται, συλλογή τις ὤν. Vbi char. 14. legitur ὡς ἄορ, ξίφος, σπάθη, ſtatim ſubijcimus τινὲς δέ φασιν ὅτι διὰ τοῦτο &c. quæ periodus linearum ferè decem alibi præpoſtere legebatur. Vbi char. 64. erat ἐπειδὴ οὐκ ἅμα λευκαίνεται ὁ σωκράτης, ſic reſtituimus ἐπειδὴ οὐκ ἅμα γίνεται μέλας καὶ λευκαίνεται ὁ σωκρ. Vbi char. 9. legebatur ὁ σκοπὸς, καὶ τὰ λοιπὰ, reponimus ὁ σκοπὸς, τὸ χρήσιμον, αἰτία τῆς ἐπιγραφῆς. ibidem ubi, εἰ γνήσιον τοῦ φιλοσόφου τὸ βιβλίον, ſtatim apponimus ἀναγνώσεως τάξις καὶ διαίρεσις. Char. 10. προβλήματος συλλογιστική, legimus προβλήματος συλλογίζεσθαι. ibidem πρὸς τὰς κατὰ φιλοσοφίαν μεθόδους, legimus ἐπιστήμας. Char. 11. τοῦτο κακὸν ἐστὶν, legimus τοῦτο ἀναγκαίως κακὸν ἐστίν.

Char. 83. ἢ ὁποσοῦν ἄλλως πρὸς ἕτερον. ἐπειδὴ, legimus ἢ ὁποσοῦν ἄλλως πρὸς ἕτερον. πρὸς τί δὲ τὰ τοιαῦτα λέγεται ἐπειδὴ. Char. 85. τούτοις μὲν οὖν, πρὸς τὶ, ἐναντίον δὲ, ἀρετῇ μὲν, legimus τούτοις μὲν οὖν, πρὸς τὶ, ἐναντίον ἐστὶν. ἀρετῇ μὲν. Char. 42. ὥστε κοσμοῦσι μᾶλλον. ἐστὶν ὅτε οἱ ὁρισμοὶ τοιοῦτοι τὸ ὑποκείμενον, χωρίζοντες: legimus ὥστε τὸ ὑποκείμενον κοσμοῦσι μᾶλλον. ἐστὶν ὅτε οἱ ὁρισμοὶ τοιοῦτοι, χωρίζοντες. Char. 49. τῶν ἄλλων οὐσίαι λέγονται, legimus τῶν ἄλλων δεύτεραι οὐσίαι λέγονται. Char. 131. ἵνα δηλώσῃ τὸν χρόνον, ſtatim adiungimus, γίνεσθαι λέγει. Cætera per ſe lector dignoſcet.

Locorum imagines præterea, ſuis tabellis exciſas, quæ rem oculis ſubijcerent, ut, quatenus poſſet, ſtudioſorum utilitati conſuleretur, adiunximus: indicemq; adſcripſimus eorum, quæ in tribus ſectionibus continentur. Mihi uero cogi=

tanti, cui potissimum hos nostros dicarem labores, tu solus Lauredane amplissime occuristi: cui, ob perspectam insignem philosophiæ rerumq́; omnium dignotionem, uitæq; tuæ raram integritatem; iure me obstrictum esse, ac plurimum debere fateor. Quam auide expectaram, eam in præsentia occasionem nanciscar: ut te scilicet, Persarum more, in isto tam promerito splendore pro dignitate salutem. proinde munus hoc, qualecunque est, accipies: in quo si uoluntatem meam & studium probaueris, hoc nihil antiquius nunc mihi à deo Opt. Max. dari poterit. Vale.

ΠΙΝΑΞ ΤΩ͂Ν ἘΝ ΤΩ͂Ι ΤΟΥ͂ ΠΟΡΦΥΡΙΟΥ ΒΙΒΛΙΩ͂Ι.

ἘΝ ΤΑΙ͂Σ ΚΑΤΗΓΟΡΊΑΙΣ.

ἘΝ ΤΩ͂Ι ΠΕΡῚ ἙΡΜΗΝΕΊΑΣ.

ἈΜΜΟΝΊΟΥ ΤΟΥ͂ ἙΡΜΊΟΥ ὙΠΟΜΝΗΜΑ ΕἸΣ ΤᾺΣ ΤΟΥ͂ ΠΟΡΦΥΡΊΟΥ ΠΈΝΤΕ ΦΩΝΆΣ.

μ ἘΛΛΟΝΤΑΣ ἩΜΑ͂Σ ΦΙλοσόφων ἅπτεσθαι λόγων, ἀναγκαῖον ἐστὶ μαθεῖν τί ποτέ ἐστι φιλοσοφία. δεῖ γὰρ τὸν ἀρχόμενόν του, πρότερον μαθεῖν τί ὂν τυγχάνει. οὕτω γὰρ σπουδαιότερον ἀνθέξεται τοῦ πράγματος. μανθάνομεν δὲ τὰ πράγματα ἐκ τῶν ὁρισμῶν. καὶ πῶς δυνατὸν δι᾽ ὁρισμοῦ μαθεῖν πρᾶγμα, ἀγνοουμένου τοῦ τί ἐστιν ὁρισμός; ὁρισμὸς τοίνυν ἐστὶ λόγος σύντομος δεικνὺς τὴν τοῦ πράγματος φύσιν. ὁρισμὸς δὲ λέγεται ἀπὸ μεταφορᾶς τῶν ἐν τοῖς χωρίοις ὅρων. ὥσπερ γὰρ ἐκεῖνοι περιλαμβάνουσι τὸ χωρίον καὶ χωρίζουσι τῶν ἀλλοτρίων, οὕτω καὶ οἱ ὁρισμοὶ περιλαμβάνουσι τὸ πρᾶγμα, καὶ χωρίζουσι τῶν ἄλλων ἁπάντων. δεῖ τοίνυν ὁρισμὸν τῆς φιλοσοφίας εἰπεῖν: ὥσπερ καὶ τῆς γραμματικῆς ἀρχόμενοι τὸν ὁρισμὸν ἐμανθάνομεν: ὅτι γραμματική ἐστιν ἐμπειρία τῶν παρὰ ποιηταῖς τε καὶ συγγραφεῦσιν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ λεγομένων: ὁμοίως δὲ καὶ ῥητορικῆς ἀρχόμενοι, τὸν ὁρισμὸν ἐμάθομεν: ὅτι ῥητορική ἐστι δύναμις τεχνικὴ πιθανοῦ λόγου ἐν πράγματι πολιτικῷ, τέλος ἔχουσα τὸ εὖ λέγειν. δεῖ οὖν καὶ τῆς φιλοσοφίας τὸν ὁρισμὸν μαθεῖν: αὕτη γάρ ἐστιν ἡ καὶ ταῖς ἄλλαις ἐπιστήμαις καὶ τέχναις τοὺς ὁρισμοὺς παρέχουσα. Πᾶσα οὖν ἐπιστήμη καὶ τέχνη ὑποκείμενόν τι ἔχει καὶ τέλος. ὑποκείμενον μὲν οὖν ἐστι, περὶ ὃ καταγίνεται: τέλος δὲ, οὗ στοχάζεται, καὶ ὃ βούλεται κοσμεῖν: οἷον, ἡ ἰατρικὴ ὑποκείμε-

νον ἔχει τὰ ἀνθρώπινα σώματα· περὶ γὰρ ταῦτα καταγίνεται· τέλος δὲ, τὸ ὑγιάσαι ταῦτα. τούτου γὰρ στοχάζεται. ὁμοίως καὶ ὁ τέκτων ὑποκείμενον ἔχει τὰ ξύλα, τέλος δὲ, τὸ ποιῆσαι ἀβάκιον. Οἱ οὖν ὁρισμοὶ λαμβάνονται ἢ ἐκ τοῦ ὑποκειμένου, ἢ ἐκ τοῦ τέλους, ἢ καὶ ἀπὸ τοῦ συναμφοτέρου. ἐκ μὲν τοῦ ὑποκειμένου, ὡς ὅταν εἴπωμεν, ἰατρική ἐστι τέχνη περὶ τὰ ἀνθρώπινα σώματα καταγινομένη· ἐκ δὲ τοῦ τέλους, ὡς ὅταν εἴπωμεν, ὑγείας ποιητική· ἐκ δὲ τοῦ συναμφοτέρου, τέχνη περὶ τὰ ἀνθρώπινα σώματα καταγινομένη, ὑγείας ποιητική. ὁμοίως δὲ καὶ ἡ ἀστρονομία, ἐπιστήμη οὖσα, ἔχει ὑποκείμενον, τὰ οὐράνια σώματα· τέλος δὲ, τὸ γνῶναι τὰς κινήσεις αὐτῶν. μάθωμεν οὖν τί ὑπόκειται τῇ φιλοσοφίᾳ, καὶ τί τὸ τέλος αὐτῆς· καὶ οὕτω δυνησόμεθα αὐτῆς τὸν ὁρισμὸν ἀποδοῦναι. Ἰστέον τοίνυν, ὅτι αἱ μὲν ἄλλαι ἐπιστῆμαι καὶ τέχναι περί τινα μερικὰ καταγίνονται· οἷον, ἡ τεκτονικὴ περὶ μόνα τὰ ξύλα· ἡ δὲ ἀστρονομία περὶ μόνα τὰ οὐράνια, μόνη δὲ ἡ φιλοσοφία περὶ πάντα τὰ ὄντα καταγίνεται. τέλος δὲ ἔχει, οὐ ποιῆσαι, ἀλλὰ γνῶναι αὐτά. παραλαμβάνονται οὖν τῆς φιλοσοφίας οἱ ὁρισμοὶ πολλοί. πολλοὶ γὰρ πολλαχῶς ὡρίσαντο τῶν παλαιοτέρων αὐτήν. ἵνα δὲ μὴ τοῖς φιλαιτίοις ἀκαίρου φιλοτιμίας ἐν τῷ παρόντι δῶμεν ἔγκλημα, τῶν ἑκάστου λέξοντες ὅρους, ἀπόχρη πέντε ἢ ὀλίγῳ πλείους προσεπελθεῖν. δύο μέν εἰσιν ἐκ τοῦ ὑποκειμένου· δύο δὲ ἐκ τοῦ τέλους· καὶ ἕτερος ἐκ τῆς ὑπεροχῆς, ἣν ἔχει πρὸς τὰς ἄλλας τέχνας· καὶ ἕτερος ἐξ ἐτυμολογίας. Ἔστιν οὖν ὁ πρῶτος ὁρισμὸς οὗτος· φιλοσοφία ἐστὶ γνῶσις τῶν ὄντων ᾗ ὄντα ἐστί. τὸ δὲ ᾗ, ἀντὶ τοῦ καθὸ ὄντα ἐστίν. οὐ γὰρ προτίθεται ὁ φιλόσοφος πάντας τοὺς ἐν τῷ κόσμῳ ἀνθρώπους εἰδέναι κατ' ἀριθμόν, ἀλλὰ τίς ποτέ ἐστιν ἡ τοῦ ἀνθρώπου φύ-

σις. τὴν γὰρ οὐσίαν ἑκάστου πράγματος, καὶ τὸ εἶναι σκοπεῖ ὁ φιλόσοφος. Ὁ δὲ πλάτων οὕτως ὁρίζεται τὴν φιλοσοφίαν: φιλοσοφία ἐστὶ γνῶσις θείων τε καὶ ἀνθρωπίνων πραγμάτων: καὶ δῆλον, ὅτι ὁ αὐτός ἐστι τῷ πρὸ αὐτοῦ. διαφέρει δὲ μόνῳ τῷ σαφεῖ τε καὶ ἀσαφεῖ. διεῖλε γὰρ τὰ ὄντα, εἴς τε καὶ θεῖα καὶ ἀνθρώπινα: τὰ μὲν ἀΐδια, εἰπὼν θεῖα, τὰ δ' ἐν γενέσει καὶ φθορᾷ, εἰπὼν ἀνθρώπινα. οὗτος οὖν ὁ ὁρισμὸς καὶ ὁ πρῶτος ἐκ τοῦ ὑποκειμένου ἀποδίδονται. διενηνόχασι δὲ ἀλλήλων, ὡς εἴρηται, τῷ σαφεῖ τε καὶ ἀσαφεῖ. Ἔστι δὲ καὶ τοιοῦτος ὁρισμὸς ἀπὸ τοῦ τέλους ὁ λέγων, φιλοσοφία ἐστὶν ὁμοίωσις θεῷ κατὰ τὸ δυνατὸν ἀνθρώπῳ. οὕτω γὰρ ὁ πλάτων ὡρίσατο. ὁ γὰρ θεὸς διττὰς ἔχει τὰς ἐνεργείας, τὰς μὲν, γνωστικάς, καθ' ὃ τὰ πάντα γινώσκει, ὡς καὶ οἱ ποιηταὶ σημαίνουσι λέγοντες: Θεοὶ δέ τε πάντα ἴσασι: τὰς δὲ, προνοητικὰς τῶν καταδεεστέρων, καθ' ὃ τοῦ κόσμου ὅλου προνοεῖται, ὡς καὶ οἱ ποιηταὶ φασι: Θεοὶ δωτῆρες ἐάων. ὁ δὲ φιλόσοφος βούλεται κατ' ἄμφω ἑαυτὸν ἐξομοιοῦν τῷ θεῷ. βούλεται γὰρ καὶ θεωρητὴς εἶναι τῶν πάντων: πάντα γὰρ ἐπισκέπτεται: καὶ μέντοι καὶ προνοητής: πρόνοιαν γὰρ τῶν καταδεεστέρων ποιεῖται: ὁ γάρ τοι πολιτικὸς φιλόσοφος δικάζει, καὶ νόμους τίθησιν, ὥστε ἡ φιλοσοφία εἰκότως ὁμοίωσίς ἐστι θεῷ. τὸ δὲ κατὰ τὸ δυνατὸν ἀνθρώπῳ, καλῶς πρόσκειται. οὔτε γὰρ ἡ γνῶσις ὁμοία, οὔτε πρόνοια ἡ αὐτή: ἐπεί, Οὔποτε φῦλον ὁμοῖον ἀθανάτων τε θεῶν, χαμαὶ ἐρχομένον τ' ἀνθρώπων: ὧν γὰρ αἱ οὐσίαι διάφοροι, τούτων καὶ αἱ τελειότητες διάφοροι ὑπάρχουσι. καὶ ἔστιν ἰδεῖν τοῦτο καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ζώων. ἐπειδὴ γὰρ ὁ ἄνθρωπος καὶ ὁ ἵππος διάφορον ἔχουσι τὴν οὐσίαν, διάφορον ἔχουσι καὶ τὴν τελειότητα. ἀνθρώπου μὲν γὰρ τελειότης, τὸ μετὰ λόγου καὶ φρονήσεως ζῆν: ἵππου

δέ, τὸ ὀξέως θεῖν, καὶ ἐν πολέμοις ἐπιτήδειον εἶναι. καὶ ἐν αὐτοῖς δὲ τοῖς ἀλόγοις πολλὴ διαφορὰ ὑπάρχει τῶν τελειοτήτων· ἐπειδὴ καὶ τῆς οὐσίας αὐτῶν, ἄλλη μὲν ὑπάρχει κυνὸς τελειότης, ἄλλη δὲ ἵππου. εἰ οὖν ἐπὶ τούτων διάφοροι εἰσὶν αἱ τελειότητες παρὰ τὴν διάφορον οὐσίαν, πολλῷ μᾶλλον ἐπ' ἀνθρώπου τε καὶ θεοῦ. ἐπεὶ οὖν πολὺ διαφέρουσι κατὰ τὴν οὐσίαν, εἰκότως καὶ τὰς τελειότητας διαφερούσας ἔχουσι. καλῶς οὖν πρόσκειται τῷ ὅρῳ, τό, κατὰ τὸ δυνατὸν ἀνθρώπῳ. ἔστιν οὖν ἡ φιλοσοφία ὁμοίωσις θεῷ κατὰ τὸ δυνατὸν ἀνθρώπῳ. Ἐκ ποίας δὲ αἰτίας ὥρμησεν ὁ φιλόσοφος οὕτως ὁρίσασθαι τὴν φιλοσοφίαν, λεκτέον. ἐπειδὴ γὰρ ὡς εἶπον, διτταί εἰσιν αἱ τοῦ θεοῦ δυνάμεις, αἵ τε γνωστικαὶ καὶ πρακτικαί, διτταί εἰσι καὶ τῆς ἡμετέρας ψυχῆς, αἵ τε θεωρητικαὶ καὶ πρακτικαί. ὁ δὲ φιλόσοφος ἑκάτερα τῶν μερῶν τῆς ψυχῆς κοσμεῖν βούλεται τῇ πρὸς θεὸν μιμήσει, τὸ μέν, τὴν τῶν ὄντων φύσιν πῶς ἔχει ἐπισκεπτόμενος, τὸ δέ, τὰς παθητικὰς τῆς ψυχῆς κοσμῶν δυνάμεις, καὶ τῶν ἄλλων ἐπιμελούμενος, εἰκότως ὁ Πλάτων, ὁμοίωσιν εἶναι θεῷ τὴν φιλοσοφίαν κατὰ τὸ δυνατὸν ἀνθρώπῳ, ὡρίσατο. Ἔστι δὲ καὶ ἄλλος ὁρισμὸς ἐκ τοῦ τέλους ὁ λέγων· φιλοσοφία ἐστὶ μελέτη θανάτου. ἐπεὶ δὲ ὁ προκείμενος ὅρος τὴν φιλοσοφίαν μελέτη θανάτου ὁρίζει, ῥητέον, ὅπως δεῖ τῆς τοῦ θανάτου μελέτης ἀκούειν. Κλεόμβροτος γάρ τις ὀνόματι, ἐγκύψας τῷ τοῦ Πλάτωνος Φαίδωνι, καὶ ὅτι μὲν δεῖ τὸν φιλόσοφον θάνατον μελετᾶν γνούς, ὅτῳ δὲ τρόπῳ δεῖ μὴ γνούς, ἀνελθὼν ἐπὶ τοῦ τείχους, ἑαυτὸν κατεκρήμνισε. τούτου μαρτύριον, ὃ εἰς αὐτὸ τὸ Ἀμβρακιωτικὸν μειράκιον ἐκθέμενος ἐπίγραμμα ποιητής. φησὶ γάρ·

Εἴπας ἥλιε χαῖρε κλεόμβροτος ἀμβρακιώτης
Ἥλατ' ἀφ' ὑψηλοῦ τείχεος εἰς ἀΐδου·
Ἄξιον οὐδὲν ἰδὼν θανάτου κακὸν, ἀλλὰ Πλάτωνος
Ἓν τὸ περὶ ψυχῆς γράμμ' ἀναλεξάμενος.

Διὰ τὴν ἐξ ἀγνοίας τοίνυν τῷ νέῳ συμβᾶσαν ἐγχείρησιν
ἐπισκεπτέον ἂν εἴη, τί ποτε βούλεται ἡ ῥηθεῖσα τοῦ θανάτου
μελέτη. καὶ γὰρ καὶ ὁ πλάτων παρακελεύεται μὴ ἐξάγειν
» ἑαυτόν. φησὶ γὰρ οὕτως· Ὁ μὲν οὖν ἐν ἀπορρήτοις περὶ
» αὐτῶν λεγόμενος λόγος, ὡς ἔν τινι φρουρᾷ ἐσμὲν οἱ ἄνθρω-
» ποι, καὶ οὐ δεῖ αὑτὸν ἐκ ταύτης ἐξάγειν, οὐδὲ ἀποδιδρά-
» σκειν, μέγας τίς μοι φαίνεται, καὶ οὐ ῥᾴδιον διϊδεῖν. οὐ δεῖ
δὲ ἐξάγειν ἑαυτούς. ὥσπερ γὰρ ὁ ἐν φρουρᾷ ὑπάρχων καὶ
καταδεθεὶς διά τι πλημμέλημα, εἰ βουληθείη ἀποδρᾶσαι,
ἀνατρέπει ὅσον ἐφ' ἑαυτῷ τοὺς νόμους, οὕτω καὶ ὁ σπεύδων
διαλῦσαι τὸν δεσμὸν τοῦ σώματος τὸν δεθέντα ὑπὸ τῆς
προνοίας, ἀνατρέπει τοὺς δημιουργικοὺς νόμους. οὐ δεῖ οὖν
θανατοῦν. εἰ τοίνυν ταῦθ' οὕτως ἔχει, πῶς μελέτην θανά-
του τὴν φιλοσοφίαν φαμέν· πρόσεχε οὖν τοῖς λεγομένοις,
καὶ λυθήσεται ἡ ἀπορία. Ἰστέον ὅτι τοῦ ἀνθρώπου συνθέ-
του ὄντος ἐκ ψυχῆς καὶ σώματος, καὶ ὁ σύνδεσμος διπλὸς,
καὶ ἡ τῆς ψυχῆς λύσις διπλή. ἔστι γὰρ ὁ φυσικὸς λεγόμενος
δεσμὸς, καθ' ὃν τῇ ψυχῇ δέδεται τὸ σῶμα, καὶ ζωοποιεῖται
ἐξ αὐτῆς. ἔστι δὲ καὶ ὁ προαιρετικὸς δεσμὸς, καθ' ὃν ἡ ψυχὴ
δέδεται δουλεύουσα τῷ σώματι αὐτῷ, κεκρατουμένη ὑπ'
αὐτοῦ. διπλὴ οὖν καὶ ἡ λύσις· ἡ μὲν τοῦ σώματος ἀπὸ ψυ-
χῆς· ἡ δὲ τῆς ψυχῆς ἀπὸ σώματος. καὶ ὁ θάνατος διπλὸς,
ὁ μὲν, φυσικὸς, καθ' ὃν πάντες οἱ ἄνθρωποι ἀποθνήσκο-
μεν· τουτέστι, καθ' ὃν χωρίζεται τὸ σῶμα τῆς ψυχῆς· ὁ δὲ
προαιρετικὸς, καθ' ὃν οἱ φιλόσοφοι μελετῶσι χωρίζειν τὴν
ψυχὴν ἀπὸ τοῦ σώματος, καὶ κατὰ τοῦτο λέγονται μελε

τὸν θάνατον, τουτέστι, χωρισμὸν ψυχῆς ἀπὸ σώματος. Ἰστέον γὰρ, ὅτι οὐ πάντως τοῦ σώματος χωρισθέντος τῆς ψυχῆς, καὶ ἡ ψυχὴ χωρίζεται τοῦ σώματος. αἱ γὰρ φιλοσώματοι ψυχαὶ, καὶ μετὰ θάνατον τὸν τῶν σωμάτων ἔτι περιέπουσιν ἔρωτα· καὶ τούτων εἶναι φασὶ τὰ φαινόμενα περὶ τοὺς τάφους σκιοειδῆ φαντάσματα. ἀλλ᾽ οὐδὲ τῆς ψυχῆς ἀπὸ τοῦ σώματος χωριζομένης, τὸ σῶμα πάντως χωρίζεται τῆς ψυχῆς. οἱ γὰρ φιλοσόφως ζῶντες, καὶ ἐν τῇ ζωῇ ὄντες ἔτι, χωρίζουσιν ἑαυτοὺς τοῦ σώματος. ἔστιν οὖν ἡ φιλοσοφία μελέτη θανάτου· τουτέστι, μελέτη χωρισμοῦ ψυχῆς ἀπὸ τοῦ σώματος. Ζητῆσαι δὲ λοιπὸν ἄξιον, ὡς εἰ τέλος ἔχει ἡ φιλοσοφία τὴν τῶν ὄντων γνῶσιν, πῶς τὸν ὁρισμὸν, τὸν λέγοντα, γνῶσις τῶν ὄντων ᾗ ὄντα ἐστί, καὶ πάλιν, γνῶσις θείων τε καὶ ἀνθρωπίνων πραγμάτων, ἐκ τοῦ ὑποκειμένου φαμὲν, καὶ οὐκ ἐκ τοῦ τέλους. ὡς γὰρ τὴν ἰατρικὴν ἐπιστήμην περὶ τὰ ἀνθρώπινα σώματα καταγινομένην ἐκ τοῦ ὑποκειμένου φαμὲν ὁρίζεσθαι, ὅταν δὲ ὑγείας ποιητικὴν, ἐκ τοῦ τέλους, ὅτι τούτου στοχάζεται, οὕτω δὴ καὶ ἐπὶ τῆς φιλοσοφίας, εἰ τέλος ἔχει τὴν τῶν ὄντων γνῶσιν, ἐκ τοῦ τέλους εἶναι λέγειν δεῖ τοὺς ἀποδιδομένους ὁρισμούς. ἐκεῖνο δὲ πρῶτον σκοπητέον, ὡς ἡ φιλοσοφία τὸ μέν τι ἔχουσα μόνον θεωρητικὸν, τὸ δὲ, πρακτικὸν, διπλοῦν ἔχει καὶ τὸ τέλος. ὅταν γὰρ λέγωμεν μελέτην εἶναι θανάτου τὴν φιλοσοφίαν, ἐκ τοῦ πρακτικοῦ τέλους αὐτὴν ὁριζόμεθα. ὅταν δὲ γνῶσιν τῶν ὄντων ᾗ ὄντα ἐστὶν, ἐκ τοῦ γνωστικοῦ. ὅταν δὲ ὁμοίωσιν θεῷ κατὰ τὸ δυνατὸν ἀνθρώπῳ, ἐξ ἀμφοῖν. ἡ μὲν ἰατρικὴ μικτὴ οὖσα, ὅταν μὲν κατὰ μόνον τὸ θεωρητικὸν αὐτῆς ὁρίζηται, λέγεται ἐπιστήμη περὶ τὰ ἀνθρώπινα σώματα καταγινομένη. καὶ εἰκότως ἐκ τοῦ ὑποκειμένου αὐτῆς τὸν τοιοῦτον φαμὲν ὁρισμόν. ὅ-

ται δὲ κατὰ τὸ οὗ ἕνεκα τῇ ἑαυτῆς χρῆται θεωρίᾳ, ὑγείας εἶναι περιποιητικήν, καὶ ἐκ τοῦ τέλους εἶναι τοῦτον λέγομεν τὸν ὁρισμόν. ἡ δὲ φιλοσοφία ἁπλοῦν ἔχουσα τὸ θεωρητικὸν εἶδος, αὐτοῦ γὰρ καὶ μόνου ἕνεκεν γίνεται τοῦ γνῶναι τὰ πράγματα, οὐκ ἂν ἄλλον μὲν ἐκ τοῦ ὑποκειμένου δέξηται ὁρισμὸν, ἄλλον δὲ ἐκ τοῦ τέλους. ἡ γὰρ γνῶσις, τινῶν ἐστὶ γνῶσις. ἅμα οὖν καὶ ὅτι γνῶσις, καὶ τινῶν ἐστὶ γνῶσις, συμπεριλήψεται. καὶ ὅμως, εἴτε ἐκ τοῦ ὑποκειμένου τὸν τοιοῦτον ὁρισμὸν, εἴτε ἐκ τοῦ τέλους εἴποι τὶς ἂν, οὐκ ἂν ἁμάρτοι. μᾶλλον δὲ ἐξ ἀμφοῖν εἴη ἄν. Ἀλλ' ἴσως πρὸς διαστολὴν τῶν ἄλλων ὁρισμῶν, τοῦ τε λέγοντος, ὁμοίωσις θεῷ κατὰ τὸ δυνατόν, καὶ οὐ προσδιορίζοντος ἐν τίσιν ἡ ὁμοίωσις, καὶ τοῦ λέγοντος, μελέτη θανάτου, ἐκ τοῦ ὑποκειμένου τοὺς εἰρημένους ὅρους προσηγορεύσαμεν. Ἔστι δὲ καὶ ἄλλος τῆς φιλοσοφίας ὁρισμὸς ἀριστοτέλους, ἐκ τῆς ὑπεροχῆς αὐτῆς τῆς πρὸς τὰς ἄλλας ἐπιστήμας καὶ τέχνας, λέγων. φιλοσοφία ἐστὶ τέχνη τεχνῶν, καὶ ἐπιστήμη ἐπιστημῶν, τοιῷ δέ τινι τρόπῳ πρὸς ταύτην ἰδόντος τὴν ἀπόδοσιν. τῶν γνώσεων αἱ μὲν, ταῖς τέχναις πρέπουσιν· αἱ δὲ, ταῖς ἐπιστήμαις. αὗται δὲ αἱ τέχναι καὶ ἐπιστῆμαι, κατὰ μὲν τοὺς λόγους οὐδὲν διαφέρουσιν ἀλλήλων. οἱ γὰρ ἑκάστης λόγοι καθ' ἑαυτοὺς μὲν, ἄπταιστοί εἰσι, κατὰ δὲ τὴν ὕλην, διαλλάττουσιν. αἱ μὲν γὰρ ἐπιστῆμαι περὶ τὰ ὡσαύτως ἔχοντα καταγίνονται. οἷον, ἀστρονομία, γεωμετρία, ἀριθμητική, αἱ δὲ τέχναι περὶ τὰ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ μεταβαλλόμενα. ὅθεν τῆς γεωμετρίας οἱ λόγοι ἄπταιστοι μένουσιν, ὡς ἔχει ἐκεῖνο, παντὸς κύκλου τὰ ἀπὸ τοῦ κέντρου ἐπὶ τὴν περιφέρειαν διαστήματα ἴσα εἰσὶν ἀλλήλοις. τοῦτο γὰρ ὡσαύτως ἔχον ἐστίν. οἱ δὲ τῆς ἰατρικῆς, πταίουσιν, ὡς ὁ λέγων. τὰ ἐναντία τῶν ἐναντίων ἰάματα, διὰ τὸ μὴ περὶ τὸ ὡσαύτως

ἔχειν ἀεὶ καταγίνεσθαι. πρῶτον μὲν, οὐδὲ πάντων τῶν νοσημάτων ἰάματά ἐστι. τί γάρ, ἐὰν ἡ νόσος ὀλεθρία ᾖ; ἄλλως τε, ἔστιν ὅτε οὐ τἀναντία προσάγουσιν, ἀλλὰ τὰ ὅμοια, ὡς ἐπὶ τῶν κατὰ συμβεβηκός. πολλάκις γὰρ ψυχρὸν ὕδωρ ἐπιχεόμενον ἠτονηκυῖαν ἤδη θερμότητα ἀνεκαλέσατο. Πάσαις τοίνυν ταῖς ἐπιστήμαις καὶ ταῖς τέχναις ἡ φιλοσοφία τὰς ἀρχὰς δίδωσι. τῇ μὲν γεωμετρίᾳ, τοὺς καθολικοὺς λόγους, φιλοσόφων γὰρ τὸ καθόλου ζητεῖν, ἄλλως τε ὁ γεωμέτρης τὸ σημεῖον ἀμερὲς λαμβάνει, καὶ τὸ μέγεθος ἐπ' ἄπειρον διαιρεῖ. καὶ ταύταις ἀναποδείκτως ταῖς ἀρχαῖς κέχρηται. ὁ δὲ φιλόσοφος, ταῦτα δείκνυσιν. ἐπειδή γὰρ φησι πᾶν τὸ περατοῦν τοῦ περατουμένου λείπεται μιᾷ διαστάσει. τὸ γὰρ σῶμα τρεῖς ἔχον διαστάσεις περατοῦται ὑπὸ τῆς ἐπιφανείας, ἥτις ἔχει δύο διαστάσεις, μῆκος καὶ πλάτος, βάθος γὰρ οὐκ ἔχει ᾧ λείπεται τοῦ σώματος. ἡ δὲ ἐπιφάνεια δύο ἔχουσα διαστάσεις, περατοῦται ὑπὸ τῆς γραμμῆς, ἥτις μίαν ἔχει διάστασιν τὸ μῆκος μόνον. ἡ δὲ γραμμὴ περατοῦται ὑπὸ τοῦ σημείου. καὶ δῆλον ὅτι οὐκ ἕξει οὐδεμίαν διάστασιν, ἀλλ' ἔσται ἀμερὲς, εἴγε ὡς εἴρηται, πᾶν πέρας τοῦ περατουμένου λείπεται μιᾷ διαστάσει. Ὅτι δὲ καὶ πᾶν μέγεθος ἐπ' ἄπειρον ἐστὶ διαιρετὸν, δείκνυσι λαμβάνων. ὅτι ἡ τομὴ κατὰ σημεῖα γίνεται, ἅπερ οὐ συντίθεται, οὐδὲ ποιοῦσι σῶμα. οὐκοῦν τὸ σῶμα τρεῖς ἔχει διαστάσεις κατὰ σημεῖα διαιρούμενον, οὐδὲν γὰρ ἀφαιρεῖται τοῦ σώματος ἡ διαίρεσις, πλὴν τοῦ ποσοῦ τὸ μέγεθος, τὸ δὲ τρεῖς ἔχειν διαστάσεις, οὐκ ἀφαιρεῖται. οὐκοῦν ὁ λόγος τοῦ σώματος ἐπιδέχεται τὴν ἐπ' ἄπειρον τομήν. εἰ δὲ ἀδυνατός ἐστι διὰ τὴν σύμφυτον ἀσθένειαν ἀνυσθῆναι, οὐ διὰ τοῦτο ἀνῄρηται. Τῇ δὲ ἰατρικῇ, τὸ περὶ τῶν τεσσάρων στοιχείων σκοπεῖσθαι, αὕτη ἐστὶν ἡ παρέχου-

σα. τῶν γὰρ φιλοσόφων ἀποδεικνύντων τέσσαρα εἶναι τῶν ἐν γενέσει σωμάτων τὰ στοιχεῖα, ταῦτα δὴ τὰ πολυθρύλητα, καὶ οὔτε πλείονα, οὔτε ἐλάττονα, ἐκεῖνοι ὡμολογημένον τοῦτο λαμβάνοντες, ἐκ τούτων προσεχῆ στοιχεῖα τῶν τέσσαρας γεννᾶσθαι φασὶ χυμούς, ἀναλόγως ἐκείνοις τοῖς πορρωτέρω στοιχείοις τούτους λαμβάνοντες. Β ὅτι ἡγεμὼν καὶ τῇ ῥητορικῇ ἡ φιλοσοφία τὰς ἀρχὰς δίδωσιν. ἀναλόγως γὰρ τῇ τε ἐπαγωγῇ καὶ τῷ συλλογισμῷ, τὸ παράδειγμα καὶ τὸ ἐνθύμημα ὁ ῥήτωρ λαμβάνει. ὥσπερ γὰρ ὁ συλλογισμὸς ἀληθής ἐστιν, ἐπειδὴ ἔχει τὸ ἀναγκαῖον; οὕτω καὶ τὸ ἐνθύμημα ἀληθὲς βούλεται εἶναι, μιᾷ μέντοι προτάσει τοῦ συλλογισμοῦ λείπεται, ὅθεν καὶ συλλογισμὸς ἀτελὴς λέγεται. συλλογισμὸς δέ ἐστι λόγος ἐν ᾧ τεθέντων τινῶν, ἕτερόν τι τῶν κειμένων ἐξ ἀνάγκης συμβαίνει τῷ ταῦτα εἶναι. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον ἀναλογεῖ καὶ τῇ ἐπαγωγῇ τὸ παράδειγμα. ὥσπερ γὰρ ἐκείνη τὸ ὡς ἐπὶ πολὺ ἔχει, καὶ τὸ εἰκός, οὐ πάντως δὲ τὸ ἀληθές, οὕτω καὶ τὸ παράδειγμα. διαφέρει δὲ καὶ ταῦτα ἀλλήλων· ὅτι ἡ μὲν ἐπαγωγή, λόγος ἐστὶν ἀπὸ τῶν μερικῶν τὸ καθόλου πιστούμενος, οἷον, ῥητορικὴ καὶ νομοθετικὴ καὶ ἡ δεῖνα καὶ ἡ δεῖνα τέχναι οὖσαι, ὠφέλιμοί εἰσι τῷ βίῳ. τέχνη ἄρα οὖσα καὶ ἡ ἰατρική, ὠφέλιμός ἐστι τῷ βίῳ. τὸ δὲ παράδειγμα, ἀπὸ τῶν μερικῶν τὰ ἀπὸ μέρους πιστοῦται, καὶ τὰ ἐπιχειρήματα δὲ ἐκεῖθεν λαμβάνει. περὶ γὰρ τοπικῶν ὁ ἀριστοτέλης ἐν τῇ λογικῇ διείλεκται, καὶ ὅλως ῥητορικὰς τέχνας ἐπραγματεύσατο. οὐκοῦν καὶ ἡ ῥητορικὴ παρὰ τῆς φιλοσοφίας τὰς ἀρχὰς εἴληφεν. ἄλλως τε καὶ ὁ ῥήτωρ κέχρηται τῷ δικαίῳ, καὶ τῷ καλῷ, καὶ τῷ συμφέροντι, οὐκ εἰδὼς πῶς καὶ πού ποτε θεωρεῖται τὸ δίκαιον, οὐδὲ εἰ ταυτόν ἐστι τῷ συμφέροντι. ἔστι γὰρ ὅπου εἰς ταυτὸν αὐτὸ νομίζουσι τῷ δικαίῳ,

ἔστι δ' ὅτε καὶ διαιροῦσιν αὐτὸ, καὶ ἐναντίον τίθενται. δείκνυται δὲ ὅτι ταῦτα ἐστὶν ὅτε καὶ ἀντιστρέφει. Καὶ γραμματικὴ δὲ ὁμοίως. περὶ γὰρ τόνους καὶ χρόνους καταγίνεται. ἅπερ ἐστὶ μουσικῆς. ἡ δὲ μουσικὴ φιλοσοφίας ἐστὶ μέρος. Οὐ μόνον δὲ αἱ λογικαὶ τέχναι καὶ ἐπιστῆμαι δέονται φιλοσοφίας, ἀλλὰ καὶ αἱ βάναυσοι λεγόμεναι τέχναι. ὁ γὰρ οἰκοδόμος τῇ καθέτῳ χρῆται πρὸς τὸ διακρίναι, εἴτε ὀρθιός ἐστιν ὁ τοῖχος, εἴτε οὔ, τίς μέντοι ἡ κάθετος, οὐκέτι οἶδεν. ὁ μέντοι φιλόσοφος οἶδεν εὐθὺς τὴν αἰτίαν. ἐρεῖ γὰρ ὅτι πάντα τὰ βάρη αὐτοφυῶς ἐπὶ τὸ κέντρον ὁρμᾷ. ὅθεν πρὸς ὀρθὰς γωνίας πανταχόθεν τὰ βάρη καταφέρεται, αἱ δὲ ὀρθαὶ γωνίαι, ἀπαρέγκλιτοί εἰσι. καὶ ὁ τέκτων δὲ πρὸς τὸ εὐθὺ ποιῆσαι τὸ ξύλον τῇ στάθμῃ κέχρηται. τίς μέντοι ἡ τῆς εὐθείας φύσις, οὐκέτι οἶδεν. ἡ δὲ γεωμετρία μέρος τε οὖσα καὶ αὐτὴ φιλοσοφίας, ἐρεῖ, εὐθεῖα γάρ ἐστιν, ἥτις ἐξ ἴσου τοῖς ἐφ' ἑαυτῆς σημείοις κεῖται. ὁμοίως δὲ πάσας τὰς ἄλλας ἐπιστήμας καὶ τέχνας ἀπὸ φιλοσοφίας τὰς ἀρχὰς ἐχούσας ἔστιν εὑρεῖν. ἔστιν οὖν ἡ φιλοσοφία τέχνη τεχνῶν, καὶ ἐπιστήμη ἐπιστημῶν. Ὁ μέντοι πυθαγόρας φησὶν, ὅτι φιλοσοφία ἐστὶ φιλία σοφίας, πρῶτος τῷ παρὰ τοῖς παλαιοτέροις ἐπιστὰς ἁμαρτήματι. ἐπειδὴ γὰρ ἐκεῖνοι σοφὸν ὠνόμαζον τὸν ἡντιναοῦν μετιόντα τέχνην, ὧν εἷς ἦν καὶ
» ὁ ἀρχίλοχος, λέγων. Τρίαιναν ἐσθλὴν, καὶ κυβερνήτης
» σοφός. καὶ ὁ ποιητής. Ἐπεὶ σοφὸς ἤραρε τέκτων, καὶ, εὖ εἰδὼς σοφίης ὑποθημοσυνήσιν ἀθήνης, μεθίστησι τὴν προσηγορίαν ταύτην ἐπὶ τὸν θεὸν, ὡς μόνον ἐκεῖνον καλεῖσθαι σοφὸν τὸν θεὸν, τὸν τὴν σοφίαν τε καὶ τὴν τῶν ὄντων ἀΐδιον ἔχοντα γνῶσιν. ὁρῶν δὲ τοὺς μὲν, ἐπὶ ῥητορικὴν, τοὺς δὲ, ἐπὶ γραμματικὴν, τοὺς δὲ, ἐπί τι τῶν φυσικῶν ζήτησιν ἔχοντας, ἄλλους δ' αὖ πάλιν ἐφ' ἕτερα, προσαγορεύει τοὺς τὴν τῶν

φυσικῶν θεωρίαν ἀσκοῦντας, φιλοσόφους, οἱονεὶ φιλοῦντας τὸν σοφὸν, ὅπερ ἠξίουν καλεῖν τὸν θεὸν, τὴν δὲ τούτων γνῶσιν, ἀναλόγως φιλοσοφίαν ὠνόμαζε· ταῦτα πυθαγόρας. Εἰσὶ δὲ καὶ ἄλλοι τῆς φιλοσοφίας ὁρισμοί· ἀρκοῦσι δὲ καὶ οὗτοι. Ἐπειδὴ δὲ πᾶν πρᾶγμα, εἴτε διαιρετόν ἐστιν, εἴτε ἀδιαίρετον, ἀνάγκη καὶ ἡμᾶς εἰπεῖν, πότερον ἡ φιλοσοφία διαιρετή ἐστιν, ἢ οὔ. πρὸ δὲ τούτων, δίκαιόν ἐστιν εἰπεῖν, τί ὅλως ἐστὶ διαίρεσις, καὶ τί ἐπιδιαίρεσις, καὶ τί ὑποδιαίρεσις. τὸν γὰρ περὶ διαιρέσεως διαλεγόμενον χρὴ πρότερον εἰπεῖν ὅ, τί ποτέ ἐστι τούτων ἕκαστον. Ἔστι μὲν οὖν διαίρεσις, ἡ κατὰ πρώτην ἐπιβολὴν τομὴ τοῦ πράγματος. Ἐπιδιαίρεσις δὲ, ἡ κατὰ δευτέραν ἐπιβολὴν τομή· οἷον, κατὰ πρώτην ἐπιβολὴν τέμνω τὸ ζῶον εἰς λογικὸν, καὶ ἄλογον· τοῦτο διαίρεσις· κατὰ δὲ δευτέραν, εἴς τε τὸ ἐπουράνιον, καὶ ἐπιχθόνιον, ἤγουν θνητὸν καὶ ἀθάνατον· τοῦτο ἐστὶν ἐπιδιαίρεσις· μόνῃ δὲ τῇ τάξει διαφέρει ἀλλήλων. Ὑποδιαίρεσις δέ ἐστιν, ἡ τοῦ διαιρεθέντος ἤδη πράγματος τοῦ μέρους, ἤτοι εἴδους τομή. εἶδος δὲ λέγω νῦν, τὸ ὑπάλληλον, οἷον, ὅτι τοῦ ἐπουρανίου τὸ μὲν, ἐστὶν ἀπλανές· τὸ δὲ, πλανώμενον· τὸ γὰρ ἐπουράνιον, εἶδος ὂν τοῦ ζώου, τοῦτο δὲ ὑποδιείλομεν εἴς τε τὸ ἀπλανές, καὶ τὸ πλανώμενον. διδαξάντων οὖν ἡμῶν τί ἐστι διαίρεσις, καὶ τί ἐπιδιαίρεσις, καὶ τί ὑποδιαίρεσις, ἀκόλουθον καὶ περὶ τῆς ἐν τῇ φιλοσοφίᾳ διαιρέσεως εἰπεῖν. Διαιρεῖται γὰρ, ὡς ἀνωτάτω διελεῖν ἐστι, κατὰ μέν τινας, εἰς δύο, εἰς θεωρητικὸν, καὶ πρακτικὸν, κατὰ δὲ ἑτέρους, εἰς τρία. καὶ γὰρ τινὲς εἰς τρία διαιροῦσι τὴν φιλοσοφίαν, εἰς θεωρητικὸν, πρακτικὸν, καὶ λογικόν. εἰ δ' οὕτως ἔχει, ἢ μὴ, εἰσόμεθα. νῦν δὲ λέγωμεν περὶ τῶν τριῶν εἰδῶν τοῦ θεωρητικοῦ. ἔστιν οὖν τῇ ἀληθείᾳ πρῶτον αὐτοῦ εἶδος τὸ θεολογικόν. ἀρχαὶ γὰρ πάντων τὰ θεῖα· διὸ καὶ οὐκ ἀκαίρως οἱ παλαιοὶ τοῦτο προσέ-

θηκαν. Τὸ δὲ φυσιολογικὸν, ὡς μὲν πρὸς ἡμᾶς, πρῶτον, οὐ γὰρ ἂν γνοίημεν τὴν νοητὴν οὐσίαν πρὸ τῆς αἰσθητῆς. ὡς δὲ πρὸς τὸ ἀληθὲς, ἔσχατον, ἐσχάτη γὰρ οὐσία, ἡ ἔνυλος, διὸ καὶ τὴν ἐσχάτην εἴληφε τάξιν. Μέσον δὲ τούτων τὸ μαθηματικὸν, ἐπειδὴ καὶ κατὰ φύσιν μέσην ἔχει τάξιν. τοῦτο δέ τινες τῶν πάλαι προέταξαν τοῦ φυσιολογικοῦ. οἱ μὲν κατὰ πλάτωνα, ἵνα φασὶ τὰς ἰδέας ἐν τῇ ψυχῇ ἤδη ἀποκειμένας ἐπιγινώσκωμεν, ἤτοι ἀναμιμνησκώμεθα τὰ ἐν τοῖς καθέκαστον θεωρούμενα, ὁδῷ τινι καὶ κλίμακι τῷ μαθηματικῷ χρώμενοι. οἱ δὲ κατὰ ἀριστοτέλην, τὴν μέσην τάξιν αὐτῷ ἀπενείμαντο, βουλόμενοι ἡμᾶς ἐθίζειν ἀπὸ τῆς ἐνύλου οὐσίας γινώσκειν τὴν νοητήν. ἥτις ἐστὶ μὲν ἀόρατος, πλείονα δὲ ἔχει καὶ ἐνεργεστέραν τὴν ὑπόστασιν, ἢ κατὰ ὕλην. καὶ γὰρ ἐνταῦθα τὴν γραμμὴν, τὴν ἐν τῇ ὕλῃ μανθάνομεν, οὐχ ὅπως τὴν ὕλην, ἢ τὸν κηρὸν ἢ τὸν χαλκὸν γνοίημεν, ἀλλ᾽ ἵνα ἀποσυλήσαντες αὐτὴν, ἀποθώμεθα εἰς τὸν νοῦν ἔνθα βεβαιοτέραν ὁρῶμεν αὐτῆς τὴν ὑπόστασιν. ὅτι γὰρ οὐ κοινωνεῖ τῷ κηρῷ κατὰ τὴν οὐσίαν τὸ σχῆμα, οἷον ἡ γραμμὴ, ἢ τὸ τρίγωνον, αὐτόθεν δῆλον. Ἰστέον γοῦν, αὐτίκα τριγώνου σχήματος μεταβληθέντος, ἀφαιρεθείσης τῆς μιᾶς πλευρᾶς, οὐ συμμεταβάλλεται ὁ κηρός. καίτοι εἰ ἐκοινώνει κατὰ τὴν οὐσίαν, ἔδει συμμεταβάλλεσθαι. Διαιρεῖται οὖν ἡ φιλοσοφία ὡς ἤδη εἴρηται, εἴς τε θεωρητικὸν, καὶ πρακτικόν. ἄξιον δὲ ἐστὶ ζητῆσαι, δι᾽ ἣν αἰτίαν εἰς δύο, καὶ διὰ τί εἰς ταῦτα διαιρεῖται, καὶ μή τε εἰς πλείονα, μή τε εἰς ἐλάττονα. καὶ εἰς ἐλάττονα μὲν ἀδύνατον ἦν ποιῆσαι τὴν διαίρεσιν. οὐ δὲ γὰρ ἂν τὸ ἓν εἰς ἓν διαιρεθείη. διὰ τί οὖν μὴ εἰς πλείονα, ἀλλ᾽ εἰς δύο; τούτου δὲ αἰτίαι δύο εἰσίν. ἐπειδὴ γὰρ ἐλέγομεν τὴν φιλοσοφίαν ὁμοίωσιν εἶναι θεῷ κατὰ τὸ δυνατὸν ἀνθρώπῳ, ὁ δὲ θεὸς διττὰς ἔχει τὰς

ἐνεργείας, τὰς μὲν γνωστικὰς τῶν ὄντων πάντων, τὰς δὲ προνοητικὰς τῶν καταδεεστέρων, εἰκότως ἡ φιλοσοφία διαιρεῖται εἰς θεωρητικὸν, καὶ πρακτικόν. διὰ γὰρ τοῦ θεωρητικοῦ γινώσκομεν τὰ ὄντα, διὰ δὲ τοῦ πρακτικοῦ προνοούμεθα τῶν καταδεεστέρων. καὶ οὕτως ἐξομοιοῦμεν ἑαυτοὺς τῷ θεῷ. πάλιν δὲ τῆς ἡμετέρας ψυχῆς διτταὶ αἱ ἐνέργειαι, αἱ μὲν γνωστικαὶ οἷον, νοῦς, δόξα, αἴσθησις, φαντασία, διάνοια, αἱ δὲ ζωτικαὶ καὶ ὀρεκτικαὶ, οἷον, βούλησις, προαίρεσις, θυμὸς, καὶ ἐπιθυμία. Ὁ οὖν φιλόσοφος πάντα τὰ τῆς ψυχῆς μέρη βούλεται κοσμῆσαι, καὶ εἰς τελείωσιν ἀγαγεῖν. διὰ γοῦν τοῦ θεωρητικοῦ τελειοῦται τὸ ἐν ἡμῖν γνωστικὸν, διὰ δὲ τοῦ πρακτικοῦ τὸ ζωτικόν. εἰκότως οὖν ἡ φιλοσοφία διαιρεῖται εἰς δύο, εἴς τε θεωριτικὸν, καὶ πρακτικόν. Πάλιν τὸ θεωριτικὸν διαιρεῖται εἰς τρία, εἰς θεολογικὸν, καὶ μαθηματικόν, καὶ φυσιολογικόν. καὶ τοῦτο εἰκότως. ἐπειδὴ γὰρ πάντα τὰ ὄντα βούλεται θεωρεῖν ὁ φιλόσοφος, τῶν δὲ ὄντων πάντων τρεῖς εἰσὶ τάξεις· τὰ μὲν γὰρ τῶν πραγμάτων παντάπασιν ἐστὶ χωριστὰ τῆς ὕλης, καὶ τῇ ὑποστάσει, καὶ τῇ περὶ αὐτῶν ἐπινοίᾳ, οἷα ἐστὶ τὰ θεῖα: τὰ δὲ, παντάπασιν ἀχώριστα τῆς ὕλης, καὶ τῇ ὑποστάσει, καὶ τῇ περὶ αὐτῶν ἐπινοίᾳ, οἷα ἐστὶ τὰ φυσικὰ καὶ ἔνυλα εἴδη, οἷον, ξύλου, καὶ ὀστοῦ, καὶ σαρκὸς, καὶ πάντα ἁπλῶς τὰ σώματα, ταῦτα δὲ φυσικὰ καλοῦμεν, ὡς ὑπὸ φύσεως δημιουργούμενα προσεχῶς: τὰ δὲ μέσα τούτων ὄντα, κατά τι μὲν ἐστὶ χωριστὰ, κατά τι δὲ ἀχώριστα, οἷα ἐστὶ τὰ μαθηματικὰ, κύκλος μὲν γὰρ, καὶ τρίγωνον, καὶ τὰ τοιαῦτα, καθ' ἑαυτὰ ὑποστῆναι δίχα ὕλης τινὸς οὐ δύνανται, καὶ κατὰ τοῦτο ἀχώριστα ἐστὶ τῆς ὕλης: ἐπειδὴ δὲ θεασάμενοι κύκλον ξύλινον, καὶ χαλκοῦν, καὶ λίθινον, ἀναμαξάμεθα τὸ εἶδος αὐτοῦ τοῦ κύκλου ἐν τῇ διανοίᾳ τῇ

ἡμετέρα, καὶ ἔχομεν παρ' ἑαυτοῖς δίχα τῆς ὕλης, ὥσπερ
εἰ κηρὸς λάβοι τὸ ἐκτύπωμα τοῦ δακτυλίου, μὴ προσ-
λαβὼν τι τῆς ὕλης, κατὰ τοῦτο χωριστά ἐστι τῆς ὕλης,
καθὸ τῇ ἐπινοίᾳ χωρίζεται. ἐπεὶ οὖν τῶν ὄντων τὰ μὲν ἐστὶ
παντάπασι χωριστὰ, τὰ δὲ παντάπασιν ἀχώριστα, τὰ δὲ
κατά τι μὲν χωριστὰ, κατά τι δὲ ἀχώριστα, εἰκότως τὸ θεω-
ρητικὸν διαιρεῖται εἰς θεολογικὸν, μαθηματικὸν, καὶ φυσιο-
λογικόν. τὰ μὲν γὰρ παντάπασι χωριστὰ ἀπονέμουσι τῷ
θεολογικῷ μέρει· τὰ δὲ παντάπασιν ἀχώριστα, τῷ φυσιο-
λογικῷ, τὰ δὲ κατά τι μὲν χωριστὰ, κατά τι δὲ ἀχώριστα,
τῷ μαθηματικῷ. ὅτι δὲ τὰ μὲν ἔνυλα εἴδη παντάπασιν
ἐστὶν ἀχώριστα τῆς ὕλης, τὰ δὲ μαθηματικὰ χωριστὰ, δῆλον
ἐκ τῶν ὁρισμῶν. κύκλον γὰρ ὁριζόμενοι οὐδεμίαν ὕλην πα-
ραλαμβάνομεν, λέγοντες· κύκλος ἐστὶ σχῆμα ἐπίπεδον ὑ-
πὸ μιᾶς γραμμῆς περιεχόμενον, πρὸς ἣν ἀφ' ἑνὸς σημείου
τῶν ἐντὸς τοῦ σχήματος κειμένων, πᾶσαι αἱ προσπίπτου-
σαι εὐθεῖαι πρὸς τὴν τοῦ κύκλου περιφέρειαν ἴσαι ἀλλή-
λαις εἰσίν. οἶκον δὲ ὁριζόμενοι ἄνευ ὕλης ἀδύνατον μὲν ὁ-
ρίζεσθαι. φαμὲν οὖν ὅτι οἶκος ἐστὶ σκέπασμα ὄμβρων τε
καὶ καυμάτων κωλυτικὸν, ἐκ λίθων καὶ ξύλων. εἰ γὰρ μὴ προ-
σθῶμεν τὴν ὕλην, οὐ δυνατὸν καὶ σκηνὴν καὶ ἑτέραν τοιαύ-
την σκέπην νοῆσαι. μέσον δέ ἐστι τὸ μαθηματικὸν εἰκότως.
ἐπεὶ γὰρ οὐ δυνάμεθα ἀμέσως ἀπὸ τῶν φυσικῶν ἐπὶ τὰ
θεῖα ἀνάγεσθαι, καὶ ἀπὸ τῶν παντάπασιν ἀχωρίστων τῆς
ὕλης ἐπὶ τὰ παντάπασι χωριστὰ, διὰ τῶν μαθηματικῶν ὁ-
δεύομεν· τῶν κατά τι μὲν χωριστῶν, κατά τι δὲ ἀχωρί-
στων. διὰ τοῦτο γὰρ καὶ μαθήματα λέγονται, ὅτι δεῖ ταῦτα
μανθάνοντας, καὶ ἐθισθέντας νοεῖν ἀσωμάτως, ἀνάγεσθαι
„ ἐπὶ τὰ θεῖα. καὶ γὰρ ὁ θεῖος φησὶ πλωτῖνος· Παραδοτέον τοῖς
„ νέοις τὰ μαθήματα, πρὸς συνεθισμὸν τῆς ἀσωμάτου φύσε-

ὡς. ἐὰν γὰρ βουληθῶμεν εὐθὺς ἀπὸ τῶν φυσιολογικῶν ἐπὶ τὴν θεολογίαν ἀμέσως ἑαυτοὺς ἀναγαγεῖν, τυφλώττομεν, καθάπερ οἱ ἐκ σκοτεινοτάτου οἴκου εἰς πεφωτισμένον ἀμέσως ἐξερχόμενοι. δεῖ γὰρ πρότερον ἐν οἴκῳ διατρίβειν ἔχοντι σύμμετρον φῶς, εἶθ᾽ οὕτως ἐλθεῖν εἰς τὸν φωτεινότατον. οὕτως οὖν μετὰ τὰ φυσικὰ δεῖ διατρίψαντας ἐν τοῖς μαθήμασιν, ἀνάγεσθαι ἐπὶ τὴν θεολογίαν. κλίμαξ γάρ τις καὶ γέφυρα ἐστὶ τὰ μαθήματα, κοινωνοῦντα μὲν τοῖς φυσικοῖς καθὸ ἀχώριστα, τοῖς δὲ θείοις, καθὸ χωριστά. καὶ τὸ φυσιολογικὸν μὲν οὖν καὶ τὸ θεολογικὸν, ὑποδιαιρέσεις τινὰς ἐπιδέχονται. ἀλλὰ τὰς μὲν τούτων ὑποδιαιρέσεις ὡς ἀσυμμέτρους οὔσας, εἰσαγωγικαῖς ἀγωγαῖς σιωπήσωμεν. Τὸ δὲ μαθηματικὸν διαιρεῖται εἰς τέσσαρα, εἰς γεωμετρίαν, ἀστρονομίαν, μουσικὴν, καὶ ἀριθμητικήν. Καὶ ἡ μὲν ἀριθμητικὴ, τοὺς ἀριθμοὺς ἐπισκέπτεται. ἔστι δὲ θεῖα τὰ ἀριθμητικὰ θεωρήματα. οὐ γὰρ τὸν λεγόμενον ἀριθμὸν παρὰ τοῖς ἰδιώταις, καθ᾽ ὃν ἀπαριθμοῦνται, θεωρεῖ ἡ ἀριθμητικὴ, ἀλλὰ τὰ εἴδη τοῦ ἀριθμοῦ, καὶ ὃ ποίαν σχέσιν ἔχει πρὸς ἄλληλα, οἷον, ὁ ἕκτος πρὸς τὸν τρίτον τὸν διπλάσιον ἔχει λόγον, καὶ ὁ ἔννατος πρὸς τὸν ἕκτον τὸν ἡμιόλιον. ἔτι γε μὴν καὶ τὰς γενέσεις τῶν ἀριθμῶν, τοῦ τε ἀρτίου, καὶ τοῦ περιττοῦ, καὶ περισσαρτίου, καὶ ἄλλα πολλὰ τῶν τοιούτων ἐπισκέπτεται. Ἡ δὲ γεωμετρία τὰ μεγέθη καὶ τὰ σχήματα. Ἡ δὲ μουσικὴ τὰς τῶν χορδῶν συμφωνίας. ἐπιτηδεύει δὲ καί τινα μέλη κοιμίζοντα μὲν τὰ τῆς ψυχῆς πάθη, διεγείροντα δὲ αὐτὴν ἐπ᾽ ἀρετήν. ὅτι δὲ τοῦτο οὕτως ἔχει, δηλοῖ τὰ ἔτι σωζόμενα ἴχνη, καὶ οἷον ἀποπτώσεις τῆς μουσικῆς. ἀκούοντες γὰρ σάλπιγγος θυμικώτερον διατιθέμεθα. καὶ διὰ τοῦτο ἐν τοῖς πολέμοις ἡ σάλπιγξ ἐπιτηδεύεται, ἀκούοντες δὲ θεατρικῶν μελῶν ἐκλυτότερον διακείμεθα τὰς ψυχάς.

φέρεται δὲ καὶ ἱστορία τοιαύτη, ὅτι πυθαγόρας ἑωρακώς τινὰ νέον αὐλητρίᾳ ἔκλυτον μέλος αὐλούσῃ ἑπόμενον, κελεῦσαι αὐτὴν στρέψασαν τὸν αὐλὸν αὐλῆσαι, καὶ τούτου γενομένου, παῦσαι τοῦ νέου τὴν ἐπιθυμίαν. ὥστε οὐ δεῖ ἀπιστεῖν τοῖς λεγομένοις περὶ τῆς θείας μουσικῆς. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ θεῖος πλάτων παρακελεύεται τοὺς νέους, καὶ διὰ μουσικῆς, καὶ διὰ γυμναστικῆς ἰέναι, ἵνα, διὰ μὲν τῆς μουσικῆς τὴν ψυχὴν ἐπικοσμῶσι, διὰ δὲ τοῦ γυμνασίου, τὸ σῶμα. Ἡ δὲ ἀστρονομία καταγίνεται περὶ τὰς ἐποχὰς τῶν ἀστέρων. διὰ τί δὲ εἰς τέσσαρα διαιρεῖται μαθηματική, καὶ μὴ εἰς πλείονα ἢ ἐλάττονα, νῦν λέγωμεν. Ἰστέον, ὅτι τὸ μαθηματικὸν περὶ τὸ ποσὸν καταγίνεται. τοῦ δὲ ποσοῦ, τὸ μὲν, ἐστὶ συνεχές, τὸ δὲ, διωρισμένον. διαιρεῖται δὲ τούτου ἑκάτερον, εἰς δύο. τὸ μὲν συνεχές, εἰς κινητὸν καὶ ἀκίνητον. τοῦ κινητοῦ πάλιν, τὸ μὲν ἀεικίνητον, τὸ δὲ, οὐκ ἀεικίνητον. τὸ δὲ διωρισμένον ποσὸν εἰς τὸ καθ' αὑτὸ, καὶ εἰς τὸ πρός τι. καὶ ποσὸν συνεχὲς ἀκίνητόν ἐστιν ἡ γῆ, περὶ ἣν καταγίνεται ἡ γεωμετρία. ἔστιν οὖν ἡ γεωμετρία, γνῶσις ποσοῦ συνεχοῦς ἀκινήτου ἐν θέσει. ποσὸν ἀεικίνητόν ἐστιν ὁ οὐρανός, περὶ ὃν καταγίνεται ἡ ἀστρονομία. καὶ ἔστιν ἡ ἀστρονομία γνῶσις ποσοῦ συνεχοῦς ἀεικινήτου. καταγίνεται δὲ ἡ ἀστρονομία καὶ ἡ γεωμετρία, περὶ ποσὸν συνεχές. συνεχὲς δέ ἐστιν, οὗ τὰ μόρια πρός τινα κοινὸν ὅρον συνάπτει. ἐλέγομεν δὲ καὶ τοῦ διωρισμένου ποσοῦ, τὸ μὲν, εἶναι καθ' αὑτό. τὸ δὲ, πρός τι. ποσὸν διωρισμένον καθ' αὑτό ἐστιν ὁ ἀριθμός, ὅταν αὐτὸν καθ' ἑαυτὸν σκοπῶμεν. οἷον, τὸν ἀρτιάκις ἄρτιον, ἢ τὸν περισσάρτιον ἀριθμόν, καὶ μὴ τὴν πρὸς ἕτερον αὐτοῦ σχέσιν κατὰ συμβεβηκός. τοῦτο γὰρ μουσικῆς. καταγίνεται οὖν περὶ τοῦτο ποσὸν διωρισμένον. καθ' αὑτό ἐστιν, ὁ ἀριθμὸς ἐπ' αὐτῷ σκοπούμενος. ἡ ἀριθμητική

οὖν ἐστι γνῶσις ποσοῦ καθ' αὑτὸ διωρισμένου· ποσὸν δὲ διω-
ρισμένον πρὸς ἕτερον, ἐστὶν ἡ σχέσις ἡ πρὸς ἄλληλα τῶν το-
νων, περὶ οὓς ἡ ἁρμονία καταγίνηται, ἣν δι' ἀριθμοῦ γνωρί-
ζομεν, περὶ ἣν καταγίνεται ἡ μουσική· καὶ ἐστὶν ἡ μουσικὴ,
γνῶσις ποσοῦ διωρισμένου, σχέσιν ἔχοντος ἑτέρου πρὸς ἕ-
τερον· δέδεικται οὖν ἡ μουσικὴ καὶ ἀριθμητικὴ, ὅτι περὶ τὸ
διωρισμένον ποσὸν καταγίνονται· διωρισμένον δέ ἐστιν,
οὗ τὰ μόρια καθ' αὑτὰ θεωρεῖται, ὡς μὴ συνεφέλκεσθαι ἀλ-
λήλοις· εἰς πόσα μὲν οὖν καὶ τίνα τὸ θεωρητικὸν διαιρεῖ-
ται, καὶ τί ἔχει πέρας, ἐκ τῶν εἰρημένων δῆλον· Ἐπεὶ
δὲ καὶ τὸ πρακτικὸν μέρος τῆς φιλοσοφίας εἰρήκαμεν, ἀ-
νάγκη καὶ τοῦτο διελεῖν· διαιρεῖται τοίνυν τὸ πρακτικὸν,
εἴς τε τὸ ἠθικὸν, καὶ οἰκονομικὸν, καὶ πολιτικόν· ὁ γὰρ πρά-
ττων τι ἀγαθὸν, ἢ εἰς ἑαυτὸν πράττει κοσμῶν αὐτοῦ τὰ ἤθη,
καὶ λέγεται ἠθικὸς, ἢ εἰς τὸν ἑαυτοῦ οἶκον, καὶ λέγεται οἰ-
κονομικός, ἢ τὴν ὅλην κοσμεῖ πόλιν, καὶ λέγεται πολιτι-
κός· τινὲς δέ φασιν, ὅτι ὁ πολιτικὸς, καὶ ἠθικὸς λέγεται,
καὶ οἰκονομικός· ὁ γὰρ πόλιν ὅλην δυνάμενος κοσμῆσαι,
πολλῷ μᾶλλον καὶ ἑαυτὸν καὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ εἰς ταυ-
τὸν ἄγουσι τῷ πρακτικῷ, τὸ πολιτικόν· πρὸς οὓς ἐροῦ-
μεν· ὅτι πολλοί τινες κενοδοξίᾳ κρατούμενοι, τὴν μὲν
πόλιν κοσμοῦσιν, ἑαυτῶν δὲ καταφρονοῦσιν· ὥς τε διῄρη-
ται τὰ εἰρημένα τρία τοῦ πρακτικοῦ εἴδη ἀπ' ἀλλήλων· τού-
των δ' ἕκαστον διαιροῦσιν εἴς τε τὸ νομοθετικὸν, καὶ δικαστι-
κόν· ὁ γὰρ πολιτικὸς φιλόσοφος καὶ νόμους τίθησι καθ' οὓς
δεῖ ζῆν τοὺς ἐν τῇ πόλει, καὶ δικάζει, καὶ τοὺς μὲν, γερῶν ἀ-
ξιοῖ, τοὺς δὲ, παρατρέψαντάς τι τῶν κειμένων νόμων κο-
λάζει· εἰδέναι δὲ χρὴ, ὅτι καὶ ἐν τῷ οἰκονομικῷ θεωρεῖται
τὸ νομοθετεῖν καὶ κολάζειν· καὶ γὰρ ἐν τῷ οἴκῳ νόμους τίθε-
μεν, καὶ δικάζομεν τῶν οἰκετῶν, ἢ τῶν υἱῶν τοὺς παραβαί-

νοντας. οὐ μόνον δὲ ἐν τῷ οἰκονομικῷ ταῦτα θεωρεῖται, ἀλ
λὰ καὶ ἐν τῷ ἠθικῷ. καὶ γὰρ ὁ ἠθικὸς ἑαυτῷ νόμους τίθησιν,
» ὅταν λέγῃ· Κρατεῖν δ' ἐθίζεο τῶνδε· γαστρὸς μὲν πρώ-
» τιστα, καὶ ὕπνου, λαγνείης τε. καὶ πάλιν. ὅταν Ἰσοκράτης
» λέγῃ· Τοὺς μὲν θεοὺς φοβοῦ. τοὺς δὲ γονεῖς τίμα. τοὺς
» δὲ φίλους αἰσχύνου. οὗτοι γὰρ ἠθικοὶ νόμοι τε καὶ λόγοι ὑ-
πάρχουσι. καὶ δικάζει δὲ αὐτὸν ὅτε φησί. Μὴ δ' ὕ-
» πνον μαλακοῖσιν ἐπ' ὄμμασι προσδέξασθαι, πρὶν τῶν ἡμε
» ρινῶν ἔργων τρὶς ἕκαστον ἐπελθεῖν. πῇ παρέβην; τί δ' ἔρε
» ξα; τί μοι δέον οὐκ ἐτελέσθη; ἀρξάμενος δ' ἀπὸ πρώτου,
» ἐπέξιθι καὶ μετέπειτα. δειλὰ μὲν ἐκπρήξας, ἐπιπλήσσεο·
» χρηστὰ δὲ, τέρπου. καὶ περὶ μὲν τοῦ οἰκονομικοῦ καὶ πολι-
τικοῦ κατὰ τὸν οἰκεῖον καιρὸν εἰρήσεται. Νῦν δὲ περὶ
τῆς τοῦ ἠθικοῦ διαιρέσεως δεῖ εἰπεῖν· καὶ πρῶτόν γε, τί
ἐστιν ἦθος. ἦθος τοίνυν ἐστὶν, ἀνθρώπου κόσμος. κόσμος
δὲ, ἡ ἑκάστου τελειότης; ἣ διὰ τῆς τῶν ἄκρων στερήσεως,
ἤγουν παρατηρήσεως κατορθοῦται, τῆς τε ὑπεροχῆς, καὶ
τῆς ἐνδείας. ἀκοσμία γὰρ, ὅ, τε πλεονασμὸς, καὶ ἡ ἔλ
λειψις. καὶ γὰρ εἰ εἴποι τὶς ἄκοσμον τὸν ἄνθρωπον ἐν-
δείᾳ τινὸς μορίου, οἷον χειρὸς, ἢ ἑτέρου, εἴποι δ' αὖ ἄκο-
σμον καὶ τὸν περιττεύοντα μορίοις τισὶ τοῦ ἀνενδεοῦς. οἷ-
ον, ἑξαδάκτυλον, ἢ ἑξάχειρα, ὡς τοὺς κατὰ Ἀπολλώνι-
ον τὸν ποιητὴν γίγαντας. οὐκοῦν ἀκοσμία, ἥ τε ὑπερο-
χὴ, καὶ ἡ ἔλλειψις. αἱ δὲ ἀκοσμίαι, ἀτελεῖς εἰσι. τὸ
γὰρ ἐναντίον ταύταις, ὁ κόσμος. τελειότης ἄρα ἐκ τῆς
παρατηρήσεως ἐστὶ, τοῦ τε πλεονασμοῦ καὶ τῆς ἐνδείας,
ὥσπερ ἐστὶν ἀτέλεια. τελειότης γὰρ, ἐναντίον τῇ ἀτελείᾳ.
τὰ δὲ ἐναντία διὰ τῆς τῶν ἐναντίων παρατηρήσεως κα
τορθοῦται. Ἐμάθομεν τοίνυν τί ἐστι φιλοσοφία, καὶ ποῖα
αὐτῆς τὰ μέρη. θεία τοίνυν ἐστὶ καὶ ἐφετή. καὶ καλῶς

περὶ αὐτῆς ἐρρέθη· ὅτι τοιοῦτον ἀγαθὸν, οὔτ' ἦλθεν εἰς ἀνθρώπους, οὔθ' ἥξει ποτέ. τοσαῦτα μὲν κοινῶς περὶ φιλοσοφίας εἰρήσθω. ἰδίᾳ δὲ περὶ τοῦ προκειμένου βιβλίου λέγομεν ταῦτα. Εἴρηται ὅτι ἡ φιλοσοφία, γνῶσις πάντων τῶν ὄντων ᾗ ὄντα ἐστίν. ἐζήτησαν οὖν οἱ φιλόσοφοι, τίνα ἂν τρόπον γένωνται τῶν ὄντων ἐπιστήμονες. καὶ ἐπειδὴ ἑώρων τὰ κατὰ μέρος γεννητὰ καὶ φθαρτὰ ὄντα, ἔτι δὲ καὶ ἄπειρα, ἡ δὲ ἐπιστήμη ἀϊδίων τε καὶ πεπερασμένων ἐστὶ γνῶσις, τὸ γὰρ γνωστὸν βούλεται ὑπὸ τῆς γνώσεως περιλαμβάνεσθαι, τὸ δὲ ἄπειρον ἀπερίληπτον, ἀνήγαγον ἑαυτοὺς ἀπὸ τῶν μερικῶν ἐπὶ τὰ καθόλου, ἀΐδια ὄντα καὶ πεπερασμένα. ὡς γάρ φησιν ὁ πλάτων, ἐπιστήμη εἴρηται, παρὰ τὸ εἰς ἐπίστασιν ἡμᾶς καὶ ὅρον τινὰ προάγειν τῶν πραγμάτων. τοῦτο δὲ ποριζόμεθα διὰ τῆς εἰς τὰ καθόλου ἀναδρομῆς. ἀνέδραμον οὖν ἀπὸ τῶν κατὰ μέρος ἀνθρώπων, ἐπὶ τὸν καθόλου ἄνθρωπον. οὐ προτίθενται γὰρ οἱ φιλόσοφοι πόσοι εἰσὶν ἐν τῷ κόσμῳ ἄνθρωποι, γνῶναι, ἀλλὰ τίς ἡ φύσις τοῦ ἀνθρώπου, ὅτι ζῶον λογικὸν θνητόν ἐστιν. ὁ γὰρ τοῦτο ἐγνωκὼς, εἴσεται καὶ πάντας τοὺς ἐν τῷ κόσμῳ ἀνθρώπους. καὶ τοὺς ἤδη γενομένους, καὶ τοὺς αὖθις ἐσομένους· οὕτως οὖν ἀπὸ τῶν κατὰ μέρος ἀνθρώπων ἀνήγαγον ἑαυτοὺς εἰς τινὰ κοινότητα τὴν τοῦ ἀνθρώπου· πάλιν ἀπὸ τῶν κατὰ μέρος ἵππων ἐπί τινα κοινότητα τὴν τοῦ ἵππου, περιεκτικὴν πάντων τῶν κατὰ μέρος ἵππων, εἰρηκότες, ὅτι ἵππος ἐστὶ ζῶον τετράπουν χρεμετιστικόν. οὐ γὰρ τοὺς κατὰ μέρος ἵππους βούλεται γνῶναι ὁ φιλόσοφος, οἷον, τίς ὁ ξανθὸς, καὶ τίς ὁ βαλίας, ἀλλὰ τίς ὁ καθόλου ἵππος. τὰ γὰρ καθόλου ἀεὶ ὡσαύτως ἔχουσι, καὶ οὐ γίνω-

μὲν ἄλλως, αὖθις δὲ ἑτέρως, ὥσπερ τὰ μερικά, ἄλλη γὰρ φύσις ἡ τοῦ βαλίου ἵππου, καὶ ἄλλη ἡ τοῦ ξάνθου, ὥσπερ ἄλλη φύσις πλάτωνος, καὶ ἄλλη ἀλκιβιάδου. ὁ δὲ καθόλου ἄνθρωπος, καὶ ὁ καθόλου ἵππος ἀεὶ ὡσαύτως ἔχει. πᾶς γὰρ ἵππος, ζῶον ἐστὶ τετράπουν χρεμετιστικόν. καὶ πάλιν, πᾶς ἄνθρωπος, ζῶον λογικὸν θνητόν. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ κυνός, καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων εἰδῶν τοῦ ζώου. θεασάμενοι οὖν ταῦτα τὰ εἴδη, εἰ καὶ πεπερασμένα, ἀλλ' οὖν τῇ ἀνθρωπίνῃ διανοίᾳ ἀνεπίληπτα, καὶ ἀπερίληπτα, οὐδὲν γὰρ θαυμαστὸν πολλὰ ἡμῖν εἶναι ἄγνωστα ζῶα. ἀνήγαγον ἑαυτοὺς ἐπί τινα κοινότητα τὴν τοῦ ζώου περιεκτικὴν πάντων τῶν κατὰ μέρος. καὶ γὰρ καὶ ὁ ἄνθρωπος ζῶον, καὶ ὁ ἵππος, καὶ ὁ κύων. καὶ τὰ ἄλλα καθὸ ζῶα οὐδὲν διαφέρει, πάντα οὐσία ἔμψυχος αἰσθητικὴ ὑπάρχοντα. ὁ οὖν ἐγνωκὼς τί ποτέ ἐστι τὸ ζῶον, ἔσται ἐγνωκὼς πάντα τὰ ζῶα. πάλιν ἀπὸ τῆς δὲ τῆς συκῆς, ἢ τῆς δὲ τῆς πλατάνου, ἢ τῆς δὲ τῆς ἀμπέλου, ἀνήγαγον ἑαυτοὺς ἐπὶ τὴν καθόλου συκῆν, καὶ πλάτανον, καὶ ἄμπελον. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων φυτῶν. πάλιν ταῦτα καὶ τὰ ἄλλα, ἐπὶ τὸ κοινὸν γένος ἀνήγαγον, τὸ φυτόν, περιέχον τὰ κατὰ μέρος φυτά. ἔχομεν οὖν δύο κοινότητας, τήν τε τοῦ ζώου, καὶ τοῦ φυτοῦ. Πάλιν τό, τε ζῶον, καὶ τὸ φυτόν, ἀνήγαγον εἰς τὸ ἔμψυχον. καὶ γὰρ τὸ φυτόν, ἔμψυχόν ἐστιν. αὔξεται γὰρ καὶ τρέφεται, καὶ γεννᾷ ὅμοιον ἑαυτῷ. ἐπειδὴ δὲ τῷ ἐμψύχῳ ἀντίκειται τὸ ἄψυχον, ἄψυχον δέ ἐστι τὸ μὴ μετέχον ψυχῆς, οἷον, λίθος, ξύλα, καὶ τὰ τούτοις παραπλήσια, πολλὰ δέ ἐστι ταῦτα ἐν τοῖς κατὰ μέρος καὶ ἄπειρα, διὰ τοῦτο πάλιν ἀπὸ τῶν κατὰ μέρος λίθων, ἀνήγαγεν ἑαυτοὺς ἐπὶ τὸν καθόλου λίθον. καὶ ἀπὸ τῶν κατὰ μέρος ξύλων, ἐπὶ τὰ καθόλου ξύλα. καὶ ἀπὸ τῶν λοιπῶν τῶν τοιούτων ὁμοίως. καὶ ἀπὸ

τοῦ καθόλου λίθου, καὶ ἀπὸ τοῦ καθόλου ξύλου καὶ τῶν τοιούτων, ὑπὸ τὸ κοινὸν γένος, τὸ ἄψυχον, ὅπερ ἔχει ταῦτα πάντα. ἔχομεν οὖν δύο κοινότητας, τὸ ἔμψυχον, καὶ τὸ ἄψυχον. Ταῦτα δὲ πάλιν ἀνήγαγον ὑπὸ τὸ κοινὸν γένος τὸ σῶμα, ὅ ἐστι τὸ τριχῆ διαστατόν, λίθος δὲ καὶ ξύλα καὶ ἄνθρωπος, καὶ πάντα ἁπλῶς ὅσα σώματά ἐστι, τὰς τρεῖς ἔχουσι διαστάσεις. πάλιν ἀπὸ τῶν ψυχῶν καὶ ἀγγέλων καὶ τῶν τοιούτων, ἀνήγαγον ἑαυτοὺς ἐπί τινα κοινότητα τὴν τοῦ ἀσωμάτου, ἀντιπεπονθότως τῷ σώματι ἔχουσαν. τὸ μὲν γὰρ, τριχῆ διαστατόν ἐστι, καὶ πάντη μεριστόν, τὸ δὲ, παντελῶς ἀμερές τε καὶ ἀδιάστατον. ἐζήτησαν οὖν τί ἐστι κοινὸν ἐν ἀμφοτέροις, καὶ εὗρον ὡς οὐσία ἐστὶν ἑκάτερον. καὶ γὰρ τὸ σῶμα οὐσία ἐστὶ, καὶ τὸ ἀσώματον, οἷον, ψυχὴ, ἄγγελος, θεός. ἔχομεν οὖν ἀναγαγεῖν ἑαυτοὺς ὑπὸ τὸ κοινὸν γένος τὴν οὐσίαν, τοῦ τῆς οὐσίας ὀνόματος αὐθυπόστατον πρᾶγμα δηλοῦντος. μάθοιμεν δ' ἂν τὸ λεγόμενον ἐκ τοῦ ἐναντίου. ἔστι τινὰ τῶν πραγμάτων, ἃ μὴ δύνανται αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ ὑποστῆναι, ἀλλ' ἐν ἄλλοις τὸ εἶναι ἔχει, ἃ καὶ συμβεβηκότα καλεῖται, λευκότης, μελανία, γλυκύτης, καὶ τὰ τοιαῦτα. ταῦτα γὰρ αὐτὰ μὲν καθ' ἑαυτὰ οὐ δύνανται ὑποστῆναι, ἀλλὰ πάντως ἡ λευκότης, ἢ ἐν ψιμυθίῳ, ἢ ἐν γάλακτι σώμασιν οὖσιν ὑφέστηκεν, ὁμοίως καὶ τὰ ἄλλα. ὅσα οὖν ἐστιν αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ ὑποστῆναι δυνάμενα, καὶ μὴ δεόμενα πρὸς τὸ ὑποστῆναι ἄλλου τινὸς, οὐσίαι λέγονται. οἷον, ἄνθρωποι, ψυχαὶ, λίθοι, καὶ ὅσα τοιαῦτα. ἀνῆλθον οὖν ὡς εἴρηται ἐπί τινα κοινότητα τὴν οὐσίαν. Ἆρα οὖν πάντα τὰ ὄντα ἡ οὐσία περιλαμβάνει, ἐπειδὴ πάντων τῶν ὄντων ἐπιστήμων ὑπισχνεῖται ὁ φιλόσοφος εἶναι, οὐδαμῶς. Πάλιν γάρ ἐστι δύο πού τινα, καὶ δέκα, καὶ εἴκοσιν, ἅπερ ἀνήγαγον ἐπί τι κοινὸν γένος, τὸν ἀριθμὸν

δηλαδή. πάλιν εὗρον τί μέγα καὶ μικρὸν, ἅπερ ἐκάλεσαν συνεχῆ. ἐπεὶ οὖν ὁ ἀριθμὸς καὶ τὸ συνεχὲς κοινωνοῦσιν ἀλλήλοις καθὸ ποσά ἐστι, ποσὸν γὰρ ἑκάτερον, ἀνήγαγον ταῦτα ὑπὸ τὸ καθόλου ποσόν. ἔχον οὖν κοινότητας δύο περιεκτικὰς πραγμάτων πολλῶν, τὴν οὐσίαν, καὶ τὸ ποσόν. Πάλιν ἔστι τὶ λευκὸν, καὶ πολλαὶ αἱ κατὰ μέρος λευκότητες. τὸ γὰρ λευκὸν ἢ ἐν ψιμυθίῳ ἐστὶν, ἢ ἐν χιόνι, ἢ ἐν κύκνῳ. ταῦτα οὖν πάντα ὑπὸ τὸ ἁπλῶς λευκὸν ἀνήγαγον. ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ μέλαν, καὶ τὸ φαιὸν, καὶ τὰ τοιαῦτα, ἀνήγαγον ὑπὸ τὸ χρῶμα. ἔστι δὲ πάλιν, γλυκὺ, πικρὸν, θερμὸν, ψυχρόν. ταῦτα οὖν πάντα τὰ ἀπηριθμημένα, ἀνήγαγον ὑπὸ τὸ κοινὸν γένος, τὸ ποιόν. ποιὸν δέ ἐστιν, ἀφ' οὗ παρωνύμως τὸ μετέχον ὀνομάζεται: ἀπὸ γὰρ τῆς λευκότητος λέγεται λευκός: καὶ ἀπὸ τῆς γραμματικῆς λέγεται γραμματικός. Πάλιν ἔστι τὶ δεξιόν, καὶ ἀριστερόν: διπλάσιον, καὶ ἥμισυ. καὶ ταῦτα πάντα ἀνήγαγον ὑπὸ τὸ κοινὸν γένος, τὸ πρός τι, ὅ ἐστι σχέσις ἑτέρου πρὸς ἕτερον. Πάλιν δέ ἐστι τὶ τὸ ἐν Λυκείῳ εἶναι, ἢ ἐν ἀγορᾷ, καὶ ἵσα τοιαῦτα. ἅπερ ἀνήγαγον ὑπὸ τὸ ποῦ, ὅπερ ἐστὶ τόπου σημαντικόν. Πάλιν ἔστι τὶ χθὲς, πέρυσι, σήμερον, αὔριον, καὶ ὅσα τοιαῦτα. ἅπερ ἀνήγαγον ὑπὸ τὸ πότε, ὅπερ ἐστὶ χρόνου σημαντικόν. Πάλιν ἔστι τὶ τὸ ἀνακεῖσθαι, τὸ ἑστάναι, τὸ καθῆσθαι. ἅπερ ἀνήγαγον ὑπὸ τὸ κεῖσθαι. κεῖσθαι δέ ἐστιν ἡ τοιάδε θέσις τοῦ σώματος. Πάλιν δέ ἐστι τὶ, τὸ ὑποδεῖσθαι, τὸ ὁπλίζεσθαι, τὸ δακτύλιον φορεῖν. τὰ τοιαῦτα ἀνήγαγον ὑπὸ τὸ ἔχειν. ἔχειν γάρ ἐστιν. οὐσίας περὶ οὐσίαν περίθεσις. Πάλιν ἔστι τὶ τὸ τύπτειν, θερμαίνειν, ψύχειν. τὰ τοιαῦτα ἀνήγαγον ὑπὸ τὸ ποιεῖν. Πάλιν θεασάμενοι τινὰ λευκαινόμενα, τυπτόμενα, ἀνήγαγον ὑπὸ τὸ πάσχειν, ὅπερ ἐστὶν ἀλλοιοῦσθαι ὑφ' ἑτέρου. ποιεῖν δέ ἐστι τὸ δρᾶν πει-

ρί τι. Ἔχον οὖν δέκα ταύτας κοινότητας· οὐσίαν· πο
σόν· ποιόν· πρός τι· ποῦ· πότε· κεῖσθαι· ἔχειν· ποιεῖν· πά
σχειν. ἕκαστον οὖν τῶν ὄντων πάντων, ὑπὸ μίαν τούτων τε
λεῖ τῶν κοινοτήτων. ταύτας δὲ ἐκάλεσαν κατηγορίας, ὡς
κατά τινων τῶν ὑπ᾽ αὐτὰς τελούντων ἀγορευομένας καὶ λε
γομένας. Περὶ τούτων οὖν τῶν δέκα κατηγοριῶν ὁ ἀ-
ριστοτέλης ἔγραψε βιβλίον, καὶ ἐμνήσθη ἐν τῇ διδασκαλίᾳ
αὐτῶν, φωνῶν πέντε τινῶν ἀγνώστων ἡμῖν οὐσῶν τῇ συνη-
θείᾳ. γένους, εἴδους, διαφορᾶς, ἰδίου, καὶ συμβεβηκό-
τος. ὁ γοῦν φιλόσοφος πορφύριος φιλανθρώπως ποιῶν
ἅμα καὶ φιλοσόφως, ἔγραψε τουτὶ τὸ βιβλίον διδά-
σκον ἡμᾶς τί σημαίνει ἑκάστη φωνή. ἵνα μαθόντες εὐχερέ-
στερον δυνηθῶμεν παρακολουθεῖν τοῖς ὑπὸ τοῦ ἀριστοτέλους
λεγομένοις περὶ τῶν κατηγοριῶν. ὁ οὖν τοῦ πορφυρίου σκο
πὸς, οὗτός ἐστιν. Ἐπέγραψε δὲ τὸ βιβλίον εἰσαγωγὴ,
ἐπειδὴ ὁδός ἐστι πρὸς πᾶσαν φιλοσοφίαν. προηγοῦνται
γὰρ τῶν φιλοσόφων πάντων συγγραμμάτων αἱ κατηγο-
ρίαι. τούτων δὲ, ἡ εἰσαγωγή. ὅπερ δὲ οἱ φιλόσοφοι ἐπὶ
πάντων τῶν ὄντων ἐποίησαν, ἀνήγαγον γὰρ πάντα τὰ ὄν
τα ὑπὸ τὰς δέκα κοινότητας, καὶ οὐδέν ἐστι τῶν ὄντων ὃ
μὴ πάντως εὑρίσκεται ὑπό τινα τῶν τοιούτων κοινότητα
ἀναγόμενον, τοῦτο καὶ οἱ γραμματικοὶ ἐπὶ τῶν ὀκτὼ φω
νῶν πεποιήκασι. βουλόμενοι γὰρ τῇ ἀπειρίᾳ τῶν φω-
νῶν ἐπεξελθεῖν. καὶ μὴ δυνηθέντες. ἀνήγαγον τὰς μὲν
τοιάσδε φωνὰς, ἐπί τινα κοινότητα, τὴν τοῦ ὀνόματος·
τὰς δὲ τοιάσδε, ἐπί τινα κοινότητα, τὴν τοῦ ῥήματος.
καὶ οὕτως ἐποίησαν τὰ ὀκτὼ παρ᾽ αὐτοῖς τοῦ λόγου μέ-
ρη. οὕτω καὶ ὁ πορφύριος ἀνήγαγε πᾶσαν σημαντικὴν
φωνὴν πάρεξ τῶν σημαντικῶν τῶν ἀτόμων ὑπὸ τὰς πέν
τε φωνὰς, ὑφ᾽ ἃς πᾶσαι αἱ κατὰ μέρος ἀνάγονται ση-

μαντικαὶ φωναί. Εἰς πόσα μὲν οὖν, καὶ τίνα τὸ τῆς φιλοσοφίας διαιρεῖται, ἕκαστον μέρος, καὶ τί ἔχει ἀποτέλεσμα, ἤδη εἴρηται. δεῖ δὲ ἡμᾶς εἰπεῖν καὶ τὰ πρὸς τῶν φιλοσόφων οὕτω προσαγορευόμενα προλεγόμενα, ἤτοι προτεχνολογούμενα τοῦ παντὸς βιβλίου. ἔστι δὲ ταῦτα. ὁ σκοπός. τὸ χρήσιμον. τὸ γνήσιον. ἡ τάξις τῆς ἀναγνώσεως. ἡ αἰτία τῆς ἐπιγραφῆς. ἡ εἰς τὰ κεφάλαια διαίρεσις. ὁ διδασκαλικὸς τρόπος. καὶ ἡ ὑπὸ τί μέρος ἀναφορά. ταῦτα δὲ ἐπενόησαν οἱ φιλόσοφοι προλέγειν, οὐχ ὡς περιττόν τι προσεπινοοῦντες αὐτοῖς, ἢ κατὰ τὰς ἄλλας τέχνας, ἀλλὰ προθυμοτέρους ποιεῖν βουλόμενοι τοὺς ἀναγινώσκοντας. Ἀναγινώσκων γάρ τις, ἐὰν ἀγνοῇ τὸν σκοπὸν τοῦ βιβλίου, ὀκνεῖ καὶ ἀφίησι διὰ μέσου, καὶ ταὐτὰ πάσχει τοῖς ὁδοιποροῦσιν, ἐφ' ἃ μὴ ἴσασι. διὰ τοῦτο οὖν τὸν σκοπὸν λέγουσιν. Οὐ μὴν οὐδὲ ὁ τὸν σκοπὸν ἐγνωκὼς, προθύμως ἐγχειρεῖ τῷ ἔργῳ, πρὶν ἂν καὶ τὸ ἀπ' αὐτοῦ χρήσιμον μάθοι. ὥστε εἰκότως καὶ τὸ χρήσιμον λέγουσιν. Ἔτι δὲ καὶ ταῦτα μαθόντες, ἀπιστοῦμεν εἰ χρήσιμόν ἐστι, πρὶν γνῶμεν εἰ γνήσιον ἐστὶ τοῦ παλαιοῦ τὸ βιβλίον, ὃν ἴσμεν ἔνδοξον ὄντα, οἷον, τοῦ ἀριστοτέλους, καὶ πλάτωνος. ἐκείνους γὰρ ὑπολαμβάνομεν χρήσιμα πάντα εἰρηκέναι. διὰ τοῦτο οὖν καὶ τὸ γνήσιον λέγομεν. Ἐκ δὲ τῆς τούτων γνώσεως ἀνακύπτει καὶ ἡ περὶ τάξεως ζήτησις, πότερον αὐτὸ δεῖ πρῶτον τάττεσθαι, ἢ ὕστερον, καὶ διὰ τοῦτο καὶ τὴν τάξιν λέγουσι. Τὴν δὲ ἐπιγραφὴν λέγουσιν, ἐπειδὴ ὡς ἐν συντόμῳ τὸν σκοπὸν περιέχει. Ἔτι δὲ καὶ τὸ ὑπὸ ποῖον μέρος ἀνάγεται τῆς φιλοσοφίας, διὰ τὸ εἰδέναι ποῦ μάλιστα συντελεῖ. δεδειγμένου δὲ τίνος ἕνεκα ταῦτα προλέγουσιν οἱ φιλόσοφοι, καιρὸς ἤδη καὶ ἡμᾶς λέγειν τὰ προλεγόμενα τοῦ βιβλίου. Ἔστι δὲ σκοπὸς ἐνταῦθα τῷ πορφυρίῳ πε-

ρὶ πέντε τινῶν εἰπεῖν φωνῶν, ὑφ᾽ ἃ πάντα τὰ ὄντα ἐστὶν, ἤγουν ἐν τοῖς οὖσι πᾶσι θεωρεῖται. ἔστι δὲ ταῦτα, γένος· εἶδος· διαφορά· ἴδιον· καὶ συμβεβηκός. Χρήσιμον δὲ ἔστι τὸ βιβλίον εἰς πᾶσαν φιλοσοφίαν. διδάσκει γὰρ ἡμᾶς τὰ καθ᾽ αὑτὰ προσόντα τοῖς εἴδεσιν, ἅπερ αὐτῶν ἐστιν αἴτια τῆς συστάσεως. ἐκ δὲ τῶν αἰτίων τῆς συστάσεως τὰς ἀποδείξεις λαμβάνομεν. ὥστε ἀπόδειξιν διδάσκει, καὶ πρὸς πᾶσαν φιλοσοφίαν χρήσιμον. διὰ γὰρ τῆς ἀποδείξεως τὰ τέλη αὐτῆς γινώσκομεν. Τὸ δὲ γνήσιον δηλοῖ μὲν καὶ ἡ φράσις σαφὴς οὖσα, καὶ τὸ ἐν ἄλλοις αὐτοῦ βιβλίοις τῶν ἐν τῷδε τῷ βιβλίῳ θεωρημάτων μεμνῆσθαι. ἔτι δὲ καὶ τὸ προσφωνεῖν αὐτὸ χρυσαορίῳ. τούτῳ γὰρ καὶ ἄλλα τινὰ προσφωνήσας βιβλία, καὶ τοῦτο προσφωνεῖ, διὰ τοιαύτην αἰτίαν, διδάσκαλος ὢν τοῦ χρυσαορίου, καὶ ἐξηγούμενος αὐτῷ τὰ μαθήματα, ἐδέησεν ἱστορῆσαι τὸ πῦρ τῆς αἴτνης, καὶ ἐξεδήμησε. τούτῳ τῷ χρόνῳ εὑρίσκει ὁ χρυσαόριος τὰς ἀριστοτέλους κατηγορίας, καὶ οὐδὲ ὅλως παρηκολούθει ἐγκύπτων. δηλοῖ οὖν τῷ πορφυρίῳ ἐκεῖ ὄντι γράψας τὸ συμβάν. καὶ εἰ μὲν ἱστόρησε τὸ πῦρ, ἐλθεῖν, εἰ δὲ μὴ ἱστόρησεν, εἰσαγωγήν τινα γράψαι, δι᾽ ἧς ἂν μέλλοι παρακολουθεῖν τῷ βιβλίῳ. ἐπειδὴ τοίνυν ὁ πορφύριος οὐκ ἠδύνατο τέως ὑποστρέψαι, γράφει αὐτῷ τὸ βιβλίον τοῦτο ἐκ τῶν εἰρημένων τῷ πλάτωνι, καὶ ταυτὶ συλλέξας σχεδὸν, καὶ δι᾽ αὐτῶν τῶν ῥημάτων ἐλθών. καὶ ἐκ τούτου μὲν δῆλον ὅτι γνήσιον τοῦ παλαιοῦ τὸ βιβλίον.

Πρῶτον δέ ἐστι τῇ τάξει. εἰ γὰρ εἰς τὰς ἀριστοτέλους κατηγορίας εἰσάγει, αἳ περὶ τῶν ἁπλῶν εἰσι φωνῶν, αὗται δὲ τῆς λογικῆς ἀρχαὶ, δῆλον ὅτι πρῶτον τῇ τάξει ἐστὶ τῆς λογικῆς. εἰκότως οὖν πρὸ αὐτῆς τάττεται. καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῆς τάξεως. Εἰσαγωγὴ δὲ ἐπιγέγραπται. καὶ ἀπὸ

ροῦσι τινὲς, διὰ τί ἀπροσδιορίστως ἐπέγραψεν, εἰσαγωγήν· ἄδηλον γὰρ, πότερον γραμματικῆς, ἢ ῥητορικῆς, ἢ λογικῆς. φαμὲν οὖν πρὸς αὐτοὺς, ὅτι τὰ ὑπερέχοντα τῶν πραγμάτων, ἀορίστως εἰώθαμεν σημαίνειν. ὥσπερ ὅτε τὸν ὅμηρον βουλόμενοι σημαίνειν, ὁ ποιητὴς, λέγομεν κατ᾽ ἐξοχήν. τί οὖν ἐκώλυε τὸν βουλόμενον τὴν φιλοσοφίαν σημαίνειν, ἀορίστως κατ᾽ ἐξοχὴν σημαίνειν. ἔπειτα δὲ καὶ τοῦτο φαμέν. ἡ εἰσαγωγὴ τέχνης ἢ ἐπιστήμης ἐστὶν εἰσαγωγὴ ἀναμφισβητήτως. ἡ δὲ φιλοσοφία τέχνη ἐστὶ τεχνῶν, καὶ ἐπιστήμη ἐπιστημῶν. πῶς οὖν εἰς ταύτην ἡμᾶς μέλλων εἰσάγειν, καὶ διὰ μέσης ταύτης εἰς ἁπάσας τὰς τέχνας, εἴπερ ἀληθῶς ἔχει ὁ ὅρος, ἔμελλε μιᾶς τινος τέχνης εἰσαγωγὴν τὸ βιβλίον ἐπιγράφειν. τοσαῦτα καὶ περὶ τῆς ἐπιγραφῆς. Ἰστέον δὲ ὅτι διῄρηται τὸ σύγγραμμα τοῦτο εἰς τρία· καὶ ἐν μὲν τῷ πρώτῳ μέρει διδάσκει περὶ τῶν εἰρημένων πέντε φωνῶν. ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ συμπλέκει αὐτὰς κατὰ δύο, καὶ διδάσκει τί κοινὸν αὐταῖς, καὶ τί ἴδιον· οἷον, τί κοινὸν γένει, καὶ τί εἴδει, καὶ τί ἰδίῳ, καὶ τί διαφορᾷ, καὶ τί συμβεβηκότι. ἐν δὲ τῷ τρίτῳ διδάσκει τίνα πάντων ἅμα κοινά ἐστι. πρὸ δὲ τούτων, ἐν τῷ προοιμίῳ τὸν σκοπόν τε προανακρούεται τοῦ βιβλίου, καὶ τὸ χρήσιμον διδάσκει, καὶ τὸν τρόπον τῆς διδασκαλίας, ὅτι ἁπλούστερός τε καὶ εἰσαγωγικώτερος ἔσται. Ὑπὸ δὲ τὸ λογικὸν ὄργανον ἀνάγεται τῆς φιλοσοφίας τὸ προκείμενον βιβλίον. διδάσκει γὰρ τὰ εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς ἀποδείξεως συντελοῦντα, ἥτις ἐστὶ τῷ γένει συλλογισμός· ὃς εἶδος ἐστὶ τοῦ συνθέτου λόγου· ὃς πάλιν γένει ἐστὶ λόγος. ἔπειτα δὲ, καὶ εἰς τὰς ἀριστοτέλους κατηγορίας εἰσάγει, αἵπερ εἰσὶ τῆς λογικῆς. ἡ δὲ λογικὴ οὐ μέρος τῆς φιλοσοφίας, ἀλλ᾽ ὄργανον, ὡς ἐν ἑτέροις δείξομεν.

» Ὄντος ἀναγκαίου χρυσαόριε, καὶ εἰς τὴν παρ᾽ ἀριστοτέ-

κατηγοριῶν

λει διδασκαλίαν. Πάντα τὰ ὄντα αὐτοφυῶς ἐφίεται τοῦ ἀγαθοῦ, ἐπειδὴ παρὰ τῶν ὄντων ἁπάντων μία ἐστὶν ἀρχὴ τὸ ἀγαθόν. πάντα οὖν πρὸς τὸ ἀγαθόν, ὡς οἰκεῖον ἀγαθὸν ἀνατείνεται, καὶ τελειοῦται τῶν ὄντων ἕκαστον, μετέχον ἐκείνου κατὰ τὰ οἰκεῖα μέτρα. οὐδεὶς οὖν κακοῦ ἐφίεται, ἀλλὰ καὶ οἱ τούτου ἐφιέμενοι, ὡς ἀγαθοῦ αὐτοῦ ὀρέγονται. ἡνίκα τοίνυν βούλεταί τις τινὰ ἐπί τι προτρέψασθαι, τὸ ἐκ τούτου ἀγαθὸν ἀναφαίνει, ὡς ἐκ τούτου ἐφέλκειν αὐτόν. τοῦτο τοίνυν ὁ φιλόσοφος πορφύριος ποιεῖ. βουλόμενος γὰρ τοὺς εἰσαγομένους προτρέψασθαι ἐπὶ τὴν τοῦ βιβλίου ἀνάγνωσιν, τὸ ἐκ τούτου ἐσόμενον ἀγαθὸν μηνύει κατ᾽ ἀρχάς. ἐπειδὴ δὲ διττόν ἐστι τὸ ἀγαθόν, τὸ μὲν, ὡς τέλος, ὅταν εἴπωμεν ἀγαθὸν τὴν ὑγείαν, τὸ δὲ, ὡς πρὸς τέλος, ὅταν εἴπωμεν τὸ φλεβοτομεῖν ἀγαθὸν, οὐ καθ᾽ αὑτὸ, ἀλλὰ διὰ τὴν ὑγείαν, τὸ ἀναγκαῖον ἐνταῦθα οὐ κυρίως λέγεται ἀγαθὸν, ἀλλ᾽ ὡς πρὸς μεῖζον ἀγαθὸν ἀναφερόμενον. λέγει γὰρ εἰ μέλλει ὑγιαίνειν, ἀνάγκη φλεβοτομεῖσθαι. διὰ τοῦτο οὕτω εἶπεν ἀναγκαῖον, ἐπειδὴ ὡς πρός τι τέλος ἄλλο ἀναφέρεται τὸ βιβλίον, τὰς κατηγορίας, καὶ οὐκ ἔστιν ἀγαθὸν ὡς τέλος, ἀλλὰ ὡς πρὸς ἄλλο συμβαλλόμενον. καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν, ἀναγκαῖον ἐνταῦθα λέγει τὸ βιβλίον, ὡς πρὸς μεῖζον ἀγαθὸν αὐτὸ ἀνάγων. καὶ ἤτοι ὡς χρήσιμον, ἢ ὡς καθ᾽ αὑτὸ ἀναγκαῖον, καὶ χωρὶς αὐτοῦ, τὰ ἄλλα μὴ δύνασθαι τῶν φιλοσόφων ἀναλέγεσθαι συγγράμματα. Ἱστέον γὰρ ὅτι οἱ φιλόσοφοι, τὸ ἀναγκαῖον διχῶς λέγουσιν. ἀναγκαῖον γὰρ λέγουσιν, ἢ τὸ χρήσιμον, ἢ τὸ ἀντιδιαιρούμενον τῷ ἐνδεχομένῳ. καὶ χρήσιμον μὲν λέγουσι τὸ συμβαλλόμενον εἴς τι, οἷον, τὸ ὑποδέδεσθαι, τὸ ἐνδύεσθαι. συμβάλλεται γὰρ εἰς τὸ ἧττον διαφθείρεσθαι τὰ σώματα, καὶ διὰ τοῦτο διαρκεῖ εἰς πλείονα χρόνον. λέγεται δὲ ἀναγ-

καῖον ὡς εἶπον, καὶ τὸ τῷ ἐνδεχομένῳ ἀντιδιαιρούμενον,
οὗ τινος χωρὶς τὸ ὑποκείμενον ἀδύνατον εἶναι, οἷον, ἀνάγ
κη τὰ ζῶα τὰ ἔχοντα πνεύμονα ἀναπνεῖν πάντως, ἵνα
ζῶσιν· ἀναγκαῖον οὖν τι χρῆμα ἡ ἀναπνοή· χωρὶς γὰρ
ταύτης ἀδύνατον ζῆν τὰ ἔχοντα πνεύμονα ζῶα· ἀναγ-
καῖον οὖν λέγεται τοῦτο εἶναι τὸ βίβλιον, ἢ κατὰ τὸ πρῶ-
τον, ἢ κατὰ τὸ δεύτερον σημαινόμενον· καὶ φαμὲν, οὐχὶ
κατὰ τὸ δεύτερον, ἀλλὰ κατὰ τὸ πρῶτον, καὶ γὰρ πρὶν γε
νέσθαι τὸν πορφύριον, οὐκ ἠγνόουν τὸ τί δηλοῦσιν αἱ τῶν φι
λοσόφων πραγματεῖαι· δῆλον οὖν ὡς χρήσιμον καὶ εὐμα-
ρῆ ποιοῦν τὴν ἐκείνων νόησιν, οὕτως ἀναγκαῖον εἶναι λέγε-
ται· μήποτε δὲ δυνατὸν καὶ κατὰ τὸ δεύτερον σημαινόμε-
νον ἀναγκαῖον λέγεσθαι, οὗ χωρὶς ἐκεῖνα νοηθῆναι ἀδύνα
τον, οὐχὶ ἐπ' αὐτοῦ τοῦ συγγράμματος νοούντων ἡμῶν τὸ
ἀναγκαῖον, ἀλλ' ἐπ' αὐτῆς τῆς τῶν εἰρημένων πέντε φω-
νῶν θεωρίας· ἄνευ γὰρ τῆς τούτων γνώσεως τὰ ἄλλα ἀκρι
βῶς νοηθῆναι ἀδύνατον· ὅθεν καὶ ὁ πορφύριος οὐκ εἶπεν
ἀναγκαίου ὄντος τούτου τοῦ συγγράμματος, ἀλλ' ἀναγ-
καίας οὔσης τῆς τούτων θεωρίας· καὶ γὰρ πρὶν τὸν πορφύ-
ριον περὶ τούτου γράψαι, ἀναγκαία ἦν ἡ περὶ αὐτῶν θεω-
ρία εἰς τὴν τῶν φιλοσόφων θεωρημάτων νόησιν, καὶ ἄνευ
ταύτης ἐκεῖνα νοηθῆναι ἀδύνατον· τοσοῦτον οὖν τὸ ἐκ τοῦ
προκειμένου βιβλίου γέγονε χρήσιμον, ὅτι τὰ σποράδην
παρὰ τοῖς πρεσβυτέροις εἰρημένα συνήγαγε, καὶ εὐμαρεσέ
ραν ἡμῖν καὶ σύντομον τὴν παρ' αὐτῶν θεωρίαν ἐποιήσα-
το· ὅθεν οὐδὲ ὁ πορφύριος ἰδιοποιεῖται τὴν εὕρεσιν τῆς
παρ' αὐτῶν θεωρίας, ἀλλὰ τὰ παρὰ τοῖς πρεσβυτέροις, φη
» σὶν ἐπελθεῖν πειράσομαι· Ἰστέον δὲ ὅτι εὐθὺς ἐν προοιμί-
οις περὶ τριῶν τούτων διαλέγεται· λέγει γὰρ τίς ἡ πρόθεσις
τοῦ συγγράμματος, ὅτι περὶ τῶν πέντε φωνῶν ἐκείνων

βούλεται διαλεχθῆναι, καὶ τί τὸ χρήσιμον, ὅτι χρησιμεύει οὐ μόνον εἰς τὰς ἀριστοτέλους κατηγορίας, ἀλλὰ καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν, εἰς πᾶσαν εὑρετικὴν μέθοδον φιλοσοφίας, καὶ τίνι κέχρηται τρόπῳ διδασκαλίας, ὅτι σαφεῖ καὶ πρέποντι εἰσαγομένων ἀκοαῖς. οὔτε γὰρ μείζονα κατὰ τοὺς εἰσαγομένους θεωρήματα διδάσκει, οὔτε εἰς μῆκος ἐκτείνει τὸ σύγγραμμα, οὔτ᾽ ἀσαφεῖ τῇ λέξει κέχρηται, ἵνα διὰ τούτων προτρέψηται τοὺς νέους εἰς τὴν τοῦ βιβλίου ἐκλογήν. Ὁ δὲ, καὶ, σύνδεσμος, σημαίνει ἡμῖν, ὡς οὐ μόνον εἰς τὴν τῶν κατηγοριῶν. διδασαλίαν συμβάλλεται τὸ βιβλίον, ἀλλὰ » καὶ εἰς πᾶσαν φιλοσοφίαν. ἄλλως τε, καὶ εἰς τὴν τῶν παρὰ ἀριστοτέλει κατηγοριῶν εἶπεν, ἐπειδὴ συμβάλλεται τὸ βιβλίον οὐ μόνον εἰς τὴν διδασκαλίαν τῶν παρὰ ἀριστοτέλει κατηγοριῶν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς ἄλλας κατηγορίας. εἰδέναι δὲ χρὴ, ὅτι οἱ πολλοὶ τῶν ἀριστοτέλους ἑταίρων κατὰ ζῆλον τοῦ διδασκάλου ἔγραψαν κατηγορίας, καὶ περὶ ἑρμηνείας, καὶ ἀναλυτικά. συμβάλλεται οὖν τὸ βιβλίον τοῦτο οὐ μόνον εἰς τὰς ἀριστοτέλους κατηγορίας, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς ἀρχύτου, καὶ εἰς πάσας τὰς τῶν φιλοσόφων πραγματείας. Ἀποροῦσι δέ τινες εὐθὺς ἐν ἀρχῇ, εἰς τὸ, ὄντος ἀναγκαίου, ἄλογον μὲν, καὶ οὐκ ἀκόλουθον ἀπορίαν, πλὴν καλῶς ἔχουσαν εἰρῆσθαι διὰ τὴν τῶν ἐπιλύσεων θεωρίαν γλαφυρωτέραν καὶ ὠφέλιμον οὖσαν. ἀποροῦσιν οὖν οὕτως. τοῦ ὄντος, τὸ μὲν, ἐστὶν ἀναγκαῖον, τὸ δὲ, ἐνδεχόμενον, τὸ δὲ, ὑπάρχον. ἀναγκαῖον μὲν οὖν ἐστι, τὸ ἀεὶ ὡσαύτως ἔχον, καὶ ἐξ ἀνάγκης ὂν, οἷον, τοῦ ἡλίου ὑπὲρ γῆν ὄντος, ἡμέρα ἐστίν. ἐνδεχόμενον δὲ τὸ δυνάμει ἔχον τὴν τῶν δύο ἀντικειμένων ὕπαρξιν, οἷον, τὴν τοῦ ἀναγνῶναι, καὶ τὴν τοῦ μὴ ἀναγνῶναι, οὔπω δὲ οὐδ᾽ ἕτερον ὂν, ἀλλ᾽ ἐν τῷ δυνάμει μόνον εἶναι θεωρούμενον. ὑπάρ-

χον δέ ἐστι, τὸ εἰς ἐνέργειαν προαχθὲν, καὶ ἐνεστὸς ἐνδεχόμενον. τούτων τοίνυν τὸ ὂν, οὐκ ἔστιν ἐπίσης. οὐ γὰρ ἀντιστρέφει κατὰ τὴν τοῦ εἶναι ἀκολουθίαν, ὡς τὸ ἴδιον καὶ ὁ ὅρος, κατηγορούμενα ἀλλήλοις ἢ ὑποκείμενα. δύο γὰρ ταῦτα ἐξισάζει τοῖς τε ὑποκειμένοις κατηγορούμενα, καὶ τοῖς κατηγορουμένοις ὑποκείμενα, τό, τε ἴδιον, καὶ ὁ ὅρος. Ποῖον δέ ἐστι κατηγορούμενον, καὶ ποῖον ὑποκείμενον, ὑποκείμενον μὲν, ἐν ᾧ τὸ ἄρθρον πρόσκειται, κατηγορούμενον δὲ, ἐν ᾧ τὸ ἐστὶν, ἢ δυνάμει ἢ ἐνεργείᾳ συνέζευκται. τῶν γὰρ κατηγορουμένων ἢ ὀνομάτων ἢ ῥημάτων ὄντων, τοῖς μὲν ὀνόμασιν ἐνεργείᾳ συνέζευκται ἡ φωνὴ, τοῖς δὲ ῥήμασι δυνάμει. οἷον, ἐὰν εἴπω ὁ ἄνθρωπος, ὑποκείμενον εἶπον. ἐὰν δὲ προσθῶ, ζῶόν ἐστι, κατηγορούμενον. Τὸ οὖν ὂν ἐπίσης οὐκ ἐστὶν, οὔτε κατηγορούμενον, οὔτε ὑποκείμενον τῷ ἀναγκαίῳ, ἢ τῷ ἐνδεχομένῳ, ἢ τῷ ὑπάρχοντι, ἀλλ' ἐπὶ πλέον, οὐ γὰρ ἀντιστρέφει κατὰ τὴν τοῦ εἶναι ἀκολουθίαν. πᾶν μὲν γὰρ εἴτι ἐστὶν ἀναγκαῖον, ἢ ἐνδεχόμενον, ἢ ὑπάρχον, τοῦτο καὶ ὂν ἐστιν, οὐκέτι δὲ εἴτι ἐστὶν ὂν, τοῦτο πάντως ἢ ἀναγκαῖον ἐστὶν, ἢ ἐνδεχόμενον, ἢ ὑπάρχον, ἀλλ' ὅτι ἂν τούτων ἕν τι ᾖ, τὰ ἄλλα οὐκ ἐστὶν, οἷον, ἐὰν ἐνδεχόμενον ᾖ, οὔτε ἀναγκαῖον ἐστὶν, οὔτε ὑπάρχον. εἰ τοίνυν οὐκ ἀντιστρέφει κατὰ τὴν τοῦ εἶναι ἀκολουθίαν τὸ ὂν, ἐπὶ πλέον ἄρα ἐστὶ τοῦ τε ἀναγκαίου, καὶ τοῦ ἐνδεχομένου, καὶ τοῦ ὑπάρχοντος.

Τί δήποτε οὖν ὁ πορφύριος πάσης κατηγορίας, ἢ ἐπὶ πλέον, ἢ ἐπίσης βουλόμενος εἶναι τῷ ὑποκειμένῳ, οὐδέποτε δὲ ἐπ' ἔλαττον, αὐτὸς τὸ ἀναγκαῖον ἐπ' ἔλαττον ὂν, τοῦ ἐπὶ πλέον κατηγόρησε, λέγω δὴ τοῦ ὄντος, εἰπὼν, ὄντος ἀναγκαίου, φαμὲν οὖν ὅτι ἀληθὲς μέν ἐστι, τὸ μὴ ἐπ' ἔλαττον τῶν ἐπὶ πλέον κατηγορεῖσθαι, τὸ μέντοι ὂν, οὐκ ἔστιν ἐπὶ πλέον τοῦ ἀναγκαίου. κυρίως γὰρ ἐκεῖνα ἐστὶν ἐπὶ πλέ-

ον ὀνόματα, ὅσα κατὰ πολλῶν κατηγορούμενα, καὶ ἐν πολλοῖς ἔχοντα ὑπόστασιν, ἕν τι πρᾶγμα ἐστὶ, καὶ ἰδίαν ὑπόστασιν ἔχει αὐτὰ καθ' αὑτὰ θεωρούμενα, ὡς τὸ ζῶον. κατηγορεῖται γὰρ καὶ κατὰ κυνὸς, καὶ κατὰ ἀνθρώπου, καὶ κατὰ ἵππου, καὶ ἔχει μὲν καὶ ἐν τούτοις ὑπόστασιν, καὶ οὐσίαν μέντοι ἰδίαν ἔχει αὐτὸ καθ' αὑτὸ νοούμενον. ὁριζόμεθα οὖν τὸ ζῶον, οὐσίαν εἶναι αὐτὸ λέγοντες, ἔμψυχον αἰσθητικήν. ἐπεὶ ὅσα μὴ ἔχει ὑπόστασιν ἰδίαν, ἀλλ' εἰσὶ φωναὶ ὁμώνυμοι, ὡς ὁ κύων, καὶ ὁ αἴας, καὶ ὅσα τοιαῦτα, οὐκ ἔστιν ἐπὶ πλέον, ψιλαὶ γάρ εἰσι φωναὶ, καὶ οὐ πράγματα. τὸ δὲ ἐπὶ πλέον τινὸς εἶναί τι, δεῖ πρότερον αὐτὸ καθ' αὑτὸ εἶναι, εἶτα ἐπὶ πλέον ἑτέρων εἶναι. τὸ οὖν ὂν, ἐπειδὴ οὐκ ἔχει ἰδίαν ὑπόστασιν, ἀλλ' ὀνόματος μόνον ἐστὶν ἐν τούτοις κοινωνία, τῷ τε ἀναγκαίῳ, καὶ τῷ ἐνδεχομένῳ, καὶ τῷ ὑπάρχοντι, οὐκ ἔστιν οὐδενὸς αὐτῶν ἐπὶ πλέον, φωνὴ γάρ ἐστι ψιλή. Ἔπειτα δὲ, ἐπὶ πλέον λέγουσιν εἶναι τὸ ὂν, ὡς γένος αὐτὸ πάντως ἀξιοῦσιν εἶναι ἐπὶ πλέον. τὸ δὲ γένος τεμνόμενον κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον τὰ εἴδη ποιεῖ ὑφεστάναι, καὶ πάντως οὐδενὸς οὔτε προτερεύοντος, οὔτε ὑστεροῦντος. ἀνάγκη οὖν αὐτοὺς ὁμολογεῖν κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον γίνεσθαι, τό, τε ἀναγκαῖον, καὶ τὸ ἐνδεχόμενον, καὶ τὸ ὑπάρχον, ὅπερ ἄτοπον. τὸ μὲν γὰρ ἀναγκαῖον, τὸ ἀεὶ ἔχει. τὸ δὲ ἐνδεχόμενον, καὶ τὸ ὑπάρχον, τὸ ποτέ. οὐκ ἄρα γένος τὸ ὂν τῶν εἰρημένων. οὐδ' ἄρα ἐξ ἀνάγκης ἐπὶ πλέον. ἔστι γὰρ τὸ ὂν, φωνὴ ὁμώνυμος καὶ οὐ γένος. οὐ δὲ φύσις τίς ἀφωρισμένη καὶ κεχωρισμένη ἑκάστῳ τῶν κατὰ μέρος ὑπάρχουσα, ὡς τὰ γένη ἐστίν.

Ἄλλως τε δὲ, ἅπαντα τὰ πράγματα, ἢ ἀπροσδιορίστως λέγομεν, ἢ μετὰ προσδιορισμοῦ. προσδιορισ

σμοὶ δὲ εἰσὶ τέσσαρες, πᾶς, τὶς, οὐ πᾶς, οὐδείς. καὶ φασὶν αὐτοὺς εἰρῆσθαι προσδιορισμοὺς, διὰ τὸ ἐξ αὐτῶν ὁρίζειν τὸν διαλεγόμενον, εἴτε περὶ καθόλου ὁρίζεται τινὸς, εἴτε περὶ μερικοῦ. ἐὰν μὲν γὰρ εἴπῃ, πᾶς, καθόλου σημαίνει, ἐὰν δὲ, τίς, μερικόν. τούτων τοίνυν οὕτως ἐχόντων, ἐπειδὴ δέδεικται τοῖς φιλοσόφοις ἅπασιν, ὅτι τὸ ἀπροσδιορίστως τι λέγειν, ἰσοδυναμεῖ τῷ μετὰ προσδιορισμοῦ μερικῷ, τῷ τίς. τὸ γὰρ τὶς ἄνθρωπος ἦλθεν, ταυτόν ἐστι τῷ ἄνθρωπος ἦλθεν. εἰ ταῦθ' οὕτω ἔχει, καὶ ὁ πορφύριος ἄρα ἀπροσδιορίστως εἰρηκὼς, ὄντος ἀναγκαίου, καὶ μὴ προσθεὶς, παντὸς, μερικὸν ἔλαβε τὸ ὂν, ὥσανεὶ ἔλεγε τὶ ὂν ἀναγκαῖον ἐστί. μερικὸν δὲ ὂν, ἐπίσης ἐστὶ τῷ ἀναγκαίῳ, ὡς καὶ αὐτοὶ ὁμολογοῦσιν. ὥστε εἰ καὶ μὴ φωνὴ ψιλὴ τὸ ὂν ἦν, ἀλλὰ πρᾶγμα ἰδίαν ὑπόστασιν ἔχον, ὡς τὸ ζῶον, οὐ κακῶς κατηγόρησε τὸ ἀναγκαῖον τοῦ ὄντος, ἀπροσδιορίστως αὐτοῦ κατηγορήσας. Ἔτι δὲ, ὅτε μὲν τὰ πράγματα βουλόμεθα σημᾶναι, κατ' εὐθεῖαν πτῶσιν αὐτὰ σημαίνομεν λέγοντες, ὁ ἄνθρωπος, ὁ ἵππος, ὁ βοῦς, ὅτε δὲ μέρος τι τῶν πραγμάτων, ἢ περὶ τὰ πράγματα τι ὑπάρχον, διὰ τῆς γενικῆς σεμαίνομεν, οἷον, ἐὰν εἴπωμεν τοῦ σωκράτους, ἢ τῶν μερῶν αὐτοῦ τι σημαίνομεν, ὡς τὴν χεῖρα, ἢ τὴν κεφαλὴν, ἢ τῶν περὶ αὐτὸν τι, οἷον, τὸν οἶκον, ἢ τὸ βιβλίον. Ὁ οὖν πορφύριος εἰ μὲν εἰρήκει, τὸ ὂν ἀναγκαῖον ἐστὶ, διὰ τῆς εὐθείας, τὸ πρᾶγμα αὐτὸ ἔμελλε σημᾶναι· καὶ οὕτως ἂν ἴσως ἔδοξε τὸ τοῦ ὅλου μέρος κατηγορεῖν. ἐπειδὴ δὲ, ὄντος, εἶπε διὰ τῆς γενικῆς, ἀνάγκη δή που ἢ μέρος τοῦ πράγματος, ἢ τῶν περὶ τὸ πρᾶγμα τι δηλοῦν. μέρους δέ τινος τῶν περὶ τὸ ὂν, ἐπίσης ἐστὶ τὸ ἀναγκαῖον, ὡς ἄνθρωπος ἐπίσης ἐστὶ τινὸς ζώου, καὶ ἡ χεὶρ ἐπίσης ἐστὶ τινὸς τῶν τοῦ ἀνθρώπου. καὶ κατὰ τοῦτον οὖν τὸν λόγον,

εἰ καὶ

εἰ καὶ ἰδίαν ὑπόστασιν ἔχειν λέγει τὶς τὸ ὄν, οὐ κακῶς κατηγόρησε τοῦ ὄντος τὸ ἀναγκαῖον ὁ Πορφύριος· ἐπειδὴ καὶ τοῦτο δεδώκαμεν. κατὰ γὰρ τοῦ ἴσου τὸ ἶσον κατηγόρησεν.

Ἔτι μέντοι καὶ κατὰ ἄλλον λόγον δείκνυται, μὴ ὂν γένος τὸ ὄν, μήτε τῶν προειρημένων τριῶν, τοῦτε ἀναγκαίου, καὶ τοῦ ἐνδεχομένου, καὶ τοῦ ὑπάρχοντος, μήτε τῆς οὐσίας τε καὶ τοῦ συμβεβηκότος, καὶ τῶν λοιπῶν κατηγοριῶν. ἐν οἷς γὰρ πρῶτον τὶ καὶ δεύτερον, τούτων τὸ κοινῶς κατηγορούμενον γένος οὐκ ἔστι. τὸ γὰρ γένος εἰδῶν ἐστι γένος. τὰ δὲ εἴδη κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ὑφίσταται, καὶ ἐν ἑαυτοῖς ἕκαστον ἔχει τὸ εἶναι, οὐκ ἐν ἀλλήλοις. εἰ δὲ καὶ τὸ συμβεβηκὸς δευτερόν ἐστι τῆς οὐσίας, καὶ ἐν ἐκείνῃ ἔχει τὸ εἶναι· καὶ τὸ ὑπάρχον, δευτερόν ἐστι τοῦ ἐνδεχομένου, καὶ ἐν ἐκείνῳ ἔχει τὸ εἶναι· ὁμωνύμως ἄρα κατὰ τούτων, ἀλλ᾽ οὐ συνωνύμως τὸ ὂν κατηγορηθήσεται. οὐ γάρ ἐστι γένος· ἐπειδὴ τὸ πρῶτον καὶ τὸ δεύτερον ἐν τούτοις φαίνεται.

Πόθεν δῆλον ὅτι τὸ συμβεβηκὸς ἐν τῇ οὐσίᾳ ἔχει τὸ εἶναι, καὶ ἐν τῷ ἐνδεχομένῳ τὸ ὑπάρχον, ἀλλ᾽ οὐκ ἐν αὐτοῖς; ὅτι ἀναιρουμένης τῆς οὐσίας καὶ τοῦ ἐνδεχομένου, συναναιρεῖται τὸ συμβεβηκὸς καὶ τὸ ὑπάρχον. εἰ δὲ ἦν εἴδη ἐκ τοῦ ὄντος ἀντιδιῃρημένα, καὶ μὴ ἐν ἐκείνοις εἶχε τὸ εἶναι, οὐκ ἂν τούτων τῶν εἰδῶν ἀναιρουμένων, οἷον τῆς οὐσίας, καὶ τοῦ ἐνδεχομένου, συναναιροῖτο τὸ ἕτερον. οὐ γὰρ εἴ τι εἶδος φθαρείη τοῦ ζώου, οἷον, κύων, ἢ ἵππος, συναναιρεῖ καὶ τὰ ἕτερα εἴδη, οἷον, ἄνθρωπον, ἢ βοῦν, ἢ κάμηλον, ἢ ἄλλό τι τῶν λοιπῶν εἰδῶν. κατὰ τοσούτους γοῦν τρόπους, καὶ τὸ τῆς ἀπορίας ἄλογον δέδεικται, καὶ τὸ τῶν λύσεων γλαφυρόν.

Τινὲς πάλιν αἰτιῶνται τὴν ἀρχὴν ὡς κακῶς ἔχουσαν, καὶ φασίν. εἰ γὰρ τὸ ὂν τῶν ὁμωνύμων ἐστὶ, τὸ δὲ ὁμώνυμον ἀόριστον, τὸ ὂν ἄρα ἀόριστον. οὐ δεῖ δὲ

τὴν ἀρχὴν ἀπὸ ἀορίστου ποιεῖσθαι. φαμὲν οὖν, ὅτι οὐκ ἔστιν ὁμώνυμον τὸ ὄν, ἀλλ' ὡς ἀφ' ἑνὸς μέν, ὡς ἀπὸ τῆς ἰατρικῆς ἰατρικὸν βιβλίον, ἰατρικὸν ἐργαλεῖον. πρὸς ἓν δὲ βλέπουσι, τὸ ἰατρικὸν ἐργαλεῖον, καὶ τὸ ἰατρικὸν φάρμακον, τὴν ὑγείαν. τί δέ ἐστι τὸ ἀφ' ἑνός, ἐν ταῖς κατηγορίαις εἰσόμεθα. Καὶ διὰ τί τὸ ὂν τοῦ ἀναγκαίου προέταξε; λέγομεν οὖν ὅτι διὰ τρεῖς αἰτίας, μίαν μέν, ὡς καθολικώτερον τὸ ὂν προέταξε, κατὰ δευτέραν δέ, διὰ τὸ εὐφραδές, εἰ γὰρ εἶπεν ἀναγκαίου ὄντος, οὐχ οὕτως ἔμελλεν εἶναι ἡ φράσις εὔφωνος, ἔχουσα τὸ κεχηνός, κατὰ δὲ τρίτην αἰτίαν, ἵνα ἀπὸ τῶν γενικωτάτων ἀρχώμεθα. οὕτως οὖν ἀπὸ γενικωτάτων ἄρξασθαι βουλόμενος ὁ πορφύριος, τὸ ὂν προέταξε. Διὰ τί δὲ οὐκ εἶπε ἀγαθοῦ, ἢ χρησίμου, ἀλλ' ἀναγκαίου; ῥητέον οὖν ὅτι ἀπό τινος διττῆς διαιρέσεως. Ἰστέον δὲ ὅτι τὰ δύο ταῦτα, ἀλλήλοις παρακείμενά εἰσι, τὸ ἀγαθόν, καὶ τὸ χρήσιμον. τὸ δὲ χρήσιμον τέμνεται εἰς δύο, εἰς τὸ ὁμώνυμον τῷ γένει χρήσιμον, καὶ εἰς τὸ ἀναγκαῖον. καὶ ἀγαθὸν μέν ἐστι, τὸ δι' ἑαυτὸ αἱρετόν, οἷον, ἡ εὐδαιμονία, ἡ εὐσέβεια, χρήσιμον δέ, τὸ ἀντιδιαστελλόμενον τῷ ἀναγκαίῳ, ὅπερ οὔτε παρὸν σώζει, οὔτε ἀπὸν φθείρει, ὡς ἡ τοιάδε ἐσθής. ἀναγκαῖον δέ, ὃ παρὸν σώζει, καὶ ἀπὸν φθείρει, ὡς ἡ ἀναπνοή. πάλιν δὲ τὸ ἀναγκαῖον διττόν. ἢ τὸ δι' ἑαυτὸ αἱρετόν, ὅπερ οὐδὲν τοῦ ἀγαθοῦ διαφέρει, οἷον, ἡ εὐδαιμονία, ἡ ὑγεία, ἢ τὸ δι' ἄλλο αἱρετόν, ὡς τὸ φλεβοτομεῖν, καὶ τὸ φάρμακον. κατὰ οὖν τὸ πρῶτον σημαινόμενον, ἡ τῶν πέντε φωνῶν γνῶσις ἀναγκαία, διὰ τὸ συμβάλλεσθαι ἡμῖν εἰς τὰς κατηγορίας, καὶ εἰς τὴν λογικὴν μέθοδον. τοῦτο δὲ τὸ ἀναγκαῖον, ἑξαχῶς λέγεται. λέγεται ἀναγκαῖον ἡ ὕλη, λέγεται ἀναγκαῖον καὶ τὸ λογικὸν τῷ ἀνθρώπῳ, λέγεται ἀναγκαῖον καὶ τὸ δι' αὐτὸ

μὲν φευκτόν, δι' ἕτερον δὲ αἱρετόν, λέγεται ἀναγκαῖον καὶ τὸ δι' αὐτὸ αἱρετόν, λέγεται πάλιν ἀναγκαῖον καὶ τὸ δι' ἑαυτὸ μὲν οὔτε αἱρετόν, οὔτε φευκτόν, δι' ἄλλο δὲ αἱρετόν, ὥς τινα τῶν φαρμάκων, καὶ τὸ δι' ἑαυτὸ καὶ δι' ἄλλο αἱρετόν. κατὰ τοῦτο οὖν τὸ τελευταῖον σημαινόμενον τοῦ ἀναγκαίου ἐστὶ τὸ παρὸν σύγγραμμα ἀναγκαῖον, διὰ τὸ δι' ἑαυτὸ καὶ δι' ἄλλο ἀναγκαῖον εἶναι.

» Ὄντος ἀναγκαίου χρυσαόριε καὶ εἰς τὴν τῶν παρὰ
» ἀριστοτέλει κατηγοριῶν διδασκαλίαν, τοῦ γνῶναι τί
» γένος, καὶ τί διαφορά, τί τε εἶδος, καὶ τί ἴδιον, καὶ
» τί συμβεβηκός.

Ὁ γὰρ ἀριστοτέλης ἐν ταῖς κατηγορίαις περὶ γενικωτάτων φωνῶν διαλέγεται, καὶ διαφοραῖς αὐτὰς χωρίζει, καὶ ἰδίοις. εἰ οὖν ἐκεῖ περὶ γενῶν καὶ διαφορῶν καὶ ἰδίων ὁ ἀριστοτέλης διαλέγεται, τὸ ἄρα γνῶναι τί ἐστι γένος, καὶ τί διαφορά, καὶ τί ἴδιον, καὶ τί εἶδος, χρήσιμον πρὸς εὐχερεστέραν ἐκείνων κατάληψιν. κέχρηται δὲ τῷ, καὶ, συνδέσμῳ, ἐπεὶ οὐ μόνον εἰς τὰς κατηγορίας ἐστὶ χρήσιμον, ἀλλὰ καὶ εἰς ἄπερ ὑποκατιὼν αὐτὸς λέγει. Τινὲς δέ φασιν αὐτὸν εἰρηκέναι καὶ εἰς τὰς ἀριστοτέλους κατηγορίας, ὡς καὶ εἰς τὰς ἀρχύτου χρησιμευούσης τῆς τούτων τῶν πέντε φωνῶν γνώσεως. καὶ γὰρ κἀκεῖνος ἔγραψε κατηγορίας. ἄτοπον δὲ τοῦτο λέγειν αὐτοῦ τοῦ πορφυρίου καὶ τὰ λοιπὰ διασαφήσαντος, εἰς ἃ ἐστὶν ἥ τε τοῦ γένους καὶ τῆς διαφορᾶς, καὶ ἡ τῶν λοιπῶν γνῶσις χρήσιμος. Τὴν δὲ διαφορὰν προέταξε τοῦ εἴδους, ἐπεὶ φυσικῶς προτερεύει τοῦ εἴδους. διὰ τί δὲ τὸ γένος προέταξε τῆς διαφορᾶς ἐν τῇ διδασκαλίᾳ, τοῦτο ἐν τῷ οἰκείῳ τόπῳ ἀπελθόντες δείξομεν. νῦν δὲ περὶ ὧν ὁ πορφύριος τίθεται τὴν διδασκαλίαν ποιεῖσθαι, ταῦ-

τα εἰσὶ, γένος, διαφορὰ, εἶδος, ἴδιον, καὶ συμβεβηκός.

Ἄξιον δὲ ζητῆσαι ἐνταῦθα τί δήποτε οὕτω κατὰ τάξιν ἐθηκε τὰς φωνὰς ὁ πορφύριος, οὐ γὰρ ἀνάγκην εἶχε τοῦτο μάτην ποιῆσαι. ἀλλ᾽ εἰ βουλόμεθα τοῦτο γνῶναι, μικρὸν ἄνωθεν ἀρξώμεθα. Εἰδέναι δεῖ ὅτι ἔστι τινὰ ἐν τοῖς πράγμασι καὶ καθόλου καὶ μερικά. ἐπειδὴ γὰρ ἔμελλον τὰ μερικὰ φθείρεσθαι, καὶ οἷον ἀπολύεσθαι, ἐπενόησεν ἡ φύσις γενικώτερόν τι τούτων περιλαμβάνον πάντα καὶ διασῶζον τὴν ἑκάστου μορφήν. καὶ τοῦτο γένος, ἢ εἶδος καλεῖται.

Ἵνα δὲ μὴ ἀνόητοι αὐτῶν ὦμεν, καὶ τῆς τάξεως τὴν αἰτίαν μάθωμεν, εἴπωμεν ὡς ἐν παραδείγματι τί ἐστιν ἕκαστον. Σωκράτην μὲν οὖν, καὶ πλάτωνα, καὶ τὰ κατὰ μέρος, καλοῦσιν οἱ φιλόσοφοι μερικὰ καὶ ἄτομα· ὁμοίως δὲ καὶ ξάνθον, καὶ βαλίαν, καὶ τόνδε τὸν ἵππον. Τὰ δὲ τῶν κατὰ μέρος περιεκτικὰ προσεχῶς, καλοῦσιν εἴδη, οἷον, τὸν καθόλου ἄνθρωπον· περιέχει γὰρ τὰ κατὰ μέρος ὁ καθόλου. καὶ τἆλλα ὁμοίως. Τὰ δὲ τῶν τούτων πάλιν περιεκτικὰ, καλοῦσι γένη, οἷον, τὸ ζῶον· περιέχει γὰρ καὶ ἄνθρωπον, καὶ ἵππον. Μέσα δὲ τούτων εἰσὶν αἱ διαφοραί. διαφορὰ δέ ἐστιν ὡς αὐτὸς ὁ πορφύριος προϊὼν ἐρεῖ, ἡ διενήνοχεν ἕτερον ἑτέρου. κατὰ τοῦτο γὰρ ἡ διαφορὰ τῶν πραγμάτων διαφαίνεται. ἐπεὶ κατὰ γένος οὐδεμία γίνεται διαφορὰ ἔκδηλος οἷον τὸ ζῶον γένος ὑπάρχει, καὶ κατ᾽ αὐτὸ οὐδὲν ἄλλο ἄλλου διαφέρει. πάντα γὰρ ζῶα καλοῦνται, καὶ ἵππος, καὶ κύων, καὶ βοῦς, καὶ ἄνθρωπος. ἐὰν γὰρ εἴπω ὅτι τοῦ ζώου, τὸ μέν ἐστι λογικόν, τὸ δὲ, ἄλογον, ὑποδιελὼν ἐποίησα τὴν διαφορὰν καθ᾽ ἣν ἐφάνη διαφέρων ὁ ἄνθρωπος ἵππου, καὶ βοὸς, καὶ τῶν λοιπῶν ἀλόγων. λογικὸν μὲν γὰρ λέγεται, τὸ μετὰ λόγου καὶ κρίσεώς τινος διάγον, οἷον, ἄνθρωπος, ἄγγελος· ἄλογον δὲ, το

χωρὶς λόγου καὶ κρίσεως, οἷον, ἵππος, καὶ βοῦς, καὶ τὰ ἄλλα ἄλογα ζῶα. ὥς τε αὕτη μερικωτέρα μέν ἐστι τῶν γενῶν, καθολικωτέρα δὲ τῶν εἰδῶν, οἷον, τὸ λογικὸν, καὶ τὸ θνητόν. τὸ γὰρ λογικὸν μερικώτερον τοῦ ζώου· περιέχει γὰρ τὸ ζῶον, τοῦτο τὸ λογικὸν δηλονότι, καὶ τὸ ἄλογον· καθολικώτερον δὲ τοῦ εἴδους, περιέχει γὰρ πολλὰ εἴδη τὸ λογικὸν, ἄγγελον γὰρ καὶ ἄνθρωπον. ἄλλως τε δὲ, μερικωτέρα ἐστὶ τοῦ γένους ἡ διαφορὰ, καθὸ ὑπὸ τὸ γένος πέπτωκε· καθολικωτέρα δὲ τοῦ εἴδους, καθὸ αὕτη δύο τινῶν ἐστι περιεκτικὴ, τοῦ λογικοῦ τε καὶ τοῦ ἀλόγου, ὑφ᾽ ἃ πάντα τὰ ζῶα πέπτωκε. τὸ δὲ εἶδος ἑνὸς μόνου ἐστὶ περιεκτικὸν, οἷον, ἀνθρώπου, ἢ ἵππου, ἢ ἄλλου τινός. Τὸ δὲ ἴδιον, ἑνὶ μὲν εἴδει μόνῳ ὑπάρχει, καὶ παντὶ καὶ ἀεί. οἷον, τοῦ ἀνθρώπου ἴδιον λέγεται, τὸ γελαστικόν. αὐτῷ γὰρ μόνῳ ὑπάρχει, καὶ παντὶ, καὶ ἀεί. Συμβεβηκὸς δέ ἐστι, τὸ δυνάμενον δίχα τινὸς βλάβης ἀπογενέσθαι τοῦ ἐν ᾧ ἐστιν, οἷον, λευκὸν, μέλαν, καθῆσθαι, ἑστάναι. Τούτων οὖν τὰ μὲν, συμπληρωτικά ἐστι τῆς οὐσίας τῶν πραγμάτων, τὰ δὲ, ἐπείσακτα. καὶ συμπληρωτικὰ μὲν ἐστὶ τῆς οὐσίας, τὸ γένος, καὶ τὸ εἶδος, καὶ ἡ μέση τούτων διαφορά. ἅτινα οὐσιώδη καλεῖται. ταῦτα γὰρ συμπληρωτικά εἰσι παντὸς ζώου. ἕκαστον γὰρ τούτων τῶν τριῶν μετέχει. οἷον, σωκράτης· καθὸ μὲν γὰρ ζῶον, ἔχει τὸ γένος, καθὸ δὲ λογικὸν θνητὸν, τὴν διαφορὰν, καθὸ δὲ ἄνθρωπος, τὸ εἶδος. ὁμοίως δὲ καὶ πλάτων, καὶ ἀλκιβιάδης. τὰ δὲ ἄλλα δύο, ἐπουσιώδη καλεῖται, καὶ ἐπείσακτα, τό, τε ἴδιον λέγω, καὶ τὸ συμβεβηκὸς, διότι οὐδὲν εἰς τὸν τῆς οὐσίας τοῦ ὑποκειμένου συμβάλλεται λόγον. ὧν τὸ μὲν ἴδιον πλησιέστερον ὑπάρχει τῶν οὐσιωδῶν, ἐπειδὴ ἀεὶ ὑπάρχει τινὶ, τὸ δὲ συμβεβηκὸς πόῤῥω ὑπάρχει, ἐπειδὴ πῆ μὲν ὑπάρχει, πῆ δὲ οὐχ ὑπάρχει.

ταῦτα δὲ χωριστὰ καλοῦνται, ἐπειδὴ κατ᾽ ἐπίνοιαν χωριζόμενα, οὐδὲν λυμαίνονται τῇ οὐσίᾳ τοῦ ἀνθρώπου. ἐπειδὴ εἰ τοῦτο ἦν, ἔδει τοὺς μέλανας μὴ εἶναι ἀνθρώπους, ὅπερ ἄτοπον. κἂν γελᾶν δὲ τὴν δύναμιν ἀποβάλλωμεν, οὐδὲν ἧττον ἐσμὲν ἄνθρωποι, πάσας τὰς τῶν ἀνθρώπων ἐνεργείας ἐνεργοῦντες. Τούτων οὖν οὕτως ἐχόντων, ὅρα πῶς ὁ πορφύριος κατὰ τάξιν προῆλθε. προέταξε μὲν γὰρ τὰ οὐσιώδη καὶ συμπληρωματικὰ τῆς οὐσίας, ὕστερον δὲ ἔταξε τὰ ἐπουσιώδη. καὶ πάλιν τῶν οὐσιωδῶν, προέταξε μὲν τὸ γένος ὡς καθολικώτερον εἶτα τὴν διαφορὰν, ὡς τούτου μερικωτέραν, εἶτα τὸ εἶδος, ὡς ταύτης μερικώτερον. τῶν δὲ ἐπουσιωδῶν, ἐπειδὴ τὸ μὲν ἴδιον πλησιέστερόν ἐστι τῆς οὐσίας, προέταξεν αὐτὸ, ὡς καὶ μᾶλλον συγγενέστερον τοῖς εἰρημένοις, τὸ δὲ συμβεβηκὸς, τῆς ἐσχάτης τετύχηκε τάξεως, ὡς μὴ κοινωνοῦν τοῖς εἰρημένοις, καὶ ὡς αὐτὸ μόνον γινόμενόν τε καὶ ἀπογινόμενον χωρὶς τῆς τοῦ ὑποκειμένου φθορᾶς. Ζητῆσαι δὲ ἄξιον, πῶς ἀντιδιαιρεῖται τῷ γένει καὶ τῷ εἴδει τὸ συμβεβηκὸς, καί τοι καὶ αὐτὸ εἰς εἴδη καὶ γένη τεμνόμενον; λέγω τοίνυν ὡς ἄλλο τί ἐστι σκοπεῖν ἕκαστον καθὸ ἔχει τὸ εἶναι, καὶ ἄλλο ὡς ἀντιληφθὼς πρὸς ἕτερον σχέσιν. ἡνίκα μὲν γὰρ αὐτὸ καθ᾽ αὑτὸ ἕκαστον ὅ,τί ποτέ ἐστι, σκοποῦμεν, φαμὲν τὸ μέν τοι εἶναι οὐσίαν, τὸ δὲ, ποσὸν, τὸ δὲ ποιὸν, καὶ τὰ λοιπά. ὅταν δὲ ἀπίδωμεν εἰς τὰς μετὰ τὴν οὐσίαν κατηγορίας, ὡς οὐχ ὑφεστηκύας καθ᾽ ἑαυτὰς, ἀλλὰ δεομένας ἐκείνης πρὸς ὕπαρξιν, συμβεβηκέναι αὐτὰς τῇ οὐσίᾳ φαμέν. Πάλιν ἐν ἑκάστῃ τῶν κατηγοριῶν, ὅταν ἀποβλέψαντες ἴδωμεν, τὸ μέν τοι καθολικώτερον, τὸ δὲ, εἰδικώτερον, τὸ δὲ, ᾧ τὰ εἰδικώτερα τέμνεται ἀπὸ τῶν γενικωτέρων, τούτων τὸ μέν τοι, καλοῦμεν γέ-

νος, τὸ δὲ, διαφορὰν, τὸ δὲ, εἶδος. ὥς τε τὸ αὐτὸ, ἄλλως μὲν θεωρούμενον, λέγεται γένος, ἢ εἶδος, ἢ διαφορὰ, καθ᾽ ἃ διαφέρουσι τὰ κατὰ τὰς κατηγορίας: ἄλλως δὲ, τὸ μέν τοι οὐσία, τὸ δὲ, συμβεβηκός.

» Εἴς τε τὴν τῶν ὁρισμῶν ἀπόδοσιν, καὶ ὅλως εἰς τὰ
» περὶ διαιρέσεως, καὶ ἀποδείξεως, χρησίμης οὔσης τῆς
» τούτων θεωρίας.

Χρὴ εἰδέναι πρῶτον, ὅτι ἄλλη ἐστὶν ἡ κατὰ ἀριστοτέλην διαλεκτικὴ, καὶ ἑτέρα ἡ κατὰ πλάτωνα. ἡ μὲν γὰρ κατὰ ἀριστοτέλην διαλεκτικὴ δόξαις ἕπεται πενταχῶς, ὡς ἐν τοπικοῖς διέταξεν: ἡ δὲ κατὰ πλάτωνα, τετραχῶς γίνεται, κατὰ διαίρεσιν, καὶ ὁρισμὸν, καὶ ἀπόδειξιν, καὶ ἀνάλυσιν. τὸ οὖν χρήσιμον εἴς τε τὴν τῶν ὁρισμῶν ἀπόδοσιν, καὶ εἰς τὰ περὶ διαιρέσεως, καὶ ἀποδείξεως, χρήσιμον ἔσται δηλονότι καὶ εἰς τὴν κατὰ πλάτωνα διαλεκτικήν. εἰ δὲ τοῦτο, δηλονότι καὶ πρὸς πᾶσαν φιλοσοφίαν. εἰσὶ δὲ ὡς εἴρηται, διαιρετικὴ, ὁριστικὴ, ἀποδεικτικὴ, καὶ ἀναλυτική. οὕτως οὖν ἐκληπτέον τὸν νοῦν τοῦ χωρίου, ὥσανεὶ ἔλεγεν ὁ πορφύριος, ὅτι τοῦτο τὸ σύγγραμμα οὐ μόνον εἰς τὰ τῶν φιλοσόφων συμβάλλεται συγγράμματα, ἀλλ᾽ εἰ καὶ μὴ ἦν συγγράμματα, εἰς αὐτὰς τὰς τῶν φιλοσόφων μεθόδοις συμβάλλεται, δι᾽ ὧν δύνανται εὑρεῖν οἱ φιλόσοφοι ἕκαστον τῶν πραγμάτων. τί δὲ ἑκάστου τούτων ἔργον, κατὰ τάξιν εἴπωμεν. Διαιρετικῆς μὲν γὰρ ἔργον ἐστὶ, τὸ διαιρεῖν τὸ προτεθὲν γένος εὐτάκτως εἰς τὰς οἰκείας διαφοράς. οἷον τὸ ζῶον, εἰς λογικὸν καὶ ἄλογον, εἰς θνητὸν καὶ ἀθάνατον, καὶ μὴ λέγειν ὅτι τοῦ ζώου, τὸ μέν ἐστιν ἄνθρωπος, τὸ δὲ, ἵππος, τὸ δὲ, ἄλλό τι, καὶ ἄλλο. ἐοίκασι γὰρ οὗτοι ὡς ὁ θεῖος φησὶ πλάτων, τοῖς κακῶς τέμνουσι μαγείροις, καὶ μὴ κατ᾽ ἄρθρα τὰ ὄψα, τουτέστιν ἰδιώταις καὶ ἀμεθόδοις ἀνθρώποις. Ὁρι-

στικῆς δὲ ἔργον ἐστὶ, τὸ τοὺς ὁρισμοὺς οἰκείως ἑκάστῳ τῶν πραγμάτων ἀποδιδόναι. οὗτος δὲ ἕπεται τῷ διαιρετικῷ, πρώτῳ ὄντι, ἐπειδὴ καὶ χρήζει αὐτοῦ. οἱ γὰρ ὁρισμοὶ ἐκ γένους εἰσὶ καὶ συστατικῶν διαφορῶν. ἐκ τοῦ οὖν διαιρεθέντος ἤδη γένους ὁ ὁριστικὸς ἐκλέγεται τὰ χρήσιμα πρὸς τὸν ὁρισμόν. οἷον, διαιρεθέντος τοῦ ἐμψύχου, εἴς τε ζῶον καὶ φυτὸν, καὶ τοῦ ζώου εἰς λογικὸν καὶ ἄλογον, εἰς θνητὸν καὶ ἀθάνατον, ὁ ὁριστικὸς βουλόμενος τὸν ἄνθρωπον ὁρίσασθαι, ἐκλέγεται τὸ ζῶον, καὶ τὸ λογικὸν, καὶ τὸ θνητόν. Ἀποδεικτικῆς δὲ ἔργον, τὸ τὴν ἀπόδειξιν τῶν πραγμάτων ποιεῖσθαι ἐξ αὐτῆς τῆς ἰδίας αὐτῶν οὐσίας. οὐ γὰρ ὥσπερ οἱ ῥήτορες ἐξ ἐνδόξων καὶ πιθανῶν προσώπων τὰς πίστεις φέρουσι, τοιοῦτόν τοι χρῆμά ἐστιν ἡ ἀπόδειξις, ἀλλ' ὥσπερ ὁ πλάτων τὸν περὶ ἀθανασίας τῆς ψυχῆς λόγον ἀποδεῖξαι βουλόμενος, τῷ λόγῳ τῆς οὐσίας αὐτῆς ἐχρήσατο, λέγων ὅτι ἡ ψυχὴ αὐτοκίνητος, τὸ αὐτοκίνητον ἀεικίνητον, τὸ ἀεικίνητον ἀθάνατον, ἡ ψυχὴ ἄρα ἀθάνατος. οὕτω δεῖ καὶ τὸν ἀποδεῖξαι βουλόμενον ποιεῖν. αἱ γὰρ ὄντως ἀποδείξεις ἐκ τῶν ὁρισμῶν γίνονται. οἱ γὰρ ὁρισμοὶ δηλοῦσι τὴν φύσιν τοῦ πράγματος. καὶ δεῖ τὰς ἀποδείξεις γίνεσθαι ἐκ τῆς φύσεως αὐτῆς τῶν πραγμάτων, καὶ οὐκ ἐκ τῶν ἔξωθεν παρεπομένων οὐκ ἀναγκαίως. ὥς τε τρίτην τάξιν ἔχει ἡ ἀπόδειξις, εἴγε τῷ ὁριστικῷ κέχρηται. ὁ δὲ ὁριστικὸς, τῷ διαιρετικῷ. Ἀναλυτικῆς δὲ ἔργον ἐστὶ, τὸ τὰ σύνθετα ἀναλύειν εἰς τὰ ἁπλᾶ, ἐξ ὧν σύγκειται. οἷον, τὸν λόγον, εἰς ὀνόματα, καὶ ῥήματα, καὶ ταῦτα εἰς τὰς συλλαβὰς, καὶ ταύτας εἰς τὰ στοιχεῖα. καὶ ταῦτα μὲν, οἱ γραμματικοί. οἱ δὲ φυσικοὶ φιλόσοφοι, ἐπὶ τῶν πραγμάτων, οἷον, τὸν ἄνθρωπον, εἰς κεφαλὴν, καὶ χεῖρας, καὶ πόδας· καὶ ταῦτα εἰς ὀστᾶ, καὶ σάρκας, καὶ νεῦρα· καὶ τὰ τοιαῦτα εἰς τέσσα-

ρα στοιχεῖα· καὶ ταῦτα εἰς ὕλην καὶ εἶδος. χρώμεθα δὲ τῇ ἀναλητικῇ καὶ ἐπὶ τῶν συλλογισμῶν ἀναλύοντες αὐτοὺς εἰς προτάσεις, καὶ ταύτας εἰς ὅρους, ὡς ἐν τοῖς ἀναλυτικοῖς διδάσκει. πρώτη μὲν οὖν πασῶν ἡ διαιρετική· δευτέρα δὲ ἡ ὁρισική· τρίτη δὲ ἡ ἀποδεικτική· καὶ τετάρτη ἡ ἀναλυτική. Τῶν δὲ τριῶν μόνον ἐμνημόνευσε, διότι τὸ βιβλίον εἰς ταῦτα ἐστὶ χρήσιμον. διδάσκει γὰρ περὶ γενῶν καὶ διαφορῶν. Ὁ μὲν γὰρ διαιρετικὸς διαιρεῖ εὐτάκτως τὰ γένη εἰς εἴδη, διὰ τῶν οἰκείων διαφορῶν. Ὁ δὲ ὁρισικὸς ὁρίζεται ἐκ γένους καὶ διαφορᾶς. Ὁ δὲ ἀποδεικτικὸς τὰς ἀποδείξεις ποιεῖται ἐκ τῶν ὁρισμῶν. οἱ δὲ ὁρισμοὶ ὡς εἴρηται, ἐκ γένους καὶ διαφορῶν. Ἄλλως τε, διὰ τὸ τὰς τρεῖς ἀλλήλων δεῖσθαι. τῆς μὲν γὰρ διαιρετικῆς χρήζει ἡ ὁρισική· ἡ δὲ ἀποδεικτικὴ ἀμφοτέρων, εἴγε ὁ ἀποδεικνύων τοὺς ὁρισμοὺς τῶν πραγμάτων λαμβάνει, διὰ τὸ γνῶναι τὴν οὐσίαν τοῦ πράγματος, ἡ δὲ ὁρισικὴ χρήζει τῆς διαιρετικῆς. ἡ δὲ ἀναλυκτικὴ οὐδεμιᾶς χρήζει· τῇ μὲν γὰρ διαιρετικῇ ἐναντιοῦται, καθὸ ἐκείνη μὲν ἓν λαμβάνουσα πολλὰ ποιεῖ· ἡ δὲ ἀναλυτικὴ εἰς ἓν τελευτᾷ. λαμβάνουσα γὰρ καὶ ἀναλύουσα, ἀναλύει τὸν ἄνθρωπον εἰς μόρια, καὶ ταῦτα εἰς χυμούς, καὶ τοὺς χυμοὺς εἰς στοιχεῖα, καὶ ταῦτα εἰς ὕλην καὶ εἶδος. τὰ γὰρ στοιχεῖα ἐξ ὕλης καὶ εἴδους σύγκειται. ἄλλως τε, ὅτι ὁ μὲν διαιρετικὸς πρόεισιν ἀπὸ τῶν ἁπλῶν ἐπὶ τὰ σύνθετα. ὁ δὲ ἀναλητικὸς, ἀπὸ τῶν συνθέτων ἐπὶ τὰ ἁπλούστερα. τῷ δὲ ὁριστικῷ ἐναντιοῦται, καθὸ οὗτος μὲν συναπτικός ἐστι τῆς οὐσίας· ἐκεῖνος δὲ ἀναλυτικός. ἄλλως τε, εἰ τῷ διαιρετικῷ ἐναντιοῦται, οὗ τινος χωρὶς ὁ ὁριστικὸς οὐ δύναται ὁρίσασθαι· δῆλον ὅτι καὶ τῷ ὁριστικῷ. ἀλλὰ δὴ καὶ τῷ ἀποδεικτικῷ. εἰ γὰρ ἡ ἀπόδειξις χρήζει τῆς ὁριστικῆς καὶ διαιρετικῆς, καὶ ταύταις δὲ ἐναντιοῦται

ἡ ἀναλυτική, τῇ ἀποδεικτικῇ ἄρα ἐναντιοῦται ἡ ἀναλυτική. Καὶ διὰ τί ὁριστικῆς πρῶτον ἐμνημόνευσε, καὶ οὐ τῆς διαιρετικῆς, καὶ ταύτης πρώτης ὑπαρχούσης. Ἐπειδὴ προκείμενον ἦν αὐτῷ τῶν προτεθέντων τοὺς ὁρισμοὺς ἀποδοῦναι. Διαφέρει δὲ ἡ σύνθεσις τῆς ἀναλύσεως, κατὰ μὲν τὸ ὑποκείμενον, οὐδέν, ὥσπερ γὰρ τὸ ἄναντες πάντως ἐστὶ καὶ κάταντες, οὕτως ἡ ἀνάλυσις πάντως ἐστὶ καὶ σύνθεσις, κατὰ δὲ τὴν σχέσιν, διαφέρει. ὅταν μὲν γὰρ ἄνωθεν καὶ ἐκ τῶν πρώτων ἀρχῶν πρόεισιν ἐπὶ τὰ ἔσχατα, σύνθεσίς ἐστιν. ὅταν δὲ ἐκ τῶν ἐσχάτων ἐπὶ τὰς πρώτας ἀρχὰς ἀναβαίνει, ἀνάλυσις. καὶ ὅτι μὲν ἡ σύνθεσις, πρὸς τὸ σύνθετον τελευτᾷ, ἡ δὲ ἀνάλυσις, πρὸς τὸ ἁπλοῦν. ὁ γὰρ ἀναλύων, σύνθετόν τι ἀναλύει, εἴ γε μὴ μέλλοι ταλαιπωρεῖν καὶ ἀδύνατα μοχθεῖν, ἁπλοῦν ἀναλῦσαι σπεύδων. τὸ δὲ σύνθετον ἐκ πλειόνων ἁπλῶν σύγκειται. οὐκοῦν ὁ ἀναλύων εἰς πλείονα ἀναλύει, ψεῦδος ἦν ἄρα τό, τὸν ἀναλύοντα εἰς ἓν ἁπλοῦν ἀναλύειν τὸ σύνθετον. τοῦτο μὲν ἐγγὺς τῆς ἀληθείας. πλὴν ἔστιν εἰπεῖν, ὅτι εἰς προσεχῆ μὲν πλείονα ἀναλύει, τὸ δὲ ἔσχατον, εἰς ἕν. δεῖ οὖν εἰδέναι ὡς σαφῶς εἰπεῖν, ὅτι τὸ ἁπλοῦν μέν, εἰς πολλὰ συντίθεται, εἰς οὐδὲν δὲ ἀναλύεται, τὸ δὲ ἔσχατον συντεθέν, ἀναλύεται μὲν εἰς προσεχῆ πλείονα, εἰς τὸ ἀνώτατον δὲ ἓν συντίθεται οὐκέτι. Ἀποροῦσι δέ τινες, διὰ τί τὸν ὁρισμὸν ὕστερον ὄντα, τῆς διαιρέσεως προέταξε, καὶ φαμέν, ὅτι πρῶτον μὲν ὡς ἐν ὑποκειμένῳ ἀδιάφορόν ἐστι τὸ ὁπωσοῦν συντάττειν, ἔπειτα δέ, καὶ ὡς πρὸς ἡμᾶς πρῶτον ἐστὶ τὰ σύνθετα τὰ διὰ τοῦ ὁρισμοῦ γνωριζόμενα. ὥστε εἰ καὶ μὴ εἰκῇ συνέταττεν, εἰκότως τὸν ὁρισμὸν προέταξε. Τὴν δὲ ἀνάλυσιν διὰ τοῦτο παρέλιπεν εἰπεῖν ἴσως, ὅτι ταυτόν ἐστι τῇ συνθέσει τῷ ὑποκειμένῳ, κατὰ τὴν

» χέσιν μόνον ὡς προείρηται διαλάπτουσα. Χρησίμης οὔ-
σης τῆς τούτων θεωρίας. ἀντὶ τοῦ τῆς τούτων γνώσεως.
θεωρίαν γὰρ καλοῦσιν οἱ φιλόσοφοι τὴν γνῶσιν.

» Σύντομόν σοι παράδοσιν ποιούμενος, πειράσομαι διὰ
» βραχέων, ὥσπερ ἐν εἰσαγωγῆς τρόπῳ, τὰ παρὰ τοῖς
» πρεσβυτέροις ἐπελθεῖν. Ἐπειδὴ καὶ ἄλλη σύντομος πα-
ράδοσις ἐστὶν ὑπομνήσεως χάριν κεφαλαιώδης, ἣ σφόδρα
ἐστὶ σύντομος, καὶ πάνυ διὰ βραχέων γινομένη, διὰ τοῦτο
εἶπε σύντομον, ὡς ἐν εἰσαγωγῆς τρόπῳ.

» Τῶν μὲν βαθυτέρων ἀπεχόμενος ζητημάτων.

Τρία εἰσὶ τὰ ὀκνηροτέρους ποιοῦντα τοὺς νέους πρὸς τὸ
ἐντυγχάνειν τοῖς τῶν παλαιῶν συγγράμμασι, τὸ μῆκος
τῶν λεγομένων, τὸ ἀσαφὲς τῆς λέξεως, ὡς τὸ περὶ ἑρμη-
νείας, καὶ τὸ βάθος τῶν νοημάτων, προτρεπόμενος οὖν ὁ
πορφύριος τὸν ἀκροατὴν, ἐπαγγέλλεται τὸ βιβλίον του-
τον ἀπηλλάχθαι, καὶ μήτε πολύστοιχον εἶναι, μήτε ἀσαφει-
αν ἔχειν περὶ τὴν λέξιν, ὡς δηλοῖ τὸ, ἐν εἰσαγωγῆς τρό-
πῳ. μήτε ζητήματα βαθύτερα. ἀλλὰ διὰ τὸ εἰπεῖν, τῶν
μὲν βαθυτέρων ἀπεχόμενος ζητημάτων, ἐδήλοσεν αὐ-
τὸ ἀπηλλάχθαι τοῦ βάθους τῶν νοημάτων, διὰ δὲ τοῦ εἰ-
πεῖν, τῶν δὲ ἁπλουστέρων, ἐδήλωσεν αὐτὸ ἀπηλλάχθαι τῆς
δυσκολίας τῶν λέξεων, διὰ δὲ τοῦ εἰπεῖν, συμμέτρως στο-
χαζόμενος, ἐδήλωσεν αὐτὸ ἀπηλλάχθαι τοῦ μήκους τῶν
πολλῶν στίχων.

» Τῶν δὲ ἁπλουστέρων συμμέτρως στοχαζόμενος.

Τοῦτο οὐ πρὸς τὰ πράγματα εἶπεν, οὐ γάρ ἐστι φιλο-
σόφου τὸ στοχάζεσθαι, ἀλλ' ἐπιστημόνως πάντα δεικνύειν.
ἀλλὰ πρὸς τὸν ἀκροατὴν χρυσαόριον, τουτέστι στοχαζό-
μενος τῆς σῆς διανοίας. ὁ γὰρ ἀεὶ προτίθεται διδά-
σκειν ὁ φιλόσοφος, οὐ στοχαστικῶς, ἀλλ' ἐπιστημονικῶς

» παραδίδωσιν. Αὐτίκα περὶ γενῶν τε καὶ εἰδῶν, τὸ μέν,
» εἴτε ὑφέστηκεν, εἴτε καὶ ἐν μόναις ψιλαῖς ἐπινοίαις κεῖται·
» εἴτε καὶ ὑφεστηκότα, σώματά ἐστιν, ἢ ἀσώματα, καὶ πότε-
» ρον χωριστά, ἢ ἐν τοῖς αἰσθητοῖς, καὶ περὶ ταῦτα ὑφεστῶτα,
» παραιτήσομαι λέγειν, βαθυτάτης οὔσης τῆς τοιαύτης
» πραγματείας, καὶ ἄλλης μείζονος δεομένης ἐξετάσεως.

Ὑπέσχετο ὁ πορφύριος σύντομον ποιῆσαι τὴν διδασκαλίαν, καὶ τὴν λέξιν σαφῆ, καὶ τῶν βαθυτέρων ἀπέχεσθαι ζητημάτων. ἵνα οὖν μή τις εἴπῃ, ὅτι οὐκ ἦν βαθύτερον ζήτημα περὶ τούτων, αὐτὸ τοῦτο βούλεται παραστῆσαι ὁ φιλόσοφος ἡμῖν διὰ τούτων. ὅτι ἦν μὲν οὖν βαθύτερον ζήτημα περὶ τούτων, ἐξεπίτηδες δὲ παρέλιπεν. ἵνα δὲ σαφὲς γένηται τὸ λεγόμενον, εἴπωμεν οὕτως. Τῶν ὄντων τὰ μὲν ὑφέστηκε, τὰ δὲ, ἐν ψιλῇ ἐπινοίᾳ ὑπάρχει. Πάλιν τῶν ὑφεστηκότων τὰ μέν ἐστι σώματα, τὰ δὲ, ἀσώματα. Καὶ πάλιν τῶν ἀσωμάτων, τὰ μὲν, χωριστὰ, ὡς ἡ λογικὴ ψυχὴ, καὶ ὁ ἄγγελος, τὰ δὲ, σώματος ἀχώριστα, ὡς λευκότης, μελανία, καὶ ὡς ἄλογοι ψυχαί. Τῶν δὲ καθ' αὐτὰ, τὰ μὲν, πρὸ τῶν πολλῶν, τὰ δὲ, ὑστερογενῆ καὶ ἐν τῇ ψυχῇ τῇ ἡμετέρᾳ. Ἄλλως τε τῶν ὄντων τὰ μὲν, ὑφέστηκε. τὰ δὲ, ἐν ψιλῇ ἐπινοίᾳ λέγεται εἶναι, ἅ τινα ἐπινοούμενα μὲν, ὑφίστανται, μὴ ἐπινοούμενα δὲ, οὐχ ὑφίστανται, ἀλλὰ παυσαμένης τῆς ἐπινοίας, καὶ αὐτὰ συμπαύεται, οἷον, ἱπποκένταυρος, οὐ γάρ ἐστιν ἐν ὑποστάσει, ἀλλὰ θεασάμενοι ἵππον καὶ κένταυρον, ἀνεπλάσαμεν τῇ διανοίᾳ σύνθετόν τι τοῦτον τὸν ἱπποκένταυρον. ὁμοίως καὶ τράγον μὲν ἐποίησεν ἡ φύσις, καὶ ἔλαφον. ἀναπλάσαντες δὲ καθ' ἑαυτοὺς τῇ διανοίᾳ, ἀνεπλάσαμέν τι σύνθετον τραγέλαφον. καὶ ταύτῃ τὸ εἶναι ἔχει. Ὁ τοίνυν ἀντισθένης ἔλεγε τὰ γένη καὶ τὰ εἴδη ἐν ψιλαῖς ἐπινοίαις εἶναι, λέγων ὅτι ἵπ-

πον μὲν ὁρῶ, ἱππότητα δὲ οὐχ ὁρῶ· καὶ πάλιν, ἄνθρωπον μὲν ὁρῶ, ἀνθρωπότητα δὲ οὐχ ὁρῶ. ταῦτα ἐκεῖνος ἔλεγε τῇ αἰσθήσει μόνῃ ζῶν, καὶ μὴ δυνάμενος τῷ λόγῳ εἰς μείζονα εὕρεσιν ἑαυτὸν ἀνενεγκεῖν. Τῶν οὖν ὑφεστηκότων τὰ μὲν, σώματά ἐστι· τὰ δὲ, ἀσώματα. ὅλως δὲ τῶν παλαιῶν οἱ μὲν, ἔλεγον εἶναι ταῦτα· οἱ δὲ οὐκ εἶναι. τῶν δὲ λεγόντων εἶναι, οἱ μὲν ἔλεγον εἶναι σώματα· οἱ δὲ ἀσώματα. Καὶ οἱ μὲν λέγοντες σώματα εἶναι, πάντες ἐπὶ τῆς αὐτῆς δόξης ἔμειναν. Τῶν δὲ λεγόντων εἶναι ἀσώματα, ἐπειδὴ τῶν ἀσωμάτων ὡς ἤδη διῄρηται, τὰ μὲν καθ' ἑαυτὰ ὑφέστηκεν, ὡς ἄγγελος, θεός· τὰ δὲ ἐν ἑτέροις, ὡς ἡ λευκότης, καὶ τὰ σχήματα· ταῦτα οὖν οἱ μὲν καθ' ἑαυτὰ, οἱ δὲ ἐν τοῖς αἰσθητοῖς ὑφεστάναι ἔλεγον. Πάλιν δὲ ἐπειδὴ τὰ ἐν τοῖς αἰσθητοῖς ὑφεστῶτα ἀσώματα, ἢ δι' ὅλου εἰσὶν, ὡς ἡ ἐν τῷ ψιμμυθίῳ λευκότης, ἢ κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν ἐστὶν, ὡς τὸ σφαιροειδὲς σχῆμα· οἱ μὲν αὐτὰ δι' ὅλου ἔλεγον εἶναι· οἱ δὲ κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν. Ἕτεροι δὲ πάλιν περὶ τὰ αἰσθητὰ ἔλεγον αὐτὰ ὑφεστάναι. τί δὲ ἐστι περὶ ταῦτα ὑφεστῶτα, οἷον, ὡς ὅ, τε τόπος, οὗτος γὰρ περιέχει τὰ αἰσθητὰ, καὶ ὁ χρόνος. Τοσούτων οὖν οὐσῶν αἱρέσεων περὶ τοῦ εἶναι ταῦτα καὶ μὴ εἶναι, δυνατὸν ἦν ζητεῖν περὶ γενῶν τε καὶ εἰδῶν, εἴτε εἰσὶν, εἴτε ἐν ψιλῇ ἐπινοίᾳ κεῖνται, οὕτω γὰρ ὁ ἀντισθένης ᾤετο. Καὶ εὑρὼν δὲ αὐτὰ ὑφεστηκότα, ἠδύνατο πάλιν ζητεῖν, εἴτε ἀσώματά ἐστιν, εἴτε σώματα, γεγόνασι γὰρ ἑκατέρου τῆς διαιρέσεως τμήματος προστάται. Πάλιν δὲ εὑρὼν αὐτὰ, εἰ τύχῃ, ἀσώματα, ζητεῖν ἠδύνατο, εἰ ἀχώριστά ἐστι τῆς ὕλης καὶ ἐν τοῖς πολλοῖς, ἢ τούτων κεχώρισται. Ἵνα δὲ σαφὲς ᾖ τὸ λεγόμενον, δι' ὑποδείγματος διεξέλθωμεν τῷ λόγῳ. οὐ δὲ γὰρ ἁπλῶς οὕτω καὶ ὡς ἔτυχεν, οἱ μὲν σώματα αὐτὰ λέγουσιν, οἱ

δὲ ἀσώματα, ἀλλὰ μετὰ λογισμοῦ τινὸς, οὐ δὲ ἐναντιοῦνται ἀλλήλοις, εἰκότως γὰρ ἕκαστοι λέγουσιν. ἐνοείσθω τοίνυν δακτύλιός τις ἐκτύπωμα ἔχων, εἰ τύχοι, ἀχιλλέως, καὶ κηρία πολλὰ παρακείμενα. ὁ δὲ δακτύλιος σφραγιζέτω τοὺς κηροὺς πάντας. ὕστερον δέ τις εἰσελθὼν καὶ θεασάμενος τὰ κηρία, ἐπιστήσας ὅτι πάντα ἐξ ἑνός εἰσιν ἐκτυπώματος, ἐχέτω παρ' αὐτῷ τὸ ἐκτύπωμα τῇ διανοίᾳ. Ἡ τοίνυν σφραγὶς ἡ ἐν τῷ δακτυλίῳ λέγεται πρὸ τῶν πολλῶν εἶναι, ἡ δὲ ἐν τοῖς κηρίοις, ἐν τοῖς πολλοῖς. ἡ δὲ ἐν τῇ διανοίᾳ τοῦ ἀπομαξαμένου, ἐπὶ τοῖς πολλοῖς, καὶ ὑστερογενής. Τοῦτο οὖν ἐνοείσθω καὶ ἐπὶ τῶν γενῶν καὶ εἰδῶν. ὁ γὰρ δημιουργὸς ποιῶν πάντα, ἔχει παρ' ἑαυτῷ τὰ πάντων παραδείγματα, οἷον, ποιῶν ἄνθρωπον, ἔχει τὸ εἶδος παρ' ἑαυτῷ τοῦ ἀνθρώπου, πρὸς ὃ ἀφορῶν πάντας ποιεῖ. εἰ δέ τις ἐνσταίη λέγων, ὡς οὐκ εἰσὶ παρὰ τῷ δημιουργῷ τὰ εἴδη, ἀκουέτω ταῦτα, ὡς ὁ δημιουργὸς δημιουργεῖ, ἢ εἰδὼς τὰ ὑπ' αὐτοῦ δημιουργούμενα, ἢ οὐκ εἰδώς. ἀλλ' εἰ μὲν μὴ εἰδὼς, οὐκ ἂν δημιουργήσει, τίς γὰρ μέλλων ποιήσειν τί, ἀγνοεῖ ὃ μέλλει ποιεῖν, οὐ γὰρ ὡς ἡ φύσις ἀλόγῳ δυνάμει ποιεῖ. ὅθεν καὶ ποιεῖ ἡ φύσις, οὐκ ἐφιστάνουσα γνωστικῶς τῷ γινομένῳ. εἰ δέ τι καθ' ἕξιν λογικὴν ποιεῖ, οἶδέ που πάντως τὸ γινόμενον ὑπ' αὐτοῦ. εἰ τοίνυν μὴ χεῖρον ἢ κατὰ ἀνθρώπων ὁ θεὸς ποιεῖ, οἶδε τὸ ὑπ' αὐτοῦ γινόμενον. εἰ δὲ εἶδεν ὃ ποιεῖ, αὐτόθι δῆλον, ὡς ἔστιν ἐν τῷ δημιουργῷ, τὰ εἴδη. ἔστι δὲ τὸ εἶδος ἐν τῷ δημιουργῷ ὡς ὁ ἐν τῷ δακτυλίῳ τύπος. καὶ λέγεται τοῦτο τὸ εἶδος πρὸ τῶν πολλῶν, καὶ χωριστὸν τῆς ὕλης. Ἔστι δὲ τὸ εἶδος τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἐν τοῖς καθ' ἕκαστον ἀνθρώποις, ὡς τὰ ἐν τοῖς κηροῖς ἐκτυπώματα. καὶ λέγεται τὰ τοιαῦτα ἐν τοῖς πολλοῖς εἶναι, καὶ ἀχώριστα τῆς ὕλης. Θεασάμενοι δὲ τοὺς κατὰ μέρος ἀν-

θρώπους, ὅτι πάντες τὸ αὐτὸ εἶδος τοῦ ἀνθρώπου ἔχουσιν, ὡς ἐπὶ τοῦ ὕστερον ἐλθόντος, καὶ θεασαμένου τὰ κηρία, ἀναμαξάμενα αὐτὸ ἐν τῇ διανοίᾳ. καὶ λέγεται τοῦτο ἐπὶ τοῖς πολλοῖς, ἤγουν μετὰ τὰ πολλὰ, καὶ ὑστερογενές. εἰσὶ δὲ τὰ τοιαῦτα σώματος μὲν χωριστὰ, οὐ γὰρ ἐν σώματι ὑφέστηκεν, ἀλλ' ἐν ψυχῇ, οὐ πάντως δὲ ἀχώριστα, οὐ δὲ γὰρ αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ χωρίζεσθαι δύναται, οἷα τὰ πρὸ τῶν πολλῶν εἴδη ὑποτίθεται ὁ πλάτων. οὐ δὲ γὰρ ἁπλῶς νοήσεις αὐτὰ εἶναι τοῦ δεμιουργοῦ βούλεται, ἀλλὰ πάντως οὐσίας τινὰς νοητὰς, πρὸς ἃς ἀφορῶντα τὸν δεμιουργὸν ὡς πρὸς ἀρχετύπους εἰκόνας τὰ τῇδε ποιεῖν. τοῦτο οὖν φησὶ ζητεῖν, εἴτε ἀσώματα ὄντα, χωριστά εἰσι τῆς ὕλης, ὡς τὰ παρὰ τῷ δημιουργῷ, ἢ ἀχώριστα, ὡς τὰ ἐν τοῖς πολλοῖς, ἢ μετὰ τὰ αἰσθητὰ, τουτέστι, τὰ ἐπὶ τοῖς πολλοῖς. ταῦτα δὲ πάντα παραιτεῖται λέγειν. Ἱστέον δὲ ὅτι περὶ ταῦτα δοκοῦσιν ἀριστοτέλης καὶ πλάτων διαφωνεῖν. ὁ μὲν γὰρ ἀριστοτέλης ἀχώριστα αὐτὰ τῆς ὕλης εἶναι φησὶν, ὁ δὲ πλάτων χωριστά. εἴτε δὲ διαφωνοῦσι πρὸς αὐτοὺς οἱ φιλόσοφοι, εἴτε μὴ, δοκεῖ γὰρ τούτοις ὁ ἀριστοτέλης ὧν φυσικοῖς κεχρῆσθαι, οὐ τοῦ παρόντος καιροῦ ἐπισκοπεῖν.

Τὸ δὲ ὅπως περὶ αὐτῶν. Ὑπόσχεσις ἐστὶ τῷ φιλοσόφῳ χρήσιμον ποιῆσαι τοῦτο τὸ βιβλίον καὶ εἰς τὰς ἀριστοτέλους κατηγορίας, αἵ τινες ὁδοί εἰσι καὶ προαύλια εἰς πᾶσαν τὴν τῶν φιλοσόφων λογικὴν θεωρίαν. Τοῦ δὲ λόγου πολλά εἰσι μέρη, ἀποφαντικὸν, εὐκτικὸν, κλητικὸν, προστακτικὸν, πυσματικὸν. καὶ ἄλλα δέ ἐστιν, εἰ κατὰ λεπτὸν σκοπήσωμεν. ἀλλ' ἐν τῇ λογικῇ πραγματείᾳ οὐ περὶ πάντων διαλέγεται, ἀλλὰ περὶ μόνου τοῦ ἀποφαντικοῦ, οὗτος γάρ ἐστιν ὁ τῆς γνωστικῆς ψυχῆς ἄγγελος. οἱ γὰρ ἄλλοι τῆς ὀρεκτικῆς ψυχῆς ὑπάρχουσιν. ὁ γὰρ εὐχόμενος ὀρεγόμενός τινος εὔχεται.

καὶ ὁ προσαγορεύων τινά, ὀρεγόμενος τινὸς προσαγορεύει. ὁμοίως δὲ καὶ ὁ προστάττων καὶ ὁ προσφωνῶν τινί. μόνος δὲ ὁ ἀποφαντικὸς λόγος περιέχει τὴν ἀλήθειαν καὶ τὸ ψεῦδος. οἱ γὰρ ἄλλοι οὔτε ἀληθεύουσιν, οὔτε ψεύδονται. ὁ δὲ ἀποφαντικὸς λόγος ἢ ἀληθεύει, ἢ ψεύδεται. οἷον, ἀποφαίνεται περὶ τῆς ψυχῆς, ὅτι θνητὴ ὑπάρχει, ἢ ἀθάνατος. καὶ πάντως ἢ ἀληθεύει, ἢ ψεύδεται. ἀποφαντικὸς γὰρ λόγος ἐστίν, ὁ ἄλλῳ ἄλλό τι ὡς ὑπάρχον ἢ μὴ ὑπάρχον ἀποφαινόμενος. περιέχει δὲ οὗτος ἐν ἑαυτῷ δύο τινά, τό, τε κατηγορούμενον, καὶ τὸ ὑποκείμενον. ἵνα δὲ σαφὴς γένηται ὁ λόγος ἡμῖν, εἴπωμεν οὕτω. δεῖ εἰδέναι ὅτι ὑποκείμενον λέγεται, τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος. κατηγορούμενον δέ, τὸ περὶ ἐκείνου λεγόμενον. οἷον, ἄνθρωπος ζῷον ἐστίν. ὑπόκειται μὲν ὁ ἄνθρωπος, κατηγορεῖται δὲ τὸ ζῷον. ὁμοίως δὲ καὶ περὶ ψυχῆς. ὅτι ἀθάνατός ἐστι. περὶ τίνος δὲ νῦν διαλέγομαι; ἢ δῆλον ὅτι περὶ ψυχῆς. καὶ ὑπόκειται μὲν ἡ ψυχή, κατηγορεῖται δὲ αὐτῆς τὸ ἀθάνατον ὥστε οὖν καλῶς εἴρηται, ὅτι ὁ ἀποφαντικὸς λόγος καὶ ὑποκείμενον ἔχει καὶ κατηγορούμενον.

Δυνατὸν μὲν οὖν περὶ γενῶν τε καὶ εἰδῶν καὶ θεολογικῶς μὲν διαλέγεσθαι, ὁπόταν ζητῶμεν ὅτι ἆρα ὁ θεὸς ἔχει παρ' ἑαυτῷ τῶν γενῶν τε καὶ εἰδῶν τὸ ἐκτύπωμα, ἢ οὐκ ἔχει, ἆρα ἀληθής ἐστιν ἡ πλάτωνος δόξα, ὅτι εἰσὶν αἱ ἰδέαι νοηταὶ καθ' ἑαυτὰς ὑφεστῶσαι, ἃς καὶ ὄντως οὐσίας, καὶ πρώτας οὐσίας καλεῖ, ἢ οὔ, ὡς καὶ ἀριστοτέλει δοκεῖ; φυσικῶς δὲ ὅταν ἐπισκοπῶμεν, ἆρα γε ἡ φύσις ἐν ἑαυτῇ ἔχει τοὺς λόγους τῶν εἰδῶν τε καὶ τῶν γενῶν. ἢ οὐκ ἔχει; οὐ δὲ γὰρ ὥσπερ ἡ χιὼν ἀλόγως ψύχει, ἢ ὥσπερ καὶ τὸ πῦρ καίει, οὕτω καὶ ἡ φύσις ποιεῖ, ἀλλὰ δηλονότι λογισμῷ τινὶ πάντα εἰ καὶ μὴ γινώσκουσα ἃ ποιεῖ. ἄλλως τε καὶ οὕτως ἐστὶ περὶ αὐτῶν φυσικῶς ζητεῖν. ἆρα ἐστὶ

ταῦτα ἐν τοῖς πολλοῖς, τὸ ἁπλῶς ζῶον ἐν πᾶσι τοῖς καθέκαστα, καὶ ὁ ἁπλῶς ἄνθρωπος, ἢ οὔ, καὶ τίς κοινὴ οὐσία ἐν πᾶσι τοῖς καθέκαστα θεωρουμένη, ἢ οὔ, ἀλλὰ πᾶν ὅτι θεωρεῖται ἐν τοῖς καθέκαστα, ἄτομόν ἐστιν. Ἔστι δὲ καὶ λογικῶς περὶ τούτων, τουτέστιν ἀποφαντικῶς καὶ πρεπόντως τῇ λογικῇ θεωρίᾳ ζητεῖν, τίνα μὲν τούτων τισὶν ὑπόκειται, τίνα δὲ τούτων τινῶν κατηγορεῖται, ὅτι κατηγορεῖται τὰ γένη τῶν διαφορῶν καὶ τῶν εἰδῶν, οὐ μὴν ἔμπαλιν. εἰρήκαμεν γὰρ ὅτι τάξιν τινὰ ἀποσώζουσιν εἰς ἄλληλα, τὸ γένος, καὶ ἡ διαφορὰ, καὶ τὸ εἶδος. καὶ ὅτι πρωτεύει μὲν τὸ γένος, δευτέραν δὲ τάξιν ἔχει τὸ εἶδος, μέσην δὲ ἡ διαφορὰ, καὶ δεῖ τὰ μὲν ἄνω τῶν ὑποκάτω κατηγορεῖσθαι, οὐ γὰρ τὰ ὑποκάτω τῶν ἐπάνω. οἷον, ἐὰν εἴπωμεν, πᾶς ἄνθρωπος ζῶον, ἀληθεύομεν· ἂν δὲ ἀντιστρέψωμεν καὶ εἴπωμεν, πᾶν ζῶον ἄνθρωπος, ψευδόμεθα. καὶ πάλιν, ἐὰν εἴπωμεν, πᾶς ἵππος ἄλογον, ἀληθεύομεν· ἐὰν δὲ ἀναστρέψαντες εἴπωμεν, πᾶν ἄλογον ἵππος, ψευδόμεθα. οὐ γάρ ἐστι τὸ τυχὸν ποιῆσαι ὑποκείμενον. οὐ γάρ ἐστι τὸ ζῶον εἰπεῖν ἄνθρωπος ἐστὶν, ὡς ἤδη εἴρηται. δεῖ οὖν εἰπεῖν ποῖα χρὴ ποιεῖν ὑποκείμενα, ποῖα δὲ κατηγορούμενα, ἃ καὶ διδάξει ὁ φιλόσοφος. καὶ διὰ τοῦτο εἶπε λογικώτερον, ἀντὶ τοῦ πρεπόντως τῇ λογικῇ πραγματείᾳ.

» Τὸ δ᾽ ὅπως περὶ αὐτῶν τε καὶ τῶν προκειμένων, λογι-
» κώτερον οἱ παλαιοὶ διέλαβον.

Λογικώτερον μὲν λέγεται κυρίως διαλαβεῖν, τὸ, τὰ συμβεβηκότα ζητεῖν τῶν πραγμάτων· φυσικῶς δὲ, τὸ, τὰς οὐσίας ζητεῖν. Θεολογικῶς δέ ἐστι ζητεῖν, τὸ ὅθεν ἦλθεν ἅπαντα, καὶ τὴν ἀρχὴν τῆς συστάσεως ἑκάστου. Ἐπεὶ οὖν ἐστι φυσικῶς διαλαβεῖν, ὡς ἀρτίως εἰρήκαμεν περὶ γενῶν, καὶ εἰδῶν, καὶ τῶν λοιπῶν, ὡς ὅταν περὶ τῶν

ἐν τοῖς αἰσθητοῖς ζητῶμεν, ὡς καὶ ἀριστοτέλης διέλαβε περὶ αὐτῶν, καὶ θεολογικῶς δὲ, ὡς ὅταν περὶ τῶν ἐν τῷ δημιουργῷ ζητῶμεν, ὥσπερ ὁ πλάτων ἐν τῷ παρμενίδῃ διέλαβεν, ἔτι δὲ λογικώτερον διαλαβεῖν περὶ αὐτῶν, ἐπειδὴ ἐν τῇ λογικῇ πραγματείᾳ δεόμεθα τῶν ἀποφαντικῶν λόγων. ἐν δὲ τοῖς ἀποφαντικοῖς λόγοις, τὰ μὲν ὑπόκειται, τὰ δὲ κατηγορεῖται, τὸ δὲ ὑποκείμενον καὶ κατηγορούμενον, ἢ γένος ἐστὶν, ἢ εἶδος, ἢ διαφορὰ, ἢ ἴδιον, ἢ
» συμβεβηκός. Τὸ δὲ, ὅπως περὶ αὐτῶν. ἀντὶ τοῦ περὶ τῶν γενῶν τε καὶ τῶν εἰδῶν. καὶ γὰρ προσεχῶς περὶ αὐτῶν ἐποιεῖτο τὸν λόγον. προσθεὶς δὲ, καὶ τῶν προκειμένων, ἐσήμανε καὶ τὰ λοιπὰ τρία, τὴν διαφορὰν φημὶ, καὶ τὸ ἴδιον, καὶ τὸ συμβεβηκός. Ἢ τὸ ἀνάπαλιν δεῖ λέγειν, ὅτι εἰρηκὼς μὲν, τὸ, ὅπως περὶ αὐτῶν. ἐδήλωσε τὸ γένος, καὶ τὴν διαφορὰν, καὶ τὸ εἶδος, εἰρηκὼς δὲ πάλιν καὶ τῶν προκειμένων, ἐδήλωσε τὰ περὶ τῶν ἄλλων δύο, τοῦτε ἰδίου, καὶ τοῦ συμβεβηκότος.

» Καὶ τούτων μάλιστα οἱ ἐκ τοῦ περιπάτου, νῦν σοι πει-
» ράσομαι δεικνύναι.

Ὁ φιλόσοφος πορφύριος, οὐκ εἰς ἑαυτὸν ἀνάγει τὴν εὕρεσιν καὶ τὴν διδασκαλίαν, ἀλλὰ φησὶν ὅτι τῶν πάλαι διαλαβόντων λογικῶς περὶ αὐτῶν, οἱ περιπατητικοὶ μάλιστα τὰ περὶ τούτων ἐξηκριβώσαντο. τὸ δὲ τῶν περιπατητικῶν ὄνομα ἐκ τοιαύτης γέγονεν αἰτίας. φασὶν ὅτι ὁ θεῖος πλάτων ἐν ἀκαδημίᾳ βαδίζων ἐποιεῖτο τὰς πρὸς τοὺς ἑταίρους συνουσίας διὰ τὸ, τὸ σῶμα ἐπιτήδειον ποιεῖν διὰ τῶν γυμνασίων πρὸς ἔκλαμψιν τῆς ψυχῆς. ὡς γὰρ ἂν ἔχοι τὸ ὄργανον, οὕτω καὶ ἡ ἐνέργεια τοῦ τεχνίτου διαφαίνεται. καὶ τούτου χάριν ἐλέγοντο περιπατητικοί. μετὰ γοῦν τὴν τοῦ πλάτωνος τελευτὴν διεδέξαντο τὴν δια-

τριβὴν ὅ, τε ἀριστοτέλης, καὶ ὁ ξενοκράτης· ὁ μὲν ἀριστοτέλης ἐν λυκείῳ, ὁ δὲ ξενοκράτης ἐν ἀκαδημίᾳ. ἐλέγοντο οὖν οἱ μὲν τοῦ ἀριστοτέλους περιπατητικοὶ ἐκ λυκείου· οἱ δὲ τοῦ ξενοκράτους περιπατητικοὶ ἐξ ἀκαδημίας. ὕστερον δὲ οἱ μὲν τοῦ ἀριστοτέλους ἀπέλαβον τὴν ἐκ τῆς ἐνεργείας ἐπωνυμίαν, ἀπολέσαντες τὴν ἐκ τοῦ τόπου, καὶ ἐκλήθησαν περιπατητικοί· οἱ δὲ τοῦ ξενοκράτους τὴν ἐκ τοῦ τόπου ἀπολαβόντες, καὶ τὴν ἐκ τῆς ἐνεργείας ἀπολέσαντες, ἐκλήθησαν ἀκαδημιακοί. Ἐπεὶ οὖν ὁ φιλόσοφος ἔμελλε τινὰ ὑπόληψιν ἐν τῇ διδασκαλίᾳ ἔχειν τῶν ὑπὸ πλάτωνος εἰρημένων, πλατωνικὸς ὢν καὶ αὐτὸς, καὶ χρήσιμον εἰς τὰς ἀριστοτέλους κατηγορίας γράφειν τὸ βιβλίον, εἶπεν ὅτι διδάξω περὶ αὐτῶν, ὡς οἱ παλαιοὶ διέλαβον, καὶ τούτων, οἱ ἀριστοτελικοί. διὰ τοῦτο εἶπε καὶ μάλιστα οἱ ἐκ τοῦ περιπάτου. Δέκα εἰσὶ γενικώτατα γένη, οὐσία, ποσὸν, ποιὸν, καὶ τὰ ἄλλα. ὧν ἡ μὲν οὐσία πρᾶγμα αὐθύπαρκτον· τὰ δ' ἄλλα, συμβεβηκότα. ἀποδέδοται οὖν τῷ γένει ὑπογραφὴ, ἥτις ἁρμόσει καὶ τοῖς δέκα. καὶ μὴ λέγε πῶς τῇ οὐσίᾳ ἁρμόσει καὶ τοῖς συμβεβηκόσι, διαφόροις οὖσι κατὰ τὸ εἶναι. ὅπερ γὰρ τοῦτο συμβέβηκε τῇ οὐσίᾳ, τουτέστι τὸ ὡς γένος εἰς εἴδη διαιρεῖσθαι τὰ ὑπ' αὐτὴν, τὸ αὐτὸ καὶ τοῖς ἄλλοις συμβέβηκε. διαιροῦνται γὰρ καὶ τὰ ἄλλα εἰς τὰ ὑπ' αὐτὰ εἴδη, ὡς γένη. ἄλλο τοίνυν ἐστὶ σκοπεῖν ταῦτα ὡς οὐσίαν καὶ συμβεβηκότα· καὶ ἄλλο τὸ ὡς γένη γενικώτατα. κοινὸν γὰρ ἔχουσι τοῦτο.

ΠΕΡῚ ΓΈΝΟΥΣ.

» Ἔοικε δὲ μήτε τὸ γένος, μήτε τὸ εἶδος ἁπλῶς λέγεσθαι.

Εἰρηκὼς τὸν σκοπὸν, καὶ τὸ χρήσιμον, τίς τε ὁ εἰσαγωγικὸς τρόπος, ὅτι τῶν μὲν βαθυτέρων ἀπέχεσθαι μέλλει ζητημάτων, τῶν δὲ ἁπλουστέρων στοχάζεσθαι, καὶ τίνα τὰ ἁπλού-

στέρα, καὶ τίνα τὰ βαθύτερα, ἀκολούθως ἐπὶ τὴν κατὰ μέρος διδασκαλίαν εἰσέβαλε. καὶ πρῶτον περὶ γένους διαλαμβάνει, ὅτι πρώτην τάξιν ἔχει τὸ γένος ἐν τοῖς ἀπηριθμημένοις, καὶ ὅτι πλειόνων ἐστὶ περιεκτικὸν εἰδῶν. Πρῶτον δέ ἐστι τὸ γένος τῶν εἰδῶν κατ᾽ αἰτίαν. καίτοι τῶν πρός τι ἐστὶ τὸ γένος καὶ τὸ εἶδος. ἀλλ᾽ ἔστι τινὰ τῶν πρός τι, ἐν οἷς τὰ ἕτερα τῶν ἑτέρων πρεσβύτερα καὶ αἴτια λέγομεν. οἷον, τὸν πατέρα τοῦ υἱοῦ καθὸ ἄνθρωποι, αἴτιον φαμὲν καὶ πρῶτον. καίτοι ἅμα γινωσκομένων, καὶ ἀλλήλων συστατικῶν γινομένων τῶν πρός τι, ᾗ πρός τι ἐστί. τὰ γὰρ πρός τι, ἀνάγκη πρότερον οὐσίας τινὰς εἶναι. σκοποῦντες οὖν τὴν προϋπάρχουσαν αἰτίαν τῶν πρός τι ἣν ἂν προϋφεστῶσαν εὕρωμεν, ἢ χρόνῳ, ἢ φύσει, ἐκείνην κατ᾽ αἰτίαν πρεσβυτέραν λέγομεν. ἐν γοῦν τῷ πατρὶ καὶ υἱῷ πρεσβύτερός ἐστιν ὁ πατὴρ χρόνῳ, καθὸ ἄνθρωπός ἐστιν. ὅπερ ἐστίν. αὐτὸ ἡ οὐσία, ἥτις συστατικὴ γίνεται τῆς τοῦ υἱοῦ οὐσίας. διὰ τοῦτο οὖν τὸν πατέρα πρεσβύτερον λέγομεν εἶναι τοῦ υἱοῦ, καίτοι πρὸς ἄλληλα λεγομένων. ὁ δὲ ἄρχων τοῦ ἀρχομένου, καὶ ὁ διδάσκαλος τοῦ μαθητοῦ, κατὰ μόνην αἰτίαν πρεσβύτεροι, οὐ τῷ χρόνῳ. τῷ χρόνῳ γὰρ ἔσθ᾽ ὅτε καὶ ὕστεροί εἰσιν ὡς ἄνθρωποι, ὁ ἄρχων τοῦ ἀρχομένου, καὶ ὁ διδάσκαλος τοῦ μαθητοῦ. τὸ αὐτὸ οὖν καὶ ἐπὶ τοῦ γένους καὶ τοῦ εἴδους. τὸ γὰρ γένος καὶ τὸ εἶδος, τῶν πρός τι. τὰ δὲ πρός τι ἀνάγκη οὐσίας πρότερα εἶναι. τὸ δὲ γένος κατὰ τὴν οὐσίαν φύσει προϋφέστηκεν, οὐ χρόνῳ. καὶ συστατικὸν γίνεται τῆς οὐσίας τοῦ εἴδους. τὸ γὰρ γένος τέμνεται εἰς εἴδη. πᾶν δὲ τεμνόμενον, καὶ φύσει πρότερον τοῦ τμήματος, καὶ συστατικόν. οὐκοῦν εἰ πρότερον κατὰ τὴν οὐσίαν τὸ γένος τοῦ εἴδους, τὰ δὲ πρότερα κατὰ τὴν οὐσίαν τῶν πρός τι κατ᾽ αἰτίαν

πρότερα. πρεσβύτερον ἄρα τὸ γένος τοῦ εἴδους. καὶ εἰκότως αὐτὸ προτάττει τῶν ἄλλων. Ταύτῃ γοῦν καὶ ἡ φύσις ἐν τῇ γενέσει τῇ τάξει κέχρηται. παραλαβοῦσα γὰρ τὸ σπέρμα πρῶτα μὲν ζωοποιεῖ αὐτὸ καὶ ἐμψυχοῖ, εἶτα προϊοῦσα, καὶ αἴσθησιν παραχοῦσα ποιεῖ τὸ ζῶον, εἶτα θυμὸν, καὶ ἐπιθυμίαν, καὶ ποιεῖ ἄλογον ζῶον, εἶτα τέλειον τὸν λόγον παραχοῦσα ποιεῖ τὸν ἄνθρωπον. Ὥστε, ὡς μὲν οὐσία, προϋπάρχει τὰ γένη τῶν εἰδῶν, ὡς δὲ γένη καὶ εἴδη, συνυφέστηκεν ἀλλήλοις, καὶ συναναιρεῖται. τῆς γὰρ πρὸς ἄλληλα αὐτῶν σχέσεως, ὀνόματά ἐστι τὸ γένος καὶ τὸ εἶδος.

Ἄξιον δὲ ζητῆσαι, διὰ τί περὶ τοῦ γένους διδάσκων, ἐμνήσθη τοῦ εἴδους, καὶ μὴ τῆς διαφορᾶς, ἢ τῶν ἄλλων; φαμὲν οὖν, ὅτι τὸ γένος καὶ τὸ εἶδος πρός τι ἐστὶ, καθάπερ εἰρήκαμεν, καὶ γὰρ τὸ εἶδος, γένους ἐστὶν εἶδος, καὶ τὸ γένος, εἴδους ἐστὶ γένος. καὶ διὰ τοῦτο εἰκότως ἐμνήσθη τοῦ εἴδους ἅμα τῷ γένει. ἐν γὰρ τῇ τῶν πρός τι διδασκαλίᾳ ἀνάγκη πάντα τὸν περὶ θατέρου τούτων διδάσκοντα καθ' ὃ πρός τι ἐστὶ, καὶ τοῦ λοιποῦ μνησθῆναι. Κανόνι δὲ ἐνταῦθα ἀριστοτελικῷ κέχρηται ὁ πορφύριος. ἔστι δὲ ὁ κανὼν οὗτος. Δεῖ τὸν μέλλοντα ποιήσασθαι διδασκαλίαν περί τινος ὁμωνύμου, τουτέστιν εἰ ὑπὸ τῷ αὐτῷ ὀνόματι πολλὰ σημαίνεται, διελεῖν πρῶτον τὰ ὑπὸ τοῦ ὀνόματος πολλὰ σημαινόμενα. εἶθ' οὕτως εἰπεῖν περὶ ποίου τῶν σημαινομένων τὴν διδασκαλίαν ποιεῖται, ἡ γὰρ ὁμωνυμία εἴωθεν ἀσάφειαν καὶ πλάνην γεννᾶν, τοῦ μὲν διδάσκοντος ἐπὶ ἄλλου σημαινομένου τὸ ὄνομα τοῦτο διδάσκοντος καὶ λαμβάνοντος, τοῦ δὲ διδασκομένου ἐπ' ἄλλου: οἷον, εἴ τις περὶ τοῦ ἀστρῴου κυνὸς διδάσκειν βουλόμενος εἴποι, ὁ κύων καύματα ποιεῖ, ἢ διακρίνει τοὺς καρπούς, μὴ πρότερον εἰπὼν περὶ ποίου κυνὸς ποιεῖται τὸν λόγον, πλάνην ἐμποιήσει τῷ

ἀκροατῇ. δεῖ οὖν πρότερον ἀπαριθμήσασθαι τὰ σημαινόμενα τοῦ κοινοῦ· καὶ γὰρ ὁ μὲν, ἀστρῷός ἐστιν, ὁ δὲ, χερσαῖος, ὁ δὲ, θαλάττιος, εἶτα τὸν φιλόσοφον εἰπεῖν, ὅτι περὶ τοῦ ἀστρῴου ποιοῦμαι τὸν λόγον. τοῦτο οὖν φιλοσόφως ποιῶν ὁ πορφύριος ἀπαριθμεῖται τὰ σημαινόμενα τοῦ γένους, καὶ δηλοῖ περὶ ποίου αὐτῶν ὁ λόγος. Τὸ, ἔοικεν, οὐχ ὡς ἐνδοιάζων λέγει, ἀλλ' ἀντὶ τοῦ φαίνεται. Τὸ δὲ, ἁπλῶς, τετραχῶς λέγεται. σημαίνει γὰρ τὸ καθόλου, ὥς φασιν οἱ ῥήτορες. ὡς ἁπλῶς εἰπεῖν, ἀντὶ τοῦ καθόλου εἰπεῖν. Καὶ τὸ κυρίως, ὡς ὅταν εἴπῃ ὁ ἀριστοτέλης. ἡ ἁπλῶς γένεσις, τουτέστιν ἡ κυρία. Καὶ τὸ μάτην, καὶ ἄνευ τινὸς λόγου, ὡς τὸ ἁπλῶς αὐτὸν τύπτει. Σημαίνει δὲ καὶ τὸ μοναχῶς, ὡς ὅταν εἴπωμεν, ἁπλοῦς ὁ μῦθος τῆς ἀληθείας ἔφυ. νῦν δὲ ἀντὶ τοῦ μοναχῶς κεῖται. λέγει γὰρ ὅτι φαίνεται μήτε τὸ εἶδος, μήτε τὸ γένος, μήτε τὰ λοιπὰ μοναχῶς λεγόμενα.

» Γένος γὰρ λέγεται καὶ ἡ τινῶν ἐχόντων πως πρὸς ἕν τι,
» καὶ πρὸς ἀλλήλους ἄθροισις.

Πρῶτον σημαινόμενον φησὶ τοῦ γένους. τοῦτο δέ ἐστι, καθ' ὃ δύο σχέσεις λαμβάνει, πλήθους πρὸς πλῆθος, καὶ πλήθους πρὸς ἕνα, οἷον, τῶν ἡρακλειδῶν πρὸς ἡρακλέα, καθ' ὃ ἐξ ἐκείνου λέγονται ἔχειν τὸ γένος, καὶ αὐτῶν τούτων πρὸς ἀλλήλους, καθ' ὃ ἀλλήλοις λέγονται θεῖοι, καὶ ἀνεψιοὶ, ἢ ὁπωσοῦν ἄλλως. Τὸ δὲ πως, καλῶς προστέθεικεν. ἄλλη γὰρ ἄλλῳ ἐστὶ σχέσις τῶν ὑπὸ τὸ αὐτὸ γένος ὄντων. ἢ γὰρ θεῖοι εἰσὶν ἄλλοι ἄλλων, ἢ τέκνα, ἢ ἀδελφοὶ, ἢ ἄλλο τι τῶν τοιούτου γένους συμπληρωματικῶν.

» Καθ' ὃ σημαινόμενον τὸ τῶν ἡρακλειδῶν λέγεται γένος, ἐκ
» τῆς ἀφ' ἑνὸς σχέσεως, λέγω δὴ τοῦ ἡρακλέους, καὶ τοῦ πλήθους
» τῶν ἐχόντων πως πρὸς ἀλλήλους τῆς ἀπ' ἐκείνου οἰκειότητα.

Τὸ γὰρ εἰπεῖν ἡρακλειδῶν, χωρίζει αὐτὸ τῶν ἄλλων γε

νῶν, οἷον, πανταλιδῶν, καὶ τῶν ἄλλων, καὶ τῆς ἀφ' ἑνὸς σχέσεως. λέγω δὴ τοῦ ἡρακλέους, καὶ τοῦ πλήθους τῶν ἐχόντων πως πρὸς ἀλλήλους τὴν ἀπ' ἐκείνου οἰκειότητα.

» Κατὰ ἀποτομὴν τῶν ἀπὸ τῶν ἄλλων γενῶν κεκλημένον.

Ἰστέον δὲ ὅτι, αἱ σημαντικαὶ φωναὶ καὶ τὰ ὀνόματα εἰώθασι χωρίζειν τὰ πράγματα ἀπ' ἀλλήλων. καὶ γὰρ ἡ φύσις ἐπενόησε τόδε τι ἄνθρωπον καλεῖσθαι, ἢ κύνα, ἢ ἄλλο τι, ἵνα διὰ τούτων ἀποχωρίσῃ ἕκαστον ἀπ' ἀλλήλων. καὶ γὰρ ἑκάστη τῶν τεχνῶν ὡς μέλλουσά τι καινότερον καὶ ξενοπρεπὲς παρὰ τὰς ἄλλας τέχνας διδάσκειν, τοῖς οἰκείοις ὀργάνοις ὀνόματα ἐπιτίθησιν, ἵνα ἔχῃ πως αὐτὰ σαφηνίσαι. οὕτω γὰρ καὶ οἱ γεωμέτραι πολλὰς διαφορὰς τριγώνων εὑρηκότες, οἷον, τὸ μὲν, ἴσας ἔχον τὰς τρεῖς πλευράς, τὸ δὲ τὰς δύο μόνον, τὸ δὲ, τὰς τρεῖς ἀνίσους, ὀνόμασιν οἰκείοις κέχρηνται, τὸ μὲν ἴσας ἔχον τὰς τρεῖς πλευράς, ἐκάλεσαν ἰσόπλευρον· τὸ δὲ τὰς δύο μόνον ἴσας, ἰσοσκελές, τὸ δὲ τὰς τρεῖς ἀνίσους, σκαληνόν, βουλόμενοι διὰ τῶν ὀνομάτων ἕκαστον τούτων δηλῶσαι. οὕτως ἄρα τὰ ὀνόματα σημαίνουσι τὰ πράγματα.

» Λέγεται δὲ καὶ ἄλλως πάλιν γένος, ἡ ἑκάστου τῆς γενέσεως
» ἀρχή, εἴτε ἀπὸ τοῦ τεκόντος, εἴτε ἀπὸ τοῦ τόπου, ἐν ᾧ τις
» γέγονεν. οὕτω γὰρ ὀρέστην μὲν ἀπὸ ταντάλου φαμὲν ἔχειν
» τὸ γένος. ὕλλον δὲ ἀφ' ἡρακλέους. καὶ πάλιν, πίνδαρον μὲν
» θηβαῖον εἶναι τὸ γένος, πλάτωνα δὲ ἀθηναῖον, καὶ γὰρ ἡ πα-
» τρὶς ἀρχή τίς ἐστι τῆς ἑκάστου γενέσεως, ὥσπερ καὶ ὁ πατήρ.

Καθ' ὃ πάλιν δύο σχέσεις λαμβάνονται, ἑνὸς πρὸς ἕνα, αἰτίου καὶ αἰτιατοῦ, οἷον, τοῦ ἡρακλέους πρός τινα τῶν ἡρακλειδῶν. αἰτίου μὲν ὄντος τοῦ ἡρακλέους; αἰτιατοῦ δὲ τοῦ ἀπ' ἐκείνου, ἢ τῆς πατρίδος, καὶ τοῦ ἐν αὐτῇ τραφέντος, καθ' ὃ λέγομεν, πλάτωνα μὲν, ἀθηναῖον τὸ γένος,

πίνδαρον δὲ θηβαῖον. Ἰστέον δὲ ὅτι ἡ σχέσις κατὰ τέσσαρας τρόπους λέγεται, ἢ κατὰ τέχνην, ὡς τοῦ διδασκάλου πρὸς τὸν μαθητήν· ἢ κατὰ τύχην, ὡς τοῦ δεσπότου πρὸς τὸν δοῦλον· ἢ κατὰ προαίρεσιν, ὡς τοῦ φίλου πρὸς τὸν φίλον· ἢ κατὰ φύσιν, ὡς τοῦ πατρὸς πρὸς τὸν υἱόν. ἡ οὖν τῶν εἰρημένων σχέσις φύσει ἐστί.

» Τοῦτο δὲ ἔοικε πρόχειρον εἶναι τὸ σημαινόμενον. ἡρα-
» κλεῖδαι γὰρ λέγονται οἱ ἀπὸ γένους καταγόμενοι ἡρακλέ-
» ους, καὶ κεκροπίδαι οἱ ἀπὸ κέκροπος, καὶ οἱ τούτων συγγενεῖς-
» σεῖς. καὶ πρότερόν γε ὠνομάσθη γένος ἡ ἑκάστου τῆς γενέσεως
» ἀρχή, μετὰ δὲ ταῦτα καὶ τὸ πλῆθος τῶν ἀπὸ μιᾶς ἀρχῆς,
» οἷον ἡρακλέους. ὃ ἀφορίζοντες, καὶ ἀπὸ τῶν ἄλλων χωρίζον-
» τες ἔφαμεν τὸ ὅλον ἄθροισμα ἡρακλειδῶν γένος.

Ἀσάφειαν τινὰ ἐποίησεν ὁ φιλόσοφος ἀμέσως εἰς τὸ πρῶτον σημαινόμενον τοῦ γένους ἐπελθών, καὶ μὴ ὑποσημηνάμενος αὐτὸ τοῦτο. ὤφειλε γὰρ διορίσασθαι περὶ ποίου σημαινομένου τοῦ γένους λέγει. ὅτι γὰρ περὶ προτέρου ποιεῖται τὸν λόγον, καὶ οὐ περὶ τοῦ προσεχῶς ἡμῖν εἰρημένου δηλοῖ τὰ ὑποδείγματα ἃ τίθησι. φησὶ γάρ, ὅτι τοῦτο τὸ σημαινόμενον τοῦ γένους πρόχειρον ἔοικεν ἡμῖν ἐκ τῆς συνηθείας εἶναι, καὶ γνωριμώτερον. πρόχειρον δὲ τῇ συνηθείᾳ λέγει σημαινόμενον, τὴν ἀφ᾽ ἑνὸς τῶν πολλῶν, ἢ εἰς τοὺς πολλοὺς σχέσιν. Ἄξιον δὲ ἀπορῆσαι, διὰ τί τὸ πρῶτον ἀποδοθὲν γένος πρόχειρον εἶπε, καὶ μὴ τὴν τοῦ ἑνὸς πρὸς ἕνα σχέσιν, λέγω δὴ τὸ δεύτερον· τοῦτο γὰρ πρότερον οἶδεν ἡ φύσις· ἕνα γὰρ ἐξ ἑνὸς πρῶτον ποιεῖ· καὶ οὕτω πολλοὺς ἐκ πολλῶν. Ἐροῦμεν οὖν πρὸς τοῦτο, ὅτι τὸ μὲν δεύτερον σημαινόμενον τοῦ γένους, ὅ ἐστιν ὡς πρὸς ἡμᾶς δεύτερον, τῇ φύσει πρῶτόν ἐστιν. ἀπὸ γὰρ τοῦ ἡρακλέους, πρότερον εἷς γίνεται, εἶθ᾽ οὕτω τὸ πλῆθος·

τὸ δὲ πρῶτον σημαινόμενον τῇ φύσει, ἡμῖν ἐστὶ δεύτερον, καὶ τὸ τῇ φύσει δεύτερον, ἡμῖν πρῶτον· καὶ καθόλου τὰ τῇ φύσει πρῶτα, ἡμῖν δεύτερα ἐστὶ, τὰ δὲ τῇ φύσει δεύτερα, ἡμῖν πρῶτα, οἷον, φύσει πρῶτον ἡ ὕλη καὶ τὸ εἶδος, ἔπειτα τὰ τέσσαρα στοιχεῖα· ἔπειτα σάρκες καὶ ὀστέα, καὶ τὰ λοιπὰ τῶν ὁμοιομερῶν· εἶτα ἄνθρωπος. καὶ ἡ μὲν φύσις, οὕτως ἀπὸ τῶν ἀνωτέρων εἰς τὰ δεύτερα φέρεται. ἡμεῖς δὲ ὡς ἅτε κατώτερα νεύοντες, καὶ ὕπτια βλέποντες, καὶ ἀπὸ τῶν προσεχεστέρων ἐπὶ τὰ πορρώτερα, καὶ ἀπὸ τῶν ἐνυλοτέρων ἐπὶ τὰ ἀϋλότερα βουλόμενοι ἀνέρχεσθαι, πρῶτον μὲν γινώσκομεν τὸν ἄνθρωπον· εἶτα ὅτι σύγκειται ἐξ ὀστέων καὶ σαρκῶν, ἔπειτα ὅτι ταῦτα ἐκ τῶν τεσσάρων στοιχείων, εἶτα ὅτι ταῦτα ἐξ ὕλης καὶ εἴδους. ὥστε τὰ τῇ φύσει πρότερα, τῇ γνώσει ἡμῖν ὕστερα γίνονται· καὶ τὰ τῇ φύσει ὕστερα, ἡμῖν τῇ γνώσει πρότερα. σαφέστερον οὖν τὸ πρῶτον· ἀσαφέστερον δὲ τὸ δεύτερον. διὰ τοῦτο τὴν περὶ αὐτῶν διδασκαλίαν οὕτω προεχειρίσατο ὁ πορφύριος. δεῖ γὰρ ἐκ τῶν σαφεστέρων ἡμᾶς ποιῆσαι τὴν διδασκαλίαν. Ἄξιον δὲ ἀπορῆσαι, δι' ἣν αἰτίαν ὄντων καὶ ἑτέρων σημαινομένων τοῦ γένους, αὐτὸς μόνος ταῦτα ἀπηριθμήσατο. ὅτι δὲ ἐστὶ καὶ ἕτερα σημαινόμενα, δῆλον ἐντεῦθεν, ὁ γὰρ πλάτων γένη ἔλεγε τοῦ ὄντος, οὐσίαν, ταυτότητα, ἑτερότητα, κίνησιν, καὶ στάσιν. ταῦτα οὖν νῦν οὐκ ἀπηριθμήσατο, ἐπειδὴ προέκειτο αὐτῷ, καθὼς προεσήμανε περὶ τῶν τῷ ἀριστοτέλει δοκούντων γράψαι. φαίνεται δὲ καὶ αὐτὸς ὁ ἀριστοτέλης γένος καλῶν ἐν τῇ φυσικῇ τὴν ἐν ἑκάστῃ τέχνῃ ὑποκειμένην ὕλην, ὡς ἐν τῇ τεκτονικῇ τὰ ξύλα, καὶ ἐν τῇ ἰατρικῇ τὰ ἀνθρώπινα σώματα· καὶ ἐν τοῖς φυσικοῖς ἅπασι τὴν πρώτην ὕλην. ἀλλ' οὐ πρόκειται τῷ πορφυρίῳ περὶ τούτων

φυσικῶς σκοπεῖν, ἀλλὰ πρεπόντως τῇ λογικῇ πραγματείᾳ. Καὶ ὅτι τὸ παρὰ τοῖς φιλοσόφοις γένος περὶ οὗ ὁ λόγος, ἔοικε τοῖς εἰρημένοις γένεσι, καὶ ὁμοιότητά τινα πρὸς ταῦτα ἔχει.

» Ἄλλως δὲ πάλιν γένος λέγεται, ᾧ ὑποτάσσεται τὸ
» εἶδος, καθ' ὁμοιότητα ἴσως τούτων εἰρημένον. καὶ γὰρ
» ἀρχή τίς ἐστι τὸ τοιοῦτον γένος τῶν ὑφ' αὐτὸ, καὶ δοκεῖ καὶ
» τὸ πλῆθος περιέχειν πᾶν τὸ ὑφ' αὐτό.

Τρίτον ἀπαριθμεῖται σημαινόμενον τοῦ γένους, περὶ οὗ καὶ τοῖς φιλοσόφοις ὁ λόγος. ὁμοιότητα δέ τινα ἔχει πρὸς τὰ πρὸ αὐτοῦ. ὥσπερ γὰρ τὸ πρῶτον σημαινόμενον τοῦ γένους δύο τινὰς ἔχει σχέσεις τὴν πολλῶν πρὸς ἕνα, καὶ τὴν αὐτῶν πρὸς αὐτοὺς, οὕτω καὶ τὰ εἴδη σχέσιν ἔχει καὶ πρὸς τὸ γένος, καὶ πρὸς ἄλληλα. πάλιν ὥσπερ τὸ δεύτερον σημαινόμενον σχέσιν ἔχει ἑνὸς πρὸς ἕνα τὴν τοῦ αἰτίου καὶ αἰτιατοῦ, οὕτω καὶ τοῦτο σχέσιν ἔχει ἑνὸς πρὸς ἕνα. οἷον, τοῦ ζώου πρὸς ἄνθρωπον, καὶ αἰτιατοῦ πρὸς αἴτιον. Ἴσως μὲν οὖν οἱ ὀνοματοθέται πρῶτοι τὰς διαφόρους τῶν ἀνθρώπων γενέσεις διακρίναι βουλόμενοι, ἐκάλεσαν τὸ μὲν ἡρακλειδῶν γένος, τὸ δὲ, αἰακιδῶν, τὸ δὲ, πελωπιδῶν, εἶθ' ὕστερον οἱ φιλόσοφοι κατὰ τὴν τούτων μίμησιν, τὰ παρ' αὐτοῖς ὠνόμασαν γένη. ὡς γὰρ ἡρακλειδῶν γένος οἱ ἐξ ἡρακλέους γενόμενοι, οὕτω δὴ λέγεται καὶ τὸ ζῶον γένος. τῶν γὰρ μερικῶν ζώων, ἀνθρώπου, κυνὸς, ἵππου, καὶ τῶν λοιπῶν, γένος λέγεται τὸ ἁπλῶς ζῶον. πολλάκις δὲ οἱ φιλόσοφοι εὗρον πρότερον τὰ παρ' ἑαυτοῖς γένη, εἶτα ὕστερον ἐπιγινόμενοι οἱ ὀνοματοθέται κατὰ μίμησιν τούτων, τὰ ἐν τῇ συνηθείᾳ τῶν ἀνθρώπων γένη ὠνόμασαν. δυνατὸν γὰρ ἑκάτερον ὑπονοεῖν. ἐπεὶ οὖν ἀμφίβολον ὑπάρχει τοῦτο, εἴτε οἱ φιλόσοφοι εὗρον τὴν ἀρχὴν τῆς τοιαύτης ὀνο-

μασίας, εἴτε οἱ ὀνοματοθέται, διὰ τοῦτο, ἴσως, εἶπεν ἀμφιβάλλων καὶ αὐτός.

» Τριχῶς οὖν τοῦ γένους λεγομένου, περὶ τοῦ τρίτου πα-
» ρὰ τοῖς φιλοσόφοις ὁ λόγος.

Ἀπαριθμησάμενος ὁ πορφύριος τὰ σημαινόμενα τοῦ γένους, φησὶ περὶ τοῦ τρίτου εἶναι παρὰ τοῖς φιλοσόφοις τὸν λόγον.

» Ὃ καὶ ὑπογράφοντες ἀποδεδώκασι, γένος εἶναι λέ-
» γοντες, τὸ κατὰ πλειόνων καὶ διαφερόντων τῷ εἴδει
» ἐν τῷ τί ἐστι κατηγορούμενον, οἷον, τὸ ζῷον.

Δεῖ οὖν ἡμᾶς πρότερον εἰπεῖν τί ἐστιν ὑπογραφὴ, καὶ τί ὅρος, καὶ τί διαφέρει ὁ ὁρισμὸς ὑπογραφῆς, εἶθ' ἑξῆς τὴν αἰτίαν ζητῆσαι, τίνος ἕνεκεν δι' ὑπογραφῆς αὐτὸ διδάσκει, καὶ μὴ δι' ὁρισμοῦ. καίτοι γε εἰώθασιν οἱ ὁρισμοὶ τὴν οὐσίαν τοῦ ὑποκειμένου πράγματος σημαίνειν, καὶ περικλείειν μὲν τὰ οἰκεῖα, οὐδὲν δὲ ἀφαιρεῖσθαι τῶν ἀλλοτρίων.
Ῥητέον οὖν ὡς ἕκαστον τῶν πραγμάτων καὶ ἕν ἐστι καὶ πολλά. καὶ διὰ τοῦτο σημαίνεται ἕκαστον, καὶ δι' ὀνόματος, καὶ διὰ λόγου, δι' ὀνόματος μὲν, ὅταν ὡς ἕν τι θεωρεῖται, διὰ λόγου δὲ, ὅταν ὡς πολυμερές. οἷον, τὸν ἄνθρωπον σημαίνομεν καὶ διὰ τοῦ ἄνθρωπος ὀνόματος, καὶ διὰ τοῦ λόγου τοῦ λέγοντος, ζῷον λογικὸν θνητόν. οὗτος δὲ ὁ λόγος ὁ σημαντικὸς τῶν ὑποκειμένων πραγμάτων, ἢ ἐκ τῶν κατ' οὐσίαν ὑπαρχόντων τοῖς πράγμασιν εἰλημμένος ἐστὶν, ἢ ἐκ τῶν συμβεβηκότων αὐτοῖς. εἰ μὲν οὖν ἐκ τῶν οὐσιωδῶς ὑπαρχόντων αὐτοῖς λαμβάνεται, καλεῖται ὁρισμὸς, ὡς ζῷον λογικὸν θνητόν· συμπληροῖ γὰρ ταῦτα τὴν οὐσίαν τοῦ ἀνθρώπου. εἰ δὲ ἐκ τῶν συμβεβηκότων αὐτοῖς εἰλημμένος εἴη, καλεῖται ὑπογραφὴ, οἷον, ἄνθρωπος ἐστὶ ζῷον ὀρθοπεριπατητικὸν, πλατυόνυχον, χερσὶ χρώμενον. ταῦτα

γὰρ ὑποσυμβέβηκε τῇ ἀνθρώπου οὐσίᾳ. οὐ γὰρ συμπληροῖ ταῦτα τὴν τοῦ ἀνθρώπου οὐσίαν, ἀλλ᾽ ὑποσυμβέβηκεν αὐτῇ. Ταύτῃ οὖν διαφέρει ὁ ὁρισμὸς τῆς ὑπογραφῆς, τῷ, τὸν μὲν ὁρισμὸν ἐκ τῆς οὐσίας δεικνύναι τὰ πράγματα, τὴν δὲ ὑπογραφὴν, ἐκ τῶν συμβεβηκότων.

Ὑπογραφὴ δὲ λέγεται, οἷον σκιαγραφία τὶς οὖσα. ὥσπερ γὰρ ἡ παρὰ τοῖς γραφεῦσι σκιαγραφία δηλοῖ μὲν τὸ μίμημα τῆς εἰκόνος, οὐ μὴν διηρθρωμένως· οὕτω καὶ ἡ ὑπογραφὴ δηλοῖ μέν πως τὸ πρᾶγμα, οὐ μέντοι διηρθρωμένως. ὁ δὲ ὁρισμὸς, αὐτὸ ἡμῖν τὸ πρᾶγμα σαφῶς παρίστησιν. ἀνάλογοι οὖν ὁ μὲν ὁρισμὸς τῇ τελείᾳ γραφῇ· ἡ δὲ ὑπογραφὴ τῇ σκιαγραφίᾳ. διὸ καὶ ὑπογραφὴ λέγεται. Ἐπεὶ οὖν οἱ ὁρισμοὶ λαμβάνονται ἐκ γένους καὶ διαφορῶν συστατικῶν, τοῦ δὲ καθολικωτάτου γένους οὐκ ἔστι γένος, ἵνα ἐξ αὐτοῦ, καὶ τῶν διαφορῶν, τὸν τοῦ γένους ἀποδώσῃ ὁρισμόν· περὶ δὲ τοῦ καθολικωτάτου γένους νῦν αὐτῷ ὑπάρχει ὁ λόγος· διὰ τοῦτο μὴ δυνάμενος ὁρισμὸν τοῦ γένους ἀποδοῦναι ὁ πορφύριος, δι᾽ ὑπογραφῆς αὐτὸ ἐσήμανεν. ἐφ᾽ ὧν γὰρ πραγμάτων μηδαμῶς δυνάμεθα ὁρισμοὺς ἀποδοῦναι, ἀγαπῶμεν δι᾽ ὑπογραφῆς αὐτὰ σημαίνειν. ἀποροῦμεν δὲ ὁρισμὸν ὑπὸ τοῦ γένους ἀποδοῦναι, πρῶτον μὲν ὡς ἤδη εἴπομεν, διότι περὶ τοῦ ἁπλῶς γένους ποιούμεθα τὸν λόγον, τοῦ παντὶ γένει ἐφαρμόσαι δυναμένου· οὐκ ἔστι δὲ τοῦ καθολικωτάτου γένους εὑρεῖν γένος· οὕτω γὰρ οὐκ ἂν εἴη καθολικώτατον· γένους δὲ μὴ ὄντος οὐδὲ ὁρισμὸν εἶναι ἐνδέχεται, πᾶς γὰρ ὁρισμὸς ἐκ γένους σύγκειται καὶ διαφορῶν συστατικῶν τοῦ ὁριζομένου, γένους δὲ μὴ ὄντος, οὐδὲ τὰς συστατικὰς διαφορὰς εἶναι ἐνδέχεται, αἱ γὰρ συστατικαὶ διαφοραὶ τῶν εἰδῶν, αἱ αὐταὶ τῶν γενῶν εἰσι διαιρετικαὶ, ὡς προϊόντες εἰ-

σόμεθα. οὗ ἄρα μὴ ἔστι γένος, τούτου οὐδὲ τὰς διαφορὰς τὰς συστατικὰς εἶναι ἐνδέχεται. μήτε οὖν γένους ὄντος, μήτε συστατικῶν διαφορῶν τοῦ καθολικωτάτου γένους, οὐδὲ ὁρισμὸν εἶναι τούτου ἐνδέχεται. πρῶτα μὲν οὖν διὰ τοῦτο οὐκ ἔστιν ὁρισμὸν τοῦ γένους ἀποδοῦναι. ἔπειτα δὲ καὶ διότι ὁμώνυμον ἐστὶ τὸ γένος, δεκαχῶς γὰρ λέγεται, ὡς ἐν ταῖς κατηγορίαις ἔστι μαθεῖν, τῶν δὲ ὁμωνύμων ὅρους οὐκ ἔστιν ἀποδοῦναι, ἐπεὶ καὶ ὀνόματα μόνα ἐστὶ ψιλὰ τοῖς πράγμασι τοῖς ὑπ' αὐτῶν σημαινομένοις διαφέροντα. ὁ δὲ ὁρισμὸς, οὐσίαν σημαίνει. ὧν δὲ ὁρισμοὶ οἱ αὐτοὶ, τούτων καὶ τὰ πράγματα τὰ αὐτά. οὐκ ἄρα ἐνδέχεται τῶν ὁμωνύμων ἕνα κοινὸν ὁρισμὸν ἀποδοῦναι, ὅθεν καὶ δι' ὑπογραφῆς αὐτὰ σημαίνομεν. ἐνδέχεται γὰρ καὶ τοῖς κατ' οὐσίαν διαφέρουσι τὰ αὐτὰ συμβεβηκότα ὑπάρχειν. ὥσπερ οὖν κἀνταῦθα πολλοῖς οὖσι καὶ διαφόροις κατ' οὐσίαν τοῖς γένεσι, μία καὶ ἡ αὐτὴ σχέσις αὐτοῖς συμβέβηκε πρὸς τὰ ὑποβεβλημένα αὐτοῖς εἴδη, καθ' ἣν τὰ μὲν, γένη κέκληται, τὰ δὲ, εἴδη. διὰ ταῦτα οὖν ὁ πορφύριος οὐχ ὁρισμὸν τοῦ ἁπλῶς γένους, ἀλλὰ ὑπογραφὴν ἀποδέδωκεν, ἵνα κατὰ τῶν δέκα γενῶν αὐτὴν ἁρμόσαι δύναται. Ἴσως δέ τις καὶ πρὸς ταῦτα ἡμῖν ἀπορήσειεν, ὅτι εἰ τὰ ὁμώνυμα οὐχ ὁριζόμεθα, ὁ γὰρ ὁρισμὸς οὐσίαν σημαίνει, ἐκεῖνα δὲ ψιλά ἐστιν ὀνόματα, διὰ τί αὐτῶν ὑπογραφὴν ἀποδίδομεν; καὶ γὰρ ἡ ὑπογραφὴ διὰ τῆς τῶν συμβεβηκότων συνδρομῆς τὴν ὑποκειμένην αὐτοῖς οὐσίαν σημαίνει, εἰς ἔννοιαν γὰρ ἄγει ἡμᾶς τῆς οὐσίας, ᾗ ταῦτα συμβέβηκεν. ἐπεὶ οὖν μίαν ὑπογραφὴν τῶν ὁμωνύμων ἀποδίδομεν, καὶ διὰ τῆς ὑπογραφῆς εἰς ἔννοιαν τῆς ὑποκειμένης οὐσίας ἐρχόμεθα, εὑρεθήσεται οὐ μόνον τὰ ὀνόματα, ἀλλὰ καὶ πράγματα τὰ αὐτὰ, ὅπερ,

ἄτοπον. εὑρεθήσεται γὰρ τὰ δέκα γένη ταῦτα, ἡ οὐσία, καὶ τὸ ποσὸν, καὶ τὸ ποιὸν, καὶ τὰ ἄλλα, οἷς ἐστι τὸ γένος ὁμώνυμον. ἡ μὲν ἀπορία τοιαύτη. δυνάμει δὲ αὐτὴν ἀρτίως προαπελυσάμεθα, ἐν οἷς ἐλέγομεν, ὅτι ἐνδέχεται καὶ τοῖς διαφέρουσι κατ᾽ οὐσίαν τὰ αὐτὰ συμβεβηκέναι, καθ᾽ ἃ καὶ ὑπογραφὴ γίνεται. ὥσπερ οὖν καὶ ταῖς δέκα κατηγορίαις τὴν αὐτὴν συνέβη πρὸς τὰ ὑπ᾽ αὐτὰ σχέσιν ἀναδέξασθαι. ὡς γὰρ ἡ οὐσία περιεκτικὴ οὖσα σώματος καὶ ἀσωμάτου γένος αὐτῶν ἐστιν, ἐκείνων εἰδῶν ὄντων οὕτω καὶ τὸ ποσὸν δύο εἰδῶν τοῦ συνεχοῦς, καὶ τοῦ διωρισμένου, περιεκτικὸν ὂν, γένος αὐτῶν ἐστι· καὶ τὸ ποιὸν ὡσαύτως πλείονα εἴδη περιέχον γένος αὐτῶν ἐστι, καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὁμοίως. ὥστε ἡ αὐτὴ σχέσις πάσαις ταῖς κατηγορίαις συμβέβηκε. Καὶ οὐ δεῖ θαυμάζειν εἰ τῶν κατ᾽ οὐσίαν διαφερόντων ἐνδέχεται μίαν ὑπογραφὴν ἀποδιδόναι, καὶ μὴ τὰ αὐτὰ ποιεῖν τὰ ὑπογραφόμενα πράγματα. αὐτίκα γοῦν ἐν τοῖς δέκα γένεσιν ὅμοιον πρόσεστι τὸ κατὰ πλειόνων κατηγορεῖσθαι, ἀλλ᾽ οὐ κατὰ τῶν αὐτῶν, ἢ κατὰ τοσούτων. τὸ μὲν γὰρ, εἰ τύχοι, κατηγορεῖται κατὰ τεσσάρων εἰδῶν. τὸ δὲ, κατὰ τοσῶνδε, ἢ τοσῶνδε. καὶ πάντα ὁμώνυμά ἐστι, καὶ κατὰ πλειόνων κατηγορεῖται, οὐ μὴν ἢ τῶν αὐτῶν, ἢ τοσούτων. ἡ μὲν οὖν ὑπογραφὴ λαμβάνεται ἢ ἐξ ἐτυμολογίας, ἢ ἐκ τῆς τῶν συμβεβηκότων συνδρομῆς, ἣ καὶ κυρίως ὑπογραφὴ λέγεται. ἐξ ἐτυμολογίας μὲν, οἷον, ἄνθρωπός ἐστι τὸ δυνάμενον ἄνω ἀθρεῖν, ἢ τὸ ἀναθεωρεῖν ἃ ὄπωπεν, ἢ τὸ ἄνωθεν ἔχον τοὺς ὦπας. ἐκ συμβεβηκότων δὲ, οἷον, ἄνθρωπός ἐστι ζῶον ὀρθοπεριπατητικὸν πλατυόνυχον, ὡς ἔφθημεν ἤδη εἰπόντες. ὁ δὲ ὁρισμὸς, ἢ ἐξ ὕλης λαμβάνεται, ὡς ὅτε ὁριζόμεθα τὸν θυμὸν, ζέσιν τοῦ περικαρδίου αἵματος, ἢ ἐξ εἴδους, ὡς τό,

ὄρεξιν ἀντιλυπήσεως, ἢ ἐκ τοῦ συναμφοτέρου, ὡς τό, ζέσιν τοῦ περὶ τὴν καρδίαν αἵματος δι' ὄρεξιν ἀντιλυπήσεως. καὶ ὅτε μὲν ἐξ ὕλης μόνης, ἢ εἴδους μόνου ἐλήφθη, ἀτελής ἐστιν, ὅτε δὲ ἐκ τοῦ συναμφοτέρου, τότε ἐστὶ τέλειος ὅρος, ἐπειδὴ τὸ συναμφότερον σημαίνει. ἔστι δὲ τέλειος ὅρος, ὁ ἐκ γένους καὶ συστατικῶν διαφορῶν, ἐπέχει γὰρ τὴν μὲν τῆς ὕλης τάξιν, τὸ γένος, τὴν δὲ τοῦ εἴδους, αἱ διαφοραί. τοῦτον τοίνυν τὸν ὅρον τὰ μέσα τῶν πραγμάτων ἐπιδέχεται. οὔτε γὰρ τὰ πρώτιστα, οὔτε τὰ ἔσχατα γένη ἔχει, οὔτε μὴν συστατικὰς διαφοράς, ἀλλ' εἴδη, οἷον, τὰ ἄτομα. ὅθεν καὶ αὐτῶν ὑπογραφὰς καὶ οὐχ ὁρισμοὺς ἀποδίδομεν. οἷον, σωκράτης ἐστὶν υἱὸς σωφρονίσκου, ἀθηναῖος, φιλόσοφος, προγάστωρ, φαλακρός, γρυπός, καὶ ἔτι ἄλλα συμβέβηκεν αὐτῷ. Ὅσοι δὲ λέγουσι διαφορὰς ἔχειν τὰ γενικώτατα συστατικάς, οὐκ ὀρθῶς λέγουσιν. οὐ γὰρ συστατικὰς ἔχει διαφοράς, ἀλλὰ διαιρετικάς, εἴγε πᾶν τὸ συστατικὸν πρεσβύτερόν ἐστι τοῦ συνισταμένου. ὡς γὰρ καὶ πρὸ βραχέος εἶπον, αἱ συστατικαὶ τινῶν διαφοραὶ πολλῷ πρότερον τῶν γενικωτάτων εἰσὶ διαιρετικαί. τὸ γοῦν λογικόν, καὶ τὸ θνητόν, συστατικὰ τοῦ ἀνθρώπου ὄντα, καὶ τὸ θνητὸν καὶ ἄλογον, τοῦ ἵππου, διαιρετικά εἰσι τοῦ γένους, λέγω τοῦ ζώου. τοῦτο γὰρ διαιρεῖται εἰς λογικὸν καὶ ἄλογον, εἰς θνητὸν καὶ ἀθάνατον. καλῶς ἄρα εἴρηται ὅτι αἱ συστατικαὶ τινῶν διαφοραὶ πρεσβύτεραι αὐτῶν εἶναι βούλονται. τοῦ δὲ γενικωτάτου πρεσβύτερον οὐδέν. Τούτων οὕτως ἐχόντων, εἰκότως τὴν τοῦ γένους τοῦ καθόλου διδασκαλίαν δι' ὑπογραφῆς ποιεῖται, ὁρισμὸν αὐτοῦ ἀποδοῦναι μὴ ἔχων. ἵνα δὲ μάθωμεν τίς ποτε ἐστὶν ἡ ἀποδοθεῖσα ὑπογραφή, καὶ πόθεν εἴληπται, ῥητέον οὕτως. ἅμα δὲ μαθησόμεθα, ὅτι οὐ κατὰ τύχην ὁ πορφύριος τὰς πέντε ταύτας

φωνὰς παρέλαβεν, ἀλλ᾽ ὅτι ἀνάγκη τρόπον τινὰ πᾶσαν φωνὴν ὑπὸ μίαν τούτων ἀνάγεσθαι τῶν φωνῶν. Τῶν φωνῶν αἱ μέν, εἰσὶν ἄσημοι, οἷον, κνάξ, βλίτυρι. αἱ δέ, σημαντικαί, αἵ τινες ἢ καθ᾽ ἑνὸς λέγονται, ὡς ὅταν εἴπωμεν πλάτωνα, ἢ σωκράτην, ἢ τινὰ τῶν καθ᾽ ἕκαστα, ἢ κατὰ πλειόνων. Αὗται δὲ αἱ κατὰ πλειόνων, ἢ οὐσιωδῶς κατηγοροῦνται, ἢ ἐπουσιωδῶς. Καὶ εἰ οὐσιωδῶς, ἢ ἐν τῷ τί ἐστιν, ἢ ἐν τῷ ὁποῖόν τι ἐστι. Καὶ μὲν ἐν τῷ ὁποῖόν τί ἐστιν, ἔστιν ἡ διαφορά. Εἰ δὲ ἐν τῷ τί ἐστιν, ἢ κατὰ τῶν διαφερόντων τῷ εἴδει, ὡς τὸ γένος, ἢ κατὰ διαφερόντων τῷ ἀριθμῷ, ὡς τὸ εἶδος. Εἰ δὲ ἐπουσιωδῶς, ἢ καθ᾽ ἑνὸς εἴδους κατηγορεῖται, ὡς τὸ ἴδιον, ἢ κατὰ πλειόνων, ὡς τὸ συμβεβηκός. Καὶ ἐκ ταύτης τῆς διαιρέσεως φαίνεται ὅτι ἀνάγκη πᾶσαν φωνὴν ταῖς εἰρημέναις πέντε φωναῖς κεχρῆσθαι, καὶ οὔτε πλείοσιν, οὔτε ἐλάττοσιν. εἰρήκαμεν γὰρ ὅτι τῶν φωνῶν αἱ μέν, εἰσὶν ἄσημοι, αἱ δέ, σημαντικαί. καὶ τῶν σημαντικῶν, αἱ μέν, καθ᾽ ἑνὸς κατηγοροῦνται, αἱ δέ, κατὰ πλειόνων. τῶν δὲ κατὰ πλειόνων, τὸ γένος ἐστί, καὶ τὸ εἶδος, καὶ ἡ διαφορά, καὶ τὰ λοιπὰ δύο. ἑπτὰ οὖν οὐσῶν φωνῶν, τῶν ἀσήμων, καὶ τῶν καθ᾽ ἑνὸς λεγομένων, καὶ τῶν κατὰ πλειόνων, γένους λέγω, καὶ διαφορᾶς, καὶ εἴδους, καὶ ἰδίου, καὶ συμβεβηκότος, τῶν δύο ἐξαιρεθεισῶν φωνῶν, αἱ πέντε μόναι ἀπολείπονται. Ἐξαιροῦνται μὲν γὰρ αἱ ἄσημοι, ὡς μηδὲν συμβαλλόμεναι, μήτε γραμματικοῖς, μήτε ῥήτορσι, πολλῷ δὲ μᾶλλον φιλοσόφοις. Ἐκβάλλονται δὲ καὶ αἱ καθ᾽ ἑνός, ἐπειδὴ μερικαὶ ὑπάρχουσι. τὰ δὲ κατὰ μέρος, ἄπειρα καὶ ἀπερίληπτα. οἱ δὲ φιλόσοφοι ἐπιστημονικῶς πάντα ἐπαγγέλλονται ἐπίστασθαι. ὡς δέ φησιν ὁ πλάτων ἐν τῷ κρατύλῳ, ὅτι ἐπιστήμη εἴρηται παρὰ τὸ εἰς ἐπίστασιν τινὰ ἡμᾶς καὶ ὅρον ἄγειν τῶν ζητήσεων.

σεων. ἐπεὶ οὖν τὰ κατὰ μέρος πολλὰ ὄντα καὶ ἄπειρα ἐπιστήμην οὐ ποιοῦσιν, αἱ δὲ καθ' ἑνὸς κατηγορούμεναι τῶν μερικῶν κατηγοροῦνται. εἰκότως ἐκβάλλονται. καὶ λοιπὸν καταλείπονται αἱ πέντε φωναὶ, τὸ γένος, τὸ εἶδος, καὶ ἡ μέση τούτων διαφορὰ, τὸ ἴδιον, καὶ τὸ συμβεβηκός. ὑφ' ἃς φωνὰς εὑρήσεις ἅπαντα τελοῦντα, καὶ πᾶσαν ἄλλην φωνὴν, κἂν κίνησιν εἴπῃς, κἂν ἄπειρον. καὶ ταῦτα μὲν εἴρηται κεφαλαιωδῶς ἐν τῇ διαιρέσει. τὴν δὲ πλατυκωτέραν αὐτῶν ἐξήγησιν ἐφεξῆς ἐξετάσωμεν. Τῶν γὰρ φωνῶν, αἱ μὲν εἰσὶν ἄσημοι, οἷον κνὰξ, βλίτηρι, αἱ δὲ, σημαντικαί. καὶ οὐδεὶς ἡμῖν περὶ τῶν ἀσήμων λόγος. λέγονται οὖν αἱ μὲν ἄσημοι, ἀκατηγόρητοι, ὡς μὴ κατά τινος ἀγορευόμεναι, ἢ λεγόμεναι. τῶν δὲ σημαντικῶν. αἱ μὲν, καθ' ἑνὸς λέγονται εἶναι, ὡς σωκράτης, πλάτων: αἱ δὲ, κατὰ πλειόνων, ὡς τὰ γένη, καὶ τὰ εἴδη, καὶ αἱ διαφοραὶ, καὶ τὰ ἴδια, καὶ τὰ συμβεβηκότα. εἴρηται δὲ ὅτι περὶ τῶν μερικῶν οὐδεὶς λόγος τοῖς φιλοσόφοις. Τῶν δὲ κατὰ πλειόνων λεγομένων, αἱ μὲν, οὐσιωδῶς κατηγοροῦνται, ὡς τὰ γένη, καὶ αἱ διαφοραὶ, καὶ τὰ εἴδη: συμπληρωτικὰ γάρ ἐστι τῆς οὐσίας: αἱ δὲ, οὐκ οὐσιωδῶς, ὡς τὰ ἴδια, καὶ τὰ συμβεβηκότα: οὐ γὰρ συμπληροῖ ταῦτα τὴν τῶν ὑποκειμένων οὐσίαν. Τῶν δὲ οὐσιωδῶς κατηγορουμένων, τὰ μὲν, κατὰ διαφερόντων τῷ εἴδει λέγεται, ὡς τὰ γένη, καὶ αἱ διαφοραί: τὰ δὲ, κατὰ διαφερόντων τῷ ἀριθμῷ, ὡς τὰ ἄτομα: ἅ τινα διαφέρει ἀλλήλων οὐ τῷ εἴδει, ἀλλὰ τῇ ὕλῃ, ἢ τῷ ἀριθμῷ. οἷον ὁ ξανθὸς ἵππος, καὶ ὁ βαλίας: οὗτοι γὰρ οὐ τῷ εἴδει διαφέρουσιν ἀλλήλων, ἀλλὰ τῇ ὕλῃ, ἢ τῷ ἀριθμῷ. καὶ πάλιν, ὁ δέκα ἀριθμὸς σύγκειται ἐκ δέκα μονάδων οὐ συγκεχυμένων, ἀλλὰ ἀλλήλων ἀποκεχωρισμένων. εἰ γὰρ συνεχέοντο αἱ μονάδες,

οὐκ εἴχομεν ἐκ μονάδων λέγειν συγκεῖσθαι τὸν δέκα ἀριθμόν. καὶ πῶς ἐκ τούτου ἔχομεν τὴν διαφορὰν τοῦ τε εἴδους, καὶ τοῦ γένους, καὶ τῆς διαφορᾶς. διαφέρει γὰρ ἀλλήλων, τῷ τὸ μὲν εἶδος, κατὰ διαφερόντων τῷ ἀριθμῷ κατηγορεῖσθαι, τὸ δὲ γένος καὶ τὴν διαφορὰν, κατὰ διαφερόντων τῷ εἴδει κατηγορεῖσθαι. καὶ τὰ μὲν ἐν τῷ τί ἐστι κατηγορεῖται, καὶ ποιεῖ τὸ γένος. Ἐν τῷ τί δέ ἐστι κατηγορεῖσθαι λέγομεν, ὅταν ἐρωτώμενοι τὸ, τί ἐστιν ἄνθρωπος, εἰ τύχοι, εἴπωμεν, ὅτι ζῷον, ὅπερ ἐστὶ γένος. ὥς τε τὸ γένος, ἐν τῷ τί ἐστι λέγεται κατηγορεῖσθαι. Τὰ δὲ ἐν τῷ ὁποῖον τί ἐστιν ὑπάρχει, ὡς ὅταν ἐρωτηθέντες, ὁποῖον τί ἐστι ζῷον ὁ ἄνθρωπος, εἴπωμεν, ὅτι λογικὸν, ὅπερ ἐστὶ διαφορά. ὥστε ἐν τῷ ὁποῖον τί ἐστιν ἡ διαφορὰ κατηγορεῖται. καὶ ἐν τούτοις ἀνεφάνη ἡμῖν καὶ ἡ τοῦ γένους καὶ τῆς διαφορᾶς διαφορά. κατὰ τοῦτο γὰρ ἀλλήλων διαφέρουσι, καθὸ τὸ μὲν γένος ἐν τῷ τί ἐστι κατηγορεῖται, ἡ δὲ διαφορὰ ἐν τῷ ὁποῖον τί ἐστι. Τῶν δὲ μὴ οὐσιωδῶς λεγομένων, τὰ μὲν ἔν τινι ὑπάρχει εἴδει, ὡς τὰ ἴδια, τὰ δὲ, ἐν πλείοσιν, ὡς τὰ συμβεβηκότα, ἐκ ταύτης οὖν τῆς διαιρέσεως ἀνεφάνη ἡμῖν καὶ τοῦ ἰδίου καὶ τοῦ συμβεβηκότος διαφορά. κατὰ τοῦτο γὰρ διαφέρει, καθὸ τὸ μὲν ἴδιον ἑνὶ εἴδει ὑπάρχει, τὸ δὲ συμβεβεκὸς πλύοσιν. ἐκ ταύτης τοίνυν τῆς διαιρέσεως δῆλον ὅτι ἀνάγκη πᾶσαν φωνὴν ὑπὸ μίαν τούτων τῶν πέντε φωνῶν τελεῖν. καὶ ἅμα δῆλον ὅτι δυνα τὸν ἐκ τῆς προκειμένης διαιρέσεως τὸν ἑκάστου ὁρισμὸν, ἤτοι ὑπογραφὴν ἀποδοῦναι, ἐκλεγομένους τὰ χρήσιμα πρὸς τὴν ἑκάστου ἀπόδοσιν. ὡς καὶ αὐτὸς ἐποίησε. Φησὶ γὰρ, ὅτι γένος ἐστὶ τὸ κατὰ πλειόνων καὶ διαφερόντων τῷ εἴδει ἐν τῷ τί ἐστι, κατηγορούμενον. Τὸ μὲν γὰρ κατὰ πλειόνων, διακρίνει αὐτὸ τῶν ἀτόμων, ἐκείνων καθ' ἑνὸς λε

γομένων. Τὸ δὲ διαφερόντων τῷ εἴδει, διακρίνει αὐτὸ εἴδους καὶ ἰδίου. Τὸ δὲ ἐν τῷ τί ἐστι κατηγορούμενον, διακρίνει αὐτὸ καὶ διαφορᾶς καὶ συμβεβηκότος. Καὶ ἡμεῖς μὲν οὕτω πλατυκώτερον ἀποδεδώκαμεν τὴν διαίρεσιν, βουλόμενοι διδάξαι τὴν διαφορὰν τῶν φωνῶν, καὶ ὅτι πᾶσα ἀνάγκη ἐστὶ τῷ ἀριστοτέλει ταύταις μόναις ταῖς πέντε φωναῖς χρήσασθαι, καὶ οὔτε πλείοσιν, οὔτε ἐλάττοσιν. ἑπτὰ γὰρ ὑπαρχουσῶν τῶν φωνῶν πασῶν, καὶ τῶν δύο ἐξαιρεθεισῶν, αἱ πέντε μόναι ὑπολείπονται. Ὁ δὲ φιλόσοφος πορφύριος μὴ βουλόμενος ἀποδεῖξαι τοῦτο νῦν, διὰ τί ταῖς πέντε φωναῖς μόναις ἐχρήσατο ὁ ἀριστοτέλης, ἀλλὰ τὴν διαφορὰν μόνην τῶν πέντε σημαντικῶν φωνῶν στενοτέραν ποιούμενος τὴν διαίρεσιν λέγει οὕτως. Τῶν σημαντικῶν φωνῶν, αἱ μὲν, καθ' ἑνὸς λέγονται, αἱ δὲ, κατὰ πλειόνων. καταλιμπάνει γὰρ τὸ ἀνώτερον μέρος τῆς διαιρέσεως. καὶ καθ' ἑνὸς μὲν κατηγοροῦνται, ὡς τὰ ἄτομα, οἷον, σωκράτης, πλάτων, ἀλκιβιάδης. Τῶν δὲ κατὰ πλειόνων, αἱ μὲν, κατὰ διαφερόντων τῷ εἴδει, αἱ δὲ, κατὰ διαφερόντων τῷ ἀριθμῷ. Καὶ κατὰ διαφερόντων τῷ εἴδει κατηγοροῦνται, τὸ γένος, καὶ ὁ διαφορὰ, καὶ τὸ συμβεβηκός. καὶ γὰρ τὸ γένος, οἷον τὸ ζῶον, κατηγορεῖται κατὰ πολλῶν εἰδῶν, οἷον, ἀνθρώπου, καὶ ἵππου, καὶ κυνός. καὶ ἡ διαφορὰ δὲ, οἷον τὸ λογικὸν, κατηγορεῖται καὶ κατὰ ἀγγέλων, καὶ κατὰ ἀνθρώπων, καὶ τὸ θνητὸν κατὰ ἀλόγων, ἵππου τε καὶ ἄλλων ζώων. καὶ τὸ συμβεβηκὸς δὲ, κατὰ πολλῶν εἰδῶν κατηγορεῖται, κατά τε λευκότητος, καὶ μελανίας, καὶ κατὰ τοῦ ἑστάναι, καὶ τοῦ καθέζεσθαι. Τῶν δὲ κατὰ διαφερόντων τῷ ἀριθμῷ, κατηγορουμένων ὑπάρχει τὸ ἴδιον, καὶ τὸ εἶδος. Τῶν γὰρ κατὰ διαφορόντων τῷ εἴδει κατηγορουμένων, τὰ μὲν, ἐν τῷ τί ἐστι κατηγορεῖται,

τὰ δὲ, ἐν τῷ ὁποῖόν τί ἐστι, καὶ πῶς ἔχον ἐστί. καὶ ἐν μὲν τῷ τί ἐστι, τὸ γένος· ἐν δὲ τῷ ὁποῖόν τί ἐστιν, ἡ διαφορὰ, καὶ τὸ ἀχώριστον συμβεβηκὸς, ἐν δὲ τῷ πῶς ἔχων ἐστὶ, τὸ χωριστὸν συμβεβηκός, ἐρωτώμενοι γὰρ πῶς ἔχει ὁ πλάτων, φαμὲν ὅτι ὑγιαίνει, ἢ νοσεῖ, ἢ κάθηται, ἢ ἵσταται, καὶ ἄλλα τοιαῦτα. Ἄξιον δὲ ἀπορῆσαι, εἰ ὑπὸ τὴν φωνὴν ὡς γένος ἀνάγονται αἱ εἰρημέναι πέντε φωναὶ, τὸ δὲ γένος ὑπὸ ταύτας ἀνάγεται, ἔσται τῶν γενικωτάτων γενῶν γένος, ὅπερ ἄτοπον. φαμὲν οὖν ὅτι, οὐχ ὡς πράγματα τὰ γένη ἀνάγεται ὑπὸ ταύτην τὴν διαίρεσιν, ἀλλ᾽ ὡς φωναί. ὡς μέντοι πράγματα γενικώτατα, οὐκέτι ἐπί τι κοινότερον ἀνάγεται.

» Τῶν γὰρ κατηγορουμένων, τὰ μὲν, καθ᾽ ἑνὸς λέγεται
» μόνον, ὡς τὰ ἄτομα, οἷον Σωκράτης.

Διὰ τούτου δηλοῖ πῶς ἡ ἀποδοθεῖσα τοῦ γένους ὑπογραφὴ χωρίζει αὐτὸ τῶν ἄλλων ἁπάντων.

» Καὶ τὸ, οὗτος καὶ τὸ, τοῦτο.

Καὶ γὰρ καὶ ταῦτα μερικὰ ὑπάρχει. καθ᾽ ἑνὸς γὰρ μόνου λέγεται. δεικνύοντες γὰρ φαμὲν, τοῦτο, καὶ ἐκεῖνο, καὶ τὸ ἄλλο. καὶ καλῶς οἱ φιλόσοφοι κατὰ τῶν μερικῶν ἤγαγον τὸν λόγον τοῦτον. ταῦτα γὰρ καὶ τῇ δείξει, καὶ τῇ αἰσθήσει ὑποπίπτουσιν. ὁ γὰρ καθόλου ἄνθρωπος, καὶ τὸ καθόλου ζῶον, καὶ τὰ λοιπὰ τῶν καθόλου ἐν τῷ δημιουργῷ ὄντα, οὔτε τῇ δείξει, οὔτε τῇ αἰσθήσει ὑποπίπτουσι. καλῶς οὖν τὰ καθέκαστα ὑπὸ τὴν δεῖξιν ἀνήγαγον οὐ γὰρ τὰ καθόλου. Ἄτομα δὲ λέγεται ταῦτα, ἐπεὶ οὐ τέμνεται, οὔτε εἰς ὁμοειδῆ, οὔτε εἰς ἀνομοειδῆ, ὥσπερ τὰ γένη, καὶ τὰ εἴδη, ἀλλ᾽ ἅμα τῇ τομῇ φθείρεται. τὸ γὰρ ἐν ἐμοὶ ζῶον, οὐκ ἔστι κοινὸν, ἀλλ᾽ ἐν ἐμοὶ περιγέγραπται, ὁμοίως καὶ τὸ λογικὸν, καὶ τὸ ἐκ πάντων σύγκριμα ὁ ἄνθρωπος περιώρισται.

» Τὰ δὲ κατὰ πλειόνων, ὡς τὰ γένη, καὶ τὰ εἴδη, καὶ αἱ
» διαφοραὶ, καὶ τὰ ἴδια καὶ τὰ συμβεβηκότα κοινῶς, ἀλλὰ
» μὴ ἰδίως τινί.

Οἷον, ἡ λευκότης, καὶ ἡ μελανία. τὰ γὰρ μερικὰ, οὐ κατὰ πλειόνων λέγεται: οἷον, ἡ ἐν τῷδε τῷ σώματι λευκότης, ἢ ἡ ἐν τῷ ὀδυσσεῖ οὐλὴ, ἀφ' ἧς αὐτὸν ἡ τροφὸς ἐπέγνω. καὶ γὰρ αὕτη αὐτῷ μόνῳ ὑπῆρχεν. εἰ μὴ γὰρ ἦν αὐτῷ μόνῳ, πῶς εἶχεν αὐτὸν ἐξ αὐτῆς ἐπιγνῶναι; διὰ τοῦτο οὖν εἶπε τὰ κοινῶς συμβεβηκότα, ἀλλὰ μὴ ἰδίως τινὶ ὑπάρχοντα. ἀντὶ τοῦ τὰ καθόλου, καὶ μὴ τὰ μερικά.

» Ἔστι δὲ γένος μὲν, οἷον, τὸ ζῷον, εἶδος δὲ, οἷον, ὁ ἄνθρω-
» πος, διαφορὰ δὲ, οἷον, τὸ λογικὸν ἴδιον δὲ, οἷον τὸ γελαστι-
» κὸν, συμβεβηκὸς δὲ, οἷον τὸ λευκὸν, τὸ μέλαν, τὸ ἵστασθαι,
» τὸ καθέζεσθαι.

Ἐσκιαγραφημένην οἷόν τινα περὶ αὐτῶν ποιεῖται τὴν διδασκαλίαν, διὰ παραδείγματος ἕκαστον ἡμᾶς διδάσκων τῶν πέντε.

» Τῶν μὲν οὖν καθ' ἑνὸς μόνου κατηγορουμένων διαφέ-
» ρει τὰ γένη, τῷ ταῦτα κατὰ πλειόνων λέγεσθαι, τῶν δ' αὖ
» κατὰ πλειόνων, τῶν μὲν εἰδῶν, ὅτι τὰ μὲν εἴδη εἰ καὶ κα-
» τὰ πλειόνων κατηγορεῖται, ἀλλ' οὐ διαφερόντων τῷ εἴδει,
» ἀλλὰ τῷ ἀριθμῷ. ὁ γὰρ ἄνθρωπος εἶδος ὢν, κατὰ σωκρά-
» τους, καὶ πλάτωνος κατηγορεῖται, οἳ οὐ τῷ εἴδει διαφέρου-
» σιν, ἀλλὰ τῷ ἀριθμῷ.

Διὰ τούτων δείκνυσι πῶς ὁ ἀποδοθεὶς ὁρισμὸς τοῦ γένους, ἤτοι ἡ ὑπογραφὴ, χωρίζει αὐτὸ τῶν ἄλλων ἁπάντων. κατηγορεῖται μὲν γὰρ τὸ γένος κατὰ πλειόνων καὶ διαφερόντων, ἀλλ' οὐ τῷ ἀριθμῷ μόνον, ἀλλὰ καὶ τῷ εἴδει. τὸ δὲ εἶδος, κατὰ διαφερόντων μόνον τῷ ἀριθμῷ. ὥστε οὖν δεῖ ποιεῖσθαι ἑκάστης φωνῆς τὸν ὁρισμὸν, ἤτοι τὴν ὑπογρα-

φὴν οὕτως· ὅτι γένος μέν ἐστι, φωνὴ σημαντικὴ κατὰ πλειόνων καὶ διαφερόντων τῷ εἴδει ἐν τῷ τί ἐστι κατηγορουμένη. Διαφορὰ δέ ἐστι, σημαντικὴ φωνὴ, κατὰ πλειόνων καὶ διαφερόντων τῷ εἴδει ἐν τῷ ὁποῖον τί ἐστι κατηγορουμένη. Εἶδος δὲ ἐστὶ φωνὴ σημαντικὴ, κατὰ πλειόνων καὶ διαφερόντων τῷ ἀριθμῷ, ἐν τῷ τί ἐστι κατηγορουμένη. Ἴδιον δὲ ὑπάρχει, φωνὴ σημαντικὴ ἐπουσιώδης καθ' ἑνὸς εἴδους κατηγορονμένη. Συμβεβηκὸς δέ ἐστι, σημαντικὴ φωνὴ ἐπουσιώδης κατὰ πλειόνων καὶ διαφερόντων τῷ εἴδει ἐν τῷ ὁποῖον τί ἐστι, ἢ ἐν τῷ πῶς ἔχον ἐστὶ, κατηγορουμένη.

» Τὸ δὲ ζῶον γένος ὂν, ἀνθρώπου, καὶ ἵππου, καὶ βοὸς,
» κατηγορεῖται, οἳ διαφέρουσι καὶ τῷ εἴδει ἀλλήλων, ἀλλ' οὐ
» τῷ ἀριθμῷ μόνον. τοῦ δ' αὖ ἰδίου διαφέρει τὸ γένος, ὅτι
» τὸ μὲν ἴδιον καθ' ἑνὸς μόνου εἴδους, οὗ ἐστιν ἴδιον κατηγο-
» ρεῖται, καὶ τῶν ὑπὸ τὸ εἶδος ἀτόμων, ὡς τὸ γελαστικὸν ἀν-
» θρώπου μόνου, καὶ τῶν κατὰ μέρος ἀνθρώπων, τὸ δὲ γέ-
» νος οὐχ ἑνὸς εἴδους κατηγορεῖται, ἀλλὰ πλειόνων τε καὶ
» διαφερόντων.

Ἰστέον δὲ ὅτι, τὰ τῷ εἴδει διαφέροντα ἀλλήλων, καὶ τῷ ἀριθμῷ διαφέρουσι, τὰ δὲ τῷ ἀριθμῷ διαφέροντα, οὐκέτι καὶ τῷ εἴδει, οὐ γὰρ ἀντιστρέφει ὁ λόγος. Εἰδέναι γὰρ δεῖ, ὅτι τὸ ταυτὸν τριττὸν ὑπάρχει, ἢ γὰρ τῷ γένει ἐστὶ ταυτὸν, ἢ τῷ εἴδει, ἢ τῷ ἀριθμῷ. Καὶ τῷ γένει μέν ἐστι ταυτὸν, ὡς ἄνθρωπος, ἵππος, κύων, βοῦς. ταῦτα γὰρ τῷ γένει ταυτὸν ὑπάρχει. ἅπαντα μὲν ζῶα εἰσί. Τῷ δὲ εἴδει ταυτόν ἐστιν, ὡς θέων, καὶ πλάτων, καὶ ἀλκιβιάδης. οὗτοι γὰρ οἱ αὐτοὶ ἐν τῷ εἴδει ὑπάρχουσι. Τῷ δὲ ἀριθμῷ ταυτόν ἐστιν, ὡς ἄνθρωπος καὶ βροτὸς· ἢ ὡς ξίφος καὶ μάχαιρα. Εἰ οὖν τὸ ταυτὸν τριττὸν ὑπάρχει, ἐξ ἀνάγκης καὶ τὸ ἕτερον τριττὸν ὑπάρχει. ἢ γὰρ τῷ γένει τινὰ δια-

φέρει καὶ ἕτερα ἐστὶν ἀλλήλων, ἢ τῷ εἴδει, ἢ τῷ ἀριθμῷ.
καὶ τὰ μὲν τῷ γένει διαφέροντα ἀλλήλων, πάντως καὶ τῷ
εἴδει διαφέρουσι, καὶ τῷ ἀριθμῷ. οἷον, τῷ γένει διαφέρει
ἀλλήλων, ὁ ἄνθρωπος καὶ τὸ λευκὸν, ὁ μὲν γὰρ ἄνθρωπος
ζῶον ὑπάρχει, τὸ δὲ λευκὸν, ποιὸν, ἀλλὰ δὴ καὶ τῷ εἴδει,
ἄλλο γὰρ εἶδος ἀνθρώπου, καὶ ἄλλο λευκοῦ· ὁ μὲν γὰρ ἄν-
θρωπος εἶδός ἐστι τοῦ ζώου γένους ὄντος, τὸ δὲ λευκὸν εἶ-
δός ἐστι τῆς ποιότητος καὶ τοῦ χρώματος· ἀλλὰ δὴ καὶ τῷ
ἀριθμῷ. ὁ γὰρ αἰσθητὸς ἄνθρωπος, οἷον ὁ σωκράτης, ἕτε-
ρός ἐστι τοῦ πλάτωνος. ὥστε οὖν καλῶς εἰρήκαμεν ὅτι τὰ
τῷ γένει ἀλλήλων διαφέροντα, καὶ τῷ εἴδει διαφέρουσι,
καὶ τῷ ἀριθμῷ· τὰ δὲ τῷ εἴδει διαφέροντα, διαφέρει μὲν
πάντως τῷ ἀριθμῷ, οὐκέτι δὲ καὶ τῷ γένει. οἷον, ἄνθρωπος,
ἵππος. ταῦτα γὰρ διαφέρει ἀλλήλων τῷ εἴδει· ἄλλο γὰρ εἶ-
δος ἀνθρώπου, καὶ ἄλλο ἵππου· ἀλλὰ δὴ καὶ τῷ ἀριθμῷ.
ἄλλη γὰρ ὕλη ἵππου, καὶ ἄλλη ἀνθρώπου, οὐ μὴν καὶ τῷ γέ-
νει διαφέρουσιν, ἀμφότερα γὰρ ζῶα ὑπάρχει. τὰ δὲ τῷ
ἀριθμῷ διαφέροντα, οὔτε πάντως τῷ εἴδει, οὔτε τῷ γένει
διαφέρουσιν ἀλλήλων. διὰ τοῦτο εἶπεν, οἳ διαφέρουσι καὶ
τῷ εἴδει ἀλλήλων, ἀλλ᾽ οὐ τῷ ἀριθμῷ μόνον. ὡς δήλου
ὄντος, ὅτι τὰ διαφέροντα τῷ εἴδει ἀλλήλων, καὶ τῷ ἀρι-
θμῷ πάντως διαφέρει.

» Τῆς δ᾽ αὖ διαφορᾶς καὶ τῶν κοινῶς συμβεβηκότων δια-
» φέρει τὸ γένος, ὅτι εἰ καὶ κατὰ πλειόνων, καὶ διαφερόντων
» τῷ εἴδει κατηγοροῦνται αἱ διαφοραὶ, καὶ τὰ κοινῶς συμ-
» βεβηκότα, ἀλλ᾽ οὐκ ἐν τῷ τί ἐστι κατηγοροῦνται, ἀλλ᾽ ἐν τῷ
» ὁποῖον τί ἐστι. ἐρωτησάντων γὰρ τινῶν τί ἐστιν ἐκεῖνο καθ᾽ οὗ
» κατηγορεῖται ταῦτα, τὸ γένος ἀποκρινούμεθα. τὰς δὲ διαφο-
» ρὰς καὶ τὰ κοινῇ συμβεβηκότα οὐκ ἀποκρινούμεθα. οὐ γὰρ
» ἐν τῷ τί ἐστι κατηγοροῦνται τοῦ ὑποκειμένου, ἀλλὰ μᾶλλον

» ἐν τῷ ὁποῖόν τί ἐστιν. ἐν γὰρ τῷ ἐρωτᾶν ὁποῖόν τί ἐστιν ὁ ἄν-
» θρωπος, φαμὲν ὅτι λογικόν· καὶ ἐν τῷ ὁποῖόν τί ἐστιν ὁ κό-
» ραξ, φαμὲν ὅτι μέλαν. ἔστι δὲ τὸ μὲν λογικὸν, διαφορά·
» τὸ δὲ μέλαν συμβεβηκός. ὅταν δὲ τί ἐστιν ἄνθρωπος, ἐ-
» ρωτηθῶμεν, ζῷον ἀποκρινόμεθα. ἦν δὲ ἀνθρώπου γέ-
» νος τὸ ζῷον.

Τῶν διαφορῶν φησὶ καὶ τῶν καθόλου συμβεβηκότων διαφέρει τὸ γένος, τῷ ταῦτα μὲν, ἐν τῷ ὁποῖόν τί ἐστιν, ἢ πῶς ἔχον ἐστὶ, κατηγορεῖσθαι, τὸ δὲ γένος, ἐν τῷ τί ἐστιν. τῶν δὲ ἐν τῷ τί ἐστι κατηγορουμένων διαφέρει τὸ γένος, τοῦ μὲν εἴδους, ὅτι ἐκεῖνο μὲν κατὰ πλειόνων καὶ διαφερόντων τῷ ἀριθμῷ κατηγορεῖται, τοῦτο δὲ κατὰ πλειόνων καὶ διαφερόντων τῷ εἴδει, οἷον, τὸ γένος, τοῦ δὲ ἰδίου, ὅτι τοῦτο μὲν ἑνὶ εἴδει ἁρμόζει, τὸ δὲ γένος πολλοῖς εἴδεσιν.

» Ὥστε τὸ μὲν κατὰ πλειόνων λέγεσθαι τὸ γένος, δια-
» στέλλει αὐτὸ ἀπὸ τῶν καθ' ἑνὸς μόνου τῶν ἀτόμων κατηγο-
» ρουμένων. Τὸ δὲ διαφερόντων τῷ εἴδει διαστέλλει αὐτὸ
» ἀπὸ τῶν ὡς εἰδῶν, ἢ ὡς ἰδίων κατηγορουμένων. Τὸ δὲ
» ἐν τῷ τί ἐστιν κατηγορεῖσθαι χωρίζει αὐτὸ ἀπὸ τῶν διαφο-
» ρῶν, καὶ τῶν κοινῇ συμβεβηκότων, ἃ οὐκ ἐν τῷ τί ἐστιν, ἀλ-
» λ' ἐν τῷ ὁποῖόν τί ἐστιν, ἢ πῶς ἔχον ἐστὶ κατηγορεῖται.

Ἐν συντόμῳ δείκνυσι πῶς ἕκαστον τῶν παραληφθέντων εἰς τὴν τοῦ γένους ὑπογραφὴν δεόντως εἴληπται. * ἃ οὐκ ἐν τῷ τί ἐστιν, ἀλλ' ἐν τῷ ὁποῖόν τί ἐστιν, ἢ πῶς ἔχον ἐστὶ κατηγορεῖται. ἡ δὲ διαφορὰ καὶ τὰ συμβεβηκότα, οὐ μόνον ἐν τῷ ὁποῖόν τι ἐστὶ κατηγοροῦνται, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ πῶς ἔχον. ἐρωτηθέντες γὰρ πῶς ἔχει σωκράτης, ἀποκρινόμεθα ἢ ὑγιαίνει, ἢ νοσεῖ. αἱ γὰρ ἄλλαι διαφοραὶ, πρὸς τοῖς συμβεβηκόσιν εἰσὶν, οἷον, τὸ σιμὸν, τὸ γρυπὸν, καὶ τὸ φαλακρόν. Τὸ δὲ ἐν τῷ τί ἐστι κατηγορεῖσθαι, χωρίζει

ἀπὸ τῶν διαφορῶν, καὶ τῶν κοινῶς συμβεβηκότων, ἃ οὐκ ἐν τῷ τί ἐστιν, ἀλλ' ἐν τῷ ὁποῖόν τί ἐστιν, ἢ πῶς ἔχον κατηγορεῖται ἕκαστον ὧν κατηγορεῖται. ἐν τῷ ὁποῖόν τί ἐστιν ἡ διαφορὰ κατηγορεῖται. ἐν δὲ τῷ πῶς ἔχον, τὰ κοινῶς συμβεβηκότα. φασὶ δέ τινες ὅτι εἰπὼν, ἢ πῶς ἔχον, περιέλαβε καὶ τὰ ἰδίως τινὶ συμβεβηκότα. λέγομεν οὖν ὅτι, εἰ καὶ ἐν τῷ πῶς ἔχον ἐστὶ κατηγορεῖται καὶ αὐτὰ, ἀλλ' ὅμως τῶν καθ' ἑνός ἐστι κατηγορουμένων. ἐκείνων δὲ ἄνω ἐχώρισε τὸ γένος, εἰρηκὼς, τὸ μὲν κατὰ πλειόνων λέγεσθαι τὸ γένος, διαστέλλει αὐτὸ ἀπὸ τῶν καθ' ἑνὸς μόνου καὶ τῶν ἀτόμων κατηγορουμένων.

« Οὐδὲν ἄρα περιττὸν οὐδὲ ἐλλεῖπον περιέχει ἡ τοῦ γένους
» ῥηθεῖσα ὑπογραφὴ τῆς ἐννοίας.

Οἱ ὁρισμοὶ βούλονται καὶ μόνῳ ἐφαρμόζειν τῷ πράγματι, καὶ ὅλον αὐτὸ περιλαμβάνειν. διὰ τοῦτο γὰρ καὶ ὁρισμοὶ λέγονται, ὡς περιλαμβάνοντες τὸ ὁριστὸν ἀπὸ τῶν ἐν τοῖς χωρίοις ὅρων μετειλημμένοι. γίνονται δὲ οἱ ὁρισμοὶ ἀσύμμετροι κατὰ δύο τρόπους, ἢ περιττεύοντες, ἢ ἐλλείποντες. καλῶς γὰρ εἴρηται τοῖς φιλοσόφοις, ὅτι ἑκάστη συμμετρία μία τις οὖσα δύο ἔχει ἀμετρίας παρακειμένας. οὕτω γὰρ καὶ ἡ δικαιοσύνη. μία μέν τις ὑπάρχει ἀρετὴ, παράκειται δὲ αὐτῇ ἡ μειονεξία, καὶ ἡ πλεονεξία. καὶ μειονέκτης μέν ἐστιν, ὁ ἧττον τοῦ δέοντος ἑαυτῷ τι περιποιῶν. πλεονέκτης δὲ, ὁ πλέον τοῦ δέοντος. καὶ πάλιν ἡ ἀνδρία ἀρετὴ ὑπάρχει. παράκειται δὲ αὐτῇ ἥ τε δειλία, καὶ ἡ θρασύτης. ἀλλὰ δὴ καὶ ἡ σωφροσύνη ἀρετὴ ὑπάρχει. παράκειται δὲ αὐτῇ ἥ τε ἠλιθιότης, καὶ ἡ ἀκολασία. καὶ ἠλίθιος μέν ἐστιν, ὁ ἧττον κινούμενος, ἀκόλαστος δὲ, ὁ μᾶλλον καὶ ἀτάκτως κινούμενος. ἀλλὰ δὴ καὶ ἡ φρόνησις ἀρετή ἐστι. παράκειται δὲ αὐτῇ ἥ τε ἀφροσύνη, καὶ ἡ ὑπερηφανία.

ὥσπερ γὰρ ἐπὶ τούτων ἔχει, οὕτω καὶ ἐπὶ τοῦ ὁρισμοῦ. ἐκεῖνος γάρ ἐστιν ἄριστος ὁρισμὸς. ὁ περιορίζων μὲν τὸ οἰκεῖον πρᾶγμα, καὶ μηδὲν ἔξω αὐτοῦ καταλιμπάνων, τῶν δὲ παρακειμένων μηδὲν ἀφαιρούμενος. παράκειται δὲ τούτῳ, ὥσπερ καὶ ταῖς ἄλλαις ἀρεταῖς, ἥ τε ὑπερβολὴ, καὶ ἡ ἔλλειψιν, ὡς ἤδη εἴρηται. καὶ περιττεύοντες μὲν, ποιοῦσι τὰ πράγματα ἐλλείπειν. ἐλλείποντες δὲ, ποιοῦσι περιττεύειν. οἷον, ὁ τοῦ ἀνθρώπου ὁρισμός ἐστι, ζῶον λογικὸν θνητόν. καὶ οὗτος ὁ ὁρισμὸς χωρίζει τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τῶν ἄλλων ἁπάντων, καὶ περιλαμβάνει πάντας τοὺς ἀνθρώπους. ἐλλείπων δὲ ποιεῖ τὸ πρᾶγμα περιττεύειν. οἷον, ζῶον θνητόν. οὐ μόνον γὰρ ὁ ἄνθρωπος ζῶον θνητὸν, ἀλλὰ καὶ ἵππος, καὶ κύων, καὶ ἄλλα πολλά. πάλιν δὲ περιττεύων ποιεῖ τὸ πρᾶγμα ἐλλείπειν. οἷον, ζῶον λογικὸν θνητὸν γραμματικόν. οὐκέτι γὰρ πάντας ἀνθρώπους περιλαμβάνει, ἀλλὰ μόνους τοὺς γραμματικούς. καὶ τοῦτο εἰκότως. συνθετώτερα γὰρ γινόμενα τὰ πράγματα, μᾶλλον στενοῦται. ἁπλούστερα δὲ ὄντα, ἐπὶ πλείονα ἐκτείνεται, καὶ ἐπὶ πλειόνων φέρεται: ἅτε δὴ πλησιέστερα ὄντα τῆς πρώτης ἀρχῆς καὶ κοινῆς πάντων. διὰ τοῦτο τὸ μὲν ζῶον, αὐτὸ καθ᾽ αὐτὸ ἐπὶ πλειόνων φέρεται, συντεθὲν δὲ τῷ λογικῷ, ἐπ᾽ ἐλαττόνων. τὸ δὲ λογικὸν ζῶον τῷ θνητῷ συνδυαζόμενον, ἔτι ἐλάττονα περιέχει. εἰ δὲ προστεθῇ καὶ τὸ γραμματικὸν, ἔτι μερικώτερον γίνεται. Ὥστε ἐλλείποντες μὲν οἱ ὁρισμοὶ, ποιοῦσι τὰ πράγματα περιττεύειν, περιττεύοντες δὲ, ἐλλείπειν. Ταῦτα οὖν ὑποσημαινόμενος ὁ πορφύριος, φησὶν ὅτι ὁ ἀποδοθεὶς τοῦ γένους ὁρισμὸς, ἤτοι ἡ ὑπογραφὴ, τῶν δύο τούτων ἀπήλλακται, τῶν κακούντων τοὺς ὁρισμούς. οὔτε γὰρ περιττεύων, ποιεῖ ἐλλείπειν τὸ πρᾶγμα, οὔτε ἐλλείπων, περιττεύειν. Εἴρηται ὅτι τριττά ἐστι τὰ γένη, τὰ

μὲν, πρὸ τῶν πολλῶν· τὰ δὲ, ἐν τοῖς πολλοῖς, τὰ δὲ, ἐπὶ τοῖς πολλοῖς, ἃ καὶ ὑστερογενῆ καλεῖται, καὶ ἐννοηματικὰ, ὡς ἐν τῇ διανοίᾳ ὄντα τῇ ἡμετέρᾳ. πρόκειται οὖν τῷ πορφυρίῳ διδάξαι περὶ γενῶν, οὔτε περὶ τῶν πρὸ τῶν πολλῶν, οὔτε περὶ τῶν ἐν τοῖς πολλοῖς, ἀλλὰ περὶ τῶν ἐπὶ τοῖς πολλοῖς, τουτέστι περὶ τῶν ἐννοηματικῶν. διὰ τοῦτο τοίνυν εἶπεν ὑπογραφὴν τῆς ἐννοίας, τουτέστι τοῦ ἐννοηματικοῦ γένους. ἐννοηματικὸν δὲ γένος ἐστὶ, καθ᾽ ἣν ἔννοιαν λαμβάνοντες τὰ πράγματα πρὸς αὐτὴν ὁριζόμεθα. οἷον, λαμβάνομεν κατὰ τὴν οἰκείαν διάνοιαν τὸν ἄνθρωπον, καὶ πρὸς αὐτὴν ἀναλογιζόμεθα λέγοντες, ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἐστὶ ζῶον λογικὸν θνητόν. φησὶν οὖν ὁ πορφύριος, ὅτι ταύτης τῆς ἐννοίας οὐδὲν ὑπερβάλλον, οὐδὲ ἐλλεῖπον ἔχει ἡ τοῦ γένους ὑπογραφή.

ΠΕΡῚ ΕἼΔΟΥΣ.

» Τὸ δὲ εἶδος, λέγεται μὲν καὶ ἐπὶ τῆς ἑκάστου μορφῆς,
» καθ᾽ ὃ εἴρηται. πρῶτον μὲν εἶδος ἄξιον τυραννίδος.

Πεπλήρωται ὁ περὶ τοῦ γένους λόγος. δευτέραν οὖν τάξιν ἔχουσιν ἐν τούτοις αἱ διαφοραί. ἀλλ᾽ ἐπειδήπερ τὸ γένος καὶ τὸ εἶδος πρός τι καὶ ἅμα ὑφίσταται, καὶ ἅμα νοεῖται, διὰ τοῦτο τὸ εἶδος τῶν διαφορῶν προέταξεν, οὐ διὰ τὴν φυσικὴν τάξιν, ἀλλὰ διὰ τὴν διδασκαλικὴν ἀκολουθίαν, καὶ ὅτι ἐν τῇ τοῦ γένους διδασκαλίᾳ, ἐμνημόνευσε καὶ τοῦ εἴδους. καὶ ἔδει μὴ ἐπὶ πολὺν χρόνον ἀνεννόητον τούτου εἶναι τὸν ἀκροατήν. Τῷ δὲ εἰωθότι καὶ νῦν κανόνι χρώμενος ἀπαριθμεῖται πρότερον τὰ σημαινόμενα τοῦ εἴδους πάντα, εἶθ᾽ οὕτως προσδιορίζεται περὶ ποίου ποιεῖται τὸν λόγον. εἰσὶ γὰρ ἕτερα σημαινόμενα τοῦ εἴδους, περὶ ὧν οὐ πρόκειται λέγειν, ἀλλ᾽ ἐκεῖνα καταριθμεῖται τοῦ εἴδους τὰ σημαινόμενα, τὰ πρὸς τὴν λογικὴν ἀρ-

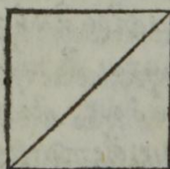
μόζοντα πραγματείαν. Λέγει οὖν ὅτι διττὸν ὑπάρχει τὸ σημαινόμενον τοῦ εἴδους. εἶδος μὲν γὰρ λέγεται, καὶ ἡ ἑκάστου μορφή. καθ' ὃ σημαινόμενον λέγομεν τοὺς εὐειδεῖς τε καὶ δυσειδεῖς. Εἶδος δὲ λέγεται, καὶ τὸ ὑπὸ τὸ γένος πεπτωκὸς, ἧ οὗ τὸ γένος ἐν τῷ τί ἐστι κατηγορεῖται. ἀλλ' οὗτος ὁ ὁρισμὸς ἐστὶ καὶ τοῦ εἰδικωτάτου εἴδους, καὶ τοῦ μὴ εἰδικωτάτου. Λέγεται δὲ καὶ ἄλλως εἶδος, τὸ κατὰ πλειόνων καὶ διαφερόντων τῷ ἀριθμῷ ἐν τῷ τί ἐστι, κατηγορούμενον. Ἐπειδὴ δὲ τὰ τῶν ὀνομάτων τούτων σημαινόμενα, λέγω δὴ τὸ μὴ εἰδικώτατον εἶδος καὶ εἰδικώτατον ἀσαφῆ ὑπάρχουσι τῇ κοινῇ συνηθείᾳ, προϊόντος τοῦ λόγου σαφηνίζει αὐτὰ προχειριζόμενος τὴν καλλίστην τῶν κατηγοριῶν, λέγω δὴ τὴν οὐσίαν, ἥ τις αὐθυπόστατον ὑπάρχει πρᾶγμα, καὶ γενικώτατον γένος. αἱ γὰρ ἄλλαι κατηγορίαι συμβεβηκότα αὐτῆς ὑπάρχουσιν, εἰ γὰρ πᾶσαι αἱ ἄλλαι ἐν τῇ οὐσίᾳ ὑπάρχουσι καὶ ἐν αὐτῇ θεωροῦνται, καὶ χωρὶς αὐτῆς συστῆναι οὐ δύνανται, δῆλον ὅτι ἡ μὲν οὐσία, ἐστὶν αὐθυπόστατον, αἱ δὲ ἄλλαι ἐννέα κατηγορίαι συμβεβήκασιν αὐτῇ. Λαμβάνει οὖν τὴν οὐσίαν, καὶ πλέκει ἐξ αὐτῆς σειρὰν τοιαύτην. ὅτι τῆς οὐσίας, τὸ μέν ἐστι σῶμα, τὸ δὲ, ἀσώματον. Καὶ τοῦ σώματος, τὸ μέν ἐστιν ἔμψυχον, τὸ δὲ, ἄψυχον. Καὶ τοῦ ἐμψύχου, τὸ μὲν, ζῶον, τὸ δὲ, φυτὸν, τὸ δὲ, ζωόφυτον. Καὶ τοῦ ζώου, τὸ μὲν, λογικὸν, τὸ δὲ, ἄλογον. Καὶ τοῦ λογικοῦ, τὸ μὲν, ἄγγελος, τὸ δὲ, ἄνθρωπος, τὸ δὲ, δαίμων. Ἐν τούτοις οὖν γενικώτατον μὲν γένος ὑπάρχει, ἡ οὐσία, εἰδικώτατον δὲ, ὁ ἄνθρωπος, τὰ δὲ μέσα, γένη καὶ αὐτὰ καλοῦνται, καὶ εἴδη, εἴδη μὲν, τῶν πρὸ αὐτῶν, γένη δὲ, τῶν μετ' αὐτά. Κοινῶς μὲν οὖν πάντα τὰ εἴδη, τά τε εἰδικώτατα καὶ τὰ ὑπάλληλα, ἡ προτέρα ὑπογραφὴ περιέχει, ἡ λέγουσα εἶδος

εἶναι τὸ ὑπὸ τὸ γένος πεπτωκός, ἢ οὗ τὸ γένος ἐν τῷ τί ἐστι, κατηγορεῖται. τούτων γὰρ τῶν ὑπογραφῶν ἑκατέρα, τῷ μὲν ὑποκειμένῳ ἡ αὐτή ἐστι τῇ λοιπῇ. τῇ δὲ σχέσει μόνον ἀλλήλων διαφέρουσι. πολλὰ γάρ ἐστι καὶ ἄλλα πράγματα, ἅτινα τῷ μὲν ὑποκειμένῳ ταυτά ἐστι, τῇ δὲ σχέσει, διάφορα, ὡς ἡ ἀνάβασίς τε καὶ ἡ κατάβασις. τούτοις γὰρ τοῖς πράγμασιν ὑπόκειται μὲν τὸ αὐτὸ, ἡ κλίμαξ. διαφέρει δὲ ἡ ἀνάβασις τῆς καταβάσεως τῇ σχέσει μόνῃ, ὅτι ἡ μὲν κατάβασις, ἀπὸ τῶν ἄνω ἐπὶ τὰ κάτω οὖσα, κάθοδον ὑπάρχει, ἡ δὲ ἀνάβασις, ἀπὸ τῶν κάτω ἐπὶ τὰ ἄνω, ἄνοδος. καὶ τὸ σπέρμα δὲ καὶ ὁ καρπὸς, τῷ μὲν ὑποκειμένῳ τὰ αὐτά ἐστι, τῷ λόγῳ δὲ καὶ τῇ σχέσει, διάφορα. ὥσπερ οὖν ἐπὶ τούτου ἔχει, οὕτω καὶ ἐπὶ τοῦ διπλοῦ τῆς ὑπογραφῆς τοῦ εἴδους. διαφέρουσι γὰρ ἀλλήλων, τῷ τὴν μὲν, ἀπὸ τοῦ γένους ἄρχεσθαι, λήγειν δὲ εἰς τὸ εἶδος. τὴν δὲ ἑτέραν, ἀπὸ τοῦ εἴδους μὲν ἄρχεσθαι, λήγειν δὲ εἰς τὸ γένος. ὥστε οὖν καὶ ταῦτα τῇ σχέσει μόνῃ διαφέρει ἀλλήλων, τῷ δὲ ὑποκειμένῳ ταυτά εἰσιν. Ἄρχεται δὲ πάλιν ἀπὸ τοῦ γνωριμωτέρου σημαινομένου τοῦ εἴδους, διότι ὁμοιότητα ἔχει πρὸς τὸ παρὰ τοῖς φιλοσόφοις. ὥσπερ γὰρ τὸ εἶδος ἀπὸ τῆς μορφῆς περιεκτικόν ἐστι πάντων τῶν μερῶν, οὕτω καὶ τὰ παρὰ τοῖς φιλοσόφοις τῶν κατὰ μέρος. τὸ δὲ εἶδος, λέγεται μὲν καὶ ἐπὶ τῆς ἑκάστου μορφῆς. ὥσπερ ἐπὶ τοῦ γένους πρὶν διδάξαι τί ποτέ ἐστι γένος, ἢ ποῖόν ἐστι, τὴν ὁμωνυμίαν αὐτοῦ διεστείλατο, καὶ πρῶτον περὶ ὧν οὐ προέκειτο αὐτῷ ἐδίδασκε σημαινομένων τοῦ γένους, εἶθ' οὕτω περὶ τοῦ προκειμένου. τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ἐνταῦθα τὴν ὁμωνυμίαν πρότερον διαστέλλεται, εἶθ' οὕτω ποῖόν ἐστιν εἶδος λέγει, καὶ ποῖον αὐτοῦ τὸ σημαινόμενον.

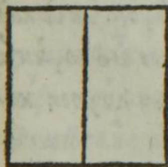
» Λέγεται δὲ εἶδος, καὶ τὸ ταττόμενον ὑπὸ τὸ ἀποδοθὲν

» γένος, καθὸ εἰώθαμεν λέγειν, τὸν μὲν ἄνθρωπον, εἶδος
» τοῦ ζώου, γένους ὄντος τοῦ ζώου, τὸ δὲ λευκὸν, τοῦ χρώμα
» τος εἶδος, τὸ δὲ τρίγωνον, τοῦ σχήματος εἶδος.

Εἰρηκὼς τὰ σημαινόμενα τοῦ εἴδους, καὶ περὶ οὗ πρόκειται αὐτῷ λέγειν, νῦν ὡς ἐν παραδείγματι τὸ προκείμενον τοῦ εἴδους σημαινόμενον διδάσκει. πῶς ὑπὸ τὸ γένος ἀνάγεται τὸ εἶδος. λαμβάνει γὰρ τὸ τρίγωνον, καὶ τὸ σχῆμα, τὸ μὲν σχῆμα, ὡς γένος, τὸ δὲ τρίγωνον, ὡς εἶδος. Ἐπιλαμβάνονται δέ τινες αὐτοῦ, ὡς μὴ κυρίως εἰρηκότος τὸ σχῆμα τοῦ τριγώνου γένος, ἢ τὸ τρίγωνον τοῦ σχήματος εἶδος. Ἐν οἷς πρῶτόν τι καὶ δεύτερον, φασὶ, τούτων τὸ κοινῶς κατηγορούμενον, γένος οὐκ ἔστι, τὸ δὲ τρίγωνον τοῦ τετραγώνου πρῶτον, τὸ μὲν γὰρ, ἐκ τριῶν ἐστι γραμμῶν, τὸ δὲ, ἐκ τεττάρων: τὰ δὲ τρία, τῶν τεττάρων πρῶτα. Καὶ ἄλλως, πᾶν τετράγωνον εἰς δύο τρίγωνα ὀρθογώνια διαιρεῖται. ἡ γὰρ τοῦ α β γ δ τετραγώνου ἐπίζευξις, τῇ α γ διαμέτρῳ διαιρεθήσεται εἰς δύο τρίγωνα ὀρθογώνια, τό, τε α β γ, καὶ τὸ α δ γ. ὥστε ἀναιρουμένου μὲν τοῦ τεσραγώνου, οὐκ ἀναιρεῖται τὸ τρίγωνον, τριγώνου δὲ ἀναιρεθέντος, ἀδύνατον εἶναι τετράγωνον. ὥστε πρῶτον τῇ φύσει τὸ τρίγωνον τοῦ τετραγώνου. τῷ αὐτῷ δὲ τρόπῳ καὶ τῶν λοιπῶν πάντων εὐθυγράμμων σχημάτων πρῶτον δειχθήσεται, πενταγώνου φέρε εἰπεῖν, καὶ ἑξαγώνου, καὶ τῶν λοιπῶν. ἕκαστον γὰρ τούτων εἰς τρίγωνα διαιρεῖται. εἰ οὖν τὸ μὲν τρίγωνον πρῶτον, τὸ δὲ τετράγωνον, καὶ τὰ λοιπὰ, δεύτερα: τὸ ἄρα τούτων κοινῶς κατηγορούμενον, λέγω δὴ τὸ σχῆμα, οὐκ ἔστιν αὐτῶν γένος. οὐκοῦν οὔτε ταῦτα ἐκείνου εἴδη. λείπεται τοίνυν μὴ κυρίως εἰρηκέναι τὸν πορφύριον τὸ

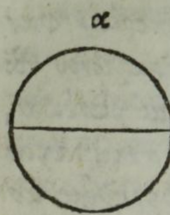

τρίγωνον τοῦ σχήματος εἶδος. πρὸς τοῦτο πάντες ἠπόρησαν ἀπολογίας οἱ ἐξηγηταί· καὶ φασὶν αὐτὸν ὑποδείγματος χάριν καταχρηστικώτερον γένος καλέσαι τοῦ τριγώνου τὸ σχῆμα. Ἐπιλυόμενοι δὲ ἡμεῖς τὴν ἀπορίαν φαμὲν, ὅτι εἰ μὲν στοιχεῖα ἦν τῷ ὄντι τοῦ τετραγώνου τὰ τρίγωνα, ὡς μὴ ἄλλως τετράγωνον ἐνδέχεσθαι γενέσθαι, εἰ μὴ ἐκ τριγώνων σύγκειται, ὡς καὶ ἐν τιμαίῳ δοκεῖ λέγειν ὁ πλάτων, πάντα τὰ εὐθύγραμμα, ὡς εἰς στοιχεῖα ἁπλούστατα τὰ τρίγωνα ἀναλύων, ἀληθὲς ἂν ἦν τὸ λεγόμενον· καὶ πρώτων ὑπῆρχε τῶν σχημάτων τὸ τρίγωνον, καὶ οὐκ ἂν ἦν τὸ σχῆμα γένος αὐτῶν, εἴπερ ἀληθὲς ὅτι ἐν οἷς τὸ πρῶτον καὶ τὸ ὕστερον, τούτων τὸ κοινῶς κατηγορούμενον οὐκ ἔστι γένος. νῦν δὲ οὐδεμία ἐστὶν ἀνάγκη ἵνα γένηται τὸ τετράγωνον, τῷ προϋποκεῖσθαι τρίγωνον, εἶτα τῇ συνθέσει τούτων τὸ τετράγωνον γίνεσθαι, ὡς ὁ εὐκλείδης ἐν τῷ τεσσαρακοστῷ ἕκτῳ αὐτοῦ θεωρήματι, ἄνευ τριγώνου τὸ τετράγωνον δι᾽ εὐθειῶν ἀναγράφειν διδάσκει· οὐδὲν γὰρ κωλύει καὶ τριγώνου μὴ ὄντος, τέσσαρας εὐθείας ἐπιζεύξαντας ποιῆσαι τετράγωνον. ὥστε οὐκ ἀληθὲς τὸ ἀναιρουμένου τοῦ τριγώνου συναναιρεῖσθαι καὶ τὸ τετράγωνον. Εἰ δὲ ὅτι τὴν διάμετρον ἐπιζεύξαντες διαιροῦμεν τὸ τετράγωνον εἰς δύο τρίγωνα, διὰ τοῦτο φασὶ πρῶτον εἶναι, καὶ οἷον στοιχεῖον, ἢ μέρος τοῦ τετραγώνου τὸ τρίγωνον, ἐπειδὴ ἐνδέχεται τὸ αὐτὸ τετράγωνον, καὶ εἰς δύο ἑτερομήκη διελεῖν τὰς ἀντικειμένας

πλευρὰς δίχα διαιροῦντας καὶ ἐπιζευγνύντας. οἷον, ἀπὸ τοῦ α, ἐπὶ τὸ β, καὶ ποιῆσαι δύο ἑτερομήκη χωρία τὸ γ καὶ τὸ δ, λεγέτωσαν καὶ τὰ ἑτερομήκη πρῶτα εἶναι τοῦ τετραγώνου. οὕτω δὲ καὶ τὸ ἐναντίον τὸ τετράγωνον πρῶτον ἔσται τοῦ ἑτε-

ρομήκους, εἰ ἑτερόμηκες τὸ τὴν μίαν ἔχον πλευρὰν διπλασίονα τῆς ἑτέρας διέλωμεν δίχα εἰς δύο τετράγωνα. Ἀλλὰ δὴ καὶ εἴ τοῦ κύκλου τὴν διάμετρον τὶς ἀγάγῃ, διαιρήσει τὸν κύκλον εἰς δύο ἡμικύκλια, τό, τε α, καὶ τὸ β. καὶ δῆλον ὅτι ἕκαστον τῶν ἡμικυκλίων, σχῆμά ἐστιν ἐκ περιφερείας τῆς τοῦ ἡμικυκλίου γραμμῆς. καὶ εὐθείας τῆς διαμέτρου συγκείμενον. ὥστε συμβήσεται τὸ ἁπλοῦν σχῆμα τῶν κύκλων ἐκ μικτῶν ἡμικυκλίων συγκεῖσθαι, καὶ τοῦ ἁπλοῦ, λέγω τοῦ κύκλου, πρῶτον φύσει ἔσεσθαι τὸ μικτόν. ὥσπερ οὖν ἐπὶ τούτων ἡ ἐπίνοια ἡ ἡμετέρα τὴν τοιαύτην ποιεῖται διαίρεσιν, καὶ οὐχὶ διὰ τοῦτο ἀνάγκη τοῦ τετραγώνου πρῶτα εἶναι τῇ φύσει τὰ ἑτερομήκη, ἐπειδὴ καὶ τὰ ἑτερομήκη ἐνδέχεται διελεῖν εἰς δύο τετράγωνα, εἴπερ ἡ ἑτέρα τῶν πλευρῶν διπλασίων ᾖ τῆς ἑτέρας. Εἰ γοῦν πάλιν τοῦ κύκλου τὰ μικτὰ σχήματα ἐξ εὐθειῶν καὶ περιφερειῶν συγκείμενα πρῶτά ἐστιν, οὕτω δὴ τὸ τετράγωνον ἐνδέχεται τῇ διαμέτρῳ εἰς δύο τρίγωνα διελεῖν, ἢ διὰ τοῦτο καὶ ἐκ τριγώνων αὐτὸ συγκεῖσθαι ἀνάγκη, καὶ πρῶτα εἶναι αὐτοῦ τῇ φύσει τὰ τρίγωνα. Καλῶς ἄρα ὁ πορφύριος γένος εἶπεν εἶναι τοῦ τετραγώνου τὸ σχῆμα.

» Εἰ δὲ καὶ τὸ γένος ἀποδιδόντες, τοῦ εἴδος ἐμεμνήμε-
» θα, εἰπόντες τὸ κατὰ πλειόνων καὶ διαφερόντων τῷ εἴδει
» ἐν τῷ τί ἐστι κατηγορούμενον, καὶ τὸ εἶδος φαμὲν τὸ τατ-
» τόμενον ὑπὸ τὸ ἀποδοθὲν γένος, εἰδέναι χρή, ὅτι ἐπεὶ καὶ
» τὸ γένος τινός ἐστιν γένος, καὶ τὸ εἶδος τινός ἐστιν εἶδος, ἑκά-
» τερον ἑκατέρου, ἀνάγκη καὶ ἐν τοῖς ἀμφοτέρων λόγοις κε-
» χρῆται ἀμφοτέροις.

Εἰ δέ, φησι, καὶ τὸ γένος ἀποδιδόντες τοῦ εἴδους ἐμεμνήμεθα,

μνήμεθα, εἰπόντες τὸ κατὰ πλειόνων καὶ διαφερόντων τῷ εἴδει ἐν τῷ τί ἐστι, κατηγορούμενον, καὶ τὸ εἶδος ὁριζόμενοι, πάλιν γένους ἐμεμνήμεθα, φάσκοντες, εἶδος ἐστὶ καὶ τὸ τασσόμενον ὑπὸ τὸ ἀποδοθὲν γένος, μηδεὶς μέμψοιτο. κατὰ ἀλήθειαν γὰρ ταῦτα λέγων ὁ πορφύριος, νομίζεται τῇ διαλλήλῳ δείξει κεχρῆσθαι. ἡ δὲ διάλληλος δεῖξις, διαβέβληται παρὰ τοῖς φιλοσόφοις, ὡς τὰ αὐτὰ καὶ πρῶτα καὶ δεύτερα ποιοῦσα, καὶ ἀμείβουσα τὴν τάξιν τῶν προτάσεων καὶ τῶν συμπερασμάτων, ποιεῖ γὰρ τὸ μὲν δεύτερον, πρῶτον, καὶ τὸ πρῶτον, δεύτερον, καὶ τὰ αὐτὰ τῶν αὐτῶν σαφέστερά τε ποιεῖ, καὶ ἀσαφέστερα. οἷον, ἐὰν εἴπῃ μοί τις, ὅτι ἡ ψυχὴ ἀθάνατος, λέγω αὐτῷ, ναί. πῶς; ὅτι ἡ ψυχὴ αὐτοκίνητος, τὸ αὐτοκίνητον, ἀεικίνητον, τὸ ἀεικίνητον, ἀθάνατον, ἡ ψυχὴ ἄρα ἀθάνατος. ἐὰν δὲ εἴπῃ μοι, πόθεν δῆλον ὅτι αὐτοκίνητος ἡ ψυχή; εἶτα τοῦτο δεῖξαι βουλόμενος εἴπω. ὅτι ἡ ψυχὴ ἀθάνατος, τὸ ἀθάνατον, ἀεικίνητον, τὸ ἀεικίνητον, αὐτοκίνητον, ἡ ψυχὴ ἄρα αὐτοκίνητος. ἡ τοιαύτη δεῖξις, διάλληλος λέγεται. βουλόμενος γὰρ δεῖξαι, ὅτι ἡ ψυχὴ ἀθάνατος, ἔλαβον τὸ αὐτοκίνητον πρῶτον, συνεπέρανα δὲ τὸ ἀθάνατον, βουλόμενος δὲ πάλιν δεῖξαι, ὅτι ἡ ψυχὴ αὐτοκίνητος, ἔλαβον πρῶτον τὸ ὕστερον λεχθὲν, τὸ ἀθάνατον, καὶ συνεπέρανα ὅτι αὐτοκίνητος, τὸ πρῶτον ὕστερον ποιήσας. ὥστε διάλληλος δεῖξις ἐστὶν, ἡ τὰς προτάσεις συμπεράσματα ποιοῦσα, καὶ πάλιν, τὰ συμπεράσματα ποιοῦσα προτάσεις. ὅθεν καὶ διαβέβληται. πᾶσα γὰρ ἀπόδειξις τὰς μὲν προτάσεις σαφεῖς καὶ ὁμολογουμένας λαμβάνει, τὸ δὲ συμπέρασμα ἀσαφὲς ὂν σαφηνίζει καὶ φανερὸν ποιεῖ διὰ τῶν προτάσεων. εἰκότως οὖν διαβολῆς ἀξία ἡ τὴν τάξιν τούτων ἀντιστρέφουσα. καὶ τὸ μὲν συμπέρασμα ὅπερ πρότερον ὡς ἀσαφὲς ἐλαμ-

βάνετο, σαφὲς ποιοῦσα τῷ ἐν τάξει προτάσεως παραλαμβάνειν· τὴν δὲ πρότασιν ἣν ὡς ὁμολογουμένην πρὶν ἐλαμβάνομεν, νῦν ἄδηλον συμπέρασμα ποιοῦσα. Πάλιν ἂν βουληθέντες δεῖξαι, ὅτι ἥδε ἡ γυνὴ γάλα ἔχει, εἴπωμεν ὅτι ἥδε ἡ γυνὴ τέτοκεν, ἡ δὲ τετοκυῖα, γάλα ἔχει, ἥδε ἄρα ἡ γυνὴ γάλα ἔχει. βουληθέντες δὲ αὐτὸ τοῦτο δεῖξαι πάλιν ὅτι τέτοκεν, εἴπωμεν, ἥδε ἡ γυνὴ γάλα ἔχει, ἡ δὲ γάλα ἔχουσα, τέτοκεν, ἥδε ἄρα ἡ γυνὴ τέτοκεν. ἐνταῦθα δὲ πάλιν τὰ αὐτὰ τῶν αὐτῶν καὶ πρότερα ἐλάβομεν, καὶ ὕστερα; καὶ σαφέστερα, καὶ ἀσαφέστερα. πρότερον γὰρ ἐλαμβάνομεν σαφὲς μὲν καὶ πρότερον, τὸ τετοκέναι, ἀσαφὲς δὲ καὶ ὕστερον, τὸ γάλα ἔχειν. ὕστερον δὲ ἐλάβομεν σαφὲς μὲν καὶ πρότερον, τὸ γάλα ἔχειν, ἀσαφὲς δὲ καὶ ὕστερον, τὸ τετοκέναι. ὥστε ἐν τῇ τοιαύτῃ δείξει τὰ αὐτὰ τῶν αὐτῶν καὶ πρότερα λαμβάνεται καὶ ὕστερα, καὶ σαφέστερα καὶ ἀσαφέστερα. Πᾶσα γὰρ δεῖξις, ἢ ἐκ τοῦ ἀσαφοῦς τὸ σαφὲς ἀποδείκνυσιν, ἢ ἔμπαλιν ἐκ τοῦ σαφοῦς τὸ ἀσαφές, ἢ ἐκ τοῦ ἀσαφοῦς τὸ ἀσαφές, ἢ ἐκ τοῦ σαφοῦς τὸ σαφές. καὶ δῆλον ὅτι μόνη κυρίως ἐστὶ δεῖξις, ἡ ἐκ τοῦ σαφοῦς δεικνύουσα τὸ ἀσαφές. αἱ οὖν ἄλλαι τρεῖς, ψεκταί, καὶ οὐδ᾽ ὅλως δείξεις ἂν εἶεν. οὐ γὰρ οἷόν τε τὸ σαφὲς ἐκ τοῦ ἀσαφοῦς δηλωθῆναι, οὐ δὲ τὸ ἀσαφὲς ἐκ τοῦ ἀσαφοῦς. ἀλλ᾽ οὐ δὲ τὸ σαφὲς δείξεως δεῖται, ἵνα ἐξ ἄλλου σαφοῦς δηλωθῇ. πολλῷ οὖν ἀτοπώτερον, τὸ ἐκ τῶν ἀσαφῶν τὰ σαφῆ λέγειν δείκνυσθαι. μία οὖν μόνη ἐστὶ κυρίως δεῖξις, ἡ ἐκ τοῦ σαφοῦς τὸ ἀσαφὲς δεικνύουσα. εἰκότως ἄρα ἡ διάλληλος διαβέβληται δεῖξις, τὰ σαφῆ καὶ πρῶτα ἀσαφῆ ποιοῦσα καὶ ὕστερα, καὶ ἔμπαλιν τὰ ἀσαφῆ καὶ ὕστερα σαφῆ καὶ πρῶτα ποιοῦσα. Ἐπεὶ οὖν ὁ φιλόσοφος Πορφύριος ἥδετο ἑαυτοῦ τῇ διαλλήλῳ δείξει κεχρημένος, ἔν τε

γὰρ τῇ τοῦ γένους διδασκαλίᾳ παρέλαβε τὸ εἶδος, καὶ πάλιν ἐν τῇ τοῦ εἴδους τὸ γένος, ὅπερ ἄν τις ἴσως ἐμέμψατο, αὐτὸς φθάσας ἀπελογίσατο. ἔφησε γὰρ ὅτι τὸ γένος, εἴδους ἐστὶ γένος. καὶ τὸ εἶδος, γένους ἐστὶν εἶδος. ἀνάγκη τοίνυν διδάσκοντα περὶ γένους μνημονεῦσαι καὶ τοῦ εἴδους, καὶ περὶ τοῦ εἴδους λέγοντα μνησθῆναι καὶ τοῦ γένους. τὰ γὰρ πρός τι, καὶ ἅμα συνυφίσταται, καὶ ἅμα νοεῖται. τὸ γὰρ γένος τινός ἐστι γένος, τουτέστιν, εἴδους, καὶ τὸ εἶδος τινός ἐστιν εἶδος, τουτέστι, γένους. καὶ ἀδύνατον τούτων θάτερον χωρὶς θατέρου γνῶναι. ὥστε ἀνάγκη τὸν περὶ θατέρου τούτων διδασκαλίαν ποιούμενον, καὶ τοῦ λοιποῦ μνησθῆναι. ὁ γὰρ τὸ ἕτερον τῶν πρός τι ἀγνοῶν, οὐδὲ τὸ λοιπὸν εἴσεται.

» Ἀποδιδόασιν οὖν τὸ εἶδος καὶ οὕτως, εἶδός ἐστι τὸ ταττό-
» μενον ὑπὸ τὸ γένος, καὶ οὗ τὸ γένος ἐν τῷ τί ἐστι, κατηγορεῖται.

Δύο ὑπογραφὰς ἀποδίδωσι τοῦ εἴδους, τῷ μὲν ὑποκειμένῳ τὰς αὐτάς, ἀμφότεραι γὰρ κατὰ πλειόνων κατηγοροῦνται, τῇ σχέσει δὲ διαφέρουσιν, ὡς ἡ ἀνάβασις καὶ ἡ κατάβασις, τῷ μὲν ὑποκειμένῳ μία οὖσαι, τῇ δὲ σχέσει διάφοροι. ἄνωθεν γὰρ ἀρχόμενοι, κατάβασιν αὐτὴν λέγομεν, κάτωθεν δέ, ἀνάβασιν. ὡσαύτως καὶ ἐνταῦθα σχέσεις εἰσὶ δύο, τοῦ τε εἴδους πρὸς τὸ γένος, καθὰ ὑπ' αὐτό ἐστι, καὶ τοῦ γένους πρὸς τὸ εἶδος, καθὰ περιεκτικὸν αὐτοῦ ἐστι. καὶ ἔοικεν ἡ σχέσις ἡ ἀπὸ τοῦ γένους ἐπὶ τὸ εἶδος, καταβάσει. ἡ δὲ ἀπὸ τοῦ εἴδους ἐπὶ τὸ γένος, ἀναβάσει καὶ αὗται μὲν ὁλοσχερέστεραι ὑπογραφαί. ἑξῆς δὲ τὴν τελείαν ὑπογραφὴν ἀποδίδωσι, τὴν ἀπὸ τῆς διαιρέσεως τῶν φωνῶν ληφθεῖσαν, ὅτι εἶδός ἐστι τὸ κατὰ πλειόνων καὶ διαφερόντων τῷ ἀριθμῷ ἐν τῷ τί ἐστι, κατηγορούμενον. Ἄξιον δὲ ζητῆσαι, δι' ἣν αἰτίαν καὶ ἐπὶ τοῦ εἴδους, ὑπογραφὴν ὁ

Πορφύριος κέχρηται. οὐκέτι γὰρ χώραν ἔχει ἡ ἀπὸ τοῦ γένους ῥηθεῖσα αἰτία, ἔχει γὰρ τὸ εἶδος γένος. ῥητέον τοίνυν καὶ τὴν ἀκριβεστάτην καὶ κοινὴν αἰτίαν, ὅτι οἱ ὁρισμοὶ πραγμάτων εἰσὶν ὁρισμοὶ τὰς φύσεις αὐτῶν δηλοῦντες, τὰ δὲ γένη καὶ τὰ λοιπὰ, οὐκ εἰσὶ πράγματα, οὐδὲ ἀφωρισμένην φύσιν ἔχει, διὸ οὐδὲ ὑπὸ μίαν τινὰ ἀνάγεται τῶν κατηγοριῶν, ἀλλ' ἐν πάσαις θεωρεῖται, καὶ γὰρ ἐν τῇ οὐσίᾳ, καὶ ἐν τῷ ποιῷ, καὶ ἐν τῷ ποσῷ, καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς κατηγορίαις εἰσὶ καὶ γένη, καὶ εἴδη, καὶ διαφοραί. διὸ οὐκ εἰσὶ πράγματα, ἀλλὰ σχέσεις πραγμάτων δηλωτικαί. ἐπεὶ οὖν οἱ ὁρισμοὶ ὡς εἴρηται, πραγμάτων εἰσὶν, αὗται δὲ αἱ φωναὶ οὐκ εἰσὶ πράγματα, εἰκότως οὐδὲ ὁρισμοὺς αὐτῶν δυνατὸν ἀποδοῦναι. ἑτέραν οὖν ὑπογραφὴν ἀποδιδῶσι τοῦ εἴδους, ὁμοίαν τῇ προλεχθείσῃ τῇ ἀπὸ τοῦ γένους ἀποδοθείσῃ.

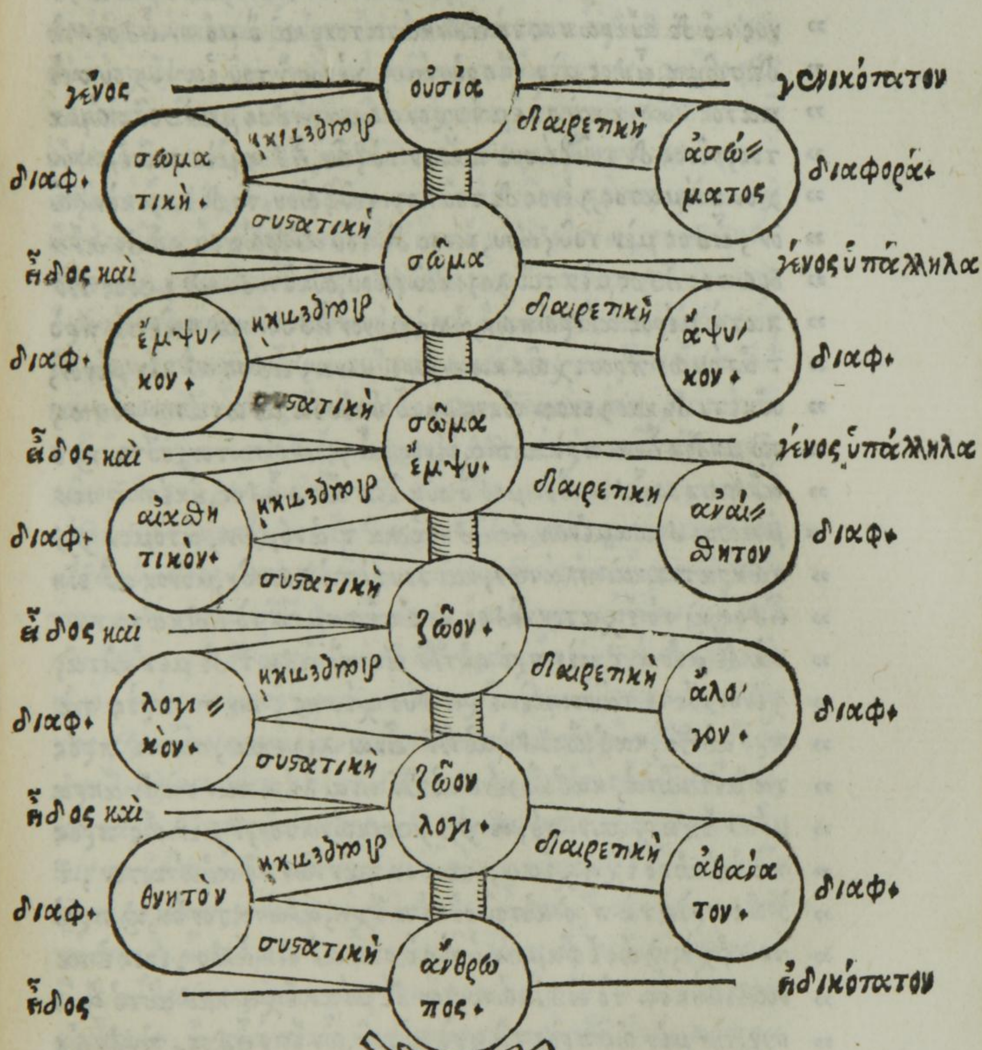
» Ἔτι δὲ καὶ οὕτως, εἶδός ἐστι τὸ κατὰ πλειόνων καὶ δια-
» φερόντων τῷ ἀριθμῷ ἐν τῷ τί ἐστι κατηγορούμενον. ἀλλ'
» αὕτη μὲν ἡ ἀπόδοσις τοῦ εἰδικωτάτου ἂν εἴη, καὶ ὃ ἔστι
» μόνον εἶδος, οὐκέτι δὲ καὶ γένος. αἱ δ' ἄλλαι, εἶεν ἂν καὶ τῶν
» μὴ εἰδικωτάτων. σαφὲς δ' ἂν εἴη τὸ λεγόμενον, τοῦτον τὸν
» τρόπον. καθ' ἑκάστην κατηγορίαν ἐστί τινα γενικώτατα, καὶ
» πάλιν ἄλλα εἰδικώτατα, καὶ μεταξὺ τῶν γενικωτάτων καὶ
» τῶν εἰδικωτάτων ἄλλα, ἃ καὶ γένη καὶ εἴδη λέγεται τὰ αὐ-
» τά. ἔστι δὲ γενικώτατον μὲν ὑπὲρ ὃ οὐκ ἂν εἴη ἄλλο ἐπα-
» ναβεβηκὸς γένος, εἰδικώτατον δὲ μεθ' ὃ οὐκ ἂν εἴη ἄλλο ὑ-
» ποβεβηκὸς εἶδος, μεταξὺ δὲ τοῦ γενικωτάτου καὶ εἰδι-
» κωτάτου ἄλλα, ἃ καὶ γένη, καὶ εἴδη ἐστὶ τὰ αὐτὰ, πρὸς ἄλλο
» μέντοι καὶ ἄλλο λαμβανόμενα.

Αὕτη ἡ ὑστέρα, φησὶν, ἀποδοθεῖσα τοῦ εἴδους ὑπογραφὴ, οὐ παντὶ εἴδει ἐφαρμόζει, ἀλλὰ μόνοις τοῖς εἰδικωτά-

τοις. ἵνα δὲ μάθωμεν τινὰ ἐστὶ τὰ εἰδικώτατα εἴδη, κέχρηται διαιρέσει τοιαύτῃ. τῆς οὐσίας τὸ μὲν, ἐστὶ σῶμα, τὸ δὲ ἀσώματον. Καὶ τοῦ σώματος τὸ μὲν, ἐστὶν ἔμψυχον, τὸ δὲ ἄψυχον. Καὶ τοῦ ἐμψύχου τὸ μὲν, ζῶον, τὸ δὲ, ζωόφυτον, τὸ δὲ, φυτόν. τὸ μὲν γὰρ φυτὸν τὰς τρεῖς ἔχει ταύτας δυνάμεις μόνον, θρεπτικὴν, αὐξητικὴν, γεννητικήν. τὸ δὲ ζῶον πρὸς ταύταις ἔχει καὶ τὴν αἰσθητικὴν δύναμιν, καὶ τὴν μεταβατικὴν τὴν ἀπὸ τόπου εἰς τόπον. τὸ οὖν ζωόφυτον μέσον ἐστὶν ἀμφοτέρων, ἔχει γὰρ πρὸς ταῖς τρισὶ δυνάμεσι, καὶ τὴν ἁπτικὴν αἴσθησιν. οὐκέτι μέντοι ἐκ τόπου εἰς τόπον ἀμείβει, οἷά ἐστι τὰ ὄστρεα, καὶ οἱ σπόγγοι. προσπεφύκασι μὲν ταῖς πέτραις, προσιόντος δέ τινος ἀντιτύπου συστέλλονται μὲν, ἡδέως δὲ διαχέονται. Πάλιν δὲ τοῦ ζώου τὸ μὲν, ἐστὶ λογικὸν, τὸ δὲ, ἄλογον. Καὶ τοῦ λογικοῦ, τὸ μὲν, θεὸς, τὸ δὲ ἄνθρωπος. Πάλιν δὲ τῶν ἀνθρώπων, τὸ μὲν, ἐστὶ σωκράτης, τὸ δὲ, πλάτων, καὶ οἱ κατὰ μέρος. ἀλλ' οὐδεὶς τοῖς φιλοσόφοις λόγος τούτων, καθὰ πολλάκις εἴρηται. Ἐν ταύτῃ οὖν τῇ διαιρέσει, πρώτη ἐστὶν ἡ οὐσία. ὕστερον δὲ, ὁ ἄνθρωπος. τὰ δὲ καλούμενα ὑπάλληλα· μέσα, ἃ καὶ γένη καὶ εἴδη πρὸς ἄλλο καὶ ἄλλο. λέγεται οὖν ἡ μὲν οὐσία, γένος γενικώτατον, ὁ δὲ ἄνθρωπος, εἶδος εἰδικώτατον, τὰ δὲ λοιπὰ, καὶ γένη καὶ εἴδη πρὸς ἄλλο καὶ ἄλλο παραλαμβανόμενα. τὸ γὰρ σῶμα, εἶδος μέν ἐστι τῆς οὐσίας, γένος δὲ τοῦ ἐμψύχου. καὶ τὸ ἔμψυχον, εἶδος μὲν τοῦ σώματος, γένος δὲ τοῦ ζώου. καὶ τὸ ζῶον, εἶδος μὲν τοῦ ἐμψύχου, γένος δὲ τῶν ἀνθρώπων. ὁ δὲ ἄνθρωπος, εἶδος μὲν τοῦ ζώου, οὐκέτι δὲ καὶ γένος φησὶ, κατηγορεῖται γὰρ οὐ διαφερόντων τῷ εἴδει, ἀλλὰ τῷ ἀριθμῷ, οἷον, σωκράτους, ἀλκιβιάδου. οὐκ ἔστιν οὖν γένος, ἀλλ' οὐδὲ ἄτομον, ἐπειδὴ τῶν κατὰ μέρος

ἀτόμων ἐστὶ ποιητικόν. λείπεται ἄρα τὸν ἄνθρωπον εἶδος εἰδικώτατον εἶναι. φησὶν οὖν ὅτι ἡ τοῦ εἴδους ἀποδοθεῖσα ὑπογραφὴ ὑστέρα, οὐ παντὶ εἴδει ἐφαρμόζει. οὐ γὰρ δὴ καὶ τῷ ζώῳ, καὶ τῷ ἐμψύχῳ, ἀλλὰ μόνοις τοῖς εἰδικωτάτοις εἴδεσιν, οἷον, ἀνθρώπῳ, καὶ ἵππῳ, καὶ κυνί, ἃ μόνως ἐστὶν εἴδη.

» Γενέσθω δὲ ἐπὶ μιᾶς κατηγορίας σαφὲς τὸ λεγόμενον.
» ἡ οὐσία ἔστι μὲν καὶ αὐτὴ γένος. ὑπὸ δὲ ταύτην ἔστι σῶ-
» μα. καὶ ὑπὸ τὸ σῶμα, ἔμψυχον σῶμα. ὑφ' ὃ, τὸ ζῶον.
» ὑπὸ δὲ τὸ ζῶον, λογικὸν ζῶον· ὑφ' ὃ, ὁ ἄνθρωπος. ὑπὸ δὲ
» τὸν ἄνθρωπον, σωκράτης, καὶ πλάτων, καὶ οἱ κατὰ μέ-
» ρος ἄνθρωποι.

ἄτομον καθέκαστον κατὰ μέρος
σωκράτης οὗτος αὐτὸς τίς αὐτὸς.

ἀλλὰ τούτων ἡ μὲν οὐσία, τὸ γενικώτατον, καὶ ὃ μόνον γένος. ὁ δὲ ἄνθρωπος τὸ εἰδικώτατον, καὶ ὃ μόνον εἶδος. τὸ δὲ σῶμα, εἶδος μὲν τῆς οὐσίας, γένος δὲ τοῦ ἐμψύχου σώματος. ἀλλὰ καὶ τὸ ἔμψυχον σῶμα, εἶδος μὲν τοῦ σώματος, γένος δὲ τοῦ ζώου. πάλιν τὸ ζῶον, εἶδος μὲν τοῦ ἐμψύχου σώματος, γένος δὲ τοῦ λογικοῦ ζώου. τὸ δὲ λογικὸν ζῶον, εἶδος μὲν τοῦ ζώου, γένος δὲ τοῦ ἀνθρώπου. ὁ δὲ ἄνθρωπος εἶδος μὲν τοῦ λογικοῦ ζώου, οὐκέτι δὲ καὶ γένος τῶν κατὰ μέρος ἀνθρώπων, ἀλλὰ μόνον εἶδος. καὶ πᾶν τὸ πρὸ τῶν ἀτόμων προσεχῶς κατηγορούμενον, εἶδος ἂν εἴη μόνον, οὐκέτι δὲ καὶ γένος. ὥσπερ οὖν ἡ οὐσία ἀνωτάτω οὖσα, τῷ μηδὲν εἶναι πρὸ αὐτῆς, γένος ἦν γενικώτατον, οὕτω καὶ ὁ ἄνθρωπος εἶδος ὤν, μεθ' ὃ οὐκ ἔστιν ἄλλο εἶδος, οὐκέτι τῶν τέμνεσθαι δυναμένων εἰς εἴδη, ἀλλὰ τῶν ἀτόμων, ἄτομον γὰρ Σωκράτης, καὶ Πλάτων, καὶ τουτὶ τὸ λευκὸν, μόνον ἂν εἴη εἶδος, καὶ τὸ ἔσχατον εἶδος, καὶ ὡς ἔφαμεν τὸ εἰδικώτατον. τὰ δὲ μέσα, τῶν μὲν πρὸ αὐτῶν εἴη ἂν εἴδη, τῶν δὲ μετ' αὐτὰ, γένη. ὥστε ταῦτα μὲν ἔχει δύο σχέσεις, τήν τε πρὸς τὰ πρὸ αὐτῶν, καθ' ἣν εἴδη αὐτῶν εἶναι λέγεται, τήν τε πρὸς τὰ μετ' αὐτὰ, καθ' ἣν γένη αὐτῶν εἶναι λέγεται. τὰ δὲ ἄκρα μίαν ἔχει σχέσιν. τό, τε γὰρ γενικώτατον, τὴν μὲν ὡς πρὸς τὰ ὑφ' αὐτὸ ἔχει σχέσιν, γένος ὂν πάντων τὸ ἀνώτατον, τὴν δὲ ὡς πρὸς τὰ πρὸ αὐτοῦ οὐκέτι ἔχει, ἀνώτατον ὂν, καὶ πρώτη ἀρχὴ, καὶ ὡς ἔφαμεν, ὑπὲρ ὃ οὐκ ἂν εἴη ἄλλο γένος ἐπαναβεβηκός. τὸ εἰδικώτατον δὲ μίαν ἔχει καὶ αὐτὸ σχέσιν, τὴν μὲν ὡς πρὸς τὰ πρὸ αὐτοῦ, ὧν ἐστιν εἶδος, τὴν δὲ ὡς πρὸς τὰ μετ' αὐτὸ, οὐκ ἀλλοίαν ἔχει σχέσιν, ἀλλὰ τὴν αὐτὴν, καὶ γὰρ τῶν ἀτόμων εἶδος λέγεται. ἀλλ' εἶδος μὲν λέγεται τῶν ἀτόμων, ὡς περιέχον αὐτὰ, εἶδος δὲ πάλιν τῶν πρὸ αὐτοῦ, ὡς περιεχόμενον ὑπ' αὐτῶν.

Ἐπὶ πασῶν γὰρ τῶν κατηγοριῶν ἐστὶ καὶ γένη καὶ εἴδη. ἀλλ' ἡ μὲν οὐσία, γένος ἐστὶ γενικώτατον. ὑπὸ δὲ ταύτην, ἐστὶ τὸ σῶμα. καὶ ὑπὸ τὸ σῶμα, τὸ ἔμψυχον. τοῦτο γὰρ τὸ μέρος ἔλαβε τὸ τῆς διαιρέσεως, παραλείψας τὸ τοῦ ἀσωμάτου. ἐπειδὴ τὰ αἰσθητὰ γνωριμώτερα ἡμῖν. καὶ ὑπὸ τὸ ἔμψυχον, τὸ ζῶον. καὶ ὑπὸ τοῦτο, τὸ λογικόν. καὶ ὑπὸ τοῦτο, ὁ ἄνθρωπος. ἀλλ' ἔστιν ἡ μὲν οὐσία, τὸ γενικώτατον, καὶ ὃ μόνον ἐστὶ γένος, οὐδὲν γάρ ἐστι πρότερον οὐσίας. ὁ δὲ ἄνθρωπος, εἰδικώτατον, καὶ ὃ μόνον εἶδος, οὐδὲν γάρ ἐστι μετὰ τὸν ἄνθρωπον ἐν τοῖς καθόλου. τὸ δὲ σῶμα, ἐστὶ καὶ γένος, καὶ εἶδος, ἀλλὰ εἶδος μὲν τῆς οὐσίας, γένος δὲ τοῦ ἐμψύχου. τὸ δὲ ἔμψυχον, εἶδος μέν ἐστι τοῦ σώματος, γένος δὲ τοῦ ζώου. ζῶον γὰρ λέγεται τὸ ἔμψυχον, καὶ τὸ αἰσθήσεως μετέχον. ἔμψυχον δέ ἐστι, τὸ τρεφόμενον καὶ αὐξανόμενον, καὶ γεννῶν ὅμοιον ἑαυτῷ. τὰ οὖν φυτὰ τούτων μετέχοντα τῶν δυνάμεων, ἔμψυχα μέν ἐστιν, οὐ μέντοι ζῶα. τὰ δὲ ὄστρεα καὶ οἱ σπόγγοι, ἔμψυχά τε ἐστί, καὶ πρὸς τούτοις μετέχει τῆς αἰσθητικῆς δυνάμεως. προσιόντος γὰρ αὐτοῖς τινὸς ἀντιτύπου συστέλλονται, ἀπιόντος δὲ ἥδονται. καὶ κατά τι μὲν τοῖς φυτοῖς ὅμοιά ἐστι τὸ ἐρριζῶσθαι, κατά τι δὲ τοῖς ζώοις, τὸ αἰσθάνεσθαι καὶ τρέφεσθαι. πάλιν τὸ ζῶον, εἶδος μὲν τοῦ ἐμψύχου, γένος δὲ τοῦ λογικοῦ. καὶ τὸ λογικὸν, γένος μὲν τοῦ θνητοῦ, εἶδος δὲ τοῦ ζώου. καὶ τὸ θνητὸν, εἶδος μὲν τοῦ λογικοῦ, γένος δὲ τοῦ ἀνθρώπου. ὁ δὲ ἄνθρωπος, εἶδος μὲν τοῦ λογικοῦ, οὐκέτι δὲ γένος Σωκράτους, ἢ Πλάτωνος. καὶ πᾶν τὸ πρὸ τῶν ἀτόμων προσεχῶς κατηγορούμενον, εἶδος μὲν ἂν εἴη μόνον, οὐκέτι δὲ καὶ γένος. Προσεχῶς φησιν, ἀντὶ τοῦ εὐθέως, καὶ ἀμέσως. ἔστι γὰρ πρὸ τῶν ἀτόμων καὶ τὸ ζῶον, ἀλλ' οὐκ ἀμέσως, ἀλλὰ διὰ μέσου τοῦ ἀνθρώπου. ὁ οὖν ἄνθρωπος, προσεχῶς ἐστι

τῶν ἀτόμων, καὶ ἔστιν εἶδος μόνον. ὥστε ταῦτα δύο ἔχει σχέσεις. ἡ δὲ οὐσία, μίαν ἔχει σχέσιν τὴν πρὸς τὰ μετ᾽ αὐτήν. τὴν γὰρ πρὸς τὰ πρὸ αὐτῆς, οὐκέτι ἔχει. οὐδὲ γάρ ἐστι τὶ ἀνώτερον τῆς οὐσίας. πάλιν τὸ εἶδος μίαν ἔχει σχέσιν τὴν πρὸς τὰ πρὸ αὐτοῦ. τὴν γὰρ πρὸς τὰ μετ᾽ αὐτὸ, οὐκέτι ἔχει. οὐδὲν γάρ ἐστι μετ᾽ αὐτὸ εἶδος. τὰ δὲ μέσα, δύο ἔχει σχέσεις. τήν τε πρὸς τὰ πρὸ αὐτῶν, καθ᾽ ἣν εἴδη αὐτῶν εἶναι λέγεται, καὶ τὴν πρὸς τὰ μετ᾽ αὐτὰ, καθ᾽ ἣν γένη λέγεται. κατὰ τὴν πρώτην οὖν σχέσιν, εἴδη λέγεται: κατὰ δὲ τὴν δευτέραν, γένη. τὰ δὲ ἄκρα, μίαν ἔχει σχέσιν, τό, τε γενικώτατον, καὶ τὸ εἰδικώτατον. ἀλλὰ καὶ τῶν ἀτόμων εἶδος λέγεται: ἔχει γὰρ καὶ τὸ εἰδικώτατον εἶδος σχέσιν τινὰ πρὸς αὐτὰ τὰ ἄτομα. ἀλλ᾽ οὐ τὴν αὐτὴν ἔχει σχέσιν καὶ τὰ πρὸ αὐτοῦ. ὁ γὰρ ἄνθρωπος, σωκράτους καὶ πλάτωνος οὐ λέγεται γένος, ἀλλ᾽ εἶδος, ὡς περιέχον τὰ ἄτομα.

» Ἀφορίζονται τοίνυν τὸ μὲν γενικώτατον, οὕτως. ὃ γέ-
» νος ὂν, οὐκ ἔστιν εἶδος: καὶ πάλιν, ὑπὲρ ὃ οὐκ ἂν εἴη ἄλλο ἐπα-
» ναβεβηκὸς γένος. τὸ δὲ εἰδικώτατον, ὃ εἶδος ὂν, οὐκ ἔστι γέ-
» νος: καὶ ὃ εἶδος ὂν, οὐκ ἂν διελοίμεθα εἰς εἴδη: ἔτι δὲ καί, ὃ
» κατὰ πλειόνων καὶ διαφερόντων τῷ ἀριθμῷ ἐν τῷ τί ἐστι κα-
» τηγορεῖται. τὰ δὲ μέσα τῶν ἄκρων ὑπάλληλά τε καλοῦσιν
» εἴδη καὶ γένη: καὶ ἕκαστον αὐτῶν εἶδος εἶναι καὶ γένος τίθεν-
» ται, πρὸς ἄλλο μέντοι καὶ ἄλλο λαμβανόμενον. τὰ γὰρ
» πρὸ τῶν εἰδικωτάτων, ἄχρι τοῦ γενικωτάτου ἀνιόντα γένη
» τε λέγεται καὶ εἴδη, καὶ ὑπάλληλα γένη: ὡς ὁ ἀγαμέμνων,
» ἀτρείδης, καὶ πελοπίδης, καὶ ταντταλίδης, καὶ τὸ τελευ-
» ταῖον διός.

Εἰρηκὼς τὸ γενικώτατον γένος, καὶ τὰ ὑπάλληλα, καὶ τὸ εἶδος τὸ εἰδικώτατον, νῦν λοιπὸν ὑπογράφει αὐτὰ, καὶ φησὶ τί μέν ἐστι γενικώτατον γένος, ὅτι ὃ γένος ὂν, οὐκέτι καὶ

εἶδος ἐστί· καὶ ὑπὲρ ὃ οὐκ ἂν εἴη ἄλλο ἐπαναβεβηκὸς γένος, τί τε τὸ εἰδικώτατον, ὅτι ὃ εἶδος ὄν, οὐκ ἔστι γένος, καὶ ὃ οὐκ ἂν ἔτι διελοίμεθα εἰς εἴδη, τί τε τὰ ὑπάλληλα, ὅτι τὰ αὐτὰ καὶ γένη καὶ εἴδη τυγχάνει. περὶ τούτων οὖν θέλει διαλεχθῆναι, καὶ σαφηνείας χάριν παραλαμβάνει παράδειγμα τὸ τῆς γενεαλογίας. φησὶ γὰρ ὅτι ὥσπερ ἐπὶ τῶν γενεαλογιῶν ὁ ζεὺς ἀρχή τίς ἐστι καὶ μόνος πατήρ, οὐκέτι δὲ εἰ τύχοι, καὶ υἱός, ὁ δὲ ὀρέστης εἰ τύχοι μόνον υἱός, ὁ δ' ἀγαμέμνων, πατὴρ μὲν τοῦ ὀρέστου, υἱὸς δὲ τοῦ ἀτρέως, ὁ δὲ ἀτρεὺς, πατὴρ μὲν τοῦ ἀγαμέμνονος, υἱὸς δὲ τοῦ πέλοπος, ὁ δὲ πέλοψ, υἱὸς τοῦ ταντάλου, οὕτω καὶ ἐπὶ τοῦ παρὰ τοῖς φιλοσόφοις γένους καὶ εἴδους. τὰ μὲν γάρ ἐστι μόνως γένη, ὡς ἡ οὐσία, τὰ δὲ, μόνως εἴδη, ὡς ὁ ἄνθρωπος.

» Ἀλλ' ἐπὶ μὲν τῶν γενεαλογιῶν εἰς ἓν ἀνάγωμεν, φέ-
» ρε εἰπεῖν τὸν δία, τὴν ἀρχήν. ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον. ἐπὶ δὲ τῶν
» γενῶν τε καὶ εἰδῶν οὐχ οὕτως ἔχει. οὐ γὰρ ἕν ἐστι κοινὸν γέ-
» νος πάντων, τὸ ὄν, οὐδὲ πάντα ὁμογενῆ καθ' ἓν τὸ ἀνωτά-
» τω γένος, ὥς φησιν ἀριστοτέλης.

Ἀπορίαν τινὰ ἴσως ἀνεκίνησεν ἡμῖν τὸ παράδειγμα, ἣν φθάσας ὁ πορφύριος ἐπιλύεται. ὑπέλαβε γὰρ ἄν τις μή ποτε ὡς ἐπὶ τῶν γενεαλογιῶν αἱ σειραὶ σχεδὸν ἐπὶ μίαν ἀρχὴν ἀνατρέχουσι, φέρε εἰπεῖν, τὸν δία, πάντων γὰρ τῶν ὄντων, ἡ μυθολογία πατέρα ἀνδρῶν τε καὶ θεῶν καλεῖ τὸν δία, οὕτω καὶ ἐνταῦθα, πᾶσαι αἱ κατηγορίαι, ἐπὶ μίαν τινὰ ἀρχὴν ἀνατρέχουσιν, οἷον, τὴν τοῦ ὄντος. καὶ γὰρ ἡ οὐσία, ὄν ἐστι, καὶ τὸ ποσὸν, καὶ αἱ ἄλλαι κατηγορίαι. καὶ εἰ τοῦτο οὕτως ἔχει, οὐκέτι ἔσονται γένη δέκα γενικώτατα, ἀλλὰ τὸ ὂν πάντων ἐστὶν κοινὸν γένος. τοῦτο οὖν ἐπισημηνάμενος ὁ φιλόσοφος φησὶ μὴ εἶναι τὸ ον γένος τῶν κατηγοριῶν. Ὅτι δὲ τὸ ὂν οὐκ ἔστι γένος τῶν δέκα κατηγο-

ρίων, δείξωμεν οὕτω. Πάντα τὰ διαιρούμενα, ἢ ὡς γένη εἰς εἴδη διαιρεῖται, ὡς ὅταν εἴπωμεν τοῦ ζώου τὸ μὲν, εἶναι ἵππον, τὸ δὲ, κύνα, τὸ δὲ, ἄνθρωπον. Ἢ ὡς ὅλον εἰς μέρη, καὶ τοῦτο διττὸν, ἢ γὰρ εἰς ὁμοιομερῆ διαιρεῖται, ἢ εἰς ἀνομοιομερῆ. καὶ εἰς ὁμοιομερῆ μὲν διαιροῦνται, αἵτε φλέβες, καὶ ἀρτηρίαι, καὶ ὀστᾶ, καὶ σάρκες, ταῦτα γὰρ διαιρούμενα ἔχει τὰ μέρη, καὶ ἀλλήλοις ὅμοια, καὶ τῷ ὅλῳ. εἰς ἀνομοιομερῆ δὲ, ὡς ὅταν εἴπωμεν, ὅτι τοῦ σώματος τὸ μὲν, κεφαλή ἐστι, τὸ δὲ, χεὶρ, τὸ δὲ, πόδες. Ἢ ὡς ὁμώνυμος φωνὴ εἰς διάφορα σημαινόμενα. ὡς ὅταν εἴπωμεν, τοῦ κυνὸς ὁ μὲν, ἐστὶ χερσαῖος, ὁ δὲ, θαλάττιος, ὁ δὲ, ἀστρῶος. Ἐὰν οὖν δειχθῇ ὅτι τὸ ὂν, οὔτε ὡς γένος εἰς εἴδη, οὔτε ὡς ὅλον εἰς μέρη διαιρεῖται εἰς τὰς κατηγορίας, λείπεται ὡς ὁμώνυμον φωνὴν τέμνεσθαι εἰς διάφορα σημαινόμενα. Ὅτι μὲν οὖν οὐ διαιρεῖται ὡς γένος εἰς εἴδη, ἐντεῦθεν δῆλον. τὸ γὰρ γένος διαιρούμενον εἰς εἴδη, πᾶσι τοῖς εἴδεσιν ἐξ ἴσου πάρεστι, καὶ οὐ θεωρεῖται ἐν τοῖς εἴδεσι τὸ πρῶτον καὶ τὸ ὕστερον κατὰ τὴν τοῦ γένους μετοχήν. οὐδὲ γὰρ μᾶλλον ὁ ἄνθρωπος τοῦ ἵππου ζῶον ἐστὶ, καὶ πρότερον. καὶ πάλιν ἀναιρεθέντος τοῦ ἑνὸς εἴδους, οὐκ ἀνάγκη τὰ λοιπὰ εἴδη ἀναιρεθῆναι. ἀναιρεθέντος γὰρ τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἀναιρεῖται τὸ ζῶον, οὐδὲ τὰ λοιπὰ εἴδη, οἷον, ἵππος, καὶ φυτὰ, καὶ κύων, καὶ τἄλλα. εἰ οὖν τὸ ὂν διαιρεῖται εἰς τὰς δέκα κατηγορίας ὡς γένος εἰς τὰ εἴδη, οὐκ ἔδει εἶναι ἐν αὐταῖς τὸ πρῶτον καὶ τὸ δεύτερον, οὐδὲ τὸ μὲν αὐτῶν, μᾶλλον τοῦ ὄντος μετέχειν, τὸ δὲ, ἧττον. νῦν δὲ ἐστὶ τὸ πρῶτον καὶ τὸ ὕστερον. προτέραν γὰρ λέγομεν τὴν οὐσίαν, καὶ τὰ λοιπὰ καθεξῆς. εἴγε ἀναιρουμένης, συναναιρεῖται καὶ τὰ συμβεβηκότα. ὅθεν καὶ μᾶλλον αὐτὴν μετέχειν τοῦ ὄντος φαμὲν, ἐπειδὴ ἡ οὐσία τοῖς συμβεβηκόσι τὸ εἶναι δίδωσι. ἐν

αὐτῇ γὰρ ὑφεστήκασι· καὶ αὕτη μὲν τῶν συμβεβηκότων αὐτῇ εἰς τὸ εἶναι οὐ δεῖται· τὰ δὲ συμβεβηκότα, οὐκ ἂν εἴη μὴ οὔσης αὐτῆς, ᾗ καὶ συμβέβηκε. τὸ γὰρ συμβεβηκὸς τινὶ, προσεπινοούμενον ἔχει τὸ ᾧ συμβέβηκεν· οὐκ ἄρα τὸ ὂν, ὡς γένος εἰς εἴδη διαιρεῖται εἰς τὰς δέκα κατηγορίας· οὐ γὰρ ἂν ἑνὸς εἴδους ἀναιρεθέντος, ἀναιρεῖται τὸ γένος, ὡς εἴπωμεν· νῦν δὲ τῆς οὐσίας ἀναιρεθείσης, ἀναιροῦνται καὶ αἱ λοιπαὶ κατηγορίαι. ἐν αὐτῇ γὰρ τὸ εἶναι ἔχουσιν· οὐκ ἄρα τὸ ὂν, ὡς γένος διαιρεῖται. Ὥστε οὐ δύναται τὸ ὂν διαιρεῖσθαι εἰς τὰς δέκα κατηγορίας, ὡς γένος εἰς εἴδη. οὔτε ὅλον εἰς μέρη· τοῦτο γὰρ ἢ ὡς ὁμοιομερὲς, ἢ ὡς ἀνομοιομερὲς διαιρεῖται ὡς εἴρηται· καὶ ὁμοιομερὲς μέν ἐστι, τὸ ἔχον τὰ μέρη ὅμοια τῷ ὅλῳ, ὡς τὰ μέρη ὀνομάζεσθαι τῷ τοῦ ὅλου ὀνόματι, καὶ οὐδὲν ἀλλήλων διαφέρειν· τοῦ γὰρ ξύλου τὰ μέρη, ξύλον ἕκαστον προσαγορεύεται, καὶ οὐδὲν ἀλλήλων διαφέρει· ὁμοίως δὲ καὶ τοῦ νεύρου τὸ μέρος, τῇ τοῦ ὅλου φωνῇ προσαγορεύεται, καὶ οὐδὲν ἀλλήλων διαφέρει. καὶ ἡ σὰρξ, καὶ ἡ φλέψ· ἀδύνατον οὖν τὸ ὂν, ὡς ὁμοιομερὲς διαιρεῖσθαι εἰς τὰς δέκα κατηγορίας· τὰ γὰρ μέρη, ὅ ἐστιν αἱ κατηγορίαι, εἰ καὶ τῇ τοῦ ὅλου προσηγορίᾳ προσαγορεύονται, καὶ ὄντα πᾶσαι καλοῦνται, ἀλλ' οὖν ἀλλήλων πάντῃ διαφέρουσιν ὀνόμασι καὶ πράγμασι, καὶ οὐκ εἰσὶν ὅμοιαι ἀλλήλαις· ἄλλο γὰρ σημαίνει ἡ οὐσία, καὶ ἄλλο τὸ ποσόν· πάλιν τὸ ὡς ἀνομοιομερὲς διαιρούμενον, οὐκ ἔχει τὰ μέρη ὀνομαζόμενα τῇ τοῦ ὅλου προσηγορίᾳ· ἃ καὶ διαφέρει ἀλλήλων· οἷον, τοῦ προσώπου τὰ μέρη, ἐστὶν ἡ ῥὶς, καὶ οἱ ὀφθαλμοί· ἃ οὔτε τῷ τοῦ ὅλου ὀνόματι προσαγορεύεται, οὔτε ἀλλήλοις ἐστὶν ὅμοια. οὐ γὰρ τὴν ῥῖνα εἴποιμ' ἂν πρόσωπον, ἢ τὸν ὀφθαλμόν· οὐκ ἄρα οὐδὲ ὡς ἀνομοιομερὲς τὸ ὂν δύναται

διαιρεῖσθαι· εἰ γὰρ καὶ τὰ μόρια ἐστὶν ἀλλήλων διαφέροντα καὶ ὀνόμασι καὶ πράγμασι, καὶ κατὰ τοῦτο δόξει ἀνομοιομερὲς εἶναι τὸ ὄν, ἀλλ' οὖν τῷ τοῦ ὅλου ὀνόματι τὰ μόρια προσαγορεύεται· ὂν γάρ ἐστι καὶ ἡ οὐσία, καὶ τὸ ποσὸν, καὶ τὸ ποιόν. τὰ δ' ἀνομοιομερῆ τῷ τοῦ ὅλου ὀνόματι οὐ προσαγορεύεται. Εἰ οὖν μήτε ὡς ὁμοιομερὲς, μήτε ὡς ἀνομοιομερὲς δύναται τὸ ὂν εἰς τὰς δέκα κατηγορίας διαιρεῖσθαι, ἐδείχθη δὲ ὅτι οὔτε ὡς γένος εἰς εἴδη, λείπεται ἄρα ὡς φωνὴ ὁμώνυμος, εἰς διάφορα σημαινόμενα διαιρεῖσθαι.

» Ἀλλὰ κείσθω ὥσπερ ἐν ταῖς κατηγορίαις, τὰ πρῶτα δέκα γένη, οἷον ἀρχαὶ δέκα πρῶται· κἂν δὴ πάντα τις ὄντα καλῇ, ὁμωνύμως, φησὶ, καλέσει, ἀλλ' οὐ συνωνύμως· εἰ μὲν γὰρ ἓν κοινὸν ἦν γένος πάντων, τὸ ὄν, συνωνύμως ἂν πάντα τὰ ὄντα ἐλέγετο· δέκα δὲ ὄντων τῶν πρώτων ἡ κοινωνία κατὰ τοὔνομα μόνον, οὐ μὴν καὶ κατὰ τὸν λόγον τὸν κατὰ τοὔνομα·

Ὑποκείσθω φησὶ νῦν ἀρχὰς εἶναι τῶν πραγμάτων, καὶ ὥσπερ γένη δέκα· τὸ γὰρ ἀποδεῖξαι ὅτι δέκα εἰσὶν αἱ ἀρχαὶ μόνον, ἄλλης ἐστὶ πραγματείας πλειοτέρας· ἐν γὰρ ταῖς κατηγορίαις τοῦτο δείκνυται, ὅτι δέκα εἰσί· νῦν δὲ ὑποκείσθω μόνον ὡς ὁμολογούμενον· κἂν δὴ πάντα τις ὄντα καλῇ, ὁμωνύμως, φησὶ, καλέσει, ἀλλ' οὐ συνωνύμως· Ὁμώνυμά ἐστι, τὰ ὀνόματος μὲν τοῦ αὐτοῦ κοινωνοῦντα, οὐκέτι δὲ καὶ τοῦ ὑπὸ τοῦ ὀνόματος πράγματος σημαινομένου τοῦ αὐτοῦ μετέχοντα, οἷον, ὁ ἀστρῷος κύων, καὶ ὁ θαλάττιος, καὶ ὁ χερσαῖος· κοινωνοῦντες γὰρ τῷ ὀνόματι, διαφέρουσι τοῖς πράγμασι τοῖς ὑπὸ τοῦ ὀνόματος σημαινομένοις. Συνώνυμα δέ ἐστιν, ὧν καὶ τὸ ὄνομα κοινὸν, καὶ ὁ κατὰ τοὔνομα ὁρισμός· οἷον, ὁ ἄνθρωπος καὶ ὁ ἵππος, ζῷα ἑκάτερα· καὶ γὰρ ὄνομα κοινὸν ἔχουσι τὸ τοῦ ζώου, καὶ

ὁρισμὸν τὸν αὐτὸν τὸν κατὰ τὸ ζῷον, ὅς ἐστιν οὐσία ἔμψυχος αἰσθητική. φησὶν οὖν ὅτι εἰ καὶ πάντα ὄντα καλοῦμεν, ὁμωνύμως λέγομεν, οὐ συνωνύμως. καθ᾽ ὃ εἴρηται ὁμώνυμά ἐστι, τὰ μόνου ὀνόματος κοινωνοῦντα, συνώνυμα δὲ, τὰ καὶ τοῦ ὀνόματος καὶ τοῦ ὁρισμοῦ. τὸ οὖν ὂν, μόνου ὀνόματος κοινωνίαν παρέχει τοῖς ὑπ᾽ αὐτό. λέγεται γὰρ ὄντα, αἱ δέκα κατηγορίαι. οὐκέτι δὲ καὶ κατὰ τὸν τοῦ ὀνόματος ὁρισμὸν κοινωνοῦσιν ἀλλήλοις. ἄλλη γὰρ ἄλλου κατηγορία, καθὰ τὸ εἶναι ἔχει, ὀνόματός τε, καὶ τοῦ κατὰ τοὔνομα τετύχηκεν ὁρισμοῦ. ἔνθεν ὡς ὁμώνυμος φωνὴ τὸ ὂν εἰς τὰς δέκα διαιρεῖται κατηγορίας τὰς γενικωτάτας, εἰς οὐσίαν, ποσὸν, ποιὸν, πρός τι, ποῦ, πότε, ποιεῖν, πάσχειν, κεῖσθαι, ἔχειν.

» Δέκα μὲν οὖν τὰ γενικώτατα. τὰ δὲ εἰδικώτατα ἐν
» ἀριθμῷ μέν τινί εἰσιν, οὐ μὴν ἀπείρῳ. τὰ δὲ ἄτομα ἅπερ
» ἐστὶ τὰ μετὰ τὰ εἰδικώτατα, ἄπειρα. διὸ μέχρι τῶν εἰδικω-
» τάτων ἀπὸ τῶν γενικωτάτων κατιόντας, παρεκελεύετο ὁ
» πλάτων παύεσθαι, κατιέναι δὲ διὰ τῶν διὰ μέσου, διαιροῦν-
» τας ταῖς εἰδοποιοῖς διαφοραῖς, τὰ δὲ ἄπειρά φησιν ἐᾶν.
» μὴ δὲ γὰρ ἂν ποτε γενέσθαι τούτων ἐπιστήμην.

Ἄπειρα φησίν, οὐ τῷ εἶναι, ἀλλὰ τῷ πάλιν καὶ πάλιν γίνεσθαι. εἰδοποιοῖς διαφοραῖς, ἀντὶ τοῦ ταῖς οὐσιώδεσι διαφοραῖς, οἷον, τὸ ζῷον εἰς λογικὸν καὶ ἄλογον. εἰσὶ γὰρ καὶ μὴ οὐσιώδεις διαφοραί. τὰ δ᾽ ἄπειρα φισὶν ἐᾶν. μὴ γὰρ ἂν ποτε φησὶ γενέσθαι τούτων ἐπιστήμην. τοῦτο φησὶ πλάτων ἐν τῷ σοφιστῇ. ἡ γὰρ ἐπιστήμη δύναται λαμβάνειν καὶ τὸν ὁρισμόν. τὸ οὖν ἀπερίληπτον, οὐδὲ ἐπιστητὸν δύναται εἶναι. ἀμέλει, ὡς δέδεικται ἐν τῇ ἀποδεικτικῇ, τῶν καθ᾽ ἕκαστα οὔτε ὁρισμός ἐστιν, οὔτε ἐπιστήμη, ἀλλὰ μόνων τῶν καθόλου. κατιόντας μὲν οὖν εἰς τὰ εἰδικώτατα εἶπεν, ὅτι τὸ ὂν οὐκ ἔστι γένος τῶν γενικωτάτων, ἃ εἰσὶ καὶ πεπορασμένα τῇ ἰδίᾳ

φύσει, καὶ ἡμῖν γνώριμα. βούλεται οὖν ἐπισκέψασθαι καὶ περὶ τῶν εἰδικωτάτων εἰδῶν εἰ οὕτως ἔχει, ὥσπερ ἐπὶ τῶν γενικωτάτων γενῶν. φησὶν οὖν, ὅτι τὰ μὲν γενικώτατα καὶ πεπερασμένον ἔχει τὸν ἀριθμὸν, καὶ ἡμῖν γνώριμον, δέκα γάρ ἐστι τὰ γενικώτατα γένη. τὰ δὲ εἰδικώτατα εἴδη, οἷον, ἄνθρωπος, ἵππος, βοῦς, κύων, ἄμπελος, ἐλαία, μεθ᾽ ἃ ἡ τῶν ἀτόμων εὐθύς ἐστι διαίρεσις, τῇ μὲν αὐτῶν φύσει πεπερασμένα ἐστὶ καὶ αὐτὰ, ἡμῖν δὲ ἄγνωστα, ἄλλων ἄλλοις τόποις γινομένων. πολλὰ γάρ ἐστι καὶ ζώων εἴδη, καὶ φυτῶν, καὶ μετάλλων ἡμῖν ἄγνωστα. Ὅτι δὲ πεπερασμένα ἐστὶν ὅσα ποτ᾽ ἂν εἴη, δείξομεν λαβόντες λημμάτιόν τι ἐναργὲς, ὅτι τοῦ ἀπείρου μεῖζον οὐκ ἔστι πλῆθος. τούτου τοίνυν προσληφθέντος, ὑποκείσθω τὰ εἴδη τὰ εἰδικώτατα ἄπειρα εἶναι. ἐπεὶ οὖν καθ᾽ ἕκαστον εἶδος πολλά ἐστιν ἄτομα, ἓν γὰρ ὂν τὸ ἀνθρώπειον εἶδος εἰς μυρία ἴσως διαιρεῖται ἄτομα, τοὺς κατὰ μέρος ἀνθρώπους, ὁμοίως καὶ τὸ ἵππειον εἶδος ἓν ὂν, πλεῖστα ἔχει τὰ ὑφ᾽ αὐτὸ ἄτομα, καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν ἑκάστου ὡσαύτως, παντὶ δῆλόν ἐστιν, ὡς τοῦ παντὸς τῶν εἰδῶν ἀθροίσματος πολλῷ πλεῖόν ἐστι καθ᾽ ὑπερβολὴν τὸ τῶν ἀτόμων ἄθροισμα. εἰ δὲ πολλαπλάσιά ἐστι τῶν εἰδῶν τὰ ὑπὸ τὰ εἴδη ἄτομα, ἄπειρος δέ ἐστιν ὁ τῶν εἰδικωτάτων εἰδῶν ἀριθμὸς, ὁ ἄρα τῶν ἀτόμων ἀριθμὸς μείζων ἔσται τοῦ ἀπείρου τῶν εἰδῶν ἀριθμοῦ, καὶ πολλαπλάσιος. εἰ οὖν ἀδύνατον τοῦ ἀπείρου πολλαπλάσιον εἶναι, ἢ ὅλως μείζονα, ἀδύνατον ἄρα τὸν τῶν εἰδῶν ἀριθμὸν ἄπειρον εἶναι. αὐτὸ γὰρ τὸ λέγειν μείζονα εἶναι ἀριθμὸν ἀριθμοῦ, ὁρίζομεν καὶ περατοῦμεν τὸν ἐλάττονα. ὁ γὰρ μείζων τινὸς ὑπεροχῇ τινι μείζων ἐστίν. ἀφαιρουμένης οὖν τῆς ὑπεροχῆς ὥρισται τὸ λοιπὸν, καὶ πεπέρασται. οὕτω μὲν οὖν ἐδείχθη, ὅτι τὰ εἰδικώτατα εἴδη

οὐκ ἔστιν

οὐκ ἔστιν ἄπειρα. ὁμοίως δὲ δείξομεν, ὅτι οὐδὲ τὰ ἄτομα τὰ ὑπὸ τὰ εἰδικώτατα ἐστὶν ἄπειρα: καίτοι πολλαπλασίονα τῶν εἰδῶν ὄντα. Εἰ γάρ τις λέγει τὰ ἄτομα ἄπειρα εἶναι, ἤτοι τὰ ὑφ' ἕκαστον εἶδος ἄτομα ἄπειρα λέξει, οἷον φέρε τὰ τοῦ ἀνθρωπείου εἴδους αὐτὰ καθ' αὐτὰ ἄπειρα, ὁμοίως καὶ τὰ τοῦ ἱππείου εἴδους ἄτομα, καὶ ταῦτα ἄπειρα, καὶ τὰ ὑφ' ἕκαστον τῶν λοιπῶν εἰδῶν ὁμοίως. ἢ τὰ μὲν ὑφ' ἕκαστον εἶδος ἄτομα πεπερασμένα φύσει εἶναι: τὸ δὲ ἐκ πάντων ὁμοῦ τῶν ὑπὸ πάντα τὰ εἴδη ἀτόμων ἄθροισμα, ἄπειρον εἶναι. εἰ μὲν οὖν τὰ ὑφ' ἕκαστον εἶδος ἄτομα ἄπειρα εἶναι λέγει, συμβήσεται πάλιν τοῦ ἀπείρου μεῖζον εἶναί τι καὶ πολλαπλάσιον. οἱ γὰρ κατὰ μέρος ἄνθρωποι, ἄπειροι, καὶ οἱ κατὰ μέρος ἵπποι, ἄπειροι. τὸ ἐξ ἀμφοῖν ἄρα διπλάσιον ἔσται τοῦ ἀπείρου: καὶ τὸ ἐκ πάντων πολλαπλάσιον. ὅπερ ἄτοπον. ἀδύνατον ἄρα τὰ ὑφ' ἕκαστον εἶδος ἄτομα ἄπειρα εἶναι. εἰ οὖν τὰ ὑφ' ἕκαστον εἶδος ἄτομα πεπερασμένα ἐστὶν, ἀλλὰ δὴ καὶ αὐτὰ τὰ εἰδικώτατα εἴδη πεπερασμένα ἐστὶ, καὶ τὸ ἐκ πάντων ἄρα συγκείμενον πλῆθος πεπερασμένον ἐστί. τὸ γὰρ ἐκ πεπερασμένων συγκείμενον πεπερασμένον ἐστίν. ὥστε πεπερασμένος ἐστὶν ὁ τῶν ἀτόμων ἀριθμός: τῷ δὲ ἀεὶ γίνεσθαι, ὡς τὸ πᾶν ἀΐδιον ὂν, τὴν ἀπειρίαν ἔχει. ὥσπερ καὶ ὁ ἀριθμὸς λέγεται ἄπειρος τῷ ἀεὶ δύνασθαι αὔξεσθαι, καὶ μὴ ἐλλείπειν. ὁ μέντοι ἐνεργείᾳ λαμβανόμενος, ἀεὶ πεπέρασται. ὁμοίως δὲ δείκνυται καὶ ἡ ψάμμος πεπερασμένη. ὅθεν καὶ
» ὁ χρησμός: Οἶδα δ' ἐγὼ ψάμμου τ' ἀριθμὸν, καὶ μέτρα
» θαλάσσης. εἰ γὰρ ἄπειρος ἦν, ἐπειδὴ προστιθέμενος αὐτῇ ὁ τῶν ἀνθρώπων ἀριθμὸς, τὸ ἐξ ἀμφοῖν μεῖζον θατέρου ποιεῖ. ἔσται ἄρα τοῦ ἀπείρου τι μεῖζον: ὅπερ ἀδύνατον. Οὐκοῦν τὰ μὲν εἰδικώτατα, τῇ μὲν φύσει ὥρισται, ἡμῖν δὲ

ἐστιν ἄγνωστα. τὰ δὲ ἄτομα, τῇ μὲν φύσει οὐχ ὥρισται, τῷ πάλιν καὶ πάλιν γίνεσθαι, ἡμῖν δὲ τὰ γινόμενα καὶ ἐνεργείᾳ ὄντα, καὶ τὰ ἤδη γεγενημένα, εἰ ἀρχὴν ἔχει ἡ γένεσις, εἰ καὶ μὴ ἔγνωσται πόσα ἐστὶν, ἀλλ' οὖν γνωσθῆναι ὅσον ἐπὶ τῇ φύσει τῇ ἑαυτῶν ἠδύνατο, ὥσπερ τὰ εἰδικώτατα εἴδη, ἐπειδήπερ καὶ δέδεικται, ὡς ὡρισμένος ἐστὶν ὁ τούτων ἀριθμός.

» Κατιόντας μὲν οὖν εἰς τὰ εἰδικώτατα ἀνάγκη διαιροῦν-
» τας διὰ πλῆθος ἰέναι· ἀνιόντας δὲ εἰς τὰ γενικώτατα, ἀ-
» νάγκη συναιρεῖν τὸ πλῆθος εἰς ἕν. συναγωγὸν γὰρ τῶν πολ-
» λῶν εἰς μίαν φύσιν τὸ εἶδος, καὶ ἔτι μᾶλλον τὸ γένος, τὰ δὲ
» κατὰ μέρος καὶ καθ' ἕκαστα τοὐναντίον, εἰς πλῆθος ἀεὶ διαι-
» ρεῖ τὸ ἕν. τῇ μὲν γὰρ τοῦ εἴδους μετουσίᾳ οἱ πολλοὶ ἄν-
» θρωποι, εἷς. τοῖς δὲ κατὰ μέρος καὶ καθ' ἕκαστα, ὁ εἷς καὶ κοι-
» νὸς, πλείους. διαιρετικὸν μὲν γὰρ τὸ καθ' ἕκαστον, συλληπτι-
» κὸν δὲ καὶ ἑνοποιὸν τὸ κοινόν.

Ἐνταῦθα βούλεται ὁ Πορφύριος εἰπεῖν, τί μὲν συμβαίνει ἀνιοῦσιν ἀπὸ τῶν εἰδικωτάτων ἐπὶ τὰ γενικώτατα, τί δὲ κατιοῦσιν ἀπὸ τῶν γενικωτάτων ἐπὶ τὰ εἰδικώτατα.

Καὶ ἔτι μᾶλλον τὸ γένος. τὸ γὰρ εἶδος, περιεκτικόν ἐστι τῶν κατὰ μέρος ἀτόμων, τὸ δὲ γένος, καὶ τῶν εἰδῶν, καὶ τῶν ἀτόμων. κάτωθεν μὲν γὰρ ἀπὸ τῶν ἀτόμων ἀνιοῦσιν ἐπὶ τὰ γενικώτατα, πλήθει μὲν τὰ πράγματα στενοῦται, δυνάμει δὲ αὔξεται. τὰ γὰρ εἴδη τῶν ἀτόμων πλήθει ἐστὶν ἐλάττονα, δυνάμει δὲ ὑπέρκειται καὶ αὔξει. ὁμοίως δὲ καὶ τῶν εἰδῶν τὰ γένη, μέχρις ἂν εἰς ἓν τὸ γενικώτατον φθάσωμεν. καὶ τοῦτο εἰκότως. ἐπειδὴ γὰρ μία ἐστὶν ἡ πάντων αἰτία καὶ ἀρχὴ, διὰ τοῦτο τὰ μὲν ταύτῃ πλησιάζοντα, στενοῦται πλήθει, αὔξεται δὲ δυνάμει, τὰ δὲ πορρώτερον αὐτῆς ὄντα, τοὔμπαλιν, πληθύνεται μὲν πάλιν ἀριθμῷ, μειοῦται δὲ δυνάμει.

» Ἀποδεδομένου δὲ τοῦ γένους, καὶ τοῦ εἴδους τί ἐστιν ἑ-
» κάτερον αὐτῶν, καὶ τοῦ μὲν γένους ἑνὸς ὄντος, τῶν δὲ εἰδῶν
» πλειόνων, ἀεὶ γὰρ εἰς πλείω εἴδη ἡ τομὴ τοῦ γένους, τὸ μὲν
» γένος ἀεὶ τοῦ εἴδους κατηγορεῖται, καὶ πάντα τὰ ἐπάνω τῶν
» ὑποκάτω, τὸ δὲ εἶδος οὔτε τοῦ προσεχῶς αὐτοῦ γένους, οὔ-
» τε τῶν ἐπάνω, οὐ δὲ γὰρ ἀντιστρέφει. δεῖ γὰρ ἢ τὰ ἴσα τῶν
» ἴσων κατηγορεῖσθαι, ὡς τὸ χρεμετιστικὸν τοῦ ἵππου, ἢ τὰ μεί-
» ζω τῶν ἐλαττόνων, ὡς τὸ ζῶον τοῦ ἀνθρώπου· τὰ δὲ ἐλάττω
» τῶν μειζόνων οὐκέτι. οὐ γὰρ τὸ ζῶον εἴποις ἂν εἶναι ἄνθρω-
» πον, ὥσπερ τὸν ἄνθρωπον εἴποις ἂν εἶναι ζῶον.

Ὑπέσχετο ὁ πορφύριος διδάξαι περὶ τῶν προκειμένων φωνῶν λογικώτερον, τουτέστι, πρεπόντως τῇ λογικῇ πραγματείᾳ. μετὰ τὸ διδάξαι τοίνυν περὶ γένους καὶ εἴδους τί ἐστιν ἑκάτερον, βούλεται προσθεῖναι καὶ πῶς χρήσιμός ἐστιν ἡ περὶ αὐτῶν θεωρία ἐν τῇ λογικῇ πραγματείᾳ. ἐπειδὴ γὰρ ἡ λογικὴ πραγματεία καταγίνεται περὶ τὴν ἀπόδειξιν, ἡ δὲ ἀπόδειξις, συλλογισμός τίς ἐστιν, ἐν δὲ τῷ συλλογισμῷ δεόμεθα προτάσεων, ἡ δὲ πρότασις ἐκ δύο ὅρων σύγκειται, ὧν ὁ μέν ἐστιν, ὑποκείμενος, ὁ δὲ, κατηγορούμενος· καὶ ὑποκείμενος μέν ἐστι, περὶ οὗ ὁ λόγος, κατηγορούμενος δὲ, ὁ περὶ ἐκείνου λεγόμενος, οἷον σωκράτης περιπατεῖ· ὑπόκειται μὲν γὰρ ὁ σωκράτης περὶ οὗ ὁ λόγος, κατηγορεῖται δὲ τὸ περιπατεῖ, ὅπερ κατ᾽ ἐκείνου λέγεται· πάλιν ἐὰν εἴπω, ὅτι ἡ ψυχὴ αὐτοκίνητος, ὑπόκειται μὲν ἡ ψυχὴ, κατηγορεῖται δὲ τὸ αὐτοκίνητον· πάλιν ἐὰν εἴπω, ὁ ἄνθρωπος ζῶόν ἐστιν, ὁ μὲν ἄνθρωπος, ἐστὶν ὑποκείμενον, τὸ δὲ ζῶον, κατηγορούμενον, καὶ ἐπὶ πάσης προτάσεως ὡσαύτως· βούλεται περὶ τῶν γενῶν καὶ εἰδῶν διδάξαι, τίνα τίνων κατηγορεῖται, καὶ τίνα τισὶν ὑπόκειται. καὶ ἵνα γνῶμεν

πῶς συμπλεκόμενα προτάσεις ποιοῦσιν, ἐξ ὧν ὁ συλλογισμὸς γίνεται, περὶ ὃν ἡ λογικὴ καταγίνεται πραγματεία, φησὶν, ὅτι τὸ μὲν γένος, ἀεὶ τοῦ εἴδους κατηγορεῖται, οἷον, τοῦ ἀνθρώπου τὸ ζῶον, καὶ τούτου ἡ οὐσία, τὸ δὲ εἶδος οὐδέποτε τοῦ γένους κατηγορεῖται· οὐ γὰρ ἀληθὲς εἰπεῖν, ὅτι ἡ οὐσία ζῶον ἐστὶν, ἢ ὅτι τὸ ζῶον ἄνθρωπος. δῆλον οὖν, ὅτι ἀεὶ τὰ μὲν γένη τῶν εἰδῶν κατηγορεῖται, τὰ δὲ εἴδη τῶν γενῶν οὐδέποτε. καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν, δεῖ τὰ κατηγορούμενα ἢ ἐπὶ πλέον εἶναι τῶν ὑποκειμένων, ὡς τὸ ζῶον τοῦ ἀνθρώπου, ἢ ἐξισάζειν, ὡς τὸ γελαστικὸν τοῦ ἀνθρώπου, τὰ δὲ ἐξισάζοντα, καὶ ἀντικατηγορεῖται. ὡς γὰρ λέγομεν πᾶς ἄνθρωπος γελασικὸν, οὕτω καὶ πᾶν γελασικὸν ἄνθρωπος. καὶ πάντα τὰ ἐπάνω, τῶν ὑποκάτω. οἷον, ἡ οὐσία, τοῦ σώματος, καὶ τὸ σῶμα, τοῦ ἐμψύχου, καὶ τὸ ἔμψυχον, τοῦ ζώου, καὶ τὸ ζῶον, τοῦ ἀνθρώπου.

» Καθ' ὧν δ' ἂν τὸ εἶδος κατηγορεῖται, κατ' ἐκείνων ἐξ ἀ-
» νάγκης καὶ τὸ τοῦ εἴδους γένος κατηγορηθήσεται, καὶ τὸ
» τοῦ γένους γένος ἄχρι τοῦ γενικωτάτου. εἰ γὰρ ἀληθὲς τὸ,
» τὸν σωκράτην εἰπεῖν ἄνθρωπον, τὸν δὲ ἄνθρωπον ζῶον, τὸ
» δὲ ζῶον οὐσίαν, ἀληθὲς καὶ τὸν σωκράτην ζῶον εἰπεῖν καὶ
» οὐσίαν. ἀεὶ γὰρ τῶν ἐπάνω κατηγορουμένων τῶν ὑποκά-
» τω, τὸ μὲν εἶδος κατὰ τοῦ ἀτόμου κατηγορηθήσεται, τὸ δὲ
» γένος καὶ κατὰ τοῦ εἴδους, καὶ κατὰ τοῦ ἀτόμου, τὸ δὲ γε-
» νικώτατον καὶ κατὰ τοῦ γένους, ἢ τῶν γενῶν, εἰ πλείω
» εἴη τὰ μέσα καὶ ὑπάλληλα, καὶ κατὰ τοῦ εἴδους, καὶ κα-
» τὰ τοῦ ἀτόμου κατηγορηθήσεται.

Ἕτερον θεώρημα παραδίδωσι χρήσιμον καὶ αὐτὸ εἰς τὴν λογικὴν πραγματείαν. ἔστι δὲ τοιοῦτον. ἐὰν τὸ εἶδος κατηγορῆται τινὸς, κατὰ τοῦ αὐτοῦ κατηγορηθήσεται καὶ τὸ τοῦ εἴδους αὐτοῦ γένος, καὶ τοῦτο γίνεται μέχρι τοῦ γε-

νικωτάτου. οἷον τοῦ σωκράτους, κατηγορεῖται ὁ ἄνθρωπος, τούτου δὲ, τὸ ζῶον, καὶ τὸ ζῶον, ἄρα κατὰ τοῦ σωκράτους κατηγορηθήσεται. ὡσαύτως καὶ τὸ ἔμψυχον κατὰ τοῦ ζώου, οὐκοῦν καὶ κατὰ ἀνθρώπου, καὶ κατὰ σωκράτους. πάλιν τὸ σῶμα κατὰ τοῦ ἐμψύχου, οὐκοῦν καὶ κατὰ τοῦ ζώου, καὶ κατὰ τοῦ ἀνθρώπου, καὶ κατὰ τοῦ σωκράτους. πάλιν ἡ οὐσία κατὰ τοῦ σώματος, καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἡ οὐσία καὶ τὸ σῶμα, καὶ κατὰ τοῦ ἐμψύχου, καὶ κατὰ τοῦ ζώου, καὶ κατὰ τοῦ ἀνθρώπου, καὶ κατὰ τοῦ σωκράτους κατηγορηθήσεται.

» Λέγεται γὰρ τὸ μὲν γενικώτατον, κατὰ πάντων τῶν
» ὑπ' αὐτὸ γενῶν τε καὶ εἰδῶν καὶ ἀτόμων. τὸ δὲ γένος τὸ
» πρὸ τοῦ εἰδικωτάτου κατὰ πάντων τῶν εἰδικωτάτων, καὶ
» ἀτόμων. τὸ δὲ μόνον εἶδος κατὰ πάντων τῶν ἀτόμων. τὸ δὲ
» ἄτομον ἐφ' ἑνὸς μόνου τῶν κατὰ μέρος.

Εἰ γὰρ ἀεὶ τὰ ἐπάνω τῶν ὑποκάτω κατηγορεῖται, δῆλον ὅτι τὸ μὲν γενικώτατον πάντων τῶν ὑπ' αὐτὸ γενῶν τε καὶ εἰδῶν καὶ ἀτόμων κατηγορηθήσεται, τὸ δ' εἶδος, τῶν ἀτόμων μόνων.

» Ἄτομον δὲ λέγεται ὁ σωκράτης, καὶ τουτὶ τὸ λευκὸν, καὶ
» οὑτοσὶ ὁ προσιὼν σωφρονίσκου υἱὸς, εἰ μόνος αὐτῷ εἴη σω
» κράτης υἱός. ἄτομα δὲ λέγεται τὰ τοιαῦτα, ὅτι ἐξ ἰδιοτή
» των συνέστηκεν ἕκαστον, ὧν τὸ ἄθροισμα οὐκ ἂν ἐπ' ἄλλου
» τινὸς ποτὲ τὸ αὐτὸ γένοιτο. αἱ μὲν γὰρ τοῦ σωκράτους ἰ
» διότητες οὐκ ἂν ἐπ' ἄλλου τινὸς τῶν κατὰ μέρος γένοιντ' ἂν
» αἱ αὐταί. αἱ μέντοι τοῦ ἀνθρώπου, λέγω δὴ τοῦ κοινοῦ
» ἰδιότητες, γένοιντ' ἂν αἱ αὐταὶ ἐπὶ πλειόνων, μᾶλλον δὲ ἐπὶ
» πάντων τῶν κατὰ μέρος ἀνθρώπων, καθὸ ἄνθρωποι.

Τουτὶ προσθεὶς, ἐποίησε μερικὸν τὸ δεικνύμενον. τὸ γὰρ λευκὸν, καθόλου ἐστὶν. οὐκ εἶπεν οὖν ἕκαστον. ἀλλ' ὧν

τὸ ἄθροισμα. ἕκαστον μὲν γὰρ, καὶ ἄλλοις ὑπάρχειν δύναται· τὰ δὲ πάντα, οὐδενί. αἱ γὰρ τοῦ σωκράτους ἰδιότητες, οὐκ ἂν ἐπ' ἄλλου τινὸς γένοιντ' ἂν αἱ αὐταί. αἱ μέντοι τοῦ ἀνθρώπου, ὑπάρχουσι καὶ τοῖς κατὰ μέρος ἀνθρώποις. οἷον, τὸ ζῶον, τὸ λογικὸν, τὸ θνητὸν. καὶ ἁπλῶς ὅπερ τοιοῦτον ἐθέλεις εἰπεῖν. Ἰστέον δὲ ὅτι τὸ γένος ἔχει τινὰς ἰδιότητας, καὶ τὸ εἶδος, καὶ τὸ ἄτομον. ἀλλ' αἱ μὲν τοῦ γένους καὶ τοῦ εἴδους, πλείοσιν ὑπάρχειν δύνανται, αἱ δὲ τοῦ ἀτόμου ἀθροιζόμεναι ἐκείνῳ μόνῳ τῷ ἀτόμῳ καὶ οὐδενὶ ἄλλῳ. οἷον τί λέγω, ἰδιότητές εἰσι τοῦ γένους, οἷον τοῦ ζώου, ἡ οὐσία, τὸ ἔμψυχον, τὸ αἰσθητικόν. αὗται δὲ πλείοσιν ὑπάρχουσι· καὶ γὰρ ἀνθρώπῳ, καὶ ἵππῳ, καὶ κυνὶ, καὶ τοῖς κατὰ μέρος ζώοις. ἔλθωμεν ἐπὶ τὸ εἶδος, οἷον, τὸν ἄνθρωπον. ἰδιότητες αὐτοῦ, τὸ ζῶον, τὸ λογικὸν, τὸ θνητὸν, τὸ νοῦ καὶ ἐπιστήμης δεκτικόν. καὶ πᾶσι τοῖς ἀνθρώποις ταῦτα ὑπάρχει. ἔλθωμεν ἐπὶ τὸ ἄτομον, οἷον, τὸν σωκράτην. ἰδιότητες αὐτοῦ, τὸ φιλόσοφον, τὸ φαλακρὸν, τὸ προγάστορα, τὸ σωφρονίσκου υἱὸν, τὸ ἀθηναῖον, καὶ εἴ τι τοιοῦτον. ἕκαστον οὖν τούτων, καθ' αὑτὸ μὲν δύναται καὶ ἄλλοις ὑπάρχειν, εἰσὶ γὰρ καὶ ἄλλοι φαλακροὶ, καὶ σιμοὶ, καὶ φιλόσοφοι, καὶ ἀθηναῖοι, εἰ τύχοι δὲ, καὶ σωφρονίσκου υἱοί. τὸ δὲ ἐκ πάντων ἄθροισμα, τὸ φιλόσοφον, τὸ φαλακρὸν, τὸ σιμὸν, τὸ προγάστορα, καὶ ἐν τῷδε γενέσθαι τῷ χρόνῳ, μόνῳ σωκράτει ὑπάρχει, καὶ οὐδενὶ ἄλλῳ.

» Περιέχεται οὖν, τὸ μὲν ἄτομον, ὑπὸ τοῦ εἴδους, τὸ δὲ
» εἶδος, ὑπὸ τοῦ γένους, ὅλον γάρ τι τὸ γένος, τὸ δὲ ἄτομον μέ-
» ρος, τὸ δὲ εἶδος καὶ ὅλον καὶ μέρος, ἀλλὰ μέρος μὲν ἄλλου, ὅ-
» λον δὲ οὐκ ἄλλου, ἀλλ' ἐν ἄλλοις. ἐν γὰρ τοῖς μέρεσι τὸ ὅλον.

Τὸ μὲν γὰρ γένος, μόνως ὅλον, τὸ δὲ ἄτομον, μόνως μέρος, τὸ δὲ εἶδος, καὶ ὅλον, καὶ μέρος, καὶ ὅλον μὲν,

ὡς πρὸς τὸ ἄτομον, μέρος δέ, ὡς πρὸς τὸ γένος, ἀλλὰ μέρος μὲν, ἄλλου, ὅλον δὲ οὐκ ἄλλου, ἀλλ᾽ ἐν ἄλλοις. ἐπειδὴ τὸ ὅλον καὶ τὸ μέρος τῶν πρός τι ἐστί, τοῦ δὲ πρός τι τὸ μὲν, κατ᾽ ὀρθὴν πτῶσιν λέγεται, τὸ δὲ κατά τινα πλαγίαν, οἷον, ὁ πατὴρ, υἱοῦ πατὴρ, ἐνταῦθα πρὸς γενικὴν ἡ ἀπόδοσις, κατὰ δὲ δοτικὴν ἡ ἀπόδοσις, ἐὰν εἴπω, ὁ φίλος, φίλῳ φίλος, εἰ δὲ λέξω ὁ τύπτων τυπτόμενον τύπτει, πρὸς αἰτιατικήν. ἐπεὶ οὖν τοῦθ᾽ οὕτως ἔχει, διὰ τοῦτο εἶπε τὸ μέρος ἄλλου, τὸ δὲ ὅλον, ἐν ἄλλοις. λέγομεν γὰρ τὸ μὲν μέρος, τοῦ ὅλου μέρος, καὶ ποιοῦμεν τὴν ἀπόδοσιν πρὸς γενικὴν δηλονότι. τὸ δὲ ὅλον, οὐκέτι λέγομεν μέρους ὅλον, οὐ γὰρ σύγκειται τὸ ὅλον ἐξ ἑνὸς μέρους, ἀλλ᾽ ἐκ πολλῶν, ἀλλὰ λέγομεν τὸ ὅλον τοῖς μέρεσιν ὅλον. καὶ γίνεται ἡ ἀπόδοσις πρὸς δοτικήν. τοῖς γὰρ μέρεσιν ἐστὶν ὅλον. καλῶς οὖν εἶπε, τὸ δὲ ὅλον οὐκ ἄλλου, ἀλλ᾽ ἐν ἄλλοις. Ἰστέον δὲ ὅτι δυνατὸν καὶ πρὸς γενικὴν οὐχ ἑνικὴν, ἀλλὰ πληθυντικὴν ἀποδοῦναι, καὶ εἰπεῖν, τὸ ὅλον μερῶν ἐστιν ὅλον, ἀλλ᾽ ὁ πορφύριος τῇ πολλῇ χρήσει ἀκολουθεῖ, πρὸς δοτικὴν ποιούμενος τὴν ἀπόδοσιν.

„ Περὶ μὲν οὖν γένους καὶ εἴδους, καὶ τί τὸ γενικώτατον, καὶ
„ τί τὸ εἰδικώτατον, καὶ τίνα γένη τὰ αὐτὰ καὶ εἴδη, τίνα τε
„ τὰ ἄτομα, καὶ ποσαχῶς τὸ γένος καὶ τὸ εἶδος, εἴρηται.

Καὶ τίνα καὶ γένη καὶ εἴδη ἐστὶν, ὅτι ὑπάλληλα, ταῦτα γὰρ καὶ γένη καὶ εἴδη. καὶ ποσαχῶς τὸ γένος καὶ τὸ εἶδος, ὅτι τὸ μὲν γένος, τριχῶς λέγεται, τὸ δὲ εἶδος, διχῶς.

ΠΕΡῚ ΔΙΑΦΟΡᾶΣ.

„ Διαφορὰ δὲ κοινῶς τε, καὶ ἰδίως, καὶ ἰδιαίτατα λεγέ-
„ σθω. κοινῶς μὲν γὰρ διαφέρειν ἕτερον ἑτέρου λέγεται,
„ τὸ, ἑτερότητι διαλλάττον ὁπωσοῦν, ἢ πρὸς ἑαυτὸ, ἢ πρὸς
„ ἄλλο. διαφέρει γὰρ σωκράτης πλάτωνος τῇ ἑτερότητι,

» καὶ αὐτὸς ἑαυτοῦ, παιδός τε ὄντος καὶ ἀνδρωθέντος, καὶ
» ἐνεργοῦντός τι, ἢ παυσαμένου. καὶ ἀεί γε ἐν ταῖς τοῦ πῶς ἔ-
» χειν ἑτερότησι θεωρεῖται. Ἰδίως δὲ διαφέρειν ἕτερον ἑ-
» τέρου λέγεται, ὅταν ἀχωρίστῳ συμβεβηκότι τὸ ἕτερον τοῦ
» ἑτέρου διαφέρῃ. ἀχώριστον δὲ συμβεβηκὸς, οἷον γλαυκό-
» της, ἢ γρυπότης, ἢ οὐλὴ ἐκ τραύματος ἐνσκιῤῥωθεῖσα.
» Ἰδιαίτατα δὲ διαφέρειν ἕτερον ἑτέρου λέγεται, ὅταν εἰδο-
» ποιῷ διαφορᾷ διαλλάττῃ, ὥσπερ ἄνθρωπος ἵππου εἰδο-
» ποιῷ διαφορᾷ διενήνοχε τῇ τοῦ λογικοῦ ποιότητι. Κα-
» θόλου μὲν γὰρ πᾶσα διαφορὰ προσγινομένη τινὶ, ἑτεροῖον
» ποιεῖ: ἀλλ' αἱ μὲν κοινῶς τε καὶ ἰδίως, ἀλλοῖον ποιοῦσιν,
» αἱ δὲ ἰδιαίτατα, ἄλλο.

Ὅτι μὲν ἡ διαφορὰ προτέρα ἐστὶ τοῦ εἴδους, καὶ δι' ἣν αἰτίαν πρότερον περὶ τοῦ εἴδους διηλέχθη, ἤδη λέλεκται. νῦν οὖν περὶ τῆς διαφορᾶς ποιεῖται τὸν λόγον, καὶ τῷ εἰρημένῳ πάλιν κανόνι χρώμενος ἀπαριθμεῖται τῆς διαφορᾶς τὰ σημαινόμενα. Ἵνα δὲ τοῖς μέλλουσι λέγεσθαι παρακολουθήσωμεν, εἴπωμεν οὕτως: ἡ διαφορὰ ἑτερότης ἐστὶ τινῶν πραγμάτων πρὸς ἄλληλα. αὕτη οὖν ἡ ἑτερότης, ἢ χωριστή ἐστι καὶ κατά τι συμβεβηκὸς, ἥτις πέφυκε χωρίζεσθαι ἐκείνων ὧν ἐστιν ἑτερότης, ἢ ἀχώριστος. οἷον, διαφέρουσιν ἀλλήλων τινὲς, τῷ τὸν μὲν, ἑστάναι τυχὸν, τὸν δὲ, καθῆσθαι, καὶ δύναται ὁ καθήμενος στῆναι, καὶ ὁ ἱστάμενος καθῆσθαι: καὶ διαφέρουσι κατὰ τοῦτο ἀλλήλων. αὕτη οὖν ἡ διαφορὰ λέγεται χωριστή, ἣν καλεῖ ὁ Πορφύριος κοινῶς, ἐπειδὴ οὐκ ἀφωρισμένως τῷ δέ τινι ὑπάρχει, ἀλλὰ κοινῶς πᾶσι. καὶ αὕτη μέν ἐστι χωριστὴ καὶ κατὰ συμβεβηκὸς ἡ διαφορά. Εἰ δ' ἀχώριστος ἡ διαφορὰ ὑπάρχει, ἢ καθ' αὑτὸ ὑπάρχει, τουτέστι συμπληρωτική ἐστι τῆς τοῦ ὑποκειμένου οὐσίας, ἢ κατὰ συμβεβηκὸς, τουτέστι, μηδὲν συντελοῦσα εἰς τὸ εἶ-

ναι τοῦ πράγματος πᾶσι. καὶ αὕτη μέν ἐστιν ἀχώριστος καὶ
κατὰ συμβεβηκός· οἷον, γρυπότης, σιμότης, γλαυκότης.
διαφέρουσι γὰρ ἀλλήλων τινὲς τῷ, τὸν μέν, σιμὸν εἶναι, τὸν
δέ, γρυπόν. αὗται δὲ κατὰ συμβεβηκὸς μέν εἰσιν, ὡς
μὴ οὖσαι τῶν οὐσιῶν συμπληρωτικαὶ τῶν ὑποκειμένων, ἠ-
δύνατο γὰρ ὁ σωκράτης μὴ εἶναι σιμός, καὶ ὅμως
εἶναι σωκράτης, ἀχώριστοι δέ, οὐ γὰρ πεφύκασι χω-
ρίζεσθαι τοῦ ὑποκειμένου, ἃς καλεῖ ὁ πορφύριος ἰδίως,
ἐπειδὴ ἀφωρισμένως τῷδέ τινι ὑπάρχει τὸ σιμόν. Ἀ-
χώριστον δέ ἐστι καὶ οὐ κατὰ συμβεβηκός, ἀλλὰ συμπληρω-
τικὸν τῆς οὐσίας, οἷον, τὸ λογικόν, τὸ θνητόν. διαφέρομεν
γὰρ τῶν ἀλόγων ζώων. καθ' ὃ ἡμεῖς μὲν λογικοί, ἐκεῖνα δὲ
ἄλογα. ταύτην οὖν τὴν διαφοράν, ἰδιαίτατα ἐκάλεσε.
Τῶν οὖν διαφορῶν, ἡ μέν, λέγεται κοινῶς, ἡ δέ, ἰδίως, ἡ
δέ, ἰδιαίτατα. κοινῶς μέν, αἱ κατὰ συμβεβηκὸς καὶ χω-
ρισταί· ἰδίως δέ, αἱ κατὰ συμβεβηκὸς καὶ ἀχώριστοι, αἱ δὲ
ἀχώριστοι μέν, συμπληροῦσαι δὲ τὴν οὐσίαν τοῦ ὑποκει-
μένου, καὶ οὖσαι καθ' αὑτό, ἰδιαίτατα λέγονται, ὧδε· ἐπει-
δὴ περὶ ἐκεῖνα καταγίνεται πᾶς φιλόσοφος, ἃ συμβάλλε-
ται εἰς τὴν κατὰ φιλοσοφίαν μέθοδον, τήν τε διαιρετι-
κήν, καὶ τὴν ὁριστικήν. οὐδέποτε δὲ ὁρισμὸς οὔτε διαίρε-
σις ἀπὸ συμβεβηκότος λαμβάνεται, ἀλλ' ἐκ τῶν οὐσιωδῶν.
εἰ οὖν ἡ ἰδιαίτατα ἐκ τῶν οὐσιωδῶν, εἰκότως περὶ ταύτης.
πρώτη μὲν οὖν διαίρεσις τῶν διαφορῶν αὕτη. Πάλιν δὲ
ὑποδιαιρῶν αὐτάς, φησίν· ὅτι τῶν διαφορῶν αἱ μέν, ἀλλοῖ-
ον ποιοῦσι τὸ ὑποκείμενον· αἱ δέ, ἄλλο. ἡ μὲν κοινῶς καὶ
ἰδίως λεγομένη διαφορά, ἀλλοῖον· ἀλλοῖον γὰρ τὸ καθέζε-
σθαι, καὶ τὸ ἑστάναι· καὶ ἀλλοῖον τὸ σιμόν, καὶ τὸ γρυπόν·
αἱ δὲ ἰδιαίτατα, ἄλλο, ἄλλο γὰρ τὸ λογικόν, καὶ ἄλλο τὸ ἄ-
λογον. τὸ μὲν γὰρ ἀλλοῖον, κατά τι τῶν τοῦ πράγματος τῶν

ἐναλλαγὴν ποιεῖται. τὸ δὲ ἄλλο, πάντη ἕτερον ποιεῖ. τὸ μὲν γὰρ λογικὸν ζῶον, ἄλλο παρὰ τὸ ἄλογον. ὁ δὲ καθεζόμενος, τοῦ ἑστῶτος οὐκ ἄλλο. ἀλλοῖον δὲ ὁμοίως καὶ ὁ γρυπός, τοῦ σιμοῦ. Τριχῶς οὖν τῶν διαφορῶν λεγομένων, τῶν μὲν κοινῶς, τῶν δὲ, ἰδίως, τῶν δὲ, ἰδιαίτατα, περὶ τῶν ἰδιαίτατα παρὰ τοῖς φιλοσόφοις ὁ λόγος. αἱ γὰρ ἰδίως καὶ κοινῶς, εἰς διαίρεσιν τῶν γενῶν οὐ χρησιμεύουσιν, οὐδεὶς γὰρ λέγει, ὅτι τῶν ζώων τὰ μὲν, κάθηται, τὰ δὲ, ἵσταται, οὐ γὰρ πάντα περιλαμβάνομεν, οὐδὲ ὅτι τὰ μὲν, σιμά, τὰ δὲ, γρυπὰ διὰ τὸ αὐτό. εἰ δὲ μὴ εἰς τὴν διαίρεσιν χρήσιμοι, οὐδ᾽ εἰς τοὺς ὁρισμούς. μόναι ἄρα αἱ ἰδιαίτατα χρησιμεύουσι. Καὶ ἰδιαίτατα λεγέσθω. Τὸ λεγέσθω προσθεὶς, ἐσήμανε τὸ αὐτὸν τὸ ὄνομα τοῦτο τεθεικέναι. εἰώθασι γὰρ οἱ παλαιοί, ὅταν ὀνόματι τινὶ τῶν φερομένων κέχρηται, λέγειν λέγεται. ὅταν δὲ αὐτοὶ ὀνόματα θῶσιν, εἰώθασι καλείσθω λέγειν, ἢ λεγέσθω. Διαφέρει γὰρ σωκράτης πλάτωνος τῇ ἑτερότητι. Καθ᾽ ὃ γὰρ ἄνθρωποι, οὐδὲν διαφέρουσι τῇ ἑτερότητι, καθ᾽ ὃ δὲ ὁ μὲν, εἰ τύχῃ κάθηται, ὁ δὲ, περιπατεῖ, διαφέρουσι. καὶ ἀεὶ ἐν ταῖς τοῦ πῶς ἔχειν ἑτερότησι. τουτέστιν, αὗται αἱ διαφοραὶ κατὰ συμβεβηκὸς θεωροῦνται, ἀντὶ δὲ τοῦ εἰπεῖν κατὰ συμβεβηκὸς, εἶπεν ἐν ταῖς τοῦ πῶς ἔχειν ἑτερότησιν, ἐπειδήπερ τὸ συμβεβηκὸς ἐν τῷ πῶς ἔχειν κατηγορεῖται. ὥσπερ ὁ ἄνθρωπος τοῦ ἵππου εἰδοποιῷ διαφορᾷ διενήνοχε τῇ τοῦ λογικοῦ ποιότητι, τουτέστι, τῇ συμπληρωτικῇ τοῦ εἴδους. τὸ γὰρ ζῶον προσλαμβάνον μὲν τὸ θνητὸν καὶ λογικὸν, ποιεῖ ἄνθρωπον. τὸ δὲ θνητὸν καὶ ἄλογον, ποιεῖ ἵππον, κύνα, καὶ τὰ ἄλλα τὰ ἄλογα ζῶα. αὗται οὖν αἱ διαφοραὶ συντιθέμεναι τοῖς γένεσι, ποιοῦσι τὰ εἴδη. καὶ διὰ τοῦτο εἰδοποιοὶ λέγονται.

›› Τῶν γὰρ διαφορῶν αἱ μὲν, ἀλλοῖον ποιοῦσιν, αἱ δὲ ἄλ-
›› λο. αἱ μὲν οὖν ποιοῦσαι ἄλλο, εἰδοποιοὶ κέκληνται, αἱ δὲ

» ἀλλοῖον, ἁπλῶς διαφοραί. τῷ γὰρ ζώῳ προσελθοῦσα ἡ τοῦ λογικοῦ διαφορὰ, ἄλλο ἐποίησεν, καὶ εἶδος τοῦ ζώου ἐποίησεν, ἡ δὲ τοῦ κινεῖσθαι, ἀλλοῖον μόνον παρὰ τὸ ἠρεμοῦν ἐποίησεν. ὥστε ἡ μὲν ἄλλο, ἡ δὲ ἀλλοῖον μόνον ἐποίησε.

Ἄλλην διαίρεσιν ἐκτίθεται τῶν διαφορῶν. αἱ μὲν γάρ φησι ποιοῦσιν ἄλλο, αἱ δὲ, ἀλλοῖον, καὶ αἱ μὲν πιοῦσαι ἄλλο, καθ' αὑτὸ, αἱ δὲ ἀλλοῖον, κατὰ συμβεβηκὸς καὶ κατὰ συμβεβηκός εἰσι καὶ χωρισταί. χωριστὴν δὲ λέγω, τὴν κοινῶς, καὶ τὴν ἰδίως, καὶ αὕτη γὰρ χωριστή ἐστιν ἐπινοίᾳ, δύναμαι γὰρ τὸν σωκράτην ἄγρυπον νοῆσαι, μένοντα σωκράτην, ἰχνογάστορά τε, κομήτην. τὰς δὲ καὶ ἰδιαίτατα, οὐκέτι χωρίσαι αὐτοῦ, οὐδὲ κατ' ἐπίνοιαν δύναμαι, οὐ γὰρ ἐπινοῆσαι τὸν ἄνθρωπον ἐκτὸς τοῦ λογικοῦ δυνατὸν, ἐπεὶ οὐκέτι ἔσται ἄνθρωπος, πάντες γὰρ ἄνθρωποι λογικοὶ, καὶ πάντες θνητοί. ὥς τε τὸν μὲν σιμὸν, δύναμαι γρυπὸν νοῆσαι τοῦ αὐτοῦ ἀνθρώπου μένοντος. τὸν δὲ ἄνθρωπον, οὐκέτι ἐκτὸς τοῦ λογικοῦ ἢ τοῦ θνητοῦ. οὐκέτι γὰρ ἄνθρωπος. ὥστε οὖν αἱ ἰδίως καὶ κοινῶς λεγόμεναι διαφοραὶ, χωρισταί εἰσιν. ὅταν γὰρ ὁ ἱστάμενος καθίσῃ, οὐκ ἐγένετο ἄλλος, ἀλλὰ μόνον ἀλλοῖος, ὡς δηλοῖ τοῦτο καὶ ὁ ποιητὴς περὶ τοῦ ὀδυσσέως καὶ τὰ περὶ αὐτὸν συμβεβηκότα μεταβεβλημένου ὑπὸ τῆς ἀθηνᾶς, λέγων. » Ἀλλοῖός μοι ξεῖν' ἐφάνης νέον ἠὲ πάροιθεν. Οὐ γὰρ εἶπεν ἄλλος, ἀλλὰ ἀλλοῖος. ἀλλ' οὐδὲ μὴν εἰ ὁ σιμὸς γρυπὸς ἐπινοηθῇ, οὐ παρὰ τοῦτο ἄλλος ἐγένετο, ἀλλὰ ἀλλοῖος. ὁ αὐτὸς γὰρ δύναται εἶναι οὐ μέντοι σιμός. αἱ δὲ ἄλλο ποιοῦσαι, εἰσὶν εἰδοποιοί. τὸ γὰρ λογικὸν οὐ ποιεῖ ἀλλοῖον τὸν ἄνθρωπον παρὰ τὸν ἵππον, ἀλλὰ ἄλλον. ἄλλα γὰρ λέγομεν τὰ τῇ οὐσίᾳ διαφέροντα, ὡς εἰρήκαμεν νῦν, οἷον, ἄνθρωπον, καὶ ἵππον.

» Κατὰ μὲν οὖν τὰς ἄλλο ποιούσας διαφορὰς, αἵ τε

διαιρέσεις γίνονται τῶν γενῶν εἰς τὰ εἴδη· οἵ τε ὅροι ἀποδίδονται, ἐκ γένους ὄντες καὶ τῶν τοιούτων διαφορῶν, κατὰ δὲ τὰς μόνον ἀλλοῖον ποιούσας αἱ ἑτερότητες μόνον συνίστανται, καὶ αἱ τοῦ πὼς ἔχειν μεταβολαί.

Λέγομεν γὰρ τοῦ ζώου τὸ μὲν, λογικὸν, τὸ δὲ, ἄλογον, καὶ τὸ μὲν, θνητὸν, τὸ δὲ, ἀθάνατον. καὶ πάλιν τοὺς ὁρισμοὺς διὰ τούτων ἀποδίδομεν, λέγομεν γὰρ, ἄνθρωπός ἐστι, ζῶον λογικὸν θνητὸν, νοῦ καὶ ἐπιστήμης δεκτικόν.

Ἄνωθεν οὖν πάλιν ἀρχομένῳ, ῥητέον. τῶν διαφορῶν τὰς μὲν, εἶναι χωριστὰς, τὰς δὲ, ἀχωρίστους. τὸ μὲν γὰρ κινεῖσθαι, καὶ τὸ ἠρεμεῖν, καὶ τὸ νοσεῖν, καὶ τὸ ὑγιαίνειν, καὶ ὅσα τούτοις παραπλήσια, χωριστά εἰσι, τὸ δὲ γρυπὸν εἶναι ἢ σιμὸν, ἢ λογικὸν. ἢ ἄλογον, ἀχώριστα. τῶν δὲ ἀχωρίστων, αἱ μὲν, ὑπάρχουσι καθ' αὑτὸ, αἱ δὲ, κατὰ συμβεβηκός. τὸ μὲν γὰρ λογικὸν, καθ' αὑτὸ ὑπάρχει τῷ ἀνθρώπῳ, καὶ τὸ θνητὸν, καὶ τὸ ἐπιστήμης εἶναι δεκτικόν, τὸ δὲ γρυπὸν εἶναι, ἢ σιμὸν, κατὰ συμβεβηκὸς, καὶ οὐ καθ' αὑτό.

Ἐντεῦθεν πάλιν ἄρχεται τελειότερον τῆς διαιρέσεως, ὥσπερ ἀπ' ἀρχῆς τινος πρὸς τὸ αὐτὰς χωρίσαι ἀπ' ἀλλήλων. τῶν οὖν διαφορῶν, αἱ μὲν εἰσὶ χωρισταὶ, αἱ δὲ, ἀχώριστοι. καὶ ταύτῃ διακρίνονται αἱ κοινῶς, τῶν ἰδίως, καὶ ἰδιαίτατα. Πάλιν τῶν διαφορῶν, αἱ μὲν, ποιοῦσιν ἄλλο, αἱ δὲ, ἀλλοῖον. καὶ ταύτῃ διακρίνονται αἱ ἰδιαίτατα, τῶν ἰδίως, καὶ κοινῶς. Ἐκ τούτων οὖν τῶν ἀντιθέσεων ἐξ ὧν διακρίνονται αἱ διαφοραὶ ἀλλήλων, γίνονται συζυγίαι· ἐξ ὧν αἱ δύο ὁμολογουμένως εἰσὶν ἀσύστατοι, οὐ γὰρ συνίσταται τὸ χωριστὸν καὶ ἀχώριστον, ἢ τὸ ἀλλοῖον, καὶ ἄλλο. τῶν δὲ τεσσάρων συζυγιῶν τῶν λοιπῶν, ἡ μία ἀσύστατός ἐστιν, ἡ χωριστὴ καὶ ἄλλο ποιοῦσα. αἱ δὲ λοιπαὶ τρεῖς, συνίστανται. αἱ μὲν γὰρ χωρισταὶ καὶ ἀλλοῖον ποιοῦσαι, αἱ

σὶν αἱ κοινῶς. αἱ δὲ ἀχώριστοι καὶ ἄλλο ποιοῦται, αἱ ἰδιαίτατα. αἱ δὲ ἀχώριστοι καὶ ἀλλοῖον, αἱ κατὰ συμβεβηκὸς, καὶ κοινῶς εἰσιν, ὥσπερ τὸ καθέζεσθαι. ἰδίως δὲ, ὡς ἡ γρυπότης. ἰδιαίτατα δὲ, ὥσπερ τὸ λογικόν. δόξειε δ᾽ ἂν καὶ ἕτερόν τι διάφορον εἶναι, τὸ τῶν χωριστῶν καὶ ἄλλο ποιουσῶν. κατὰ ἀλήθειαν δὲ καὶ αὕτη ἡ συζυγία ἀσύστατός ἐστι. τὸ μὲν γὰρ λογικὸν, καθ᾽ αὑτὸ ὑπάρχει τῷ ἀνθρώπῳ, καθ᾽ ὃ γὰρ ἔστιν ἄνθρωπος, ὑπάρχει λογικὸς, διὸ καὶ πάντες ἄνθρωποι, λογικοί. τὸ δὲ γρυπὸν ἢ μέλαν, ἢ ἑστάναι, ἢ τι τῶν παρακλησίων, οὐ καθ᾽ αὑτὸ, οὐ γὰρ καθ᾽ ὃ ἄνθρωπος γρυπός ἐστιν, ἢ μέλας, ἢ τι τῶν λοιπῶν, ἐπειδὴ ἔδει πάντας ἀνθρώπους μέλανας ἢ γρυποὺς εἶναι. ὥστε κἂν μὴ ᾖ τις γρυπὸς ἢ μέλας, ἄνθρωπος οὐδὲν ἧττόν ἐστιν. οὐδεμία ἄρα τῶν τοιούτων διαφορῶν ποιεῖ ἄλλο τι πρᾶγμα, ἀλλὰ ἀλλοῖον. τὸ δὲ λογικὸν καθ᾽ αὑτὸ προσὸν τῷ ἀνθρώπῳ, ἄλλο ποιεῖ, ὅπερ ἐστὶν ἀσύστατον τοῦ ἀλλοῖον.

›› Αἱ μὲν οὖν καθ᾽ αὑτὸ προσοῦσαί τινι, ἐν τῷ τῆς οὐσίας
›› λόγῳ λαμβάνονται, καὶ ποιοῦσιν ἄλλο. αἱ δὲ κατὰ συμ-
›› βεβηκὸς οὔτε ἐν τῷ τῆς οὐσίας λόγῳ λαμβάνονται, οὔτε
›› ποιοῦσιν ἄλλο, ἀλλὰ ἀλλοῖον. καὶ αἱ μὲν καθ᾽ αὑτὸ, οὐκ ἐπι-
›› δέχονται τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἧττον.

Ἐν τῷ λόγῳ τῆς οὐσίας, ἀντὶ τοῦ ἐν τῷ λόγῳ τῷ δηλοῦντι τὴν φύσιν τοῦ πράγματος, τουτέστι τῷ ὁρισμῷ· οἱ γὰρ ὁρισμοί, ἐκ γένους καὶ τῶν συστατικῶν εἰσι διαφορῶν, τουτέστι τῶν εἰδοποιῶν, αἵτινες οὐκ ἐπιδέχονται τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἧττον. οὐ γὰρ λέγεταί τις μᾶλλον θνητὸς, ἢ ἧττον θνητὸς, οὔτε μᾶλλον λογικὸς, καὶ ἧττον λογικός. καὶ γὰρ οἱ μικροὶ παῖδες ὁμοίως εἰσὶ λογικοί, κἂν ἐμποδίζωνται ὑπὸ τοῦ ὀργάνου πρὸς τὰς λογικὰς ἐνεργείας. Καὶ ἁπλῶς δεῖ εἰδέναι, ὅτι ἐκεῖνα ἐπιδέχονται τὸ μᾶλλον καὶ

τὸ ἧττον, ὅσα περὶ τὸ αὐτὸ ὑποκείμενον συνίσταται ἐναντία ὄντα, ἅτινα καὶ μίγνυνται ἀλλήλοις. οἷον, λευκὸν λευκοῦ μᾶλλον λέγεται λευκὸν, καὶ ἧττον. καὶ μέλαν μέλανος μᾶλλον, καὶ ἧττον. ἐπειδὴ τὸ αὐτὸ ὑποκείμενον ποτὲ μὲν λευκὸν γίνεται, ποτὲ δὲ μέλαν, καὶ μίγνυται ταῦτα ἀλλήλοις, τὸ λευκὸν λέγω τῷ μέλανι, καὶ ποῦ μὲν καθαρώτερα, ποῦ δὲ ἐπιμεμιγμένα συμβαίνει γίνεσθαι. ἐπὶ δὲ τῶν οὐσιῶν, οὐκέτι τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἧττον φιλεῖ γίνεσθαι, ἐπειδὴ οὐδὲ ἐναντίον ἐστί τι τῇ οὐσίᾳ, οὐδὲ τὸ λογικὸν καὶ τὸ ἄλογον ἐπὶ τὸ αὐτὸ ὑποκείμενον συνίσταται. Εἰ δέ τις εἴποι πῶς οὖν ὁ ἀριστοτέλης ἐν ταῖς κατηγορίαις ἔφη, οὐσία δέ ἐστιν ἡ κυριώτατά τε καὶ πρώτως καὶ μάλιστα λεγομένη. ἰδοὺ γὰρ τὸ μάλιστα εἶπεν, ὡς ἂν τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἧττον δέξῃ ἐπιδεχομένην, φαμὲν, ὡς πρῶτον μὲν πρὸς τὴν ἡμετέραν γνῶσιν αὐτῷ ταῦτα ἐκεῖνα λέλεκται. πρώτην γὰρ εἶπε καὶ μάλιστα τὸ ἄτομον, διὰ τὸ συνεγνῶσθαι μᾶλλον ἡμῖν, καὶ πρώτην κατειλῆφθαι, ἐκ ταύτης γὰρ χρόνῳ καὶ ἐπιστήμῃ προκύψαντες, προΐεμεν καὶ ἐπὶ τὴν δευτέραν, τὴν κατὰ τὰ εἴδη καὶ τὰ γένη. Ἔπειτα εἰ καὶ συγχωρήσειέ τις ἐν αὐταῖς τὸ μᾶλλον εἶναι καὶ τὸ ἧττον, οὐκ ἐν ταῖς κατὰ πλάτος ἔσται, ἀλλ᾽ ἐν ταῖς κατὰ βάθος. οὐ γὰρ ἄνθρωπος ἀνθρώπου μᾶλλον ἄνθρωπος, ἢ μᾶλλον λογικὸς, οὐδὲ ὁ ἵππος τοῦ βοὸς μᾶλλον ζῶον, ἢ τούτων ὁ ἄνθρωπος, ἀλλ᾽ ἐν ταῖς κατὰ βάθος ὡς εἶπον, δυνατόν πως θεωρῆσαι τοῦτο. αἱ γὰρ ἐπάνω, τῶν ὑποκάτω τρανέστεραι, ὅσῳ καὶ ἀπολαύουσι τῶν κρειττόνων. οἷον, μᾶλλον τὸ λογικὸν, ἐν νῷ, ἧττον δὲ, ἐν ψυχῇ. καὶ μᾶλλον ἐν ἀγγέλοις, ἧττον δὲ ἐν οὐρανίοις σώμασιν, εἴπερ καὶ αὐτὰ ἔμψυχα εἴη καὶ λογικὰ, καὶ εἴ τι τὸ μᾶλλον ἐν τούτοις, ἢ ἐν ἡμῖν. Καὶ ἄλλως. ἡ οὐσία μᾶλλον ἐν ζώῳ, ἢ ἐν ἀνθρώπῳ. καὶ μᾶλλον ἐν τούτοις.

ὁμοίως τὸ ζῶον μᾶλλον ἐν ἀνθρώπῳ, ἢ ἐν σωκράτει. εἰ γὰρ μὴ ἀμέσως ἡ οὐσία τῷ σωκράτει, ἀλλὰ διὰ μέσου τοῦ ζώου, κἀκ τούτου πάλιν διὰ μέσου τοῦ ἀνθρώπου ὑποφοιτᾷ, πρόδηλον οὖν, ὡς τὰ πρώτως καὶ ἀμέσως τινὸς μετέχοντα τῶν δευτέρων καὶ διὰ μέσου μετεχόντων, μᾶλλον μετέχει. καλῶς ἄρα εἴρηται, ὡς αἱ μὲν κατὰ πλάτος οὐχ ὑποδέχονται τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἧττον, αἱ δὲ κατὰ βάθος ὑποδέχονται. εἰ γὰρ αἱ κατὰ πλάτος ὑποδέχονται τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἧττον, οὐκ ἂν οὐ ἦν ἡ αὐτὴ ἀπόστασις τῶν αὐτῶν ἀπὸ τοῦ γένους, τοῦ λογικοῦ φησι, καὶ τοῦ ἀλόγου, τοῦτε θνητοῦ, καὶ τοῦ ἀθανάτου.

» Αἱ δὲ κατὰ συμβεβηκὸς καὶ ἀχώριστοι ὦσιν, ἐπίτα-
» σιν καὶ ἄνεσιν λαμβάνουσιν. οὔτε γὰρ τὸ γένος μᾶλλον καὶ
» ἧττον κατηγορεῖται οὗ ἂν εἴη γένος, οὔτε αἱ τοῦ γένους δια-
» φοραὶ, καθ' ἃς διαιρεῖται τὸ γένος εἰς τὰ εἴδη, αὗται μὲν
» γὰρ εἰσὶν αἱ τὸν ἑκάστου λόγον συμπληροῦσαι. τὸ δὲ εἶναι ἑ-
» κάστῳ ἓν καὶ τὸ αὐτὸ, οὔτε ἄνεσιν οὔτε ἐπίτασιν ὑποδεχό-
» μενόν ἐστι. τὸ δὲ γρυπὸν ἢ σιμὸν εἶναι ἢ κεχρῶσθαί πως, καὶ
» ἐπιτείνεται, καὶ ἀνίεται.

Ἐπίτασιν καὶ ἄνεσιν λαμβάνουσιν, ἀντὶ τοῦ, ὑποδέχονται τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἧττον. ταῦτα δὲ τὰ ὀνόματα ἀπὸ μεταφορᾶς τῶν χορδῶν εἴληπται. ἐκεῖ γὰρ ἡ μὲν ἀποτεινομένη, σφοδρὸν ἀποτελεῖ ψόφον, ἡ δὲ ἀνειμένη, ἐλάττονα. οὕτως οὖν οἱ φιλόσοφοι ἐπίτασιν μὲν λέγουσι τὴν σφοδρὰν ἀντίληψιν τοῦ πράγματος, ἄνεσιν δὲ, τὴν ἐλάττονα. αὗται μὲν γὰρ εἰσὶν αἱ τὸν ἑκάστου λόγον συμπληροῦσαι διαφοραὶ, αἱ τῆς οὐσίας συμπληρωτικαί. αὗται δὲ καὶ τῶν ὁρισμῶν εἰσι συμπληρωτικαί. οἱ δὲ ὁρισμοὶ τοῦ αὐτοῦ, οἱ αὐτοί εἰσιν ἀεί. οὐ γὰρ ποτὲ μὲν ζῶον λογικὸν θνητὸν ὁ ἄνθρωπος, ποτὲ δὲ οὔ, ἀλλ' ἀεὶ ὡσαύτως, οὔτε ἐπίτασιν, οὔτε ἄνεσιν ὑποδεχόμενος. οὐ γὰρ ποτὲ μὲν μᾶλλον ζῶον λογικὸν θνητὸν

ἐστὶν ὁ ἄνθρωπος, ποτὲ δὲ ἧττον. ἢ κεχρῶσθαί πως. τουτέστι, λευκὸν ἢ μέλαν εἶναι ἐπιτείνεται καὶ ἀνίεται. ἔστι γὰρ ἄλλο ἄλλου λευκότερον, καὶ μελανότερον, καὶ σιμότερον, καὶ γρυπότερον.

Τριῶν οὖν εἰδῶν τῆς διαφορᾶς θεωρουμένων, καὶ τῶν μὲν, οὐσῶν χωριστῶν, τῶν δὲ, ἀχωρίστων, καὶ πάλιν τῶν ἀχωρίστων, τῶν μὲν οὐσῶν καθ' αὑτὸ, τῶν δὲ, κατὰ συμβεβηκός, καὶ πάλιν τῶν καθ' αὑτὸ διαφορῶν αἱ μὲν εἰσι καθ' ἃς διαιροῦμεν τὰ γένη εἰς τὰ εἴδη, αἱ δὲ καθ' ἃς τὰ διαιρεθέντα εἰδοποιεῖται. οἷον τῶν καθ' αὑτὸ διαφορῶν πασῶν τῶν τοιούτων τοῦ ζώου οὐσῶν, ἐμψύχου τε καὶ αἰσθητικοῦ, λογικοῦ τε καὶ ἀλόγου, θνητοῦ τε καὶ ἀθανάτου, ἡ μὲν τοῦ ἐμψύχου καὶ αἰσθητικοῦ διαφορὰ συστατική ἐστι τῆς τοῦ ζώου οὐσίας, ἔστι γὰρ τὸ ζῶον, οὐσία ἔμψυχος αἰσθητική, ἡ δὲ τοῦ θνητοῦ καὶ ἀθανάτου διαφορὰ, καὶ ἡ τοῦ λογικοῦ τε καὶ ἀλόγου, διαιρετικαί εἰσι τοῦ ζώου διαφοραὶ, δι' αὐτῶν γὰρ τὰ γένη εἰς τὰ εἴδη διαιρούμεθα. ἀλλ' αὗται αἱ διαιρετικαὶ διαφοραὶ τῶν γενῶν, συμπληρωτικαὶ γίνονται καὶ συστατικαὶ τῶν εἰδῶν. τέμνεται γὰρ τὸ ζῶον τῇ τε τοῦ λογικοῦ καὶ τῇ τοῦ ἀλόγου διαφορᾷ, καὶ πάλιν τῇ τε τοῦ θνητοῦ καὶ τοῦ ἀθανάτου διαφορᾷ, ἀλλ' αἱ μὲν τοῦ λογικοῦ καὶ τοῦ θνητοῦ διαφοραὶ, συστατικαὶ γίνονται τοῦ ἀνθρώπου, αἱ δὲ τοῦ λογικοῦ καὶ ἀθανάτου, τοῦ θεοῦ, αἱ δὲ τοῦ ἀλόγου, θνητοῦ καὶ τῶν ἀλόγων ζώων. οὕτω δὲ καὶ τῆς ἀνωτάτω οὐσίας διαιρετικῶν οὐσῶν, τῆς τε ἐμψύχου καὶ ἀψύχου διαφορᾶς, καὶ τῆς αἰσθητικῆς τε καὶ ἀναισθήτου, ἡ μὲν ἔμψυχος καὶ αἰσθητικὴ προσληφθεῖσαι τῇ οὐσίᾳ, ἀπετέλεσαν τὸ ζῶον, ἡ δὲ ἔμψυχος, καὶ ἀναίσθητος, ἀπετέλεσαν τὸ φυτόν. ἐπεὶ οὖν αἱ αὐταὶ πῶς μὲν ληφθεῖσαι γίνονται συστατικαὶ, πῶς δὲ, διαιρετικαὶ, εἰδοποιοὶ πᾶσαι κέκλινται.

Ὑπέχετο

Ὑπέσχετο λογικώτερον ὁ πορφύριος περὶ τῶν προκει-
μένων διδάσκειν. βούλεται τοίνυν ἐκ τῶν διαφορῶν καὶ
ταῦτα διδάξαι τινὰ συμβαλλόμενα πρὸς τὴν διαιρετικὴν
καὶ ὁριστικὴν μέθοδον. φησὶν οὖν ὅτι, τῶν εἰδοποιῶν διαφο-
ρῶν, αἱ μὲν, εἰσὶ συστατικαὶ, αἱ δὲ, διαιρετικαὶ, οὐκ ἄλλαι καὶ
ἄλλαι, ἀλλ' αἱ αὐταί. πῆ μὲν γὰρ γίνονται διαιρετικαὶ, πῆ
δὲ συστατικαὶ, ἄλλως καὶ ἄλλως παραλαμβανόμεναι. τὸ
γὰρ λογικὸν καὶ τὸ ἄλογον, τὸ θνητὸν καὶ τὸ ἀθάνατον, τοῦ
ζώου εἰσὶ διαφοραί. καὶ εἰσὶν αὗται διαιρετικαί. τὸ γὰρ ζῶ-
ον, εἰς ταῦτα διαιρεῖται. ἐὰν δὲ αἱ δυνάμεναι συμπλα-
κῆναι, ἅμα ληφθῶσιν, οἷον, τὸ λογικὸν καὶ τὸ θνητὸν, γίνον-
ται συστατικαὶ τοῦ ἀνθρώπου διαφοραί. συνιστῶσι γὰρ καὶ
συμπληροῦσιν αὐτοῦ τὴν φύσιν. Δῆλον οὖν ὅτι αἱ μὲν
διαιρετικαὶ διαφοραὶ χρησιμεύουσι πρὸς τὴν διαιρετικὴν
μέθοδον, ἐπειδὴ κατὰ ταύτην γίνονται αἱ τῶν γενῶν εἰς τὰ εἴ-
δη διαιρέσεις, αἱ δὲ συστατικαὶ, εἰς τὴν ὁριστικὴν, ἐπειδὴ οἱ ὁρι-
σμοὶ ἐκ γενῶν εἰσὶ καὶ τῶν τοιούτων διαφορῶν. Ἰστέον
δὲ, ὅτι συντιθέμεναι αὗται ποιοῦσι τέσσαρας συζυγίας,
ὧν αἱ μὲν τρεῖς, συνίστανται, ἡ δὲ μία, ἀσύστατός ἐστιν. οἷον,
ἔστω λογικὸν καὶ ἄλογον, θνητὸν καὶ ἀθάνατον. ἰδοὺ τοί-
νυν λογικὸν καὶ θνητὸν συνίσταται, ἔστι γὰρ ὁ ἄνθρωπος. λο-
γικὸν, καὶ ἀθάνατον, ὁ θεός. ἄλογον δὲ καὶ θνητὸν, ὁ ἵπ-
πος. οὐκέτι δὲ ἔστιν ἄλογον καὶ ἀθάνατον. ζητεῖται γὰρ
περὶ τῆς λοιπῆς συζυγίας, τῆς τοῦ ἀλόγου φημὶ καὶ τοῦ ἀ-
θανάτου, πότερον συνέστηκε καὶ ἔστι τι ἄλογον καὶ ἀθάνατον,
οἷόν τι δοκεῖ καὶ περὶ τῆς σκύλλης ὁ ποιητὴς λέγειν. Ἀλ-
» λ' ἀθάνατον κακόν ἐστιν, ἢ οὔ. οἱ μὲν γάρ φασιν εἶναί τι
δαιμονίων ἀλόγων γένος ἀθάνατον. ὅπερ δὴ μείονα ἐπέ-
χειν φασὶ τάξιν, οὓς καὶ ἀποτρεπόμεθα. οἱ δέ φασι καὶ
τὸ τοιοῦτον γένος θνητὸν εἶναι. ὃ γὰρ ἂν ᾖ ἀθάνατον, καὶ

λογικὸν εἶναι πάντως. Ἔλθωμεν τοίνυν καὶ ἐπὶ τὴν οὐσίαν, καὶ τὰ αὐτὰ εὑρήσομεν. καὶ γὰρ καὶ ἐνταῦθα δύο οὐσῶν ἀντιθέσεων, ἐμψύχου φημὶ καὶ ἀψύχου, αἰσθητικοῦ καὶ ἀναισθήτου, καὶ τούτων συμπλεκομένων, τρεῖς μόναι συνίστανται συζυγίαι, αἱ δὲ λοιπαὶ τρεῖς, ἀσύστατοι εἰσί. τὸ μὲν γὰρ ἔμψυχον καὶ αἰσθητικὸν, ἐστὶ τὸ ζῶον. τὸ δὲ ἔμψυχον καὶ ἀναίσθητον, τὸ φυτόν. τὸ δὲ ἄψυχον καὶ ἀναίσθητον, ὁ λίθος. ἄψυχον δὲ καὶ αἰσθητικὸν, οὐδέν ἐστιν. ὃ γὰρ ἂν ἔχει αἴσθησιν, πολλῷ μᾶλλον τὴν φυσικὴν ἔχει ψυχήν. ὅπου γὰρ φυσική, οὐ πάντως καὶ αἰσθητική. ὅπου δὲ αἰσθητικὴ, ἐκεῖ πάντως καὶ φυσική. ἀλλ᾽ αὗταί γε διαιρετικαὶ διαφοραὶ τῶν γενῶν. ὥσπερ γάρ ἐστι τινὰ μόνως εἴδη, τινὰ δὲ καὶ γένη καὶ εἴδη, οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν διαφορῶν. τῶν γὰρ εἰδοποιῶν διαφορῶν, αἱ μέν εἰσι μόνως διαιρετικαὶ, αἱ τῶν γενικωτάτων, αἱ δὲ, μόνως συστατικαὶ, αἱ τῶν εἰδικωτάτων, αἱ δὲ, συστατικαί τε καὶ διαιρετικαὶ, αἱ τῶν ὑπαλλήλων.

Αἱ μὲν γὰρ τῆς οὐσίας διαφοραὶ, τὸ σῶμα φημὶ καὶ τὸ ἀσώματον, διαιρετικαὶ μόνως τῆς οὐσίας, οὐδαμῶς δὲ συστατικαί. αἱ δὲ τοῦ ἀνθρώπου διαφοραὶ, οἷον, τὸ λογικὸν καὶ τὸ θνητὸν, μόνως συστατικαὶ τοῦ ἀνθρώπου. αἱ δὲ τῶν μέσων, οἷον, αἱ τοῦ ζώου, τὸ θνητὸν καὶ ἀθάνατον, τὸ λογικὸν καὶ τὸ ἄλογον, συστατικαὶ καὶ διαιρετικαὶ, διότι ἔχουσί τι πρὸ αὐτῶν ἐπαναβεβηκός. αἱ μὲν γὰρ ἐναντίαι, διαιρετικαὶ τοῦ ζώου, ὅτι αὗται διαιροῦνται εἰς ἕτερα εἴδη. οἷον, τὸ θνητὸν καὶ ἀθάνατον, εἰς ταῦτα γὰρ διαιρεῖται τὸ ζῶον· καὶ τὸ λογικὸν, καὶ τὸ ἄλογον ὁμοίως. αἱ δὲ ὑπάλληλοι, τῶν εἰδῶν εἰσὶ συστατικαί. λογικὸν μὲν γὰρ καὶ θνητὸν, ἀνθρώπου συστατικόν. λογικὸν δὲ καὶ ἀθάνατον, ἀγγέλου. ἄλογον δὲ καὶ θνητὸν, ἵππου. αἱ δὲ τοῦ ἀλόγου καὶ τοῦ θνητοῦ, τῶν ἀλόγων ζώων. παρέλειψε δὲ ὁ

πορφύριος τὸ ἄλογον καὶ τὸ ἀθάνατον ὡς ἀμφιβαλλόμενα, εἴτε εἰσὶ τοιαῦται οὐσίαι, εἴτε οὔ. εἰσὶ γὰρ ὡς εἶπον, τὰ ἄλογα δαιμόνια, τὰ μείονα τάξιν ἐν τῷ παντὶ ἐπέχοντα, καὶ ἀφωρισθέντα πρὸς τὸ τὰς ἀξίας κολάζειν ψυχάς, ἅπερ ὑπό τινων μὲν, ἀθάνατα, ὑπό τινων δὲ, θνητὰ εἶναι νενόμισται.

» Καὶ τούτων γε μάλιστα χρεία εἰς τὰς διαιρέσεις τῶν γε-
» νῶν, καὶ εἰς τοὺς ὁρισμοὺς τῶν εἰδῶν, ἀλλ' οὐ τῶν κατὰ συμ-
» βεβηκὸς ἀχωρίστων, οὐδ' ἔτι μᾶλλον τῶν χωριστῶν.

Σκόπει πῶς ὧδε ἐν τῷ λέγειν εἰς τοὺς ὁρισμοὺς λαμβάνονται αἱ διαφοραὶ αὗται, δηλοῖ ὅτι καὶ αἱ φωναὶ αὗται τῶν ὁρισμῶν τῶν συμβεβηκότων οὐσιώδεις εἰσίν· οἱ γὰρ ὅροι, ἐξ οὐσιωδῶν φωνῶν σύγκεινται. οἷον, λευκόν ἐστι χρῶμα, διακριτικὸν ὄψεως. τὸ δὲ, μάλιστα, προστέθεικεν, ὅτι πολλάκις διὰ τὴν ἀνθρωπίνην ἀσθένειαν ἀποροῦντες τοιούτων διαφορῶν, παραλαμβάνομεν ἐκ τῶν κατὰ συμβεβηκός, οἷον, ἐπὶ τοῦ κόρακος ἀντὶ διαφορῶν, τὸ μέλαν λαμβάνομεν· καὶ ἐπὶ τοῦ κύκνου τὸ λευκόν. ὡς ὅταν ἵππον ὁριζόμενοι, εἴπωμεν ζῷον εἶναι ἄλογον χρεμετιστικόν. τὸ δὲ ἴδιον ἐπουσιῶδες ὂν, ἀντὶ διαφορᾶς οὐσιώδους παραλαμβάνομεν, διὰ τὸ μὴ δύνασθαι οὐσιώδη διαφορὰν ἵππου φέρε εἰπεῖν, καὶ ὄνου εὑρεῖν.

» Ἃς δὴ καὶ ὁριζόμενοι, φασὶ διαφορά ἐστιν, ᾗ περιττεύει τὸ
» εἶδος τοῦ γένους. ὁ γὰρ ἄνθρωπος πλέον ἔχει τοῦ ζώου, τὸ λο-
» γικὸν, καὶ τὸ θνητόν. τὸ γὰρ ζῷον οὔτε οὐδὲν τούτων ἐστὶν, ἐπεὶ
» πόθεν ἂν τὰ εἴδη σχοίη τὰς διαφοράς; οὔτε γὰρ πάσας
» τὰς ἀντικειμένας ἔχει. ἐπεὶ, τὸ αὐτὸ ἅμα ἕξει τὰ ἀντι-
» κείμενα, ἀλλ' ὡς ἀξιοῦσι, δυνάμει μὲν πάσας ἔχει τὰς
» ὑφ' αὑτὸ τὸ γένος διαφοράς, ἐνεργείᾳ δὲ, οὐδὲ μίαν. καὶ οὕ-
» τως οὔτε ἐξ οὐκ ὄντων τι γίνεται, οὔτε τὰ ἀντικείμενα
» ἅμα περὶ τὸ αὐτὸ ἔσται.

Ἀπαριθμησάμενος τὰ σημαινόμενα τῆς διαφορᾶς, καὶ

εἰπὼν περὶ ποίου σημαινομένου παρὰ τοῖς φιλοσόφοις ὁ λόγος, μάλιστα βούλεται ταύτην τὴν ὑπογραφὴν ἀποδοῦναι. φησὶν οὖν ὅτι διαφορά ἐστιν, ἣ περιττεύει τὸ εἶδος τοῦ γένους. ὁ γὰρ ἄνθρωπος τῷ λογικῷ καὶ τῷ θνητῷ περιττεύει τοῦ ζώου. Ἀπορίαν δέ τινα ἀπορεῖ ὁ πορφύριος ἐκ τοῦ ὁρισμοῦ τούτου, καὶ ἐπιλύεται ταύτην. προλαμβάνει δὲ τῆς ἀπορίας δύο ἐναργῆ τινὰ ἀξιώματα, ἃ οὕτω καλοῦνται ὑπὸ τῶν περιπατητικῶν, ὡς οἴκοθεν τὸ ἀξιόπιστον ἔχοντα. εἰσὶ δὲ τὰ ἀξιώματα, ταῦτα. Πρῶτον μὲν, ὅτι οὐδὲν γίνεται ἐκ τοῦ μηδαμῆ μηδαμῶς ὄντος. οἷον, τὸ ἀβάκιον, γέγονεν ἐκ τοῦ ξύλου, ὃ πῆ μὲν ὂν ὑπῆρχε, ξύλον γὰρ ἦν, πῆ δὲ μὴ ὂν, οὔπω γὰρ ἦν ἀβάκιον, εἰ γὰρ ἦν, οὐκ ἔχρηζε τέκτονος τοῦ ποιοῦντος. καὶ οἱ λίθοι πῆ μέν εἰσιν ὄντες, ὡς λίθοι, πῆ δὲ οὐκ ὄντες, ὅτι οὔπω οἶκος. ἐκ δὲ τοῦ μηδαμῆ μηδαμῶς ὄντος, πῶς ἄν τι γένοιτο; Δεύτερον δὲ, ὅτι τὰ ἐναντία ἐν τῷ αὐτῷ ὑποκειμένῳ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ἅμα οὐκ ἐνδέχεται εἶναι. ἀναιρετικὰ γὰρ ἀλλήλων τὰ ἐναντία εἰσί. τούτων προλεχθέντων, ἡ ἀπορία προβαίνει τοῦτον τὸν τρόπον. Ἀνάγκη τὰς διαφορὰς, ἢ ἐκ τοῦ γένους τοῖς εἴδεσιν ἐπιγίνεσθαι προϋπαρχούσας ἐν αὐτῷ, ἢ ἐκ τοῦ μηδαμῆ μηδαμῶς ὄντος. ἑκάτερον δὲ τούτων, ἄτοπον. εἰ γὰρ εἰσὶν ἐν τοῖς γένεσιν αἱ διαφοραὶ σώμασιν οὖσιν, ἔσονται τὰ ἐναντία ἐν τῷ αὐτῷ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον, τὸ θνητὸν καὶ τὸ ἀθάνατον, τὸ λογικὸν καὶ τὸ ἄλογον. ὅπερ ἄτοπον. εἰ δὲ μὴ ὦσιν αἱ διαφοραὶ ἐν τοῖς γένεσι, πόθεν γίνονται ἐν τοῖς εἴδεσιν; ἔσται γάρ τι γινόμενον ἐκ τοῦ μηδαμῆ μηδαμῶς ὄντος, ὅπερ ἄτοπον. οὐ γὰρ ἐξ ἄλλου τινὸς δύνανται εἶναι, ἐπεὶ οὐδὲ ἔστι μεταξὺ γένους καὶ εἴδους ἄλλο, εἰ μὴ αἱ διαφοραί. δῆλον οὖν ὅτι ἀπορώτατος ὁ λόγος. Ἀπορήσας τοίνυν, ἐπι-

λύεται τὴν ἀπορίαν περιπατητικῶς. λέγει γὰρ ὁ πορφύριος, ὅτι τὰ ἐναντία ἐν τῷ αὐτῷ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον, ἐνεργείᾳ μὲν εἶναι οὐ δύναται, δυνάμει δὲ δύναται εἶναι. ἵνα δὲ σαφὲς γένηται τὸ λεγόμενον, εἴπωμεν οὕτως. ἄλλο ἐστὶν τὸ δυνάμει εἶναί τι, καὶ ἄλλο τὸ ἐνεργείᾳ. Δυνάμει μὲν γὰρ λέγεται, τὸ ἀτελὲς, καὶ μὴ προαχθὲν εἰς ἐνέργειαν, δυνάμενον μέν τοι καὶ ἐπιτηδείως ἔχον ἐνεχθῆναι ὑπὸ τὸ ἐνεργείᾳ. οἷον, τὸ παιδίον, δυνάμει μὲν γραμματικόν ἐστι, δύναται γὰρ γενέσθαι γραμματικὸν, καὶ τὸ ψυχρὸν ὕδωρ, δυνάμει θερμὸν, δύναται γὰρ γενέσθαι θερμόν. τοῦτο οὖν ἐστι τὸ δυνάμει. Ἐνεργείᾳ δὲ λέγεται γραμματικὸς, ὁ ἤδη κατὰ τὴν γραμματικὴν ἐπιστήμην κατὰ τὴν ἕξιν τελειωθεὶς, καὶ παραδοὺς τοὺς γραμματικοὺς λόγους. καὶ τὸ μὲν ψυχρὸν ὕδωρ, δυνάμει λέγεται εἶναι θερμὸν, τὸ δ' ἤδη θερμανθὲν, ἐνεργείᾳ θερμόν. Φησὶν οὖν ὅτι τὰ ἐναντία, ἤτοι τὸ ψυχρὸν, ἐνεργείᾳ μὲν, ἅμα τινὶ παρεῖναι ἀδύνατον, δυνάμει δὲ, δυνατόν. τὸ γὰρ χλιαρὸν ὕδωρ, οὔτε θερμὸν, οὔτε ψυχρόν ἐστιν ἐνεργείᾳ, δυνάμει δὲ ἐστιν ἀμφότερα. καὶ τὸ βρέφος δυνάμει καὶ ἀρετὴν ἔχει, καὶ κακίαν, καὶ ἡ ὕλη δυνάμει πάντα ἔχει τὰ ἐναντία. εἰ οὖν καὶ τὸ γένος ὕλης λόγον ἐπέχει, ὡς ἑξῆς φησὶ, δῆλον ὅτι ἕξει ἐν ἑαυτῷ δυνάμει πάσας τὰς ἐναντίας διαφοράς.

Καὶ ἄλλως δὲ, δυνατὸν ἐν ἑνὶ τὰ ἐναντία εἶναι. εἰ μὲν τὸ ἕτερον, ἐνεργείᾳ ἔχει, τὸ δὲ λοιπὸν, δυνάμει. τὸ γὰρ ἐνεργείᾳ ψυχρὸν, δυνάμει ἐστὶ θερμὸν, εἰ πεφύκοι μεταβάλλεσθαι εἰς τὸ θερμόν. τοῦτο δὲ εἶπον, ἐπειδή ἐστι τινὰ θατέρου μόνου τῶν ἀντικειμένων δεκτικά. ὁ γὰρ κρύσταλλος ψυχρὸς ὢν, οὐδέποτ' ἂν θερμανθείη, οὐδὲ τὸ πῦρ τὴν ἐναντίαν ψύξιν ὑποδέξοιτ' ἄν. ὁ ἀὴρ μὲν καὶ τὸ ὕδωρ παρὰ μέρος ἑκάτερον, τῶν ἐναντίων ἐστὶ δεκτικά. δυνάμει γὰρ δυνα-

τὰ ἐναντία ἐν τῷ αὐτῷ παρεῖναι ἅμα. εἰ μὴ γὰρ τὰ δύο εἶχε δυνάμει, οὐκ ἂν καὶ ἐνεργείᾳ εἰς ἑκάτερον μετεβέβλητο, ἀλλ᾽ ἐπειδὴ τὰ ἐναντία ἔχει δυνάμει, διὰ τοῦτο εἰς ἑκάτερα παραβάλλει, καὶ μεταβάλλεται παρὰ μέρος. οὕτως οὖν φησι καὶ τὰ γένη ἔχειν τὰς ἐναντίας διαφορὰς δυνάμει. καὶ οὔτε ἐκ τοῦ μηδαμῇ μηδαμῶς ὄντος γίνεται, οὔτε τὰ ἐναντία ἐν τῷ αὐτῷ ἐστιν ἐνεργείᾳ. ταύτῃ τῇ λύσει κέχρηνται οἱ ἐκ τοῦ περιπάτου, ἣν καὶ ὁ πορφύριος ἀπέδωκεν. ἐπειδήπερ ὡς ἤδη εἴρηται χρησιμεῦον πρὸς τὰς ἀριστοτέλους κατηγορίας γράφει τὸ βιβλίον. Ἰστέον δὲ ὅτι οἱ πλατωνικοὶ ἐναντιοῦνται τῇ ἐπιλύσει ταύτῃ. καὶ γὰρ ἐνεργείᾳ εἶναι λέγουσι τὰς διαφορὰς ἐν τοῖς γένεσι. καὶ φασὶν, ὅτι οὐ δεῖ φοβεῖσθαι ἐνεργείᾳ ὑποθέσθαι ἐν τοῖς γένεσι, τὸ λογικὸν, καὶ ἄλογον, τὸ θνητὸν καὶ ἀθάνατον, κέχρηνται δὲ εἰς ἀπόδειξιν τούτου, τοιούτοις λόγοις. Πρῶτον μὲν γὰρ φασὶν, ὅτι οὐκ ἔστιν ἐναντίον τὸ λογικὸν τῷ ἀλόγῳ, οὐδὲ τὸ θνητὸν τῷ ἀθανάτῳ. τὰ γὰρ ἐναντία φθείρει ἄλληλα, ταῦτα δὲ οὐ μόνον φθαρτικά εἰσιν ἀλλήλων, ἀλλὰ καὶ ὑποστατικά. τὸ γὰρ λογικὸν καὶ τὸ ἀθάνατον, ὑποστατικά ἐστι τοῦ θνητοῦ καὶ τοῦ ἀλόγου, ὁ γὰρ θεὸς ἀθάνατος ὢν καὶ λογικὸς, ὑφίστησι τὰ θνητά τε καὶ ἄλογα, καὶ ὁ ἄνθρωπος λογικὸς ὢν, κηδεμὼν τοῦ ἀλόγου γίνεται, καὶ σωτὴρ καὶ οἱ ἄγγελοι ἀθάνατοι ὄντες, τῶν θνητῶν εἰσι κηδεμόνες καὶ φύλακες. ὥστε οὐκ ἐναντία τὸ λογικὸν καὶ τὸ ἄλογον, οὐδὲ τὸ θνητὸν καὶ τὸ ἀθάνατον. εἰ δὲ μὴ ἐναντία, οὐκ ἀδύνατον ἅμα ταῦτα εἶναι ἐν τῷ γένει. ἐπεὶ καὶ ἄλογοι δυνάμεις, θυμὸς φημὶ, καὶ ἐπιθυμία, καὶ αἴσθησις, καὶ ἡ λογικὴ ζωὴ ἅμα ἐν ἑνὶ ζώῳ, τῷ ἀνθρώπῳ, θεωρεῖται. Ἔπειτα δὲ φασιν, εἰ καὶ ἐναντία ἐστὶν, οὐδὲν ἄτοπον εἶναι αὐτὰ ἐν τῷ γένει τῷ αὐτῷ ἐνεργείᾳ, ἐπειδὴ οὐχ ὡς ἐν ὑποκειμένῳ ἐστὶ σώματι, ἀλλ᾽ ἐν

τινὶ ἀσωμάτῳ, ἀσώματον γὰρ τὸ γένος. δύνανται δὲ ἐν ἀσωμάτῳ τὰ ἐναντία εἶναι. διὰ τοῦτο γὰρ ἐν ὑποκειμένῳ τινὶ σώματι τὰ ἐναντία οὐ δύνανται εἶναι ἅμα, διὰ τὸ βούλεσθαι ἀμφότερα μετέχειν τοῦ ὑποκειμένου. μεριστὸν δὲ ὂν τὸ σῶμα καθ' αὑτὸ, τὰ φθαρτικὰ ἀλλήλων οὐ δύναται δέξασθαι. ἐπὶ δὲ τῶν ἀσωμάτων, οὐκ ἔστι τοῦτο. ἀμέλει καὶ ἡ φύσις ἔχει τοὺς λόγους πάντων τῶν ἐναντίων, καὶ ὑφίστησι, οἷον, ὀφθαλμὸς ἅμα προβάλλεται τοὺς τοῦ λευκοῦ καὶ τοῦ μέλανος λόγους, καὶ ἡ ψυχὴ ἅμα καὶ κατὰ ταυτὸν, τὸν τῶν ἐναντίων ἔχει λόγον, ἀγαθοῦ καὶ κακοῦ, ψυχροῦ καὶ θερμοῦ, εἴπερ τῶν ἐναντίων μία ἐστὶν ἐπιστήμη. ὥστε οὐδὲν ἄτοπον συμβαίνει τῷ λόγῳ, τῷ λέγοντι, τὰς διαφορὰς ἐνεργείᾳ ἐν τοῖς γένεσιν εἶναι. ὡσαύτως καὶ ἐν τῷ ἀβακίῳ, σωματικῶς μὲν καὶ κατὰ ταυτὸν, καὶ τρίγωνον, καὶ τετράγωνον, καὶ στρογγύλον ποιῆσαι οὐ δυνάμεθα, ἐπειδὴ ὑπ' ἀλλήλων συγχέονται οἱ τύποι, ἐν δὲ τῇ ψυχῇ ἔχομεν ταῦτα πάντα ἀσυγχύτως. ὅθεν καὶ ἀσυγχύτως προβαλλόμεθα αὐτά· καὶ δείκνυμεν καὶ τὸ πρῶτον θεώρημα, καὶ τὸ δεύτερον, καὶ τὸ τρίτον, καὶ περὶ στρογγύλου, καὶ περὶ τετραγώνου, καὶ περὶ τριγώνου. ὥστε ἐπὶ τῶν ἀσωμάτων γε δυνατὸν ἅμα τὰ ἐναντία εἶναι ἐνεργείᾳ. Ἄλλως τε δὲ, εἰ δυνάμει εἰσὶν αἱ διαφοραὶ ἐν τοῖς γένεσι, τί ἐστι τὸ ποιῆσαν αὐτὰς ἐνεργείᾳ ἐν τοῖς εἴδεσι; πᾶν γὰρ τὸ δυνάμει ὂν, ἄγεται εἰς ἐνέργειαν διά τινος ἐνεργείας τοιαύτης οὔσης. τὸ γὰρ ὕδωρ τὸ ψυχρὸν δυνάμει ὂν θερμὸν, γίνεται ἐνεργείᾳ θερμὸν, διὰ τοῦ πυρὸς ἐνεργείᾳ ὄντος θερμοῦ, καὶ τὸ παιδίον δυνάμει ὂν γραμματικὸν, ἐνεργείᾳ γίνεται γραμματικὸν, διὰ τοῦ ὄντος ἐνεργείᾳ γραμματικοῦ. εἰ οὖν δυνάμει εἰσὶν ἐν τοῖς γένεσιν αἱ διαφοραὶ, προάγονται δὲ εἰς ἐνέργειαν, δεήσονται ἄλλου τινὸς ἐνεργείᾳ

ἔχοντος τὰς διαφοράς· οὐδὲν δέ ἐστιν ἄλλο περὶ ταῦτα· οὐκ ἄρα δυνάμει εἰσὶν αἱ διαφοραὶ ἐν τοῖς γένεσι. Πάλιν δὲ, πᾶν μὲν τὸ δυνάμει ὂν, ἀτελές ἐστι· τὸ δὲ ἐνεργείᾳ, τέλειον. εἰ οὖν τὰ μὲν εἴδη ἐνεργείᾳ ἔχει τὰς διαφορὰς, τὰ δὲ γένη δυνάμει, ἔσται τὰ μὲν εἰδικώτατα, πάντων τελειότερα καὶ ἐντιμότερα, τὰ δὲ γενικώτατα, πάντων ἀτελέστερα, καὶ ἀτιμότερα, ὅπερ ἄτοπον. ἔσονται γὰρ τὰ αἰτιατὰ, τελειότερα καὶ κρείττονα τῶν αἰτίων. ἀνάγκη ἄρα τὰς διαφορὰς ἐν τοῖς γένεσιν ἐνεργείᾳ εἶναι. Ἆρ' οὖν ἀπόβλητός ἐστι παντελῶς ὁ τῶν περιπατητικῶν λόγος; φαμὲν οὖν οὐδαμῶς. τριττῶν γὰρ ὄντων τῶν γενῶν ὡς πολλάκις ἔφαμεν, οἱ μὲν πλατωνικοὶ, περὶ τῶν πρὸ τῶν πολλῶν ἔλεγον ἐν γὰρ τοῖς πρὸ τῶν πολλῶν γένεσιν, ἐνεργείᾳ ὑπάρχουσιν αἱ διαφοραί. οἱ γὰρ λόγοι πάντων ἐκεῖ εἰσὶν ἐνεργείᾳ, οἱ δὲ περιπατητικοὶ, περὶ τῶν ἐν τοῖς πολλοῖς. Ἰστέον γὰρ ὅτι ἡ φύσις ἀπὸ τῶν καθολικωτέρων ἐπὶ τὰ μερικώτερα ὁδεύει. καὶ τὰ μερικὰ δυνάμει ἐν τοῖς καθολικωτέροις προϋπέστηκεν, οἷον ἐκ τοῦ καταβληθέντος σπέρματος δημιουργεῖ πρῶτον τὸ σαρκίον, ὥς φασιν οἱ ἰατροὶ ἐν τῇ μήτρᾳ, ὅπερ σῶμα ἐστὶ, τὸ δὲ σῶμα, καθολικόν. ἀλλὰ τοῦτο ὡς μὲν σῶμα, ἐνεργείᾳ ἐστὶν, ὡς δὲ ἔμψυχον, δυνάμει, οὔπω γάρ ἐστιν ἐνεργείᾳ ἔμψυχον. ὅταν δὲ τραφὲν καὶ αὐξηθὲν ψυχωθῇ, ἐνεργείᾳ μὲν λέγεται ἔμψυχον, δυνάμει δὲ ζῶον, μήπω τυχὸν αἰσθήσεως καὶ κινήσεως. ὅθεν δὲ ἤδη τούτων μετάσχῃ, ἐνεργείᾳ μὲν ζῶον, δυνάμει δὲ λογικόν. ὅταν δὲ ἐκπυσθῇ καὶ λόγου μετάσχῃ ἐνεργείᾳ μὲν γίνεται ζῶον λογικὸν, δυνάμει δὲ γραμματικόν. ἰδοὺ οὖν ἐν τοῖς γένεσι τῶν ἐν τοῖς πολλοῖς, δυνάμει θεωροῦνται αἱ διαφοραί. καὶ καλῶς οἱ φυσικοὶ οὕτω λέγουσιν. ὅθεν ὁ πορφύριος ἐπειδὴ προέθετο ἐκθέσθαι τὸ σύγ-

γράμμα τοῦτο, οὐ πρὸς πλατωνικὰς συμβαλλόμενον
πραγματείας, ἀλλὰ πρὸς ἀριστοτελικάς, διὰ τοῦτο τῇ τῶν
περιπατητικῶν ἐχρήσατο ἀπολύσει. Ἀλλ' ἐπειδὴ πρόρ-
ρωθεν εἴπωμεν ὅτι ἀσώματοί εἰσιν αἱ πέντε φωναὶ ἀ-
ναποδείκτως, φέρε καὶ τοῦτο ἀποδείξωμεν. Καὶ πρῶ-
τον μὲν τὸ σῶμα οὐδέποτε ἐν μείζονι καὶ ἐλάττονι ὡσαύ-
τως θεωρεῖται, οἷον, τὸ τοῦ ἐλέφαντος, καὶ μύρμηκος· αἱ δὲ
πέντε φωναὶ, ὡσαύτως καὶ ἐν μείζονι καὶ ἐλάττονι. Ἔπει-
τα δὲ πᾶν σῶμα σώματι προστιθέμενον, αὔξησιν ποιεῖται
τοῦ ἐνδεχομένου τὴν προσθήκην· τὸ δὲ γένος καὶ τὸ εἶδος
καὶ τὰ λοιπὰ τῷ σωκράτει προστιθέμενα, οὐδὲν προστιθέα-
σιν. Ἄλλως. οὐδέποτε ταυτὸν σῶμα ἐν τῷ αὐτῷ και-
ρῷ ἐν πᾶσι θεωρεῖται. καὶ γὰρ ὅμοιον, ἀλλ' οὖν οὐ τὸ αὐ-
τὸ, οἷον, εἰ ἐν τῷ πλάτωνος μηρῷ φανείη ὀστοῦν ἐλέφαν-
τος, οὐ ταυτόν ἐστι καὶ ἐν τῷ τοῦ ὀρέστου, τὸ δὲ γένος καὶ τὸ εἶ-
δος ἐν τῷ αὐτῷ καιρῷ ἐν πολλοῖς θεωρεῖται. Ἄλλως.
οὐδέποτε τὰ σώματα μεριζόμενα τὸ ἓν εἶδος, ἢ τὸ ἓν πο-
σὸν φυλάττει, οἷον, ὁ πατὴρ μερίζεται εἰς πολλὰ, οὐκοῦν τὰ
μεριζόμενα, οὐ φυλάττουσι τὸ ἓν εἶδος, ἢ τὸ ἓν ποσὸν τοῦ
πατρὸς, τὰ δὲ γένη καὶ τὰ εἴδη σώζουσι τὸ οἰκεῖον εἶδος
μεριζόμενα εἰς σωκράτην, καὶ πλάτωνα, καὶ τοὺς λοιπούς.
Ἄλλως τε δὲ, πᾶν σῶμα ἐξ ὕλης καὶ εἴδους σύγκειται, τὸ
δὲ γένος καὶ εἶδος, οὐχ οὕτως, εἶδος γὰρ ἐξ εἴδους οὐ σύγ-
κειταί ποτε. ἀσώματοι ἄρα αἱ πέντε φωναί. Πάντα
ἤδη προκατεβαλλόμεθα. λοιπὸν, σαφὴς ἡ λέξις. ἀνα-
γνῶμεν οὖν αὐτὴν, καὶ εἴ που τι προσπίπτει, σαφηνίσωμεν.
» Τὸ γὰρ ζῶον οὔτε οὐδὲν τούτων ἐστί. τουτέστιν, ἀμέτοχον,
προσυπακουστέον γὰρ τὸ, τοιούτων. εἰ γὰρ μὴ μετεῖχε λογι-
» κοῦ καὶ θνητοῦ τὸ ζῶον, πόθεν εἶχε τὸ εἶδος ταῦτα δέξα-
σθαι. οὔτε γὰρ πάσας τὰς ἀντικειμένας ἔχει. ἐπεὶ ἔσον

ται τὰ ἐναντία ἅμα· ἀλλ' ὡς ἀξιοῦσιν. ἐπειδὴ ὁ πορφύριος πλατωνικὸς ὢν οὐ τὰ αὐτῷ ἀρέσκοντα λέγων, εἶπεν ὡς ἀξιοῦσιν οἱ περιπατητικοί. φυσιολογοῦντες γάρ, καλῶς οὕτω πρεσβεύουσιν, ὅτι τὰ καθόλου δυνάμει πρότερον ἔχει τὰ μερικά· καὶ οὕτως εἰς τὴν ἐνέργειαν προκόπτει.

» Ὁρίζονται δὲ αὐτὴν καὶ οὕτως, διαφορά ἐστι τὸ κατὰ
» πλειόνων καὶ διαφερόντων τῷ εἴδει, ἐν τῷ ὁποῖόν τί ἐστι κα-
» τηγορούμενον. τὸ γὰρ λογικὸν καὶ τὸ θνητόν, τοῦ ἀνθρώπου
» κατηγορούμενον, ἐν τῷ ὁποῖόν τί ἐστιν ἄνθρωπος λέγεται,
» ἀλλ' οὐκ ἐν τῷ τί ἐστι. τί μὲν γὰρ ἐστιν ὁ ἄνθρωπος ἐρωτω-
» μένων ἡμῶν, οἰκεῖον εἰπεῖν ζῷον. ὁποῖον δὲ ζῷον πυνθανο-
» μένων, ὅτι λογικὸν καὶ θνητὸν οἰκείως ἀποδώσομεν. Τῶν
» γὰρ πραγμάτων ἐξ ὕλης καὶ εἴδους συνεστώτων, ἢ ἀνάλογόν
» τε ὕλῃ καὶ εἴδει τὴν σύστασιν ἐχόντων, ὥσπερ ὁ ἀνδριὰς ἐξ
» ὕλης μὲν τοῦ χαλκοῦ, εἴδους δὲ τοῦ σχήματος· οὕτω καὶ ὁ ἄν-
» θρωπος ὁ κοινός τε καὶ εἰδικός, ἐξ ὕλης μέν, ἀναλόγου συνέ-
» στηκε τοῦ γένους· ἐκ μορφῆς δέ, τῆς διαφορᾶς. τὸ δὲ ὅλον τοῦ-
» το, ζῷον λογικὸν θνητόν, ὁ ἄνθρωπος· ὡς ἐκεῖ καὶ ὁ ἀνδριάς.

Ἐνταῦθα τελείαν ὑπογραφὴν λέγει λαμβανομένην ἐκ τῆς τῶν φωνῶν διαιρέσεως τῆς λεγούσης, ὅτι τῶν φωνῶν αἱ μέν, εἰσὶν ἄσημοι, αἱ δέ, σημαντικαί. Τῶν γὰρ πραγμάτων ἐξ ὕλης καὶ εἴδους συνεστώτων. τὴν αἰτίαν νῦν ἀποδίδωσι, διὰ τί τὸ μὲν γένος, ἐν τῷ τί ἐστι κατηγορεῖται, ἡ δὲ διαφορά, ἐν τῷ ὁποῖόν τί ἐστι. λέγει τοίνυν, ὅτι πάντα τὰ ὄντα, ἢ κυρίως ἐξ ὕλης καὶ εἴδους ὑπάρχει, ἢ ἀνάλογον ὕλῃ καὶ εἴδει τὴν σύστασιν ἔχουσι. πᾶσι μὲν οὖν τοῖς φυσικοῖς πράγμασιν ἐστὶ τὸ ὑποκείμενον, ὃ καλοῦσι κυρίως ὕλην, τὴν ἀκαλλῆ καὶ ἀνείδεον. ἔστι δὲ κυρίως εἶδος, τὸ κοσμοῦν αὐτὴν καὶ ἐν αὐτῇ γινόμενον. οὕτως μὲν οὖν ἡ κυρίως ὕλη, καὶ τὸ κυρίως εἶδος, ἐν τοῖς φυσικοῖς πράγμασι.

θεωρεῖται. ἐν δὲ τοῖς τεχνικοῖς, τὸ ἀνάλογον. οἷον, ἐκ χαλκοῦ γίνεται ἀνδριάς. οὐκοῦν ὁ χαλκὸς λέγεται ὕλη, ἀλλ' οὐ κυρίως, ἀναλόγως δέ, οὐ γὰρ ἀνείδεος ὁ χαλκός· ἀλλ' ἐπειδὴ ὑπέστρωται τῷ τεχνίτῃ, καὶ ὑποδέχεται τὸ τοῦ ἀνδριάντος εἶδος, ὥσπερ καὶ ἡ κυρίως ὕλη, διὰ τοῦτο ὕλη λέγεται. καὶ τὸ σχῆμα δὲ εἴδει ἀνάλογον καλεῖται, ἐπειδὴ τυποῖ τὸν χαλκόν. διότι γὰρ ὑπόκειται τοῖς φυσικοῖς μία τις ὕλη, διὰ τοῦτο καὶ εἰς ἄλληλα μεταβάλλουσι πάντα. ἀδύνατον δὲ ἦν εἰς ἄλληλα ἅπαντα μεταβάλλειν, εἰ μὴ μία τις καὶ κοινὴ ὕλη πᾶσιν ὑπέκειτο. οὕτω γοῦν καὶ τὰ χαλκᾶ σκεύη δυνατὰ εἰς ἄλληλα μεταβάλλειν, κοινὴν ἔχοντα ὕλην· οἷον, ἐκ λέβητος, εἰς ἀνδριάντα. τὰ γὰρ μὴ ἔχοντα μίαν ὕλην, οὐ δύναται μεταβάλλειν εἰς ἄλληλα, οὐ γὰρ ἄν ποτε γένοιτο ἐκ λέβητος τὸ ἀβάκιον. γίνεται δὲ ἐξ ἀέρος ὕδωρ, καὶ ἐξ ὕδατος ἀήρ, καὶ ἐξ ἀέρος πῦρ· τῷ μίαν ἔχειν τὴν ὑποκειμένην ὕλην. δηλονότι, δεξαμένη αὕτη ψυχρότητα καὶ ὑγρότητα, γίνεται ὕδωρ, θερμότητα δὲ καὶ ξηρότητα, γίνεται πῦρ, καὶ τἆλλα ὁμοίως. Πάντα οὖν τὰ φυσικὰ πράγματα ἐξ ὕλης ἐστὶ κυρίως καὶ εἴδους, ὥσπερ ἄνθρωπος, ἵππος, καὶ τἆλλα, τὰ δὲ τεχνικά, ἐξ ἀναλόγου μὲν τῇ ὕλῃ, οἷον, τῶν ξύλων, ἐξ ἀναλόγου δὲ τῷ εἴδει, τοῦ τοιούτου σχήματος. Φησὶν οὖν ὅτι τὸ μὲν γένος, ὕλης ἔχει λόγον, αἱ δὲ διαφοραί, εἴδους. ὥσπερ γὰρ κατὰ μὲν τὴν οὐσίαν οὐδὲν διαφέρει ἀλλήλων, οἷον, τὰ χαλκᾶ σκεύη, ἡ δὲ διαφορὰ κατὰ τὸ σχῆμα γίνεται, οὕτω κατὰ μὲν τὸ γένος καθὸ ζῷα ἐσμέν, οὐδὲν διαφέρει ἄνθρωπος, ἵππος, κύων, καὶ τἆλλα, κατὰ δὲ τὰς διαφορὰς, διαφέρει. τὸ γὰρ ζῷον δεξάμενον τὸ λογικὸν καὶ τὸ θνητόν, ποιεῖ τὸν ἄνθρωπον, τὸ δ' ἄλογον καὶ τὸ θνητὸν πάλιν δεξάμενον, ποιεῖ τὸν ἵππον. ὥστε ὕλῃ μὲν ἀναλογεῖ τὸ γένος,

εἴδει δὲ αἱ διαφοραί. Ἐπεὶ οὖν ἡ μὲν ὕλη ἑκάστῳ τὸ εἶναι παρέχει, τὸ δ᾽ εἶδος, τὸ ποῖον, καὶ τὸ τοιόνδε, εἰκότως τὸ μὲν γένος ἐν τῷ τί ἐστι κατηγορεῖται, ὡς ἀναλογοῦν τῇ ὕλῃ, ἡ δὲ διαφορὰ, ἐν τῷ ὁποῖόν τί ἐστιν, ὡς ἀναλογοῦσα τῷ εἴδει. Ὁ κοινός τε καὶ ἰδικός. κοινὸς, ὁ καθόλου, ἰδικὸς δὲ, ὁ καθέκαστα.

» Ὑπογράφουσι δὲ τὰς τοιαύτας διαφορὰς καὶ οὕτω,
» διαφορά ἐστι, τὸ χωρίζειν πεφυκὸς τὰ ὑπὸ τὸ αὐτὸ γένος.
» τὸ λογικὸν γὰρ καὶ τὸ ἄλογον, τὸν ἄνθρωπον καὶ τὸν ἵππον
» ὑπὸ τὸ αὐτὸ γένος ὄντα, τὸ ζῶον, χωρίζει. Ἀποδιδόα-
» σι δὲ καὶ οὕτω. διαφορά ἐστιν, ὅτῳ διαφέρει ἕκαστα. ὁ γὰρ
» ἄνθρωπος καὶ ὁ ἵππος, κατὰ μὲν τὸ γένος οὐ διενηνόχε,
» θνητὰ γὰρ ζῶα καὶ ἡμεῖς καὶ ἵπποι, ἀλλὰ τὸ λογικὸν προσ-
» τεθὲν, διέστησεν ἡμᾶς ἀπ᾽ ἐκείνων. καὶ λογικοί ἐσμεν καὶ
» ἡμεῖς καὶ οἱ θεοὶ, ἀλλὰ τὸ θνητὸν προστεθὲν, διέστησεν ἡμᾶς
» ἀπ᾽ ἐκείνων. Προσεπεξεργαζόμενοι δὲ τὰ περὶ τῆς δια-
» φορᾶς, μὴ τὸ τυχόν φασὶ τῶν χωριζόντων τὰ ὑπὸ τὸ αὐ-
» τὸ γένος, εἶναι τὴν διαφορὰν. ἀλλ᾽ ὅπερ εἰς τὸ εἶναι συμ-
» βάλλεται, καὶ εἰς τὸ τί ἦν εἶναι, καὶ ὃ τοῦ πράγματός ἐστι
» μέρος. οὐ γὰρ τὸ πεφυκέναι πλεῖν, διαφορά ἐστιν ἀνθρώ-
» που, εἰ καὶ ἴδιον ἀνθρώπου. εἴποιμεν γὰρ ἂν τῶν ζώων,
» τὰ μὲν πλεῖν πεφυκέναι, τὰ δὲ μὴ, χωρίζοντες τὸν ἄν-
» θρωπον ἀπὸ τῶν ἄλλων. ἀλλὰ τὸ πεφυκέναι πλεῖν, οὐκ ἦν
» συμπληρωτικὸν τῆς οὐσίας. οὐδὲ μέρος αὐτῆς, ἀλλ᾽ ἐπιτη-
» δειότης μόνον αὐτῆς, διὰ τὸ μὴ εἶναι διαφορὰν, οἷαι αἱ εἰδο-
» ποιοὶ λεγόμεναι διαφοραί. εἰσὶν οὖν ἂν εἰδοποιοὶ διαφο-
» ραὶ, ὅσαι ἕτερον εἶδος ποιοῦσι, καὶ ὅσαι ἐν τῷ τί ἦν εἶναι
» τοῦ πράγματος παραλαμβάνονται. καὶ περὶ μὲν δια-
» φορᾶς, ἀρκεῖ τοσαῦτα.

Μὴ τὸ τυχόν φασι τῶν χωριζόντων. ἤγουν οὐχ ἡ τυ-

χοῦσα διαφορὰ, οὐδὲ ἡ κοινῶς, οὐδὲ ἰδίως, οὐδὲ τὸ καθέζεσθαι καὶ ἑστάναι, ἢ τὸ σιμὸν καὶ τὸ γρυπὸν χωρίζει, ἀλλ᾽ ἡ ἰδιαίτατα, προσελθὸν γὰρ τὸ λογικὸν καὶ τὸ θνητὸν ἐχώρισε τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τοῦ ἵππου, ἢ συνακτικὸν τοῦ νοῦ καὶ ἐπιστήμης δεκτικὸν εἶναι, τοῦτο γὰρ, μόνῳ ἀνθρώπῳ ὑπάρχει, ἐπεὶ οὐδὲ θεῷ, ὡς πάσης γνώσεως κρείττονι, οὐδὲ τοῖς ἀλόγοις, ἐπεὶ οὐδ᾽ αὐτοῖς πέφυκε. καὶ πάλιν, οὐ τῆς δέ τινος ἐπιστήμης, οὐδὲ τῆς γραμματικῆς μόνης, ἀλλὰ πάσης. Καὶ τοῦ τί ἦν εἶναι, καὶ ὃ τοῦ πράγματος ἐστὶ μέρος. Ἀντὶ τοῦ καὶ εἰς τὸν ὁρισμόν. τὸ γὰρ τί ἦν εἶναι, σημαίνει παρὰ ἀριστοτέλει τὸν ὁρισμὸν, ὥσπερ ἐν τοῖς γραμματικοῖς ἡ μῆνις τὴν ὀργήν. ἐπειδὴ ὁ ὁρισμὸς τὸ τί ἐστιν ἕκαστον, καὶ τὸ εἶναι σημαίνει. ὃ οὖν μέρος ἐστὶ τοῦ ὁρισμοῦ, ἐκεῖνο διακρίνει. τὸ γὰρ νοῦ καὶ ἐπιστήμης δεκτικὸν εἶναι, μέρος γίνεται τοῦ ὅρου. διὰ τοῦτο αὕτη ἡ διαφορὰ ἀπὸ τῶν ἄλλων διακρίνει τὸν ἄνθρωπον. Οὐ γὰρ τὸ πεφυκέναι πλεῖν, οὐ λέγει τὸ πλεῖν, τὸ νήχεσθαι, ἢ τὸ φέρεσθαι ὑπὸ τοῦ ὕδατος, οὕτω γὰρ καὶ τὰ ἄλογα, καὶ τὰ ἄψυχα πεφύκασι πλεῖν, ἀλλὰ τὸ ναυτίλλεσθαι, τοῦτο γὰρ ἴδιον ἀνθρώπου. ἀλλ᾽ οὐ κατὰ τὸ ναυτίλλεσθαι ὁ ἄνθρωπος χαρακτηρίζεται, ἐπεὶ οὕτως οἱ μὴ ναυτιλλόμενοι, οὐκ ἂν ἦσαν ἄνθρωποι.

ΠΕΡῚ ΤΟΥ͂ ἸΔΊΟΥ.

» Τὸ δὲ ἴδιον διαιροῦσι τετραχῶς. καὶ γὰρ ὃ μόνῳ τινὶ
» εἴδει συμβέβηκεν, εἰ καὶ μὴ παντὶ, ὡς ἀνθρώπῳ τὸ ἰα-
» τρεύειν, ἢ τὸ γεωμετρεῖν. Καὶ ὃ παντὶ συμβέβηκε τῷ
» εἴδει, εἰ καὶ μὴ μόνῳ, ὡς τῷ ἀνθρώπῳ τὸ εἶναι δίποδι.
» Καὶ ὃ μόνῳ, καὶ παντὶ, καὶ ποτὲ, ὡς ἀνθρώπῳ παντὶ τὸ
» ἐν γήρᾳ πολιοῦσθαι. Τέταρτον δὲ, ἐφ᾽ οὗ συνδεδράμηκε
» καὶ τὸ, μόνῳ, καὶ παντὶ καὶ ἀεί. ὡς τῷ ἀνθρώπῳ τὸ γελα-
» στικόν. Καὶ γὰρ μὴ γελᾷ ἀεὶ, ἀλλὰ γελαστικὸν λέγεται,

» οὐ, τῷ γελᾷν ἀεὶ, ἀλλὰ τῷ ἀεὶ πεφυκέναι· τοῦτο δὲ, ἀεὶ
» αὐτῷ σύμφυτον ὑπάρχει, ὡς καὶ τῷ ἵππῳ τὸ χρεμετιστικόν·
» ταῦτα δὲ καὶ κυρίως ἴδιά φασιν· ὅτι καὶ ἀντιστρέφει, εἴτι
» γὰρ ἵππος, χρημετιστικὸν, καὶ εἴτι χρεμετιστικὸν, ἵππος·

Πληρώσας τὸν περὶ τῆς διαφορᾶς λόγον, περὶ τοῦ ἰδίου λοιπὸν διαλέγεται, τοῦτο γὰρ ἦν ἀκόλουθον κατὰ τὴν εἰρημένην τάξιν· διαλεχθεὶς γὰρ περὶ τῶν οὐσιωδῶν, ἀναγκαίως καὶ περὶ τῶν ἐπουσιωδῶν διαλέγεται· ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τοῦ ἰδίου ἄρχεται, ὡς μεταιχμίου τινὸς ὄντος· κοινωνεῖ γὰρ καὶ τοῖς οὐσιώδεσι, καθὸ μόνῳ, καὶ παντὶ, καὶ ἀεὶ, ὑπάρχει τὸ κυρίως ἴδιον, ὥσπερ καὶ τὰ οὐσιώδη, καὶ γὰρ ταῦτα, καὶ πᾶσι καὶ ἀεὶ ὑπάρχει, οἷς ὑπάρχει· κοινωνεῖ δὲ καὶ τοῖς συμβεβηκόσιν, ὅτι ὥσπερ ἐκεῖνα τῇ ἐπινοίᾳ χωρίζεται τοῦ ὑποκειμένου, οὕτω καὶ τὸ ἴδιον τῇ ἐπινοίᾳ χωρίζεται· πάλιν δὲ κατὰ τὸν αὐτὸν τύπον τῆς διδασκαλίας, πρότερον αὐτοῦ τὰ σημαινόμενα ἀπαριθμεῖται, καὶ οὕτω λέγει περὶ ποίου τοῖς φιλοσόφοις ὁ λόγος· Τρόπον οὖν τινα διαιρεῖ εἰς τέσσαρα τὸ ἴδιον, καὶ φησὶν οὕτως· τὸ ἴδιον, ἢ μόνῳ τινὶ ὑπάρχει εἴδει, καὶ οὐ μόνῳ· καὶ εἰ μόνῳ, ἢ παντὶ τῷ εἴδει ὑπάρχει, ἢ οὐ παντί· καὶ εἰ μὴ μόνῳ πάλιν, ἢ παντὶ, ἢ οὐ παντὶ, ἢ οὐκ ἀεί· ἡ μὲν οὖν διαίρεσις, αὕτη· Καὶ ἔστιν ἓν μὲν σημαινόμενον καὶ πρῶτον, ὃ μόνῳ τινὶ συμβέβηκεν, οὐ παντὶ δὲ, ὡς τῷ ἀνθρώπῳ τὸ ἰατρεύειν, τὸ φιλοσοφεῖν, τὸ ἀστρονομεῖν, τὸ γεωμετρεῖν, ἢ τι τῶν τοιούτων· Δεύτερον δὲ, ὃ παντὶ μὲν, οὐ μόνῳ δὲ, ὡς τῷ ἀνθρώπῳ τὸ εἶναι δίποδι, παντὶ γὰρ ἀνθρώπῳ ὑπάρχει, οὐ μόνῳ δὲ, καὶ γὰρ καὶ πετεινοῖς ὑπάρχει τὸ δίποσιν εἶναι· Τρίτον δὲ, ὃ καὶ μόνῳ καὶ παντὶ, οὐκ ἀεὶ δὲ, ἀλλὰ ποτὲ, ὡς τῷ ἀνθρώπῳ τὸ ἐν γήρᾳ πολιοῦσθαι· μόνῳ γὰρ καὶ παντὶ, ἀλλ' οὐκ ἀεὶ πεπολίωται, ἀλλ' ἐν γήρᾳ· Τέταρτον δὲ, ἐφ' οὗ συνδεδράμηκε, καὶ τὸ μόνῳ καὶ παντὶ καὶ

ἀεί, οἷον, τῷ ἀνθρώπῳ, τὸ γελαστικόν, καὶ τῷ ἵππῳ, τὸ χρεμετιστικόν, καὶ τῷ κυνί, τὸ ὑλακτικόν. τούτων δὲ ἕκαστον λέγεται κατὰ δύναμιν, οὐ κατ' ἐνέργειαν. οὐ γὰρ καθὸ γελᾷ, ἢ χρεμετίζει, γελαστικὸν λέγεται, ἢ χρεμετιστικόν, ἀλλὰ καθὸ πέφυκε. τοῦτο γὰρ ἐστὶ τὸ κυρίως ἴδιον, τὸ τῷ μόνῳ, καὶ παντί, καὶ ἀεὶ ὑπάρχον. ὥς τε ὁ πορφύριος κατεχρήσατο ἐπὶ τῶν ἄλλων σημαινομένων, καὶ ἁπλῶς τὸ κοινότερον λεγόμενον ἴδιον λαβών, εἰς τέσσαρα διεῖλε. Τριῶν οὖν οὐσῶν ἀντιθέσεων, ἐξ ὧν τὰ τοῦ ἰδίου σημαινόμενα εἴληπται, τούτων πρὸς ἄλληλα συμπλεκομένων, πλείονες γίνονται σχέσεις αὐτῶν. ἐξ ὧν αἱ μέν, εἰσὶν ἀσύστατοι, αἱ δέ, συνιστάμεναι τέσσαρα, ὡς διὰ τῶν ὑπογραμμῶν δέδεικται. τοῦτο δ' αὐτῷ ἀεὶ σύμφυτον. τῷ δὲ εἰπεῖν σύμφυτον, τὴν δύναμιν καὶ τὸ πεφυκέναι ἐδήλωσεν, οὐ τὴν ἐνέργειαν. εἰ γὰρ καὶ μὴ ἀεὶ γελῶμεν, ἀλλὰ γελαστικοὶ εἶναι λεγόμεθα ἀεί. δυνάμει γὰρ ἔχομεν τὸ γελᾶν ἀεί, καὶ πεφύκαμεν γελᾶν ἀεί. γελαστικοὶ οὖν ἐσμέν, οὐ γελῶντες ἀεί. ἄλλο γὰρ τὸ γελᾶν, καὶ ἄλλο τὸ γελαστικόν, καὶ ἄλλο τὸ χρεμετίζειν, καὶ ἄλλο τὸ χρεμετιστικόν.

ΠΕΡῚ ΣΥΜΒΕΒΗΚΌΤΟΣ.

» Συμβεβηκὸς δὲ ἐστίν, ὃ γίνεται καὶ ἀπογίνεται χωρὶς
» τῆς τοῦ ὑποκειμένου φθορᾶς. διαιρεῖται δὲ εἰς δύο, τὸ μὲν
» γὰρ αὐτοῦ χωριστόν ἐστι, τὸ δὲ ἀχώριστον. τὸ μὲν οὖν καθεύ-
» δειν, χωριστόν ἐστι συμβεβηκός. τὸ δὲ μέλαν εἶναι, ἀχωρί-
» στως τῷ κόρακι, καὶ τῷ αἰθίοπι συμβέβηκε. δύναται δὲ ἐπι-
» νοηθῆναι καὶ κόραξ λευκός, καὶ αἰθίοψ ἀποβαλὼν τὴν χροι-
» ὰν χωρὶς φθορᾶς τοῦ ὑποκειμένου.

Τῶν προκειμένων πραγμάτων πρὸς τὴν διδασκαλίαν ὑστέραν τάξιν ἔχει τὸ συμβεβηκός. λείπεται τοίνυν περὶ τούτου τὸν λόγον ποιήσασθαι. Ἰστέον δὲ ὅτι, οὐ κατὰ τὴν

εἰωθυῖαν διδασκαλίαν καὶ περὶ τούτου ἐδίδαξεν. τῶν μὲν γὰρ τῶν ἄλλων φωνῶν, πρότερον ἀπηριθμήσατο τὰ διάφορα αὐτῶν σημαινόμενα, καὶ τότε ἔλεγε περὶ ποίου τοῖς φιλοσόφοις ὁ λόγος. ἐνταῦθα δὲ οὐ τοῦτο ποιεῖ, ἀλλ' εὐθὺς τὴν ὑπογραφὴν τοῦ συμβεβηκότος λέγει, εἰδὼς ὅτι περὶ πάντων τῶν σημαινομένων τοῦ συμβεβηκότος ὁ λόγος τοῖς φιλοσόφοις. Εἰ δὲ τὸ συμβεβηκὸς γίνεται καὶ ἀπογίνεται χωρὶς τῆς τοῦ ὑποκειμένου φθορᾶς, δῆλον ἐντεῦθεν, ὡς οὐκ εἰσὶ σώματα τὰ συμβεβηκότα, εἰ γὰρ ἦσαν σώματα προστιθέμενα μὲν τοῖς σώμασιν, εἶχον αὐτὰ δηλονότι αὔξειν, ἀφαιρούμενα δὲ, μειοῦν. εἰ δὲ μήτε προστιθέμενα, μήτε ἀφαιρούμενα λυμαίνεται τὰ σώματα, ἄρα τὰ συμβεβηκότα ἀσώματά ἐστι. Καὶ ἄλλως, εἰ ἦσαν σώματα, ἔμελλεν εἷς τόπος πλειόνων σωμάτων εἶναι περιεκτικός. ὅπερ ἀδύνατον, ἐν γὰρ τῷ μήλῳ ἐστὶ καὶ εὐωδία, καὶ χροιὰ, καὶ γλυκύτης. καὶ ταῦτα, εἰ ἦν σώματα, οὐκ ἔμελλεν ἕνα ἔχειν τόπον. ὅπερ ἀδύνατον, σῶμα γὰρ διὰ σώματος χωρῆσαι ἀδύνατον. Καὶ ὅτι μὲν τὰ χωριστὰ συμβεβηκότα τοῦ ὑποκειμένου οὐ λυμαίνεται, αὐτὰ γινόμενα καὶ ἀπογινόμενα, δῆλον, τὸ γὰρ καθῆσθαι, ἢ ἑστάναι, ἢ θερμαίνεσθαι, ἢ ψύχεσθαι, γίνεται καὶ ἀπογίνεται, μὴ φθείροντα τὸ ὑποκείμενον. ἄρα οὖν καὶ τὰ ἀχώριστα ἀπογίνεται μὴ λυμαινόμενα τὸ ὑποκείμενον, σιμότης λέγω, καὶ γρυπότης, καὶ μελανία ἡ ἐν τῷ κόρακι; φαμὲν οὖν, ὅτι εἰ καὶ μὴ τῇ ἐνεργείᾳ, ἀλλ' οὖν γε τῇ ἐπινοίᾳ, καὶ ταῦτα χωρίζεται. κἂν γὰρ εὐθεῖαν ἢ καμπύλην νοήσῃς τὴν ῥῖνα, μένει ῥὶς οὐδὲν ἧττον. Εἴωθε δέ τινα περὶ τοῦ ἀποδιδομένου ὁρισμοῦ ἀπορεῖσθαι. φασὶ γὰρ ὡς ἤδη εἴρηται, μὴ πᾶσιν ἁρμόζειν τοῖς συμβεβηκόσι τὸν ὁρισμὸν, ἀλλὰ τοῖς χωριστοῖς, τὸ γίνεσθαι λέγω, καὶ ἀπογίνεσθαι, τὸ γὰρ ἐν αἰ-

αἰθίοπι, ἢ κόρακι μέλαν, ἀδύνατον ἀπογενέσθαι χωρὶς τῆς τοῦ ὑποκειμένου φθορᾶς. εἴπωμεν δὲ ἤδη, ὅτι εἰ καὶ μὴ κατ' ἐνέργειαν ἀπογίνεται, ἀλλ' οὖν τῇ ἐπινοίᾳ ὁ κόραξ καὶ ὁ αἰθίοψ λευκός, τοῦ δὲ ἀνθρώπου τὸ ζῶον, οὐ δὲ τῇ ἐπινοίᾳ χωρίσαι δυνατόν, ἅμα γὰρ τὸ νοῆσαι τὸν ἄνθρωπον μὴ εἶναι ζῶον, φθείρομεν αὐτόν. ἐπινοήσαντες δὲ τὸν κόρακα μὴ εἶναι μέλανα, ἢ τὸν αἰθίοπα, οὐ φθείρομεν αὐτοῦ τὴν οὐσίαν ὡς κόρακος, ἢ ἀνθρώπου. Ἀμέλει, καὶ εἰ ἀφέλοι τὶς τοῦ κόρακος τὰ πτερά, οὐδὲν ἧττόν ἐστι κόραξ. καὶ τὸν αἰθίοπα εἰ λευκὸν ἐπινοήσῃς, οὐδὲν ἧττόν ἐστιν ἄνθρωπος. ὥστε καὶ τὰ ἀχώριστα, εἰ μὴ τῇ ἐνεργείᾳ ἀπογίνεται, ἀλλ' οὖν τῇ ἐπινοίᾳ. Ἀπορεῖται δὲ καὶ τοῦτο, πῶς λέγεται γίνεσθαι καὶ ἀπογίνεσθαι χωρὶς τῆς τοῦ ὑποκειμένου φθορᾶς. ὁ γὰρ πυρετὸς γινόμενος φθείρει τὸ ζῶον. Φαμὲν τοίνυν ὡς τοῦτο, οὐκ ἐπὶ τοῦ πυρετοῦ μόνον ἔδει ἀπορεῖν, ἀλλὰ καὶ περὶ ἀμέτρου ψύξεως, καὶ ξηρότητος, καὶ ὑγρότητος. ταῦτα γὰρ πάντα προσγινόμενα φθείρει τὸ ζῶον. φαμὲν οὖν ὅτι καθάπερ ἐν ταῖς χορδαῖς ἐπιτεινομένων καὶ ἀνιεμένων τὴν ἁρμονίαν γίνεσθαι συμβαίνει, τὸ μέντοι ὑποκείμενον οὐ φθείρεται, οὕτω καὶ ἐνταῦθα, θερμότητος ἢ ψύξεως ἀμέτρου γινομένης, ἢ τινὸς τῶν παραπλησίων, τὴν μὲν συμμετρίαν καὶ ἁρμονίαν τὴν ἐν τῷ ζώῳ συμβαίνει φθείρεσθαι, σώζεσθαι δὲ τὸ ὑποκείμενον, τουτέστι τὸ σῶμα, τὸ γὰρ τῇ θερμῇ, ἢ τῇ ψύξει ὑποκείμενον, οὐχ ἁπλῶς τὸ ζῶόν ἐστιν, ἀλλὰ τὸ σῶμα. σύνθετον δὲ τοῦτο ἐστὶν ἐκ τῶν ἐναντίων, ψυχρῶν τε καὶ θερμῶν, ξηρῶν τε καὶ ὑγρῶν. εἰ γὰρ ἦν ἓν ὁ ἄνθρωπος φησὶν Ἱπποκράτης, οὐκ ἂν ἤλγεεν. ἦν δ' ἂν ἓν καὶ τὸ ἰώμενον αὐτόν. νῦν δὲ κραθέντων αὐτῶν ἀλλήλων, καὶ εἰς ἕνωσιν καὶ φιλίαν ἁρμοσθέντων, οὐκ ἐκ τῶν εἰρημένων δὲ μόνον ἐναντίων ποιοτήτων συντίθεται τὸ τοῦ ζώου σῶμα,

ἀλλὰ καὶ ἐξ ὑποκειμένου τινὸς τριχῇ διαστατοῦ, κατὰ τὸν ἴδιον λόγον ἀποίου σώματος, ἐν ᾧ ὑφίσταται πᾶσα ποιότης. οὐδεμία δὲ ποιότης μάχεται τῷ ἰδίῳ ὑποκειμένῳ, ἢ φθείρει τὸ ἐν ᾧ τὴν ὑπόστασιν ἔχει. φθείρουσα γὰρ τὸ ὑποκείμενον, καὶ ἑαυτὴν συμφθείρει, τοῦ γὰρ ἐν ᾧ τὴν ὕπαρξιν ἔχει φθαρέντος, καὶ ἑαυτὴν συμφθείρεσθαι ἀνάγκη, καθ' ἑαυτὴν εἶναι μὴ δυναμένην. οὐδὲν δέ ἐστιν ἑαυτοῦ φθαρτικόν. ποιότης γὰρ ποιότητι μάχεται, οὐχὶ τῷ ὑποκειμένῳ σώματι. ὥστε ἀδύνατον πυρετὸν, ἢ ἑτέραν ὅλως ποιότητα φθείρειν τὸ ἴδιον ὑποκείμενον. ἕκαστον γὰρ τοῦ εἶναι ἐφίεται. ἐπειδὰν γοῦν μίαν τῶν ἐναντίων τούτων ποιοτήτων ἐξ ὧν κέκραται τὸ σῶμα πλεονάσαι συμβῇ, φθείρεσθαι τὴν τοῦ παντὸς σώματος ἁρμονίαν ἀνάγκη. καταλαβεῖν γὰρ σπουδάζουσα τὸ ὑποκείμενον ὡς ἐν τούτῳ σωζομένη, φθείρει τὴν μαχομένην αὐτῇ καὶ ἐναντίαν. ἵν' ἐκείνην ἐξωθήσασα, τὸν αὐτῆς καταλάβῃ τόπον. ὥσπερ οἱ περὶ κοινοῦ χωρίου πολεμοῦντες ἀλλήλοις, σπουδῇ γὰρ ἕκαστος τὸν ἀντικείμενον ἀπωθήσας αὐτὸς ἐν καθέξει τοῦ χωρίου γενέσθαι. οὕτως οὖν φασὶ καὶ τοῦ θερμοῦ καὶ ψυχροῦ μαχομένων περὶ τὸ αὐτὸ ὑποκείμενον, ἐν ὅσῳ μὲν οὐδέτερον ἐπικρατεῖ, ἐν συμμετρίᾳ ἐστὶ τούτων τὸ ὑποκείμενον, θατέρου δ' ἐπικρατήσαντος, τὸ μὲν ἀντικείμενον φθαρὲν ὑπὸ τοῦ ἐπικρατήσαντος, ἐξίσταται. τὸ δ' ὑποκείμενον, οὐδὲν πάσχει, οὐδ' ὑπὸ τῆς ἐπικρατούσης ποιότητος φθείρεται. ὥστε ὑπὸ τοῦ πυρετοῦ ἡ μὲν ἁρμονία, καὶ ἡ εὐκρασία, τῶν ἐν τῷ σώματι ποιοτήτων φθείρεται, αὐτὸ δὲ τὸ σῶμα ὅπερ ὑποκείμενον ἦν ταῖς ποιότησιν, οὐ φθείρεται. Ἴσως δ' ἄν τις ἐνσταίη ἡμῖν πρὸς τὰ εἰρημένα, ὡς τῷ πυρετῷ ὑποκείμενόν ἐστιν οὐχ ἁπλῶς τὸ σῶμα, ἀλλὰ τὸ ποιῶσδε κεκραμμένον τοῦ ζώου σῶμα, ὅπερ φθείρεται,

ἀμέτρως αὐτῷ ἢ πυρετοῦ, ἢ ψύξεως τῶν γινομένων, ἢ τινὸς
τῶν παραπλησίων. οὐ γὰρ ἡ τυχοῦσα ἄμετρος θερμότης,
πυρετός ἐστιν, οἷον, ἡ ἐν σιδήρῳ, ἢ ἐν πυρί, ἀλλ' ἡ ἐν ζώου σώ-
ματι. ἀμέλει φθειρομένου τούτου, καὶ ὁ πυρετὸς συμφθεί-
ρεται, ὡς ἐν αὐτῷ τὸ εἶναι ἔχων. Ἐπιλυόμεθα οὖν τὴν
ἀπορίαν τὴν ἐξ ἀρχῆς, οὕτως. αἱ κινήσεις καὶ αἱ μετα-
βολαὶ ἐν τέτρασι γίνονται κατηγορίαις. ἢ γὰρ ἐν οὐσίᾳ,
ἢ ἐν ποσῷ, ἢ ἐν ποιῷ, ἢ ἐν τῇ τοῦ ποῦ κατηγορίᾳ. Καὶ
ἡ μὲν κατ' οὐσίαν μεταβολὴ ποιεῖ τὴν γένεσιν καὶ τὴν
φθοράν. γένεσις μὲν γάρ ἐστιν, ἡ ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ ὂν
μεταβολή, φθορὰ δέ, ἡ ἐκ τοῦ ὄντος εἰς το μὴ ὄν. Κατὰ
ποσὸν δέ, αὔξησις καὶ μείωσις. Κατὰ ποιὸν δέ, ἀλλοίω-
σις, λεύκανσις, καὶ θέρμανσις, καὶ αἱ κατὰ τὰς λοιπὰς
ποιότητας κινήσεις. Ἔτι δὲ καὶ ἡ κατὰ τόπον μεταβο-
λή, ἣν καλοῦσι φοράν. Εἰ τοίνυν ἡ γένεσις οὐσιώδης
ἐστὶ μεταβολὴ ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ ὂν ἄγουσα, καὶ ἡ ἀν-
τικειμένη ἄρα ταύτῃ φθορὰ ἐκ τοῦ ὄντος εἰς τὸ μὴ ὂν ἄγου-
σα, καὶ αὕτη κατ' οὐσίαν ἐστὶ μεταβολή, ὥστε ὁ πυρετὸς εἰ
φθείρει τὸ ὑποκείμενον, οὐκ ἂν εἴη συμβεβηκός, ἀλλὰ κατ'
οὐσίαν μεταβολή, ἣν καλοῦσι φθοράν. ἐπειδὴ γὰρ ἡ γένε-
σις καὶ ἡ φθορά, ἀλλοίωσις μὲν οὐκ ἔστιν, οὐκ ἄνευ δὲ ἀλ-
λοιώσεως γίνονται. ὅταν μὲν οὖν μετρία γίνηται ἀλλοίω-
σις, θερμασία, ἢ ψύξις, ὥστε μὴ φθείρειν τὴν τοῦ ζώου συμ-
μετρίαν, συμβεβηκὸς ἡ τοιαύτη ποιότης ἐστίν, ἥτις καὶ ἀπο-
γίνεται μὴ φθείρουσα τὸ ὑποκείμενον, ὅταν δὲ ἐπὶ πλεῖον
ἐκταθῇ, ὡς τὴν συμμετρίαν τῆς τοῦ ὑποκειμένου κράσεως
φθεῖραι, τότε λοιπὸν οὐκ ἔστιν ἀλλοίωσις τὸ τοιοῦτον, οὐδὲ
κατὰ συμβεβηκὸς μεταβολή, ἀλλ' αὐτῆς τῆς οὐσίας. ὥσ-
τε οὐ πᾶς πυρετὸς φθείρει, ἀλλ' ὁ ἄμετρος. ὃς οὐδὲ συμβεβη-
κός ἐστιν, ἀλλ' εἰς τὸ μὴ ὂν μεταβολή. Ἀποροῦσι δὲ καὶ περὶ

τῆς φαλάκρας, φασὶ γὰρ φθείρειν τὸ ὑποκείμενον, ἤγουν τὰς τρίχας. Ἰστέον τοίνυν, ὅτι οὐχ ὑπόκεινται τῇ φαλάκρᾳ αἱ τρίχες, ἀλλ' ἡ κεφαλή. καὶ αὕτη οὐ φθείρεται. Τὸ δὲ μέλαν εἶναι, ἀχωρίστως τῷ κόρακι καὶ τῷ αἰθίοπι συμβέβηκε. καλῶς εἶπε τῷ κόρακι καὶ τῷ αἰθίοπι, εἰσὶ γὰρ πολλὰ μέλανα, ἃ λευκαίνονται. εἶπον δὲ, ὅτι καὶ τὰ ἀχώριστα συμβεβηκότα ἐστὶ χωρίσαι τῇ ἐπινοίᾳ δυνατὸν, τὰς δὲ ἰδιαίτατα διαφορὰς, οὐδὲ τῇ ἐπινοίᾳ, οὐδὲ γὰρ τὸν ἄνθρωπον ἐκτὸς τοῦ λογικοῦ ἐννοῆσαι δυνατὸν, ἐπεὶ οὐδ' ἂν εἴη ἄνθρωπος, οὔτε τοὺς ἀγγέλους τοῦ ἀθανάτου, ἐπεὶ οὐκέτι ἄγγελοί εἰσι.

» Ὁρίζονται δὲ αὐτὸ καὶ οὕτως. συμβεβηκός ἐστιν, ὃ ἐν
» δέχεται τῷ αὐτῷ ὑπάρχειν, ἢ μὴ ὑπάρχειν, καὶ ὃ οὔτε γέ
» νος ἐστὶν, οὔτε διαφορὰ, οὔτε εἶδος, οὔτε ἴδιον, ἀεὶ δέ ἐστιν ἐν
» ὑποκειμένῳ ὑφιστάμενον. Ἀφορισθέντων δὲ πάντων
» τῶν προτεθέντων, λέγω δὴ γένους, εἴδους, διαφορᾶς, ἰδίου
» καὶ συμβεβηκότος, ῥητέον τίνα τε κοινὰ πρόσεστιν αὐτοῖς,
» καὶ τίνα ἴδια.

Ἄλλην ὑπογραφὴν ἀποδίδωσι τοῦ συμβεβηκότος, ἀκριβεστέραν τῆς προτέρας, μᾶλλον γὰρ ἐφαρμόζει καὶ τοῖς ἀχωρίστοις, τὸ εἰπεῖν ὃ ἐνδέχεται τῷ αὐτῷ ὑπάρχειν, ἢ μὴ ὑπάρχειν, ἢ τὸ γίνεται, καὶ ἀπογίνεται, ἢ ὃ οὔτε γένος ἐστὶν, οὔτε διαφορὰ, οὔτε εἶδος, οὔτε ἴδιον, ἀεὶ δέ ἐστιν ἐν ὑποκειμένῳ ὑφιστάμενον. ἄλλην ὑπογραφὴν ἀποδίδωσι τοῦ συμβεβηκότος, δυναμένην καὶ ἐπὶ ταῖς τέτρασι φωναῖς ἀποδίδοσθαι, ἐκ τῆς τῶν λοιπῶν ἀναιρέσεως. καὶ γὰρ ὃ μὴ γένος ἐστί φησιν, μήτε εἶδος, μήτε διαφορὰ, μήτε ἴδιον, ἀεὶ δὲ ἐστὶν ἐν ὑποκειμένῳ ὑφιστάμενον. ἔχει τοίνυν εἰπεῖν τις καὶ ἐπ' ἐκείνων, οἷον, ἐπὶ τοῦ γένους, ὃ μήτε διαφορά ἐστι, μήτε εἶδος, μήτ' ἴδιον, μήτε συμβεβηκὸς, ἀεὶ δὲ ὑφέστηκε, καὶ

ἁπλῶς τῶν πασῶν. οὐχ ὡρίσατο δὲ ἐκείνας οὕτως, ἐπειδὴ
ἄγνωστοι ἦσαν αἱ ἐφεξῆς φωναί. νῦν δὲ μετὰ τὸ διδάξαι
πάσας, εἰκότως ὡρίσατο τὸ συμβεβηκός. ἐπεὶ δὲ ἡ τῶν
τεσσάρων ἀναίρεσις οὐ μόνον τὸ συμβεβηκὸς εἰσφέρει, ἀλ-
λὰ καὶ τραγέλαφον καὶ ἄλλα πλεῖστα, προσέθηκεν ὅτι, ἀεὶ
δέ ἐστιν ἐν ὑποκειμένῳ ὑφιστάμενον· εἰπὼν δὲ ἀεὶ ἐν ὑποκει-
μένῳ ἐστὶν ὑφιστάμενον τὸ συμβεβηκὸς, ἐξέωσε τὸν τραγέ-
λαφον, οὐχ ὑφίσταται γὰρ ἐν ὑποκειμένῳ, ἀλλ᾽ ἔστιν ἐν ψι-
λῇ τῇ ἐννοίᾳ. ἐπειδὴ δὲ οὐκ εἶπε τί ἐστιν, ἐξ ἀποφάσεως ἐποιή-
σατο τὴν ὑπογραφὴν, εἰρηκὼς ὅτι οὔτε γένος ἐστὶν, οὔτε τὰ λοι-
πὰ, καὶ τί ἐστι λέγει, ὅτι ἐν ὑποκειμένῳ ὑφίσταται.

ΠΕΡῚ ΚΟΙΝΩΝΊΑΣ ΤΩ͂Ν ΠΈΝΤΕ ΦΩΝΩ͂Ν.

» Κοινὸν μὲν δὴ πάντων τὸ, κατὰ πλειόνων κατηγορεῖ-
» σθαι, ὡς εἴρηται. ἀλλὰ τὸ μὲν γένος, τῶν ὑπ᾽ αὐτὸ εἰδῶν καὶ
» ἀτόμων, καὶ ἡ διαφορὰ ὡσαύτως· τὸ δὲ εἶδος τῶν ὑπ᾽ αὐτὸ
» ἀτόμων· τὸ δὲ ἴδιον, τοῦ τε εἴδους οὗ ἐστιν ἴδιον, καὶ τῶν ὑ-
» πὸ τὸ εἶδος ἀτόμων, τὸ δὲ συμβεβηκὸς, καὶ εἰδῶν καὶ ἀτό-
» μων. τό τε γὰρ ζῶον, ἵππου τε καὶ βοὸς κατηγορεῖται, εἰ-
» δῶν ὄντων, καὶ τοῦδε τοῦ ἵππου, καὶ τοῦδε τοῦ βοὸς, ἀτό-
» μων ὄντων. τὸ δὲ ἄλογον, ἵππου καὶ βοὸς κατηγορεῖται,
» καὶ τῶν κατὰ μέρος. ὁ δὲ ἄνθρωπος, τῶν κατὰ μέρος μό-
» νων κατηγορεῖται. τὸ δὲ γελαστικὸν τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῶν
» κατὰ μέρος. τὸ δὲ μέλαν τοῦ τε εἴδους τῶν κοράκων καὶ
» τῶν κατὰ μέρος, συμβεβηκὸς ὂν ἀχώριστον, καὶ τὸ κινεῖσθαι
» ἀνθρώπου τε καὶ ἵππου, χωριστὸν ὂν συμβεβηκός.

Ἐν πᾶσι τοῖς πράγμασι, τρία ταῦτα θεωροῦνται, οὐ-
σία, ταυτότης, ἑτερότης. Οὐσίαν δὲ λέγω, οὐ τὴν ἀντι-
κειμένην τοῖς συμβεβηκόσιν, ἀλλὰ τὴν ἑκάστου πράγμα-
τος ὕπαρξιν, διὸ καὶ ὄντα λέγεται. Ἔχει δὲ καὶ ταυ-

τότητα, ἐπεὶ γὰρ μία τῶν πάντων ἀρχή, ἀνάγκη τὰ πάντα κοινωνίαν τινὰ ἔχειν πρὸς ἄλληλα. Πάλιν ἐπεὶ καὶ πολλά ἐστι πάντα τὰ ὄντα, ἀνάγκη καὶ ἑτερότητά τινα εἶναι, ἵνα καὶ πολλὰ ᾖ· ὅπου γὰρ πλῆθος, ἐκεῖ καὶ ἑτερότης. Δεῖ οὖν καὶ ἐπὶ τῶν προκειμένων πέντε φωνῶν ζητεῖν, οὐσίαν, ταυτότητα, ἑτερότητα. ἀλλὰ καὶ περὶ τῆς οὐσίας ἤδη προείρηται, ἔφη γὰρ τὴν ὕπαρξιν αὐτῶν. περὶ δὲ τῆς ταυτότητος καὶ ἑτερότητος νῦν λέγει, καὶ κατὰ τί κοινωνοῦσι, καὶ κατὰ τί διαφέρουσι. καὶ δύνανται μὲν οἱ εὐφυεστέρως διακείμενοι ἐκ τῶν ἤδη ῥηθέντων τούτοις ἐπιστῆσαι. ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ βιβλίον πρός τινα τῶν ἐπιπολαιοτέρων γράφει, τοῦτο δὲ δῆλον ἐκ τοῦ τὰ ἐπιπόλαια τῶν θεωρημάτων πρὸς αὐτὸν γράφειν, αὐτὸς ἐκ τῶν ῥηθέντων ἐκλεξάμενος ταῦτα λέγει. καὶ πρότερον μὲν λέγει τὰ κοινὰ τὰ πᾶσι παρακολουθοῦντα, ἵν' ἓν ἕκαστον παραβάλλῃ πρὸς τὰ λοιπὰ τέσσαρα, καὶ λέγει κατὰ τί μὲν, κοινωνοῦσι, κατὰ τί δὲ, διαφέρουσιν. Ἰστέον δ' ὅτι εἰ διαφορῶν τινῶν ὁπωσοῦν ὑποκειμένων ἐθελήσομεν μαθεῖν, πόσας ποιοῦσιν αὗται διαφορὰς τῶν πρὸς ἀλλήλας συμπλοκῶν, μεθόδῳ τοιαύτῃ ὀφείλομεν χρήσασθαι. δεῖ γὰρ λαμβάνειν τὸν μονάδι ἐλάττονα ἀριθμὸν, καὶ πολυπλασιάζειν ἐπὶ τὸν ἐξ ἀρχῆς προκείμενον, καὶ τὸν γενόμενον μερίζειν δίχα, καὶ τοσαύτας συμπλοκὰς λέγειν γίνεσθαι. οἷον, πέντε εἰσὶν αἱ φωναὶ αἱ νῦν συγκρινόμεναι πρὸς ἀλλήλας. λάβε τὸν μονάδι ἐλάττονα, τὸν τέταρτον, καὶ ποίησον τετράκις πέντε, καὶ γίνονται εἴκοσι, τούτων αὖθις τὸ ἥμισυ, ὅπερ ἐστὶ δέκα. καὶ τοσαύτας λέγε γίνεσθαι τῶν πέντε, τὰς πρὸς ἀλλήλας συμπλοκάς τε καὶ συγκρίσεις. λαμβάνομεν δὲ τὸν μονάδι ἐλάττονα, ἐπειδὴ αὐτό τι πρὸς αὐτὸ, οὐδὲν παραβάλλεται, ἀλλ' ἄλλο πρὸς ἄλλο. πρὸς ἀλλήλους δὲ πολ

λαπλασιάζομεν, ἐπειδὴ τὴν πρὸς ἄλληλα παραβολὴν ζητοῦμεν, εἴτ' οὖν τὴν διαφοράν. τοῦ δὲ γενομένου ἀριθμοῦ λαμβάνομεν τὸ ἥμισυ, ἐπειδὴ ἐκ τοῦ γενομένου πολλαπλασιασμοῦ συμβαίνει δὶς τὰ αὐτὰ παραβάλλεσθαι πρὸς ἄλληλα. ἕκαστον γὰρ τῶν πέντε, πρὸς τὰ λοιπὰ τέσσαρα πολλαπλασιάζεται. οἷον, τὸ γένος, πρὸς τὰ ἐφεξῆς τέσσαρα, καὶ πάλιν τὸ εἶδος, πρὸς τὸ γένος καὶ τὰ λοιπὰ τρία. καὶ συμβαίνει δὶς τὴν αὐτὴν ἑκάστου παραβολὴν, ἤγουν διαφορὰν ποιεῖσθαι. διὰ τοῦτο οὖν τοῦ γενομένου ἀριθμοῦ τὸ ἥμισυ λαμβάνομεν.

,, Ἀλλὰ προηγουμένως μὲν, τῶν ἀτόμων, κατὰ δὲ δεύ-
,, τερον λόγον, καὶ τῶν περιεχόντων τὰ ἄτομα.

Πάνυ ἀναγκαῖον ἐν τούτοις θεώρημα ὁ πορφύριος λέγει. φησὶ γὰρ καὶ τὰ γένη, καὶ αἱ διαφοραὶ, κατηγοροῦνται τῶν εἰδῶν καὶ τῶν ἀτόμων. λέγεται γὰρ καὶ ζῶον καὶ ἄνθρωπος, ὁ σωκράτης. ἀλλὰ προηγουμένως μὲν, τῶν εἰδῶν κατηγοροῦνται, κατὰ δὲ δεύτερον λόγον, διὰ ταῦτα καὶ τῶν ἀτόμων. ἐπειδὴ γὰρ ὁ ἄνθρωπος ζῶον, καὶ ὁ σωκράτης ζῶον, καὶ ἐπειδὴ ὁ ἄνθρωπος λογικὸν, καὶ ὁ σωκράτης λογικόν. Κατηγορεῖται δὲ καὶ τὰ ἴδια, καὶ τὰ συμβεβηκότα τῶν εἰδῶν καὶ τῶν ἀτόμων. λέγεται γὰρ γελαστικὸς, ὁ ἄνθρωπος, καὶ ὁ σωκράτης, καὶ λευκὸς, ὁ ἄνθρωπος, καὶ ὁ σωκράτης, ἀλλὰ προηγουμένως μὲν, τῶν ἀτόμων, κατὰ δὲ δεύτερον λόγον καὶ τῶν εἰδῶν. οὐ γὰρ τῷ καθόλου ἄνθρωπον εἶναι γελαστικὸν, ἢ λευκὸν, λέγομεν γελαστικοὺς πάντας τοὺς κατὰ μέρος, ἢ λευκούς, ὁ γὰρ καθόλου ἄνθρωπος, ἀσώματός ἐστι, καὶ οὐχ ὑπάρχει γελαστικὸς, ἀλλὰ τῷ τοὺς κατὰ μέρος ἀνθρώπους εἶναι γελαστικοὺς ἢ λευκούς. καθόλου δὲ, περὶ τῶν ἐν τοῖς πολλοῖς, ἢ ἐπὶ τοῖς πολλοῖς λέγει.

ΠΑΡΑΒΟΛῊ ΓΈΝΟΥΣ ΚΑῚ ΔΙΑΦΟΡᾶΣ.

Κοινὸν δὲ γένους καὶ διαφορᾶς, τὸ περιεκτικὸν εἶναι τῶν εἰδῶν, περιέχει γὰρ καὶ ἡ διαφορὰ εἴδη, εἰ καὶ μὴ πάντα ὅσα τὰ γένη. τὸ γὰρ λογικόν, εἰ καὶ μὴ περιέχει τὰ ἄλογα, ὥσπερ τὸ ζῶον, ἀλλὰ περιέχει ἄγγελον, καὶ ἄνθρωπον, ἅπερ ἐστὶν εἴδη.

Μετὰ τὸ τὰς πέντε ὁμοῦ παραβαλεῖν ἀλλήλαις, καὶ εἰπεῖν κατὰ τί μὲν κοινωνοῦσι, κατὰ τί δὲ διαφέρουσι, βούλεται λαβεῖν ἓν ἕκαστον αὐτῶν, καὶ παραβάλλειν πρὸς τὰ λοιπὰ τέσσαρα, καὶ δεῖξαι κατὰ τί μὲν κοινωνεῖ τὸ ἓν τῶν πολλῶν, ἤγουν τοῖς τέσσαρσι, κατὰ τί δὲ διαφέρει. Κοινὸν δὲ γένους καὶ διαφορᾶς τὸ περιεκτικὸν εἶναι τῶν εἰδῶν. Νῦν ἓν ἕκαστον παραλαμβάνει, καὶ παραβάλλει πρὸς ἕκαστον τῶν λοιπῶν ἰδίᾳ καθ᾽ ἕν. καὶ πρῶτον τὸ γένος παραβάλλει πρὸς τὴν διαφορὰν, καὶ λέγει κατὰ τί κοινωνοῦσι, καὶ κατὰ τί διαφέρουσιν.

Ὅσα τε κατηγορεῖται τοῦ γένους ὡς γένους, καὶ τῶν ὑπ᾽ αὐτὸ εἰδῶν κατηγορεῖται. ὅσα τε τῆς διαφορᾶς, ὡς διαφορᾶς, καὶ τοῦ ἐξ αὐτῆς εἴδους κατηγορηθήσεται. γένους τε γὰρ ὄντος τοῦ ζώου, ὡς γένους, κατηγορεῖται ἡ οὐσία, καὶ τὸ ἔμψυχον, καὶ τὸ αἰσθητικὸν, ἀλλὰ καὶ τῶν ὑπὸ τὸ ζῶον εἰδῶν πάντων κατηγορεῖται ταῦτα, ἄχρι καὶ τῶν ἀτόμων, διαφορᾶς τε οὔσης τοῦ λογικοῦ, κατηγορεῖται ὡς διαφορᾶς τὸ, λόγῳ χρῆσθαι, οὐ μόνον δὲ τοῦ λογικοῦ, ἀλλὰ καὶ τῶν ὑπὸ τὸ λογικὸν εἰδῶν κατηγορηθήσεται τὸ, λόγῳ χρῆσθαι.

Ὅσα γὰρ κατηγορεῖται τοῦ ζώου, ταῦτα καὶ τῶν μετὰ τὸ ζῶον εἰδῶν, καὶ ἀτόμων. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῆς διαφορᾶς. Ἄρα οὖν ἐπειδὴ τοῦ ζώου κατηγορεῖται τὸ γένος. λέγομεν γὰρ τὸ ζῶον γένος, διὰ τοῦτο καὶ εἴδους καὶ ἀτόμου

κατηγορηθήσεται; εἰ γὰρ τοῦτο, καὶ ὁ ἄνθρωπος, καὶ ὁ σωκράτης, γένος· ὅπερ οὐκ ἔστι. καὶ ἐπειδὴ τὸ γένος διασύλλαβον, ἆρα καὶ ὁ ἄνθρωπος; Ῥητέον τοίνυν, ὅτι διὰ τοῦτο κοινῶς ὁ πορφύριος προσέθηκε τό, ὡς γένους, ἀντὶ τοῦ ὡς πράγματος. οὐ γὰρ ὡς σχέσιν ἔχοντος. τὸ γὰρ γένος, καὶ τὸ δισσύλλαβον, καὶ ὅσα τοιαῦτα, τὴν σχέσιν τοῦ ζώου δηλοῖ. ὅσα οὖν τοῦ ζώου ὡς ζώου κατηγορεῖται, τοῦτο γὰρ αὐτὸ δηλοῖ τὸ ὡς γένους, ταῦτα πάντως καὶ τῶν εἰδῶν καὶ τῶν ἀτόμων κατηγορεῖται. τὸ δὲ γένος τοῦ ζώου, οὐχ ὡς ζώου κατηγορεῖται, ἀλλὰ σχετικῶς. λέγεται γὰρ οὐ μόνον τὸ ζῶον γένος τοῦ ἀνθρώπου, καὶ τοῦ ἵππου, καὶ τῶν λοιπῶν, ἀλλὰ καὶ τὸ χρῶμα γένος λευκοῦ καὶ μέλανος, καὶ τῶν ἄλλων. ὁμοίως καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις κατηγορίαις εὑρήσεις. ὥστε τὸ γένος τοῦ ζώου, οὐχ ὡς ζώου κατηγορεῖται, ἀλλ' ὡς ποιὰν σχέσιν ἀνειληφότος πρὸς τὰ ὑφ' αὐτό. καὶ διὰ τοῦτο οὐ κατηγορηθήσεται κατὰ τῶν εἰδῶν καὶ τῶν ἀτόμων. ὁ αὐτὸς δὲ καὶ ἐπὶ τῆς διαφορᾶς λόγος. ὅσα γὰρ τῆς διαφορᾶς ὡς διαφορᾶς, καὶ οὐ σχέσιν δηλοῦντα κατηγορεῖται, τοσαῦτα καὶ τῶν ὑπ' αὐτὴν εἰδῶν πάντων, καὶ ἀτόμων

» Κοινὸν δὲ καὶ τό, ἀναιρεθέντος τοῦ γένους, ἢ τῆς διαφο-
» ρᾶς, συναναιρεῖσθαι καὶ τὰ ὑπ' αὐτά, ὡς γὰρ μὴ ὄντος ζώου,
» οὐκ ἔστιν ἵππος, οὐδὲ ἄνθρωπος, οὕτω μὴ ὄντος λογικοῦ, οὐ-
» δὲν ἔσται ζῶον τὸ λόγῳ χρώμενον.

Δύο κανόνες εἰσὶ τῶν φύσει προτέρων, τό, τε συναναιρεῖν μὲν, μὴ συναναιρεῖσθαι δέ, καὶ τὸ συνεισφέρειν μὲν, μὴ συνεισφέρεσθαι δέ· ταῦτα δὲ καὶ ἀμφοτέρων ἐπὶ κοινά, τοῦ γένους τε καὶ τῆς διαφορᾶς.

» Ἴδιον δὲ τοῦ γένους τὸ ἐπὶ πλειόνων κατηγορεῖσθαι, ἤ-
» περ ἡ διαφορά, καὶ τὸ εἶδος, καὶ τὸ ἴδιον, καὶ τὸ συμβε-
» βηκός. τὸ μὲν γὰρ ζῶον ἐπ' ἀνθρώπου καὶ ἵππου, καὶ ὀρνέου,

» καὶ ὄφεως, τὸ δὲ τετράπουν ἐπὶ μόνων τῶν τέτταρας πό-
» δας ἐχόντων, ὁ δὲ ἄνθρωπος ἐπὶ μόνων τῶν ἀτόμων, καὶ
» τὸ χρεμετιστικὸν ἐπὶ τοῦ ἵππου μόνου καὶ τῶν κατὰ μέρος,
» καὶ τὸ συμβεβηκὸς ὁμοίως ἐπὶ ἐλαττόνων. δεῖ δὲ διαφο-
» ρὰς λαμβάνειν, αἷς τέμνεται τὸ γένος, οὐ τὰς συμπλη-
» ρωτικὰς τῆς οὐσίας τοῦ γένους,

Εἰπὼν κατὰ τί κοινωνοῦσι τό, τε γένος καὶ ἡ διαφορά, νῦν λέγει κατὰ τί διαφέρουσιν ἀλλήλων. δεῖ δὲ τὰς διαφορὰς διχῶς λαμβάνειν ἐνταῦθα. εἴρηται γάρ, ὅτι αἱ διαφοραὶ, διχῶς θεωροῦνται, ἢ ὡς συστατικαὶ καὶ συμπληρωτικαὶ τῶν εἰδῶν, ἢ ὡς διαιρετικαὶ τῶν γενῶν. Δεῖ δὲ διαφορὰς λαμβάνειν, αἷς τέμνεται τὸ γένος. Δεῖ οὖν φησι τὰς διαφορὰς λαμβάνειν, οὐ τὰς συστατικάς, ἐκεῖναι γὰρ οὐκέτι ὡς γενῶν εἰσι διαφοραὶ, ἀλλ' ὡς εἰδῶν. δεῖ οὖν τὰς διαιρετικὰς λαμβάνειν, αὗται γὰρ εἰσὶ τῶν γενῶν. τούτων γὰρ ἐπὶ πλέον ἐστὶ τὸ ζῶον, ἐπεὶ τῶν συμπληρωτικῶν καὶ ἐπ' ἔλαττον ἐστί. καὶ τὸ συμβεβηκὸς ὁμοίως ἐπ' ἐλαττόνων. Καὶ μὴν τὸ συμβεβηκὸς ἐπὶ πλειόνων τοῦ γένους παραλαμβάνεται. τὸ γὰρ μέλαν εἰ τύχοι, οὐκ ἐπὶ ζώων μόνων, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ ἀψύχων. πῶς οὖν ἐπ' ἔλαττον; φαμὲν ὅτι τὰ ὑπὸ τὸ αὐτὸ γένος, οἷον, τὸ συμβεβηκὸς τὸ ἐν ζώοις, ἐπ' ἔλαττον τοῦ ζώου, τὸ γὰρ μέλαν, οὐ πᾶσι τοῖς ζώοις ὑπάρχει, καὶ τὸ ἐν φυτοῖς, ἐπ' ἔλαττον τοῦ φυτοῦ.

» Ἔτι τὸ γένος περιέχει τὴν διαφορὰν δυνάμει, τοῦ γὰρ
» ζώου, τὸ μὲν λογικόν, τὸ δὲ ἄλογον. αἱ δὲ διαφοραί, οὐ πε-
» ριέχουσι τὰ γένη. Ἔτι τὰ μὲν γένη, πρότερα τῶν ὑπ'
» αὐτὰ διαφορῶν. διὸ συναναιρεῖ μὲν αὐτάς, οὐ συναναι-
» ρεῖται δὲ ὑπ' αὐτῶν. ἀναιρεθέντος γὰρ τοῦ ζώου, συναναι-
» ρεῖται τὸ λογικόν, καὶ τὸ ἄλογον. αἱ δὲ διαφοραί, οὐκέτι συ-

» ναναιροῦσι τὸ γένος. καὶ γὰρ πᾶσαι ἀναιρεθῶσιν, οὐσία
» ἔμψυχος αἰσθητικὴ ἐπινοεῖται, ἥτις ἦν τὸ ζῶον. Ἔτι τὸ
» μὲν γένος ἐν τῷ τί ἐστι. ἡ δὲ διαφορὰ ἐν τῷ ὁποῖόν τί ἐ
» στιν ὡς εἴρηται, κατηγορεῖται.

Εἴρηται γὰρ ἤδη κατὰ τοὺς περιπατητικούς, ὅτι αἱ διαφοραὶ δυνάμει εἰσὶν ἐν τοῖς γένεσι πρότεραι τῶν ὑπ' αὐτὰς εἰδῶν.

» Ἔτι γένος μὲν ἓν καθ' ἕκαστον εἶδος, οἷον, ἀνθρώπου
» τὸ ζῶον, διαφοραὶ δὲ πλείους, οἷον λογικὸν. θνητὸν, νοῦ καὶ
» ἐπιστήμης δεκτικὸν, αἷς τῶν ἄλλων ζώων διαφέρει.

Ἑτέρα ἑτερότης γένους καὶ διαφορᾶς. τὸ μὲν γὰρ, ἕν ἐστιν, αἱ δὲ, πλείους καθ' ἕκαστον εἶδος.

» Καὶ τὸ μὲν γένος ἔοικεν ὕλῃ, μορφῇ δὲ ἡ διαφορά.

Ἤδη εἴρηται ὅτι ἐν τοῖς πολλοῖς γένεσι, καὶ μάλιστα τὸ φυσικὸν ὕλῃ ἔοικεν, ἡ δὲ διαφορὰ, εἴδει.

» Προσόντων δὲ καὶ ἄλλων κοινῶν τε καὶ ἰδίων τῷ γένει,
» καὶ τῇ διαφορᾷ, ἀρκεῖ τοσαῦτα.

Φησὶν ὅτι καὶ ἄλλα μέν ἐστιν αὐτοῖς κοινὰ καὶ ἴδια, ὅμως ἀρκεῖ τοσαῦτα. Ἔστι δὲ κοινὸν αὐτοῖς. καὶ τὸ οὐσιῶδες: ὥσπερ γὰρ οὐσιῶδες τὸ γένος, οὕτως καὶ ἡ διαφορά. Κοινὸν αὐτῶν καὶ τὸ συνωνύμως κατηγορεῖσθαι, ὥσπερ γὰρ τὸ γένος τῶν ὑπ' αὐτὸ συνωνύμως κατηγορεῖται, οὕτω καὶ ἡ διαφορά. Ἔστι δὲ καὶ ἴδιον ἑκάστῳ παρὰ τὰ εἰρημένα, ὅτι τὸ μὲν γένος, οἷον τὸ ζῶον, μετ' ἄλλου γένους οὐ συμπλέκεται πρὸς τὸ συμπληρῶσαί τι, αἱ δὲ διαφοραὶ συμπλέκονται καὶ ποιοῦσί τι. τὸ λογικὸν γὰρ μετὰ τοῦ θνητοῦ, καὶ νοῦ καὶ ἐπιστήμης δεκτικοῦ, καὶ τῶν τοιούτων, συμπλέκεται, καὶ συμπληροῖ τὸν ἄνθρωπον.

ΠΑΡΑΒΟΛῊ ΓΈΝΟΥΣ ΚΑῚ ΕἼΔΟΥΣ.

Γένος δὲ καὶ εἶδος κοινὸν μὲν ἔχουσι τὸ κατὰ πλειόνων ὡς εἴρηται, κατηγορεῖσθαι.

Παραβαλὼν τὸ γένος πρὸς τὴν διαφορὰν, καὶ εἰπὼν κατὰ τί μὲν κοινωνοῦσι, κατὰ τί δὲ διαφέρουσι, νῦν παραβάλλει τὸ γένος πρὸς τὸ εἶδος, καὶ λέγει τί κοινὸν ἔχουσιν.

Εἰλήφθω δὲ τὸ εἶδος ὡς εἶδος μόνον, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ὡς γένος, εἴπερ ᾖ τὸ αὐτὸ καὶ εἶδος καὶ γένος.

Καλῶς τὸ, ὡς εἶδος ἐτέθη, ἵνα μὴ τὸ εἰδικώτατον λάβῃς, τοῦτο γὰρ οὐκέτι κατὰ πλειόνων κατηγορεῖται, ἢ τὸ ὑπάλληλον, ὡς ὑπάλληλον, τὸ γὰρ ὑπάλληλον, καὶ εἶδος καὶ γένος ἐστὶ τῶν μετὰ ταῦτα, καὶ εὑρίσκεται πάλιν γένος. ἀλλ' εἰ καὶ ὑπάλληλόν ἐστιν, ὡς εἶδος αὐτὸ λάβε, καὶ μηκέτι ὡς γένος. ἵνα σύγκρισιν ποιήσῃς εἴδους καὶ γένους, καὶ μὴ γενῶν ἀμφοτέρων.

Κοινὸν δὲ αὐτοῖς, καὶ τὸ πρότερα εἶναι, ὧν κατηγορεῖται. Καὶ τὸ ὅλον τι εἶναι ἑκάτερον.

Διὰ τοῦτο προέταξε τὸ κοινὸν, τὸ λέγον κατὰ πλειόνων κατηγορεῖσθαι, ἵνα εἴπῃ, ὅτι καὶ πρότερόν ἐστιν ἐκείνων ὧν κατηγορεῖται.

Διαφέρει δὲ, ὅτι τὸ μὲν γένος, περιέχει τὰ εἴδη. τὰ δὲ εἴδη περιέχεται, καὶ οὐ περιέχει τὰ γένη. ἐπὶ πλεῖον γὰρ τὸ γένος τοῦ εἴδους κατηγορεῖται. Ἔτι τὰ γένη προϋποκεῖσθαι δεῖ, ἃ καὶ διαμορφωθέντα ταῖς εἰδοποιοῖς διαφοραῖς ἀποτελεῖ τὰ εἴδη. ὅθεν καὶ πρότερα τῇ φύσει τὰ γένη, καὶ συναναιροῦντα, ἀλλ' οὐ συναναιρούμενα. καὶ εἴδους μὲν ὄντος, πάντως ἐστὶ καὶ γένος, γένους δὲ ὄντος, οὐ πάντως ἐστὶν εἶδος. Καὶ τὰ μὲν γένη συνωνύμως κατη

,, χορηγεῖται τῶν ὑφ' αὐτὰ εἰδῶν. τὰ δὲ εἴδη τῶν γενῶν οὐκέτι.
,, Ἔτι, τὰ μὲν γένη τῶν εἰδῶν πλεονάζει, τῇ τῶν ὑπ' αὐτὰ
,, εἰδῶν περιοχῇ, τὰ δὲ εἴδη τῶν γενῶν πλεονάζει, ταῖς οἰ-
,, κείαις διαφοραῖς. Ἔτι οὔτε τὸ εἶδος γένοιτ' ἂν γενικώ-
,, τατον, οὔτε τὸ γένος εἰδικώτατον.

Κατά τι διαφέρουσι, βούλεται δεῖξαι. καὶ ἡ μὲν πρώτη διαφορὰ, δήλη, ἡ δὲ, ὅτι τὰ γένη προϋποκεῖσθαι δεῖ. τὸ γὰρ ζῶον ὡς εἴρηται, ὡς ὕλη προϋπέστρωται, καὶ προσλαβὸν τὸ λογικὸν καὶ τὸ θνητὸν ποιεῖ τὸν ἄνθρωπον. ὅτι τὸ μὲν ζῶον, γένος, ὁ δὲ ἄνθρωπος, εἶδος. πρότερα οὖν τῇ φύσει τὰ γένη. Δύο εἰσὶ κανόνες ὡς ἤδη ἔφαμεν, καθ' οὓς διακρίνονται τὰ πρότερα τῇ φύσει. καὶ ἔστι πρότερος μὲν, ὁ λέγων πρῶτον εἶναι τὸ συναναιροῦν μὲν, μὴ συναναιρούμενον δέ. οἷον, τὸ ζῶον ἀναιρούμενον μὲν, συναναιρεῖ τὸν ἄνθρωπον, ὁ δὲ ἄνθρωπος ἀναιρεθεὶς, οὐ συναναιρεῖ τὸ ζῶον. πρότερον οὖν τῇ φύσει τὸ γένος τοῦ εἴδους. Ἔστι δὲ δεύτερος κανὼν, ὁ φάσκων φύσει πρότερον εἶναι τὸ συνεισφερόμενον μὲν, μὴ συνεισφέρον δέ. οἷον, ἀνθρώπου ὄντος, πάντως συνεισφέρεται καὶ τὸ ζῶον. ζώου δὲ ὄντος, οὐκ ἀνάγκη συνεισφέρεσθαι τὸν ἄνθρωπον. καὶ κατ' ἀμφοτέρους οὖν τοὺς κανόνας, φύσει πρότερον τὸ γένος τοῦ εἴδους. τὸ γὰρ γένος ὑπάρχον οὐ συνεισφέρει καὶ τὸ εἶδος. τὸ μέντοι εἶδος ἐντεθὲν, συνεισφέρει καὶ τὸ γένος. Τὰ δὲ εἴδη τῶν γενῶν πλεονάζει. τὰ γὰρ εἴδη ἔχει τὰς συμπληρωτικὰς αὐτῶν διαφορὰς ἐνεργείᾳ.

ΠΑΡΑΒΟΛῊ ΓΈΝΟΥΣ ΚΑῚ ἸΔΊΟΥ.

,, Γένους δὲ καὶ ἰδίου, κοινὸν μὲν, τὸ ἕπεσθαι τοῖς εἴδε-
,, σιν. εἰ γὰρ ἄνθρωπος, ζῶον, καὶ εἰ ἄνθρωπος, γελαστικόν.
,, κοινὸν δὲ καὶ τὸ ἐπίσης κατηγορεῖσθαι τὸ γένος τῶν εἰδῶν,

» καὶ τὸ ἴδιον τῶν αὐτοῦ μετεχόντων. ἐπίσης γὰρ ὁ ἄνθρω
» πος καὶ βοῦς ζῶον, καὶ Ἄνυτος καὶ Μέλιτος γελαστικόν.

Παραβαλὼν πρὸς τὸ εἶδος τὸ γένος, νῦν παραβάλλει αὐτὸ καὶ πρὸς τὸ ἴδιον. ἕπεσθαι δὲ λέγεται, ἢ τὸ μεῖζον τῷ ἐλάττονι ἐξ ἀνάγκης, ὡς τῷ ἀνθρώπῳ τὸ ζῶον, εἰ γὰρ ἄνθρωπος, καὶ ζῶον, ἢ τὸ ἴσον τῷ ἴσῳ, ὡς τῷ ἀνθρώπῳ πάλιν τὸ γελαστικόν. εἰ γὰρ ἄνθρωπος, καὶ γελαστικόν.

» Κοινὸν δὲ καὶ τὸ συνωνύμως κατηγορεῖσθαι τὸ γένος τῶν
» οἰκείων εἰδῶν, καὶ τὸ ἴδιον ὧν ἂν εἴη ἴδιον.

Ἰδοὺ διὰ ταύτην τὴν συγγένειαν ἐλέγομεν ἐν μεταιχμίῳ εἶναι τὸ ἴδιον τῶν οὐσιωδῶν, καὶ τῶν ἐπουσιωδῶν, καὶ πλησιάζειν αὐτὸ μᾶλλον τοῖς οὐσιώδεσι.

» Διαφέρει δὲ τὸ γένος τοῦ ἰδίου, ὅτι τὸ μὲν γένος, πρό
» τερον, ὕστερον δὲ τὸ ἴδιον. δεῖ γὰρ εἶναι ζῶον, εἶτα διαιρεῖ-
» σθαι διαφοραῖς καὶ ἰδίοις. Καὶ τὸ μὲν γένος κατὰ πλει
» όνων εἰδῶν κατηγορεῖται, ὧν ἐστὶ γένος, τὸ δὲ ἴδιον ἑνὸς
» εἴδους τινὸς, οὗ ἐστιν ἴδιον. Ἔτι τὸ μὲν ἴδιον ἀντικατη-
» γορεῖται οὗ ἔστιν ἴδιον, τὸ δὲ γένος, οὐδενὸς ἀντικατηγο-
» ρεῖται. οὔτε γὰρ εἴ ζῶον, ἄνθρωπος, οὔτε εἴ ζῶον, γελαστι-
» κόν. εἰ δὲ ἄνθρωπος, γελαστικὸν, καὶ ἔμπαλιν. Ἔτι τὸ
» μὲν ἴδιον, παντὶ τῷ εἴδει ὑπάρχει οὗ ἐστιν ἴδιον καὶ μόνῳ
» καὶ ἀεὶ, τὸ δὲ γένος, παντὶ μὲν τῷ εἴδει οὗ ἂν ᾖ γένος καὶ
» ἀεὶ, οὐ μέντοι καὶ μόνῳ. Ἔτι τὰ μὲν ἴδια ἀναιρού-
» μενα, οὐ συναναιρεῖ τὰ γένη, τὰ δὲ γένη ἀναιρούμενα,
» συναναιρεῖ τὰ εἴδη, ὧν ἐστιν ἴδια, ὥστε καὶ ὧν ἐστιν ἴδια
» ἀναιρουμένων, καὶ αὐτὰ συναναιρεῖται.

Εἰπὼν κατὰ τί κοινωνοῦσιν ἀλλήλοις, νῦν λέγει καὶ κατὰ τί διαφέρουσι. πρότερον δὲ λέγεται οὐ τῷ χρόνῳ, ἀλλὰ τῇ φύσει. ἔτι τὰ μὲν ἴδια ἀναιρούμενα, οὐκ ἀναιρεῖ τὰ γένη. τὰ δὲ γένη ἀναιρούμενα, συναναιρεῖ τὰ εἴδη, ὧν ἐστιν ἴδια.

ἀναιρουμένων τοίνυν τῶν γενῶν, ἀναιρεῖται καὶ τὰ ἴδια διὰ μέσου τῶν εἰδῶν· ἀναιρεθέντος γὰρ τοῦ ἀνθρώπου, συναναιρεῖται καὶ τὸ γελαστικόν. καὶ τοῦτο εἰκότως. εἰ γὰρ ἀναιρουμένων τῶν εἰδῶν ἀναιρεῖται τὰ ἴδια, καὶ τῶν γενῶν ἀναιρουμένων ἀναιρεῖται τὰ εἴδη, καὶ τῶν γενῶν ἄρα ἀναιρουμένων, ἀναιρεθήσονται τὰ ἴδια.

ΠΑΡΑΒΟΛῊ ΓΈΝΟΥΣ ΚΑῚ ΣΥΜΒΕΒΗΚΌΤΟΣ.

,, Γένους δὲ καὶ συμβεβηκότος κοινὸν, τὸ κατὰ πλειόνων
,, κατηγορεῖσθαι ὡς εἴρηται, ἄν τε τῶν χωριστῶν ᾖ, ἄν τε τῶν
,, ἀχωρίστων. καὶ γὰρ τὸ κινεῖσθαι κατὰ πλειόνων, καὶ τὸ μέ-
,, λαν, κατὰ κοράκων, καὶ αἰθιόπων, καί τινων ἀψύχων.

Τῶν πλεῖστον ἀλλήλων διαφερόντων, ὡς ἔχει τὸ γένος καὶ τὸ συμβεβηκὸς, τὴν μὲν κοινωνίαν εἰπεῖν δυσχερὲς, ἐπειδὴ ὀλίγη ἡ κοινωνία, τὴν δὲ διαφορὰν, ῥᾴδιον. τὰ γὰρ πολὺ διεστηκότα ἐν πολλοῖς ἑαυτῶν διαφέρουσιν. ὥσπερ καὶ τῶν πλεῖστον συνεγγιζόντων τὴν μὲν διαφορὰν εἰπεῖν, δυσχερές· τὴν δὲ κοινωνίαν, εὐχερές· οἷον, τὴν μὲν κοινωνίαν, λύκου, καὶ κυνὸς, καὶ ἵππου εἰπεῖν, καὶ φάττης, καὶ περιστερᾶς, εὐχερὲς, τὴν δὲ διαφορὰν, οὐ ῥᾴδιον. Πάλιν κατὰ τί μὲν διαφέρει ὁ ἄνθρωπος μύρμηκος, καὶ εὐχερὲς, καὶ εὔπορον εἰπεῖν, κατὰ τί δὲ κοινωνοῦσι, δυσχερές. καὶ ἁπλῶς, τὰ μὲν πόρρω ἀπ᾽ ἀλλήλων ὄντα καὶ διεστηκότα πολὺ, κοινωνίαν μὲν ὀλιγοστὴν ἔχει, πλείστην δὲ διαφορὰν, τὰ δὲ μὴ πολὺ διεστηκότα, ἀλλὰ πλησιάζοντα ἀλλήλοις, ὀλιγοστὴν μὲν κέκτηται τὴν διαφορὰν, πολλὴν δὲ τὴν κοινωνίαν.

,, Διαφέρει δὲ τὸ γένος τοῦ συμβεβηκότος, ὅτι τὸ μὲν
,, γένος πρὸ τῶν εἰδῶν, τὰ δὲ συμβεβηκότα τῶν εἰδῶν ὕστε-
,, ρα. κἂν γὰρ ἀχώριστον λαμβάνηται συμβεβηκὸς, ἀλλ᾽ οὖν

» γε φύσει πρότερόν ἐστι τὸ ᾧ συμβέβηκε. τοῦ συμβεβηκό-
» τος. Καὶ τοῦ μὲν γένους, ἐπίσης τὰ μετέχοντα μετέ-
» χει, τοῦ δὲ συμβεβηκότος οὐκ ἐπίσης, ἐπίτασιν γὰρ καὶ ἄνε-
» σιν ἐπιδέχεται ἡ τῶν συμβεβηκότων μέθεξις, ἡ δὲ τῶν γενῶν οὐ-
» κέτι. Καὶ τὰ μὲν συμβεβηκότα προηγουμένως ἐπὶ τῶν ἀ-
» τόμων ὑφίσταται, τὰ δὲ γένη καὶ τὰ εἴδη φύσει πρότερα
» τῶν ἀτόμων οὐσιῶν. Καὶ τὰ μὲν γένη, ἐν τῷ τί ἐστι κα-
» τηγορεῖται τῶν ὑπ' αὐτά, τὰ δὲ συμβεβηκότα ἐν τῷ ὁποῖ-
» ον τί ἐστιν, ἢ πῶς ἔχει ἕκαστον. ὁποῖος γὰρ αἰθίοψ; ἐρωτη-
» θεὶς, ἐρεῖς ὅτι μέλας. ἢ πῶς ἔχει σωκράτης; ἐρεῖς ὅτι νο-
» σεῖ, ἢ ὑγιαίνει.

Ἐπεὶ οὖν τὸ γένος τοῦτο καὶ τὸ συμβεβηκὸς πλεῖστον ἀλλήλων ἀπέχουσιν, ὀλιγοστὴ μὲν αὐτῶν ἡ κοινωνία, πολλὴ δὲ ἡ διαφορά. ὅθεν μίαν μόνην αὐτῶν κοινίαν ἐξέθετο ὁ πορφύριος. ἑτερότητας δὲ πλείονας. ἐπίτασιν γὰρ καὶ ἄνεσιν ἐπιδέχεται ἡ τῶν συμβεβηκότων μέθεξις. ἄνθρωπος γὰρ καὶ ἵππος καὶ ἄλλα εἴδη, ὁμοίως τοῦ ζώου μετέχει, ὁμοίως γάρ ἐστι ζῶα. τὰ δὲ σώματα, οὐχ ὁμοίως μετέχει τοῦ λευκοῦ, ἢ τοῦ μέλανος, λέγεται γὰρ μᾶλλον καὶ ἧττον εἶναι λευκὸν καὶ μέλαν.

» Τὸ μὲν οὖν γένος, ᾗ τῶν ἄλλων τεττάρων διαφέρει, εἴ-
« ρηται. συμβέβηκε δὲ καὶ τῶν ἄλλων ἕκαστον διαφέρειν τῶν
» τεττάρων, ὥς τε πέντε μὲν ὄντων, ἑνὸς δὲ ἑκάστου τῶν τετ-
» τάρων διαφέροντος τετράκις τὰ πέντε, εἴκοσι γίνεσθαι
» διαφορὰς τὰς πάσας. ἀλλ' οὐχ οὕτως ἔχει, ἀλλ' ἀεὶ τῶν ἐ-
» φεξῆς καταριθμουμένων, καὶ τῶν μὲν δύο μιᾷ λειπομέ-
» νων διαφορᾷ, διὰ τὸ ἤδη εἰλῆφθαι, τῶν δὲ τριῶν, δυ-
» σί, τῶν δὲ τεττάρων, τρισί, τῶν δὲ πέντε, τέτρασι, δέκα αἱ
» πᾶσαι γίνονται διαφοραί, τέτταρες, τρεῖς, δύο, μία. τὸ
» μὲν γὰρ γένος ᾗ διαφέρει τῆς διαφορᾶς, καὶ τοῦ εἴδους,

καὶ

» καὶ τοῦ ἰδίου, καὶ τοῦ συμβεβηκότος, εἴρηται. τέσσαρες
» οὖν αἱ διαφοραί. ἡ διαφορὰ δὲ τῇ μὲν διενήνοχε τοῦ γέ-
» νους, εἴρηται ὅτε τῇ διαφορᾷ τὸ γένος αὐτῆς ἐῤῥέθη. λοι-
» πὸν δὲ τῇ διαφορᾷ τοῦ εἴδους, καὶ τοῦ ἰδίου, καὶ τοῦ συμ-
» βεβηκότος ῥηθήσεται. καὶ γίνονται τρεῖς. πάλιν δὲ τὸ εἶ-
» δος τῇ μὲν διαφορᾷ τῆς διαφορᾶς, ἐῤῥέθη ὅτε τῇ δια-
» φορᾷ ἡ διαφορὰ τοῦ εἴδους ἐλέγετο, τῇ δὲ διαφορᾷ τὸ εἶ-
» δος τοῦ γένους, ἐῤῥέθη ὅτε τῇ διαφορᾷ τὸ γένος τοῦ εἴδους
» ἐλέγετο. λοιπὸν οὖν τῇ διαφορᾷ τὸ εἶδος τοῦ ἰδίου, καὶ
» τοῦ συμβεβηκότος, ῥηθήσεται. δύο οὖν καὶ αὗται αἱ δια-
» φοραί. τὸ δὲ ἴδιον τῇ διαφορᾷ τοῦ συμβεβηκότος κα-
» ταλειφθήσεται, τῇ γὰρ τοῦ εἴδους καὶ τῆς διαφορᾶς καὶ τοῦ
» γένους διαφορᾷ, προειρημένον ἐστὶν ἐν τῇ ἐκείνων πρὸς αὐ-
» τὸ διαφορᾷ. τεσσάρων οὖν λαμβανομένων τοῦ γένους
» πρὸς τὰ ἄλλα διαφορῶν, τριῶν δὲ τῆς διαφορᾶς, δύο δὲ
» τοῦ εἴδους, μιᾶς δὲ τοῦ ἰδίου πρὸς τὸ συμβεβηκός, δέκα
» ἔσονται αἱ πᾶσαι, ὧν τὰς τέσσαρας, αἳ ἦσαν τοῦ γένους
» πρὸς τὰ ἄλλα, φθάσαντες ἀπεδείξαμεν.

Βούλεται ὁ πορφύριος ἐνταῦθα δεῖξαι πόσαι γίνονται σχέσεις ἐκ τῆς πρὸς ἄλληλα παραβολῆς τῶν πέντε. ἔφη γὰρ ὅτι γίνονται σχέσεις, οὐχ ὡς ἄν τις ὑπολάβοι εἴκοσι, διὰ τὸ δὶς ἕκαστον τῶν πέντε παραβαλεῖν πρὸς τὰ λοιπὰ τέσσαρα. καὶ παραδίδωσι τὴν μέθοδον ἣν ἤδη προεξεθέμεθα, δι᾽ ἧς εὑρίσκομεν πόσαι γίνονται σχέσεις τῶν προκειμένων ὅρων ἐκ τῆς πρὸς ἄλληλα παραβολῆς. φησὶ γὰρ ὡς ἤδη παρ᾽ ἡμῶν λέλεκται, ὅτι δεῖ τὸν προτεθέντα τῶν ὅρων ἀριθμὸν, πολλαπλασιάζειν ἐπὶ τὸν μονάδι ἐλάττονα, καὶ τῶν γινομένων λαβεῖν τὸ ἥμισυ, καὶ τοσαύτας λέγειν γίνεσθαι τὰς σχέσεις, οἷον, ἐπὶ τῶν προκειμένων ἔδει πολλαπλασιάσαι τὸν πέντε ἐπὶ τὸν μονάδι ἐλάττονα, τουτέστι

τὸν τέσσαρα, καὶ γίνονται εἴκοσιν. εἶτα τούτων τὰ ἥμισυ, γίνονται δέκα. τοσαῦται ἄρα τῶν πέντε γίνονται αἱ πρὸς ἄλληλα σχέσεις. ἡ δὲ αἰτία δι' ἣν τὸν τρόπον τοῦτον ποιοῦμεν, ἐστὶν αὕτη. Δεῖ ἕκαστον τῶν πέντε, πρὸς τὰ λοιπὰ τέσσαρα παραβάλλειν. διὰ τοῦτο οὖν πεντάκις ποιοῦμεν τὰ τέσσαρα, καὶ γίνονται σχέσεις εἴκοσιν. ἐπειδὴ δὲ συμβαίνει δὶς τὰς αὐτὰς σχέσεις περιλαμβάνειν, διὰ τοῦτο ποιοῦμεν τὸ ἥμισυ. παραβάλλοντες γὰρ τὸ γένος πρὸς τὰ λοιπὰ τέσσαρα, δῆλον ὅτι καὶ πρὸς τὴν διαφορὰν αὐτὸ παραβάλλομεν. ἐὰν οὖν τὴν διαφορὰν πρὸς τὰ λοιπὰ τέσσαρα παραβάλλωμεν, συμβαίνει δὶς ἡμᾶς τὸ γένος πρὸς τὴν διαφορὰν παραβάλλειν. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν. Ἔστι δὲ καὶ ἄλλος κανών, καθ' ὃν μανθάνομεν πόσαι σχέσεις γίνονται τῶν προτεθέντων ὅρων. ἐὰν γὰρ ὦσί τινες ὅροι, καὶ προστεθῶσιν ἕτεροι, καθ' ἕκαστον ὅρων τοσαῦται προστίθενται σχέσεις. οἷον, ἦσαν οἱ προκείμενοι ὅροι πέντε, τοῦ οὖν πρώτου σχέσις οὐκ ἔστιν, ἐὰν δὲ προστεθῇ ἕτερος, γίνεται μία σχέσις, ἐπειδὴ εἷς ὅρος ἦν ὁ προκείμενος. πάλιν κἂν ἕτερος προστεθῇ, δύο προστίθενται σχέσεις, ὅσοι ἦσαν οἱ προκείμενοι ὅροι. γίνονται οὖν ἅπασαι τρεῖς σχέσεις. ἐὰν δὲ ἕτερος ὅρος προστεθῇ, τρεῖς προστίθενται σχέσεις, καὶ γίνονται αἱ πᾶσαι σχέσεις ἕξ. ἐὰν δὲ ἄλλος ὅρος προστεθῇ, τέσσαρες προστίθενται σχέσεις, ὥστε γενέσθαι τῶν πέντε ὅρων τὰς πάσας σχέσεις, δέκα. Καὶ ἄλλως δέ. ἕκαστον τῶν πέντε, πρὸς τὰς λοιπὰς τέσσαρας παραβάλλειν δεῖ. τὸ γένος οὖν πρὸς τὰς λοιπὰς τέσσαρας παραβαλλόμενον ποιεῖ σχέσεις τέσσαρας. ἡ δὲ διαφορά, πρὸς μὲν τὸ γένος ἤδη παραβέβληται, ὅτε τὸ γένος παρεβάλλετο πρὸς αὐτήν, ταὐτὸν γάρ ἐστι. πρὸς δὲ τὰ λοιπὰ τρία παραβαλλομένη, ποιεῖ σχέσεις τρεῖς, ὥστε γίνεσθαι ἑπτά. πάλιν τὸ εἶδος πρὸς τὸ

γένος καὶ τὴν διαφορὰν ἤδη παραβέβληται, ἡνίκα κἀκεῖνα πρὸς τοῦτο. πρὸς δὲ τὰ λοιπὰ δύο παραβαλλόμενον ποιεῖ σχέσεις δύο. ὥστε γίνεσθαι σχέσεις ἐννέα. πάλιν τὸ ἴδιον πρὸς μὲν τὸ γένος καὶ τὴν διαφορὰν καὶ τὸ εἶδος ἤδη παραβέβληται, ἡνίκα κἀκεῖνα πρὸς αὐτό. πρὸς δὲ τὸ συμβεβηκὸς παραβαλλόμενον ποιεῖ μίαν σχέσιν, ὥστε τὰς πάσας γίνεσθαι δέκα. τὸ δὲ συμβεβηκὸς, πρὸς οὐδὲν ἔχει παραβάλλεσθαι. ἤδη γὰρ πρὸς πάντα παραβέβληται, ὅτ᾽ ἐκεῖνα πρὸς αὐτὸ παρεβάλλετο. δῆλον οὖν, ὅτι πᾶσαι αἱ σχέσεις γίνονται τέσσαρες, τρεῖς, δύο, μία, τοῦ μὲν γένους, τέσσαρες, τῆς δὲ διαφορᾶς, τρεῖς, τοῦ δὲ εἴδους, δύο, τοῦ δὲ ἰδίου, μία. ὥστε αἱ πᾶσαι, γίνονται δέκα. καὶ τὸ ἴδιον οὐκέτι παραβέβληται πρὸς τὸ γένος, ἤδη γὰρ παραβέβληται, ὅτε τὸ γένος πρὸς αὐτό. Λοιπὸν δὲ, τῇ διαφορᾷ τοῦ εἴδους. ἡ αὐτὴ γάρ ἐστιν σχέσις τοῦ γένους πρὸς τὴν διαφορὰν, καὶ τῆς διαφορᾶς πρὸς τὸ γένος. οὐκοῦν ἐν τῇ διαφορᾷ καὶ κοινωνίᾳ αὐτῶν, οὐκέτι πρὸς τὸ γένος παραβάλλεται, ἀλλὰ πρὸς τὰ μετ᾽ αὐτήν.

ΠΑΡΑΒΟΛῊ ΕἼΔΟΥΣ ΚΑῚ ΔΙΑΦΟΡᾶΣ.

» Κοινὸν τοίνυν τῆς διαφορᾶς καὶ τοῦ εἴδους, τὸ ἐπίσης
» μετέχεσθαι. ἀνθρώπου τε γὰρ ἐπίσης μετέχουσιν οἱ κα-
» τὰ μέρος ἄνθρωποι, καὶ τῆς τοῦ λογικοῦ διαφορᾶς. Κοινὸν
» δὲ καὶ τὸ ἀεὶ παρεῖναι τοῖς μετέχουσιν, ἀεὶ γὰρ σωκράτης
» λογικὸς, καὶ ἀεὶ σωκράτης ἄνθρωπος. Ἴδιον δὲ διαφο-
» ρᾶς μὲν, τὸ ἐν τῷ ὁποῖόν τι ἐστὶν κατηγορεῖσθαι, εἴδους
» δὲ τὸ ἐν τῷ τί ἐστι. κἂν γὰρ ὁ ἄνθρωπος ὡς ποιόν τι λαμ-
» βάνηται, οὐχ ἁπλῶς ἂν εἴη ποιὸν, ἀλλὰ καθ᾽ ὃ τῷ γέ-
» νει προσελθοῦσαι αἱ διαφοραὶ, ὑπέστησαν αὐτόν. Ἔτι,
» ἡ μὲν διαφορὰ τῶν πλειόνων πολλάκις εἰδῶν θεωρεῖται, ὡς
» τὸ τετράπουν τῶν πλειόνων ζώων διαφερόντων τῷ εἴδει,

» τὸ δὲ εἶδος, ἐπὶ μόνων τῶν ὑπὸ τὸ εἶδος ἀτόμων ἐστίν. Ἔτι,
» ἡ μὲν διαφορὰ προτέρα τοῦ κατ᾽ αὐτὴν εἴδους, συναναι-
» ρεῖ γὰρ τὸ λογικὸν ἀναιρεθὲν, τὸν ἄνθρωπον, ὁ δὲ ἄνθρωπος
» ἀναιρεθεὶς, οὐκ ἀνῄρηκε τὸ λογικὸν, ὄντος ἀγγέλου.

Μέτεισιν ἐπὶ τὰ κοινὰ καὶ ἴδια διαφορᾶς καὶ εἴδους, καὶ τῶν λοιπῶν. καὶ ἐπ᾽ αὐτοῖς καταπαύσει τὸν λόγον. κοινότητας οὖν διαφορᾶς καὶ εἴδους, φάσκει δύο, ἑτερότητας δὲ, πλείους. καὶ πρῶτον φησὶν ἴδιον διαφορᾶς, τὸ ἐν τῷ ὁποῖόν τι ἐστὶ κατηγορεῖσθαι, εἴδους δὲ, τὸ ἐν τῷ τί ἐστι. καὶ ὅπερ ἄν τις ἠπόρησεν, αὐτὸς φθάσας ἐπιλύεται. φησὶ γὰρ, διὰ τί τὸ μὲν εἶδος ἐν τῷ τί ἐστι κατηγορεῖται, ἡ δὲ διαφορὰ, ἐν τῷ ὁποῖόν τι ἐστι, καίτοι καὶ ὁ ἄνθρωπος, ποιόν τι ζῶον λέγεται. φαμὲν γὰρ τί ἐστι σωκράτης; ζῶον. ὁποῖον ζῶον; ἄνθρωπος. ὥστε καὶ τὸ εἶδος ἐν τῷ ὁποῖόν τι ἐστὶ κατηγορεῖται. φησὶ τοίνυν ὅτι τὸ εἶδος, ποιόν ἐστιν οὐχ ἁπλῶς, ἀλλὰ καθ᾽ ὃ μετέχει τῶν διαφορῶν. τὸ μὲν γὰρ ἐν τῷ τί ἐστι κατηγορεῖσθαι, ἔχει τὰ εἴδη ἐκ τῶν γενῶν, τὸ δὲ ἐν τῷ ὁποῖόν τι ἐστιν, ἐκ τῶν διαφορῶν. ποῖον γὰρ ζῶον ἐρωτηθέντες, λέγομεν λογικὸν θνητόν. ὥστε καθ᾽ αὑτὰς μὲν αἱ διαφοραὶ, τὸ ποῖον ἔχουσι, τὰ δὲ εἴδη, κέκτηνται τοῦτο ἐκ τῶν διαφορῶν.

» Ἔτι διαφορὰ μὲν συντίθεται μεθ᾽ ἑτέρας διαφορᾶς,
» λογικὸν γὰρ καὶ θνητὸν συνετέθη εἰς ὑπόστασιν ἀνθρώπου, εἶ-
» δος δὲ εἴδει οὐ συντίθεται, ὥστε ἀπογεννῆσαι ἄλλο τι εἶδος.
» τὶς μὲν γὰρ ἵππος τινὶ ὄνῳ συνίησιν εἰς ἡμιόνου γέννησιν,
» ἵππος δὲ ἁπλῶς ὄνῳ συντεθεὶς, οὐκ ἂν ἀποτελέσειεν
» ἡμίονον.

Ἄλλην ἑτερότητα δείκνυσι διαφορᾶς καὶ εἴδους, ὅτι ἡ μὲν διαφορὰ, δύναται συντεθῆναι μεθ᾽ ἑτέρας εἰς ὑπόστασίν τινος, οἷον, συνετέθη τὸ λογικὸν καὶ τὸ θνητὸν εἰς ἀν-

θρώπου ὑπόστασιν. ὁ δὲ καθόλου ἄνθρωπος συντεθεὶς μετὰ τοῦ καθόλου ἵππου οὐδὲν ἀποτελεῖ. τὸ δὲ καθόλου λογικὸν συντεθὲν τῷ καθόλου θνητῷ ποιεῖ τὸν ἄνθρωπον. εἰ δ' ὁ ἡμίονος ἐξ ἵππου καὶ ὄνου γίνεται, οὐκέτι ἐκ τοῦ καθόλου, ἀλλ' ἐκ τῶν μερικῶν. ὁ γὰρ ἵππος προσελθὼν τῷ ὄνῳ ποιεῖ ἡμίονον: οὐχ ὁ καθόλου, ἀλλ' ὁ τὶς ἵππος τῷ τινὶ ἡμιόνῳ. Καὶ ἄλλως. αἱ μὲν διαφοραὶ συνοῦσαι εἰς ἑνὸς εἴδους γένεσιν, οὐδὲν ὑπ' ἀλλήλων πάσχουσαι, ἑκάστη τὴν ἑαυτῆς οὐσίαν φυλάττει: οἷον, συνῆλθον εἰς ἑνὸς εἴδους γένεσιν τοῦ ἀνθρώπου, τὸ λογικὸν καὶ τὸ θνητὸν, καὶ τὸ νοῦ καὶ ἐπιστήμης δεκτικὸν, καὶ οὐκ ἐκρύφθησαν ὑπό τινος τούτων. ἵππος δὲ καὶ ὄνος συνελθόντες καὶ ἀποτελέσαντες ἡμίονον, διὰ τὸ μὴ εἶναι εἴδη ἀλλὰ ἄτομα, οὐδὲ τὴν ἑαυτῶν εἰλικρινῶς φύσιν ἐφύλαξαν ἐν τῷ ἡμιόνῳ. ἄλλο γάρ τι ἀμφοτέρων τῆς ἑκάστου οὐσίας φθαρείσης γέγονεν. ὥστε τὸ εἶδος εἴδει οὐ συνέρχεται.

ΠΑΡΑΒΟΛῊ ΔΙΑΦΟΡΑ͂Σ ΚΑῚ ἸΔΊΟΥ.

» Διαφορὰ μὲν καὶ ἴδιον κοινὸν μὲν ἔχουσι, τὸ ἐπίσης
» μετέχεσθαι ὑπὸ τῶν μετεχόντων, ἐπίσης γὰρ τὰ λογικὰ,
» λογικὰ, καὶ τὰ γελαστικὰ, γελαστικά. Καὶ τὸ ἀεὶ καὶ παν-
» τὶ εἴδει παρεῖναι, κοινὸν ἀμφοῖν. κἂν γὰρ κολοβωθῇ ὁ δί-
» πους, ἀλλὰ πρὸς τὸ πεφυκέναι, τὸ ἀεὶ λέγεται. ἐπεὶ καὶ
» τὸ γελαστικὸν τῷ πεφυκέναι ἔχει τὸ ἀεὶ, ἀλλ' οὐχὶ τῷ γελᾷν
» ἀεί. Ἴδιον δὲ διαφορᾶς, ὅτι αὕτη μὲν ἐπὶ πλειόνων εἰ-
» δῶν λέγεται πολλάκις, οἷον τὸ λογικὸν ἐπὶ ἀγγέλου καὶ ἐπὶ
» ἀνθρώπου, τὸ δὲ ἴδιον, ἐφ' ἑνὸς εἴδους, οὗ ἐστιν ἴδιον. Καὶ
» ἡ μὲν διαφορὰ ἕπεται ἐκείνοις ὧν ἐστι διαφορὰ, οὐ μὴν καὶ
» ἀντιστρέφει, τὰ δὲ ἴδια, ἀντικατηγορεῖται ὧν ἐστιν ἴδια,
» διὰ τὸ ἀντιστρέφειν.

Δύο κοινότητας λέγει διαφορᾶς καὶ ἰδίου· τό, τε ἐπίσης μετέχεσθαι, καὶ τὸ ἀεὶ ὑπάρχειν οἷς ὑπάρχουσιν. οὔτε γὰρ ὁ Σωκράτης μᾶλλον Πλάτωνος λογικόν, οὔτε μᾶλλον γελαστικόν. εἰ δὲ καὶ λογικώτερον ἄλλον ἄλλου λέγομεν μᾶλλον καὶ ἧττον, ἀλλ' ἕτερόν τι σημαίνομεν διὰ τοῦ λογικοῦ καὶ τοῦ λογικωτέρου ἐνταῦθα. οὐ δὲ γὰρ τὴν λογικὴν οὐσίαν ζητοῦμεν ἐνταῦθα, ἀλλὰ τὴν ἐν τοῖς μαθήμασι λογικὴν ἕξιν, ἥτις ἐπιτηδειότης ἐστὶ ψυχῆς. ἀεὶ δέ ἐστιν ὁ ἄνθρωπος λογικός, καὶ ἀεὶ γελαστικός. ἀεὶ δὲ οὐ κατὰ τὸ γελᾶν, ἀλλὰ κατὰ τὸ πεφυκέναι. Λέγει δὲ καὶ ἑτερότητας δύο. ἡ μὲν γὰρ διαφορά, πλείονα εἴδη περιέχει, τὸ δὲ ἴδιον, ἐνὶ μόνῳ εἴδει πρόσεστι. καὶ ὅτι ἡ μὲν διαφορά, εἰ καὶ ἕπεται τοῖς εἴδεσιν, ἀλλ' οὐκ ἀντικατηγορεῖται, εἴ τι γὰρ ἄνθρωπος, λογικόν, οὐ μὴν καὶ εἴ τι λογικόν, ἄνθρωπος. τὸ δὲ ἴδιον, καὶ ἕπεται καὶ ἀντικατηγορεῖται, εἴ τι γὰρ ἄνθρωπος, γελαστικόν, καὶ εἴ τι γελαστικόν, ἄνθρωπος.

ΠΑΡΑΒΟΛῊ ΔΙΑΦΟΡᾶΣ, ΚΑῚ ΣΥΜΒΕΒΗΚΌΤΟΣ.

» Διαφορᾷ δὲ καὶ συμβεβηκότι κοινὸν μέν, τὸ ἐπὶ πλειό-
» νων λέγεσθαι. Κοινὸν δὲ καὶ πρὸς τὰ ἀχώριστα συμβεβηκό-
» τα, τὸ ἀεὶ καὶ παντὶ προσεῖναι. τό, τε γὰρ δίπουν ἀεὶ πρόσε-
» στι τῷ ἀνθρώπῳ, καὶ πᾶσι κόραξι τὸ μέλασιν εἶναι ὁμοίως.
» Διαφέρει δέ, ὅτι ἡ μὲν διαφορὰ περιέχει τὰ εἴδη, οὐ περιέχε-
» ται δέ. περιέχει γὰρ τὸ λογικὸν τὸν ἄγγελον, καὶ τὸν ἄνθρω-
» πον. τὰ δὲ συμβεβηκότα, τρόπον μέν τινα περιέχει τῷ ἐν
» πλείοσιν εἶναι, τρόπον δέ τινα περιέχεται, τῷ μὴ ἑνὸς συμ-
» βεβηκότος εἶναι δεκτικὰ τὰ ὑποκείμενα, ἀλλὰ πλειόνων.

Συμβεβηκότος δὲ καὶ διαφορᾶς κοινότητες μὲν δύο, τό, τε κατὰ πλειόνων λέγεσθαι, καὶ τὸ ἀεὶ προσεῖναι τοῖς εἴδεσιν, ἀλλ' ἡ μὲν πρώτη καὶ τοῖς χωριστοῖς καὶ ἀχωρί-

στοις ἁρμόζει, ἡ δὲ δευτέρα, μόνοις τοῖς ἀχωρίστοις, οὐ γὰρ ἀεὶ ἄνθρωπος κάθηται, ἀεὶ δὲ ὁ κόραξ μέλας. ἑτερότητες δὲ τρεῖς. ἡ μὲν γὰρ διαφορὰ, περιέχει τὰ εἴδη, ἐπὶ πλέον γὰρ τὸ λογικὸν τοῦ ἀνθρώπου, τὰ δὲ συμβεβηκότα καὶ περιέχεται, καὶ περιέχει. καθὸ μὲν γὰρ τὸ μέλαν οὐ μόνον αἰθίοπι, ἀλλὰ καὶ κόρακι, καὶ ἑτέροις ἁρμόζει, περιέχει, καθὸ δὲ ὁ αἰθίοψ δύναται καὶ ἄλλων εἶναι συμβεβηκότων δεκτικὸς, περιέχεται. τρόπον δέ τινα εἶπεν, ἐπειδὴ οὔτε κυρίως περιέχει, οὔτε κυρίως περιέχεται.

» Καὶ ἡ μὲν διαφορὰ ἀνεπίτατός ἐστι, καὶ ἀνάνετος, τὰ
» δὲ συμβεβηκότα τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον ἐπιδέχονται. Καὶ ἀμι-
» γεῖς μὲν αἱ ἐναντίαι διαφοραί. μιγείη δ' ἄν ποτε τὰ ἐ-
» ναντία συμβεβηκότα. Τοιαῦται μὲν αἱ κοινότητες καὶ
» ἰδιότητες τῆς διαφορᾶς, καὶ τῶν ἄλλων.

Ὁ σωκράτης γὰρ ἑτέρου οὐκ ἔστι μᾶλλον λογικὸς, εἰ μὴ κατὰ μάθησιν μόνον, ἥτις ἐπιτηδειότης ἐστὶ τῆς ψυχῆς, οὐ μὴν κατὰ τὴν λογικὴν οὐσίαν, ὡς ἔφθημεν εἰπόντες, τὸ δὲ συμβεβηκὸς τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἧττον ἐπιδέχεται. ἔστι γὰρ αἰθίοψ ἑτέρου αἰθίοπος μᾶλλον μέλας. Καὶ ἀμιγεῖς μὲν αἱ ἐναντίαι διαφοραὶ, τὸ γὰρ λογικὸν καὶ ἄλογον οὐ συμπλέκεται, μέλαν δὲ καὶ λευκὸν κεραννύμενα ποιεῖ τὸ φαιόν. ὥστε δύνανται τἀναντία συμβεβηκότα μίγνυσθαι.

ΠΑΡΑΒΟΛΗ ΕΙΔΟΥΣ ΚΑΙ ΙΔΙΟΥ.

» Τὸ δὲ εἶδος τῇ μὲν διαφέρει γένους καὶ διαφορᾶς, εἴ-
» ρηται, ἐν ᾧ ἐλέγομεν τῇ τὸ γένος καὶ διαφορὰ διαφέρει τῶν
» ἄλλων. λοιπὸν τῇ διαφέρει τοῦ ἰδίου, καὶ τοῦ συμβεβηκότος
» ῥηθήσεται. εἴδους δὲ καὶ ἰδίου κοινὸν μὲν τὸ ἀλλήλων ἀντικατη-
» γορεῖσθαι. εἴ τι γὰρ ἄνθρωπος, γελαστικόν, καὶ εἴ τι γελαστικὸν,
» ἄνθρωπος. τὸ δὲ γελαστικὸν ὅτι κατὰ τὸ πεφυκέναι γελᾶν

» ληπτέον, πολλάκις εἴρηται. Κοινὸν δὲ καὶ τὸ ἐπίσης εἶναι·
» ἐπίσης τε γὰρ πάρεισι τὰ εἴδη τοῖς μετέχουσι, καὶ τὰ ἴδια
» ὧν ἐστιν ἴδια.

Πληρώσας καὶ τὸν περὶ τῶν διαφορῶν λόγον, μεταβαίνει καὶ ἐπὶ τὸ εἶδος, καί φησιν, ὅτι τὸ εἶδος τί διαφέρει καὶ κοινωνεῖ τῷ γένει καὶ τῇ διαφορᾷ, ἐρρέθη, ἡνίκα κἀκεῖνα πρὸς αὐτὸ παρεβάλλετο. ῥηθήσεται οὖν τί διαφέρει καὶ κοινωνεῖ τῷ ἰδίῳ καὶ τῷ συμβεβηκότι. εἴδους τοίνυν καὶ ἰδίου κοινότητες δύο, τό, τε ἀντιστρέφειν καὶ ἀντικατηγορεῖσθαι. εἴ τι γὰρ ἄνθρωπος, γελαστικόν, καὶ εἴ τι γελαστικόν, ἄνθρωπος. γελαστικὸν δὲ λέγει, οὐ τῷ γελᾶν, ἀλλὰ τῷ πεφυκέναι γελᾶν. Καὶ τὸ ἐπίσης μετέχεσθαι τὰ εἴδη, ὧν ἐστιν εἴδη, καὶ τὰ ἴδια, ὧν ἐστιν ἴδια. ἐπίσης γὰρ πάντες κατὰ τὸν οὐσιώδη λόγον, λογικοί, καὶ ἐπίσης πάντες γελαστικοί.

» Διαφέρει δὲ τὸ εἶδος τοῦ ἰδίου, ὅτι τὸ μὲν εἶδος δύνα-
» ται καὶ ἄλλων γένος εἶναι, τὸ δὲ ἴδιον ἄλλων εἶναι ἴδιον, ἀδύ-
» νατον. Καὶ τὸ μὲν εἶδος προϋφέστηκε τοῦ ἰδίου, τὸ δὲ ἴ-
» διον ἐπιγίνεται τῷ εἴδει. δεῖ γὰρ ἄνθρωπον εἶναι, ἵνα γελα-
» στικὸν ᾖ. Ἔτι, τὸ μὲν εἶδος ἀεὶ ἐνεργείᾳ πάρεστι τῷ ὑπο-
» κειμένῳ· τὸ δὲ ἴδιον ποτὲ, καὶ δυνάμει. ἄνθρωπος μὲν γὰρ
» ἀεὶ ἐνεργείᾳ ὁ σωκράτης ἐστίν, γελᾷ δὲ οὐκ ἀεί, καίτοι ἀεὶ
» πεφυκὼς εἶναι γελαστικός. Ἔτι, ὧν οἱ ὅροι διάφοροι, καὶ
» αὐτὰ διάφορα. ἔστι δὲ εἴδους μὲν, τὸ ὑπὸ τὸ γένος εἶναι, καὶ
» τὸ κατὰ πλειόνων καὶ διαφερόντων τῷ ἀριθμῷ ἐν τῷ τί ἐ-
» στι κατηγορούμενον εἶναι, καὶ ὅσα τοιαῦτα, ἰδίου δὲ, τὸ μό-
« νῳ καὶ παντὶ καὶ ἀεὶ προσεῖναι.

Εἴδους δὲ καὶ ἰδίου ἑτερότητες πλείους, ὅτι εἶδος δύναται ἄλλων γένος εἶναι, οἷον ζῷον, εἶδος μὲν τοῦ ἐμψύχου, γένος δὲ τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἵππου. εἶδος δὲ λέγει το

ὑπάλληλον, ὡς τὸ εἰδικώτατον· τὸ δὲ ἴδιον, ἑτέρου εἶναι ἴδιον οὐ δύναται. Καὶ τὸ μὲν εἶδος πρότερον τοῦ ἰδίου, ἀνάγκη γὰρ εἶναι ἄνθρωπον, εἶτα καὶ τὸ γελαστικόν, τὸ δὲ ἴδιον, τοῦ εἴδους ὕστερον. Ἔτι τὸ μὲν εἶδος ἀεὶ πάρεστιν ἐνεργείᾳ τῷ ὑποκειμένῳ, ἀεὶ γὰρ ὁ σωκράτης ἄνθρωπος, τὸ δὲ ἴδιον, οὐκ ἀεὶ ἐνεργείᾳ, οὐ γὰρ ἀεὶ γελᾷ ὁ ἄνθρωπος, δυνάμει δὲ, ἀεὶ γελαστικός. Ἔτι, ὧν οἱ ὅροι διάφοροι, διάφορα καὶ αὐτά. τοῦτο δὲ ἁρμόζει καὶ τοῖς λοιποῖς τέτρασι, καὶ γὰρ καὶ ἐπὶ τοῦ γένους, καὶ τῶν λοιπῶν, δυνάμεθα λέγειν, ὅτι ὧν οἱ ὅροι διάφοροι, καὶ αὐτὰ διάφορα.

ΠΑΡΑΒΟΛῊ ΕἼΔΟΥΣ, ΚΑῚ ΣΥΜΒΕΒΗΚΌΤΟΣ.

» Εἴδους δὲ καὶ συμβεβηκότος κοινὸν μὲν, τὸ ἐπὶ πλει-
» όνων κατηγορεῖσθαι. σπάνιοι δὲ αἱ ἄλλαι κοινότητες, διὰ
» τὸ πλεῖστον ἀλλήλων διεστάναι, τό, τε συμβεβηκὸς, καὶ τὸ,
» ᾧ συμβέβηκεν.

Εἴδους καὶ συμβεβηκότος, κοινότητα μὲν μίαν λέγει, ἑτερότητας δὲ πλείους λέγει οὖν καὶ τὴν αἰτίαν δι' ἣν μίαν μὲν κοινότητα εἶπε, τὰς δ' ἑτερότητας πλείους, ἣν καὶ ἡμεῖς πρότερον εἴπομεν, ὅτι τὰ πλεῖστον διεστηκότα σπανίους μὲν ἔχουσι τὰς κοινότητας, πλείους δὲ τὰς ἑτερότητας. τοὐναντίον δὲ τὰ συνημμένα ἐπὶ πολὺ, ὀλιγοστὰς μὲν ἔχουσι τὰς ἑτερότητας, τὰς δὲ κοινότητας πλείους. Κοινὸν τοίνυν ἐστὶν ἀμφοτέρων, τὸ ἐπὶ πλειόνων λέγεσθαι. καὶ γὰρ ὁ ἄνθρωπος κατὰ σωκράτους, καὶ ἀλκιβιάδου, καὶ τῶν λοιπῶν κατηγορεῖται, καὶ τὸ μέλαν, κατά τε αἰθίοπος, καὶ κόρακος, καὶ ἑτέρων πολλῶν.

» Ἴδια δὲ ἑκατέρου, τοῦ μὲν εἴδους, τὸ ἐν τῷ τί ἐστι κα-
» τηγορεῖσθαι, ὧν ἐστιν εἶδος, τοῦ δὲ συμβεβηκότος, τὸ ἐν τῷ
» ὁποῖόν τί ἐστιν, ἢ πῶς ἔχον ἐστί. Καὶ τὸ ἑκάστην οὐσίαν

» ἑνὸς μὲν εἴδους μετέχειν, συμβεβηκότων δὲ πλειόνων τῶν
» τε χωριστῶν καὶ τῶν ἀχωρίστων. Καὶ τὰ μὲν εἴδη, προε-
» πινοεῖται τῶν συμβεβηκότων κἂν ἀχώριστα ᾖ, δεῖ γὰρ εἶναι
» τὸ ὑποκείμενον, ἵνα ἐκείνῳ τι συμβῇ, τὰ δὲ συμβεβηκό-
» τα, ὑστερογενῆ εἶναι πέφυκε, καὶ ἐπουσιώδη τὴν φύσιν ἔχει.
» Καὶ τοῦ μὲν εἴδους ἡ μετοχὴ ἐπίσης, τοῦ δὲ συμβεβηκό-
» τος, κἂν ἀχώριστον ᾖ, οὐκ ἐπίσης, καὶ γὰρ αἰθίοψ αἰθίοπος ἔ-
» χοι ἂν τὴν χροιὰν ἢ ἀνειμένην, ἢ ἐπιτεταμένην κατὰ με-
» λανίαν.

Ἴδιον δὲ τοῦ μὲν εἴδους, ἐν τῷ τί ἐστι κατηγορεῖσθαι,
τοῦ δὲ συμβεβηκότος, ἐν τῷ ὁποῖόν τί ἐστιν, ἢ πῶς ἔχον.
ὁποῖον γὰρ ὁ αἰθίοψ ἐρωτηθέντες, ὑγιαίνει ἢ νοσεῖ λέγομεν.
τὸ δὲ εἶδος εἰ καὶ ἐν τῷ ὁποῖόν τί ἐστι λέγεται, ἀλλ᾽ ἀπὸ τῶν
διαφορῶν τοῦτο μετέχει, καθὼς καὶ πρότερον εἴπομεν.
Ἔτι ἑκάστη μὲν οὐσία, ἑνὸς εἴδους μετέχει, συμβεβηκό-
των δὲ πλειόνων, οἷον, γλυπότητος, σιμότητος, μελανί-
ας. Ἔτι τὸ μὲν εἶδος, πρότερον, τὸ δὲ συμβεβηκὸς, ὕστε-
ρον. πρότερον γὰρ δεῖ εἶναι ἄνθρωπον, εἶτα μέλανα. Καὶ
τοῦ μὲν εἴδους ἡ μετοχὴ ἐπίσης. ὁμοίως γὰρ ἄνθρωπος
σωκράτης καὶ πλάτων, οὐχ ὁμοίως δὲ μέλανες ἢ λευκοί. εὑ-
ρίσκεται γὰρ αἰθίοψ ἑτέρου αἰθίοπος μᾶλλον μέλας.

ΠΑΡΑΒΟΛῊ ἸΔΊΟΥ ΚΑῚ ΣΥΜΒΕΒΗΚΌΤΟΣ.

» Λείπεται δὲ περὶ ἰδίου καὶ συμβεβηκότος εἰπεῖν. πῇ
» γὰρ τὸ ἴδιον τοῦ τε εἴδους, καὶ τῆς διαφορᾶς, καὶ τοῦ γένους
» διενήνοχεν, εἴρηται. Κοινὸν δὴ τῷ ἰδίῳ καὶ τῷ ἀχωρί-
» στῳ συμβεβηκότι, τὸ ἄνευ αὐτῶν μὴ ὑποστῆναι ἐκεῖνα, ἐφ᾽
» ὧν θεωρεῖται. ὡς γὰρ ἄνευ τοῦ γελαστικοῦ οὐχ ὑφίσταται
» ἄνθρωπος, οὕτως οὐδὲ ἄνευ τοῦ μέλανος ὑποσταίη ἂν αἰ-
» θίοψ. Καὶ ὥσπερ παντὶ καὶ ἀεὶ πάρεστι τὸ ἴδιον, οὕτω καὶ

„ τὸ ἀχώριστον συμβεβηκός.

Μέτεισιν ἐπὶ τὰ κοινὰ καὶ ἴδια ἰδίου καὶ συμβεβηκότος, καὶ καταπαύει τὸν λόγον. φησὶν οὖν ὅτι τὸ ἴδιον τῇ μὲν διαφέρει καὶ κοινωνεῖ τῷ γένει καὶ τῇ διαφορᾷ καὶ τῷ εἴδει, εἴρηται, ἡνίκα κἀκεῖνα πρὸς αὐτὸ παρεβάλλετο. τῇ δὲ κοινωνεῖ καὶ διαφέρει τοῦ συμβεβηκότος, ῥηθήσεται. Κοινὸν τοίνυν τῷ ἰδίῳ καὶ τῷ ἀχωρίστῳ συμβεβηκότι, εἰκότως δὲ εἶπε τῷ ἀχωρίστῳ, τούτων γὰρ διακριθέντων, ῥαδίως κἀκεῖνο, λέγω τὸ χωριστόν, τις διακρινεῖ. ἄλλως τε σχεδὸν οὐδεμία κοινωνία ἐστὶ τῷ ἰδίῳ καὶ τῷ χωριστῷ συμβεβηκότι. κοινὸν τοίνυν ἰδίου καὶ ἀχωρίστου, τὸ μὴ ὑποστῆναι τὰ πράγματα, ἐφ' ὧν θεωροῦνται ταῦτα ἄνευ ἐκείνων. ἄνευ γὰρ γελαστικοῦ ἄνθρωπος οὐκ ἔστι, καὶ ἄνευ τοῦ μέλανος, οὐκ ἔστι κόραξ. Καὶ ὥσπερ ἀεὶ ὁ ἄνθρωπος γελαστικόν, οὕτως ἀεὶ ὁ κόραξ μέλαν. τὸ δὲ χωριστόν, οὔτε ἀεὶ πρόσεστι τῷ εἴδει, οὐ γὰρ ἀεὶ κάθηται ὁ ἄνθρωπος· οὔτε ἀδύνατον χωρὶς ἐκείνου ὑποστῆναι ἄνθρωπον, δυνάμεθα γὰρ νοῆσαι τὸν σωκράτην μὴ καθήμενον. καθ' ὃ μὲν οὖν τὸ ἴδιον καὶ τὸ ἀχώριστον κοινωνοῦσιν, οὐ κοινωνεῖ τὸ χωριστόν. καθ' ὃ δὲ διαφέρουσι, μάλιστα διαφέρει κἀκεῖνο τοῦ ἰδίου.

Διενήνοχε δέ, ὅτι τὸ μὲν ἴδιον μόνῳ ἑνὶ εἴδει πάρε-
„ στιν. ὡς γελαστικὸν ἀνθρώπῳ, τὸ δὲ ἀχώριστον συμβεβη-
„ κός, οἷον τὸ μέλαν, οὐκ αἰθίοπι μόνον, ἀλλὰ καὶ κόρακι πρό-
„ σεστι, καὶ ἄνθρακι, καὶ ἐβένῳ, καὶ ἄλλοις τισίν. Ἔτι τὸ μὲν ἴ-
„ διον ἀντικατηγορεῖται οὗ ἐστιν ἴδιον, καὶ ἔστιν ἐπίσης, τὸ δὲ ἀ-
„ χώριστον συμβεβηκός, οὐκ ἀντικατηγορεῖται. Καὶ τῶν μὲν
„ ἰδίων, ἐπίσης ἡ μετοχή, τῶν δὲ συμβεβηκότων, ἡ μὲν μᾶλ-
„ λον ἡ δὲ ἧττον. Εἰσὶ μὲν οὖν καὶ ἄλλαι κοινότητές τε καὶ
„ ἰδιότητες τῶν εἰρημένων. ἀλλ' ἐξαρκοῦσι καὶ αὗται εἰς διά-
„ κρισίν τε αὐτῶν, καὶ τῆς κοινωνίας παράστασιν.

Διαφέρει δὲ τὸ ἴδιον τοῦ ἀχωρίστου. ὅτι τὸ μὲν ἴδιον, ἑνὶ μόνῳ εἴδει πρόσεστι, τὸ γὰρ γελαστικὸν, μόνῳ πρόσεστι τῷ ἀνθρώπῳ, τὸ δὲ μέλαν ὅπερ ἐστὶν ἀχώριστον, οὐ τῷ αἰθίοπι μόνον, ἀλλὰ καὶ τῷ κόρακι, καὶ ἄλλοις πλείστοις. Καὶ τὸ μὲν ἴδιον ἀντικατηγορεῖται, διὸ καὶ ἐπίσης μετέχεται. εἴτι γὰρ ἄνθρωπος, γελαστικὸν, καὶ εἴτι γελαστικὸν, ἄνθρωπος. καὶ ἐπίσης ὅ,τε σωκράτης καὶ πλάτων γελαστικοί. τὸ δὲ ἀχώριστον συμβεβηκὸς, οὐκ ἀντικατηγορεῖται, διὸ οὐδὲ ἐπίσης μετέχεται. εἴτι γὰρ κόραξ, μέλαν, οὐ μὴν εἴτι μέλαν, κόραξ. καὶ ἔστιν αἰθίοψ αἰθίοπος μᾶλλον μέλας, ὡς καὶ πρότερον εἴπομεν. γελαστικὸν δὲ μᾶλλον ἕτερον ἑτέρου οὐκ ἔστιν. Ἰστέον δὲ ὅτι οὐ λέγει ἄνευ τοῦ ἰδίου καὶ τοῦ συμβεβηκότος οὐ δύνανται ὑποστῆναι αἱ οὐσίαι ἐφ' ὧν ταῦτα θεωροῦνται, ἐπεὶ ἡ οὐσία πρᾶγμα ἐστὶν αὐθύπαρκτον, ἀλλ' ὅτι χωρὶς τοῦ ἰδίου καὶ τοῦ συμβεβηκότος οὐχ ὑφίστανται αἱ οὐσίαι, οὐχὶ καθ' ὃ οὐσίαι, ἀλλὰ κατ' αὐτὰ, λέγω δὴ τά τε ἴδια, καὶ τὰ συμβεβηκότα. ὁ γὰρ μουσικὸς σωκράτης, καθ' ὃ σωκράτης, ἐστὶν ἄνευ μουσικοῦ, ὡς δὲ μουσικὸς, ἄνευ τοῦ μουσικοῦ ὑποστῆναι οὐ δύναται.

ΤΕΛΟΣ.

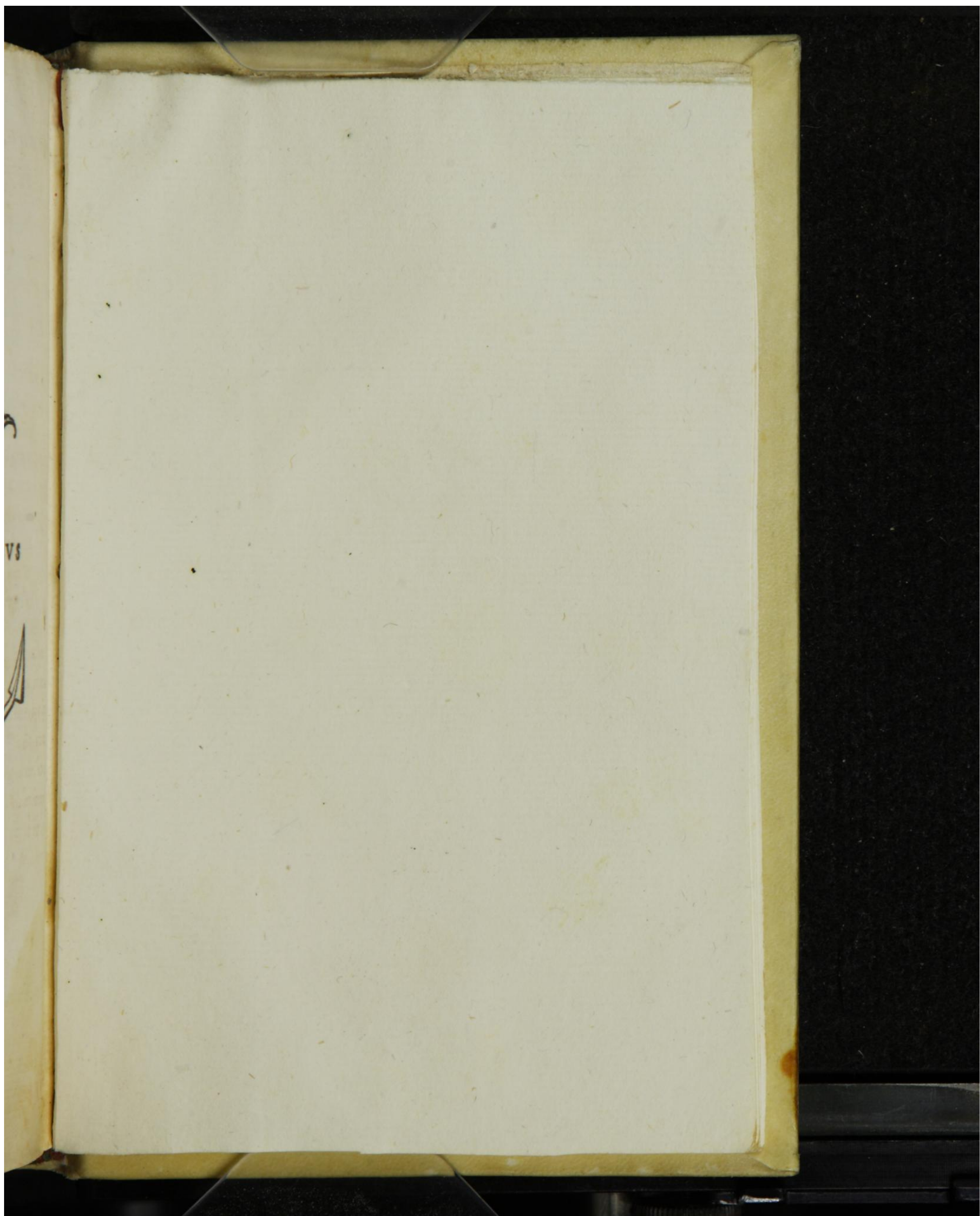
* A B C D E F G H I K.

*Omnes sunt quaterniones, præter * duernionem.*

VENETIIS, APVD ALDI FILIOS.
M. D. XXXXVI.

AL DVS

35.f